

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhistic Sociology

ISSN: 2697-5130 (Print) ISSN: 2697-5254 (Online)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2568)
Vol.10 No.1 (January-March 2025)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสถา
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhist Sociology

ISSN: 2697-5130 (Print)

ISSN: 2697-5254 (Online)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2568) | Vol.10 No.1 (January – March 2025)

▶ กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม | ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน | ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

▶ วัตถุประสงค์

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้ องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้านพุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

2. เพื่อเผยแพร่งานการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านด้านพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการของ นักวิชาการ บุคลากร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เปิดรับ บทความทั้งภาษาไทย โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไป พิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และ มิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงถึงที่มาของบทความให้ชัดเจน

▶ **ที่ปรึกษา**

พระธรรมวชิรากร

พระเทพสิริวิชิรเวที, ดร.

พระเมธีวชิราภิรต, ผศ.ดร.

▶ **บรรณาธิการบริหาร**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

▶ **กองบรรณาธิการ**

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูโฆษิตวิวัฒนานุกูล, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูนิติธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กัณตถน หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตีร์ทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ชุมเสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ สหพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ศรีคำมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจั่น

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์ยิมย่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณพงษ์ วงศ์ณาศรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช

ดร.สำเร็จ จันทุม

ศึกษานิเทศก์กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดร.บุรินทร์ภัฏ พรหมมาศ

กองการศึกษาเทศบาลตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

ดร.พัชรี สุ่มโกล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.ปรียา สงค์ประเสริฐ

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ดร.สุปรียา ชำนาญพุดผิพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช

▶ **ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ**

พระมหาโยธิน มหาวิโร, ดร.

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

▶ **ฝ่ายประสานงานและจัดการ**

พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.

พระมหาประทีป เขมจารี

พระปลัดประวิทย์ ธนปญโญ

ดร.จิตรา อุณจะนำ

▶ **ออกแบบปก**

พระมหาอดิศักดิ์ คเวสโก

▶ **จัดรูปเล่ม**

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

▶ **พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์เม็ดทราย

1648 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร: 0-7534-3768, 063-313 7828

▶ **เจ้าของ**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช

128 หมู่ 6 ตำบลนาพรุ อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์ 075-809 128-9 | E-mail: tippamas.mbu@gmail.com

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ (Journal of Buddhist Sociology)

เป็นวารสารอยู่ในฐานข้อมูล TCI (Thai Journal Citation Index-TCI) กลุ่ม 2 เป็นระยะ 5 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572) ซึ่งฉบับนี้ ก้าวเข้าสู่ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2568 ทางกองบรรณาธิการได้กำหนดการออกวารสารปีละ 4 ฉบับ โดยจะพยายามพัฒนาคุณภาพของบทความในวารสารให้ได้มาตรฐานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา โดยบทความในฉบับที่ 10 ปีที่ 1 นี้มีบทความทั้งหมด 19 บทความ บทความทุกบทความได้ผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา

ปัจจุบันการอุดมศึกษาในยุค 4.0 กำลังเผชิญกับความท้าทายด้าน “การเรียนรู้ยุคใหม่” ที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะและคุณภาพสูง การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้มีความหลากหลายในกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ไปจนถึงวิธีการวัด ประเมินและผลที่เชื่อในศักยภาพของคนทุกคนที่จะค้นหาและพัฒนาตนเองได้ ในกระบวนการเรียนรู้จึงย่อมไม่มี “สูตรสำเร็จรูป” ตายตัว หากแต่แปรผันและปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ตามสภาพบุคคล บริบทเศรษฐกิจ และภูมิสังคม บนฐานการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในพื้นที่และชุมชน

กองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นเวทีทางวิชาการ ที่จะกระตุ้นความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ด้านการเรียนรู้ยุคใหม่” ของนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่านทุกท่าน ทั้งนี้ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจุดประกายความคิดหรือต่อยอดความคิด อันจะก่อให้เกิดกระบวนทัศน์ทางความคิด (Paradigm Shift) ที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตนวัตกรรมและการพัฒนาเยาวชน 4.0 ให้เป็นผู้ที่สามารถก้าวทันโลกและทันเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ตามนโยบายประเทศไทย 4.0

ในนามกองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ ต้องขอขอบคุณต่อท่านเจ้าของบทความทุกบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความให้มีคุณภาพทางวิชาการที่ดียิ่งขึ้น และต้องขอขอบคุณทีมงานผู้จัดทำวารสารทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนวารสารฉบับนี้ให้สำเร็จตามเป้าหมายและออกได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงสมาชิกวารสารและผู้อ่านทุกท่าน ที่ได้ติดตามวารสารมาอย่างต่อเนื่อง

และหากท่านผู้เขียนหรือท่านผู้อ่านท่านใด มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งความเห็นมาได้ที่ tippamas.mbu@gmail.com ทางกองบรรณาธิการขอน้อมรับมาปรับปรุงแก้ไขด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ)

บรรณาธิการ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา
ทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 *

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND SCIENCE PROBLEM
SOLVING SKILLS BASED ON STEAM EDUCATION, GRAVITATIONAL
FORCE OF PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS

รุจิกร จันทรอุดร, ผการัตน์ ไรจน์ดวง*

Rujikorn Janudorn, Phakarat Rotduang*

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: phakarat.r@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องแรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช 1 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 44 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที (t-test dependent samples)

* Received April 22, 2023; Revised March 7, 2025; Accepted March 10, 2025

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์, ทักษะการแก้ปัญหา, ความพึงพอใจ

Abstract

The development of academic achievement and problem-solving skills in science through learning management based on STEAM, in the topic of Gravitational Force of Prathomsuksa 4 Students aimed to 1) compare the science learning achievements before and after receiving the learning management according to the satisfactory approach, 2) study the students' ability to solve science problems before and after receiving the learning management according to the satisfactory approach, and 3) study satisfaction with the learning management of students who received learning management according to the educational management approach. It was a quasi-experimental research. The sample was 44 ⁴th-grade students in an elementary school under Nakhon Si Thammarat municipality, first semester, academic year 2022, which were obtained by Purposive Sampling. The tools used in this research were the science learning achievement test, a test to measure scientific problem-solving skills, and a satisfaction assessment. The research statistics were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test dependent samples.

The results of this research showed that:

1. Science learning achievement after receiving the learning management based on the concept of STEAM Education was higher than before, with the statistically significant at the .05 level.
2. The students' science problem-solving skills were significantly higher than before learning at the .05 level after learning with the learning management based on STEAM Education.

3. The students' satisfaction with the learning management based on STEAM Education was at the highest level.

Keywords: STEAM Education, science achievement, problem solving skills, satisfaction

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทที่สำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคน ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต และการทำงานเหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ปัจจุบันเป็นโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างก็เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุก ๆ ด้านของสังคม ดังนั้นในการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่พบว่าเป็นการเรียนแบบเน้นการบรรยายเป็นหลัก จึงทำให้นักเรียนหาวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาขาดความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความเห็นว่าวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษา ต้องเป็นการเรียนแบบท่องจำ เมื่อจำไม่ได้ก็ก่อให้เกิดความไม่ชอบการเรียนรู้ขึ้นมา ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ อีกทั้งยังส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำไปด้วย (วิจารณ์ พานิช, 2555)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด ซึ่งการพัฒนานักเรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดนั้น จะช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะดังกล่าว แนวทางหนึ่งที่ใช้ในการจัดการศึกษาคือ สะเต็มศึกษา (STEAM Education) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความคิดแบบองค์รวม (Holistic way) องค์ประกอบสำคัญของ STEAM คือ ต้องมีการเรียนรู้อย่างน้อย 2 หัวข้อเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์และศิลปะ ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีความสำคัญต่อผู้เรียนคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างนวัตกรรมที่ใช้ความรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ เทคโนโลยีและกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ผู้เรียนเข้าใจสาระและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์มากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้

เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์และคุณค่าของสิ่งที่เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การจัดการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาวิทยาศาสตร์ แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันนี้คือการจัดการเรียนรู้นั้นมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาและการท่องจำมากกว่าการสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้การปรับปรุงและพัฒนาเพื่อการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์นั้นมีความจำเป็นที่ต้องหาวิธีการที่เหมาะสม เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และบรรยากาศในชั้นเรียนควรจัดให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาแล้วหาคำตอบจากความรู้ความจำที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาจะเกิดได้จากการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการคิด กระบวนการคิดทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาด้วยตนเองและในระบบกลุ่มเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีต่าง ๆ (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2549) ซึ่งผู้ที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหาจะสามารถดำเนินชีวิตไปตามจุดหมายปลายทางได้อย่างถูกต้องได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา กะมณี (2552) ที่ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้นนอกจากจะสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนแล้ว ยังช่วยให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช 1 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 พบว่าต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-Net) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการแก้ปัญหา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2565) จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสะเต็มศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและสอดคล้องกับ

แนวการพัฒนาคนให้มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะทำให้การสอนนั้นมีความหมายต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนนั้น ๆ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกับการพัฒนาความรู้ทางด้าน เนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวทำทลายกับการเผชิญสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม มีการร่วมกันคิดและลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นความเชื่อมโยงของวิทยาศาสตร์กับวิชาอื่นและสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน อันจะส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา 1 โรงเรียน จำนวน 87 คน

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา 1 โรงเรียน จำนวน 44 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกห้องที่นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ลดลง

ตัวแปรในการวิจัย

- ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา
- ตัวแปรตาม ได้แก่
 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
 2. ความสามารถในการแก้ปัญหา
 3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

ขอบเขตของระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ใช้เวลาสอน ทั้งหมด 8 ชั่วโมง จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 1 เวลา 1 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 2 เวลา 1 ชั่วโมง
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 3 เวลา 1 ชั่วโมง
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 4 เวลา 1 ชั่วโมง
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 5 เวลา 1 ชั่วโมง
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 6 เวลา 1 ชั่วโมง
7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 7 เวลา 1 ชั่วโมง
8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก 8 เวลา 1 ชั่วโมง

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) โดยดำเนินการทดลองแบบ One group pre-test post-test design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบ One group pre-test post-test design

ทดสอบก่อนเรียน	การจัดกระทำ	ทดสอบหลังเรียน
E	O ₁	X
		O ₂

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 8 ชั่วโมง โดยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สาระวิทยาศาสตร์) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

2. ศึกษาการสอนแบบสะเต็มศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสะเต็มศึกษา
3. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และนำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
4. กำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาในแผนการจัดการเรียนรู้
5. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาประกอบไปด้วย 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification) ครูกำหนดปัญหา ถ้านักเรียนต้องออกแบบสร้างเฮลิคอปเตอร์จากกระดาษตามขนาดที่ครูกำหนด และเมื่อปล่อยเฮลิคอปเตอร์ลงมาต้องใช้เวลาในการเคลื่อนที่บนอากาศนานที่สุด โดยเลือกขนาดที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดมาใช้ในการแข่งขัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับแรงโน้มถ่วงของโลกที่จะช่วยถ่วงน้ำหนักของเฮลิคอปเตอร์กระดาษของกลุ่มตัวเอง แล้วนำมาอภิปรายกันในกลุ่มเพื่อออกแบบให้มีขนาดและน้ำหนักที่พอดี

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดจากขนาดกระดาษทั้ง 3 ขนาด เพื่อเลือกขนาดและจำนวนคลิปหนีบกระดาษที่คิดว่าพอเหมาะที่สุด ในการทำเฮลิคอปเตอร์กระดาษ

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแบบร่างเฮลิคอปเตอร์กระดาษพร้อมระบุขนาดและจำนวนคลิปหนีบกระดาษทั้งหมด และสร้างเฮลิคอปเตอร์กระดาษตามทีออกแบบไว้โดยให้ตกแต่งเฮลิคอปเตอร์ให้มีความสวยงาม (Arts)

ขั้นตอนที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ไขปัญหาหรือแก้ไขชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทดสอบ ประเมินชิ้นงาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทดสอบและปรับปรุงแก้ไข และบันทึกผล

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอเฮลิคอปเตอร์กระดาษสร้างขึ้นมาแข่งขันกัน หากกลุ่มใดทำให้ทิศทางการตกถูกตำแหน่งและตกช้าที่สุดถือเป็นผู้ชนะ

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้

แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก จำนวน 60 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่า (Index of item objective congruence: IOC) 0.6 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ไปใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

2. สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยกำหนดสถานการณ์ปัญหา แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงการแก้ปัญหาของสถานการณ์นั้น ๆ จำนวน 40 ข้อ

3. นำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญให้ตรวจสอบแล้วเลือกแบบทดสอบที่มีค่า (Index of item objective congruence: IOC) 0.6 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ ไปใช้ในการทำวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. สร้างข้อคำถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ
3. นำแบบประเมินความพึงพอใจไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการชี้แจงนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แนะนำวิธีการเรียน วัดผลประสงค์ การวัดประเมินผล รวมทั้งขั้นตอนการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องแรงโน้มถ่วงของโลก และทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 50 นาที ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

3. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง จำนวน 8 แผนการสอน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

4. เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดได้ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะ

การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดิม ใช้เวลา 50 นาที และให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

5. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ มาวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test แบบ Dependent Sample โดยใช้โปรแกรม SPSS

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนทักษะการแก้ปัญหาทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test แบบ Dependent Sample โดยใช้โปรแกรม SPSS

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน (n)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	t	Sig.
ก่อนจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม	44	30	24.06	12.56*	.00
หลังจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม	44	30	26.36		

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 24.06 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.36 สรุปได้ว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน (n)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	t	Sig.
ก่อนจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม	44	20	15.20	15.20*	.00
หลังจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม	44	20	17.77		

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 15.20 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 17.77 สรุปได้ว่า คะแนนทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	กิจกรรมการเรียนน่าสนใจและมีประโยชน์ต่อนักเรียน	4.53	0.57	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา	4.43	0.50	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.47	0.51	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4	กิจกรรมการเรียนรู้มีความง่ายพอเหมาะและสอดคล้องกับบทเรียน	4.40	0.50	มาก
5	ขั้นตอนของกิจกรรมนักเรียนสามารถปฏิบัติได้	4.73	0.45	มากที่สุด
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	4.43	0.50	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่ม	4.47	0.51	มาก
8	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	4.67	0.48	มากที่สุด
9	แบบทดสอบมีความง่ายเหมาะสมกับนักเรียน	4.37	0.49	มาก
10	แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.77	0.43	มากที่สุด
รวม		4.53	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และค่า S.D. เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การศึกษาผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก ทาระเนตร และคณะ ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละที่กำหนด (ธัญชนก ทาระเนตร และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kong and Huo ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนตามแนวคิด STEAM ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ประเทศเกาหลีใต้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์

ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ สูงกว่าห้องเรียน แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเกิดจากการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน ผ่านการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีเหตุผล มีผล สืบค้นหาข้อมูล ออกแบบ สร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน เพื่อแก้ไขปัญหาผ่านสถานการณ์ที่กำหนด มีการนำเสนอและ ประเมินปรับปรุงผลงานหรือชิ้นงาน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และเกิดองค์ความรู้ด้วย ตนเอง (Kong and Huo, 2014)

2. คะแนนทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับ 2.57 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้ ผู้เรียนบูรณาการ และเชื่อมโยงเนื้อหาวิทยาศาสตร์และครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ มีความกระตือรือร้นให้เกิดความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยภัทร ไกรวรรณ และปัทมาวดี เลี่ยมมงคล ได้ศึกษาผลการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ หลังการจัดประสพการณ์สูงกว่าก่อนเรียน (หทัยภัทร ไกรวรรณ และปัทมาวดี เลี่ยมมงคล, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาลักษณ์ จิตราช และปริญ ทนันทชัยบุตร ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการ เรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาแบบ 6E Learning ร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในรายวิชา ชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถ ในการแก้ปัญหาเฉลี่ยเท่ากับ 15.72 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.60 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยเท่ากับ 20.42 จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.08 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 97.22 ซึ่งมีค่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ชฎาลักษณ์ จิตราช และปริญ ทนันทชัยบุตร, 2563)

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมาก ที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีการทำงานเป็นกลุ่มและ มีการร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งทำให้มีความรู้สึกลงมือปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งตรงกับ น้ำลีน เทียมแก้ว กล่าวว่า ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่งเป็นผล มาจากความสนใจ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีเมื่อได้รับการตอบสนอง (น้ำลีน เทียมแก้ว, 2556) และ ยุพดี ยศวริศสกุล กล่าวว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนเกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการ สอน การปฏิบัติของครูผู้สอนและสภาพบรรยากาศของการเรียนการสอน (ยุพดี ยศวริศสกุล, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mathis et al. ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามกรอบ

การบูรณาการสะสมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างข้อโต้แย้ง โดยจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบการให้เหตุผลจากการใช้หลักฐานของผู้เรียน (EBR) ในขณะที่มีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการทางสะสมโดยผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาเพื่อนำแนวคิดทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อไปสนับสนุนวิศวกรรมศาสตร์ และมีส่วนร่วมในการสร้างข้อโต้แย้ง โดยองค์ประกอบของการโต้แย้งอยู่ในบริบทของวิศวกรรมศาสตร์โดยใช้กรอบการโต้แย้งซึ่งประกอบด้วยเพื่อสนับสนุนผู้เรียนในการเรียนแนวคิดทางวิศวกรรมศาสตร์ พบว่าการสร้างข้อโต้แย้งเป็นแนวทางการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการบูรณาการความรู้ของผู้เรียนได้ (Mathis et al., 2017)

สรุป

จากการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องแรงโน้มถ่วงของโลก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ครูผู้สอนควรเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานแบบง่าย ๆ ก่อน เพื่อให้นักเรียนค่อย ๆ พัฒนา
2. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา จะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
3. ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษากับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษากับเทคนิคการเรียนรู้ ไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาสาระอื่นและในรายวิชาอื่น อย่างเช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาไทย เป็นต้น

2. การศึกษาผลการจัดการเรียนเรียนรู้แบบสะเต็ม ความรู้บูรณาการกับเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ อย่างเช่น การทำโครงการวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สาระวิทยาศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญชนก ทาระเนตร และคณะ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด สะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 24(4), 132-142.
- นันทนา กะมณี. (2552). ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปลาค้าววิทยานุสรณ์ที่ได้รับการสอนโดยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2561). การศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2560. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุพดี ยศวิเศษกุล. (2556). การติดตามผลการปฏิบัติงานนักศึกษาครูพันธุ์ใหม่ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 3-14.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). ผลการทดสอบ O-NET ประจำปี 2565. กรุงเทพมหานคร: ONESQA.
- หทัยภัทร ไกรวรรณ และปัทมาวดี เลี่ยมมงคล. (2558). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 32(1), 123-133.
- Kong, Y.T., & Huo S.C. (2014). An effect of STEAM activity programs on science learning interest. *Advanced Science and Technology Letters*, 59, 41-45.
- Mathis C.A. et al. (2017). Teachers' Incorporation of Argumentation to Support Engineering Learning in STEM Integration Curricula. *Journal of Pre-College Engineering Education Research*, 7(1), 75-89.

การประเมินโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1*

AN EVALUATION OF STUDENTS DEVELOPMENT
IN THE 21ST CENTURY PROJECT FOR BANYANTAKHAO SCHOOL
UNDER TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กิตติyawดี เทพทัศน์*, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, นพรัตน์ ชัยเรือง
Kittiyawadee Thepphas*, Nilrat Navagitpaithoon, Nopparat Chairueng
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย
Nakhon Sri Thammarat Rajabhat University, Thailand
*Corresponding author E-mail: 6455701020@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบทของโครงการ 2) ประเมินปัจจัยนำเข้า 3) ประเมินกระบวนการของโครงการ 4) ประเมินผลผลิตของโครงการ และ 5) ประเมินผลกระทบของโครงการ กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 17 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 191 คน และผู้ปกครองนักเรียน 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ฉบับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. บริบทของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. กระบวนการดำเนินงานของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

* Received July 2, 2023; Revised March 17, 2025; Accepted March 21, 2025

4. ผลผลิตของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 เปรียบเทียบกับเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตั้งไว้ ซึ่งกำหนดค่าเป้าหมายคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.74

4.2 ความพึงพอใจของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ผลกระทบของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

5.1 ผลการประเมินด้านทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น ปีการศึกษา 2565 พบว่า ทักษะด้านการอ่าน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100 ทักษะด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.30 และทักษะด้านการคิดเลขเป็น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.83

5.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดจากโครงการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนข้อ 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.34

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, พัฒนาผู้เรียน, ศตวรรษที่ 21

Abstract

An Evaluation of Students Development in the 21st Century Project for Banyantakhao School under Trang Primary Educational Service Area Office 1 had the objectives of 1) Assessing the project context 2) Assessing input factors 3) Assessing the process of the project 4) Assessing the output of the project. and 5) Assess the impact of the project. The sample group for project evaluation was 1 school administrator, 17 teachers, 191 grade 4 to grade 6 students and 191 parents of students. Level, 5 copies, statistics used are percentage, mean, standard deviation.

The results showed that:

1. The context of the 21st century learner development project was overall suitable at a high level.

2. Import factors of the 21st century learner development project had overall suitability at a high level.

3. Implementation process of the 21st century learner development project had the overall appropriateness at the highest level.

4. Productivity of the 21st Century Learner Development Project

4.1 The academic achievements of Prathom Suksa 1 to Prathom 6 students at Ban Yan Ta Khao School in the academic year 2022 compared with the set academic achievement goals. The average target score was 70 percent of all learning subjects. It was found that the overall average score was higher than the target set by the school. The average score was 80.74.

4.2 The satisfaction of teachers, students and parents towards the 21st Century Learner Development Project overall was at a high level.

5. The impact of the 21st century learner development project

5.1 Assessment results for literacy, writing and numeracy skills for the academic year 2022 found that reading skills with an average of 100 percent writing skills with an average of 97.30 percent and math skills with an average of 92.83 percent

5.2 Desirable characteristics of students arising from the Moral Development and Promotion Project Student Ethics Assessment results of learner quality according to Basic Education Standards Standard 1, Quality of Learners Item 1.2 Desirable Characteristics of Learners for the Academic Year 2022, it was found that the desirable characteristics of learners with better evaluation results. go with an average of 97.34 percent.

Keywords: Project Evaluation, develop learners, 21st Century

บทนำ

“คน” เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของทุกสังคม สังคมใดเต็มไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สังคมนั้นย่อมมีคุณภาพไปด้วย ประเทศชาติก็มีความเจริญรุ่งเรือง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันจัดการศึกษาให้กับเด็กเยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปให้มีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตใหญ่เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคตของสังคมไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงมีพระราชดำริสเนื่องในการเปิดศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางและสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

กลาง วันที่ 28 มกราคม 2495 ความตอนหนึ่งว่าอนาคตของชาติทุกชาติย่อมขึ้นอยู่กับเด็ก เพราะเด็กก็คือผู้ใหญ่ในเวลาข้างหน้า ถ้าบุคคลได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดีอยู่ในศีลในธรรมเคารพต่อบทกฎหมายของบ้านเมืองเสียตั้งแต่ยังเยาว์เมื่อเติบโตขึ้นพลเมืองของประเทศก็จะมีแต่คนดีและประเทศจะเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ การศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ ประเทศไทยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษา ทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นให้ผู้เรียนรับความรู้ที่หลากหลาย สัมผัสประสบการณ์ตรง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความเมตตา กรุณาการนำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่จริง จึงเป็นการตอบสนองการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

โรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญมาก โรงเรียนมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเด็กรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องวางกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้นักเรียนทุกคนยึดเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน ซึ่งยึดหลักความปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนเพื่อฝึกให้เด็กได้มีบทบาทของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตลอดจนการฝึกความเป็นระเบียบในการเข้าแถว ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลสังคมไทยผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการนั้นได้กำหนดนโยบายให้เริ่มตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียน เพื่อให้ผู้มีความสามารถมีโอกาสได้เริ่มพัฒนาตั้งแต่ต้นให้พ่อแม่ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้ครบถ้วนทั้งในด้านของการสร้างองค์ความรู้ การเผยแพร่ความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการ มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอสำหรับความต้องการเบื้องต้นให้การจัดการศึกษาแก่ผู้มีความ

สามารถพิเศษดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องเป็นการถาวร นอกจากนี้ให้มีการระดมทรัพยากรในทุกรูปแบบจากทุกแหล่ง เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้มีความสามารถพิเศษอย่างได้ผลเต็มที่โดยในเบื้องต้นกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านภาษา ด้านกีฬา ด้านดนตรี และด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง จัดให้องค์กรต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ดูแลส่งเสริมและติดตามการจัดการศึกษาแต่ละระดับดำเนินการ ทั้งนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานในระดับชุมชนและโรงเรียนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูโรงเรียน และบุคลากรในชุมชนควรต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะที่จำเป็นมีเครื่องมือที่จำเป็นในการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนบ้านย่านตาขาวในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน ในปีการศึกษา 2564 พบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อสนองความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล แต่โรงเรียนมีรูปแบบในการพัฒนาที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ และขาดการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาศักยภาพนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มีศักยภาพได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ยังไม่หลากหลาย ไม่ทั่วถึง และไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลให้โอกาสที่จะเข้ารับการแข่งขันหรือการได้รับรางวัลการประกาศเกียรติคุณในระดับต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ นักเรียนเพียงร้อยละ 39.55 ของนักเรียนทั้งหมดได้รับการพัฒนาศักยภาพ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาไทย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 5.55 ด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 ด้านคณิตศาสตร์ จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.33 ด้านดนตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 ด้านกีฬา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 และด้านผู้นำ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.89 รวม 178 คน คิดเป็นร้อยละ 39.55 ของนักเรียนทั้งหมด ได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชย จำนวน 94 คน ร้อยละ 20.89 ของนักเรียนทั้งหมดและคิดเป็นร้อยละ 52.81 ของนักเรียนที่โรงเรียนค้นพบศักยภาพ จะเห็นได้ว่ายังมีนักเรียนอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการค้นหาศักยภาพ ส่งผลให้สูญเสียโอกาสการได้รับการพัฒนาศักยภาพไปอย่างน่าเสียดาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย จึงได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว โดยนำรูปแบบการประเมินโครงการแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลปัมมาเป็นหลักในการประเมินโครงการเพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้า

การวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของโครงการ นอกจากนี้ยังได้ทำการประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์กับโครงการ อีกทั้งเพื่อจะได้ใช้ข้อมูลทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน ซึ่งผลที่ได้จะช่วยเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องและปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบท (Context Evaluation) ของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การดำเนินโครงการโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
5. เพื่อประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) การดำเนินโครงการโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านย่านตาขาว จำนวน 1 คน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 จำนวน 385 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 จำนวน 47 คน ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 385 คน

กลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านย่านตาขาว จำนวน 1 คน นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 191 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่าของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ครูศึกษาจากประชากรครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 จำนวน 17 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 191 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ) ในการประเมินครั้งนี้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 8 คน

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน จำนวน 4 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ประเภทของเครื่องมือ ในการประเมินครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว ใช้แบบสอบถามการประเมินรูปแบบ CIPPI Model) ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อบริบทของโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ฉบับที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่มีปัจจัยนำเข้าของโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ฉบับที่ 3 ความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อกระบวนการของโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ฉบับที่ 4 ความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีต่อผลผลิตของโครงการข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากฝ่ายวิชาการหรือครูประจำชั้น

ฉบับที่ 5 ผลการประเมินด้านทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากฝ่ายวิชาการหรือครูประจำชั้น

2. แบบคำถามที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินโครงการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

2. ศึกษา ทบทวน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

3. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

4. สร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

5. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของสำนวนภาษา แล้วนำมาปรับปรุงให้ถูกต้อง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ก่อนดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปลักษณะการประเมินแต่ละด้าน

1. เก็บข้อมูลด้านบริบทความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อบริบทของโครงการ โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 1

2. เก็บข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้าความคิดเห็นของครูที่มีปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยใช้แบบสอบถาม ฉบับที่ 2

ระยะที่ 2 ระหว่างดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1. เก็บข้อมูลด้านกระบวนการความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อกระบวนการของโครงการ โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 3

ระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการ

1. สรุปลิ้นโครงการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. เก็บข้อมูลด้านผลผลิต ความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีต่อผลผลิตของโครงการ โดยใช้แบบบันทึกฉบับที่ 4

3. เก็บข้อมูลด้านผลกระทบ ผลการประเมินด้านทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากฝ่ายวิชาการหรือครูประจำชั้น โดยใช้แบบบันทึกฉบับที่ 5

4. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยโครงการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

2. วิเคราะห์ผลการประเมิน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3. การแปลผลค่าเฉลี่ย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
5. สรุปข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินโครงการในแต่ละด้านที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และหาความถี่ของการตอบแบบสอบถาม และเขียนรายงานเชิงพรรณนา
6. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโครงการ จากการสนทนากลุ่มโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การประเมินโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. บริบทของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. กระบวนการดำเนินงานของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
4. ผลผลิตของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 เปรียบเทียบกับเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตั้งไว้ ซึ่งกำหนดค่าเป้าหมายคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.74

4.2 ความพึงพอใจของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ผลกระทบของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

5.1 ผลการประเมินด้านทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น ปีการศึกษา 2565 พบว่า ทักษะด้านการอ่าน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100 ทักษะด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.30 และทักษะด้านการคิดเลขเป็น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.83

5.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดจากโครงการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนข้อ 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.34

อภิปรายผล

การประเมินโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การประเมินบริบทของโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน และได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่จะต้องร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมเท่าเทียมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายชุมชน ทางโรงเรียนจึงได้ร่วมกันประชุมและวางแผนกำหนดนโยบายให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการประเมินของ พิษณุ ตีมี และเอี่ยมพร หลินเจริญ ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน ตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยภาพรวมในระดับดีมากที่สุด และมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาและด้านการสื่อสารและการร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พิษณุ ตีมี และเอี่ยมพร หลินเจริญ, 2560)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่าความพร้อมของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความร่วมมือ ได้ประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน และองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และบุคคลต่าง ๆ พร้อมให้การสนับสนุนโครงการ รวมทั้งการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ โรงเรียนยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และนำผลไปปรับปรุงพัฒนาตาม

กระบวนการพัฒนางานตามวงจร PDCA สอดคล้องกับผลการประเมินของ นิพิฐพนธ์ ทัพพ์ชัยศิริ ประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านโคกม้า ปีการศึกษา 2563 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกประเด็นและภาพรวมของโครงการ ดังนี้ 1) ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต (4.1) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ด้านกายภาพ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านจิตวิทยา พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด (4.2) การประเมินประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2562-2563 มีค่าพัฒนาเพิ่มขึ้น 3.80 ในปีการศึกษา 2563 ด้วยค่าเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (4.3) ระดับการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการของนักเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินโครงการ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านโคกม้า ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวม พบว่า ผลการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินทุกประเด็นและทุกตัวชี้วัด (นิพิฐพนธ์ ทัพพ์ชัยศิริ, 2563)

3. การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ เพราะว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ มีการระดมความคิดเห็น ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการทำให้ทุกฝ่ายทราบแนวทางการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและเหมาะสม รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ การดำเนินโครงการเป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเชิงระบบโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินโครงการ ใช้รูปแบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถของบุคลากร มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อนำข้อมูลเสนอในที่ประชุม แล้วร่วมกันกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้การดูแลประสานงาน ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่บุคลากรอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับผลการประเมินของ กิรติ พรหมนรา ที่ทำการประเมินผลแบบทดสอบด้านทักษะอาชีพทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ภาพรวมมีนักเรียนได้คะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 60.00 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 69.79 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่จัดเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านทักษะกระบวนการอาชีพ ทางทางเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของประเทศตามพระราชดำรินพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร รัชกาลที่ 9 ด้านทักษะชีวิตการดำรงอยู่ในสังคมผ่านประสบการณ์จริง การจำหน่ายผลิตภัณฑ์พืชผลผลิตทางการเกษตรจากการเพาะปลูกตลาดนัดอาชีพตลาดสดผืนเดียว เรียนรู้ลงมือทำ เพื่อหารายได้พิเศษผ่านโครงการด้านการจัดการหลักสูตรทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลองอย่างยั่งยืน (กิริติ พรหมนรา, 2564)

4. การประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว ปีการศึกษา 2565 พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.74

4.2 ความพึงพอใจของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการดำเนินงาน คณะครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม โรงเรียนมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงจากการจัดกิจกรรม มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและได้เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม สอดคล้องกับผลการประเมินของพินิจ สัตลวรพงศ์ ได้วิจัยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษากลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้รายวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่องานบัญชีแบบ Active Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (พินิจ สัตลวรพงศ์, 2560) และสอดคล้องกับผลการประเมินของ กฤษฐา พลตรี ได้ศึกษาการประเมินโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียนโรงเรียนบ้านสันตันเปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียนโรงเรียนบ้านสันตันเปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (กฤษฐา พลตรี, 2560)

5. การประเมินผลกระทบของโครงการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

5.1 ผลการประเมินด้านทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลข พบว่า ทักษะด้านการอ่าน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100 ทักษะด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.30 และ ทักษะด้านการคิดเลขเป็น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.83

5.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดจากโครงการพัฒนาผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97.34

สรุป

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการทักษะต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในหลักสูตร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ในโลกความเป็นจริง และเป็นสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต การประเมิน โครงการเป็นการวัดผลลัพธ์จากการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวัดจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน โดย ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำไป ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น การประเมินนักเรียนสามารถปรับ วิธีการให้มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน การประเมินที่มีประสิทธิภาพ จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และสมรรถนะที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 โดย เน้นที่การพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การอ่านออก เขียนได้ การแก้ปัญหา และ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้ การประเมินผลถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ด้วยการประเมินที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน สถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องยังสามารถใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้ จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่สามารถรับมือกับความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและครูควรจัดกิจกรรมกระตุ้นเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจในการทำ กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเกิดเป็นพฤติกรรมที่คงทนถาวร
2. ควรจัดทำแผนการตรวจเยี่ยมในการนิเทศ กำกับและติดตามโครงการให้เป็นไปตาม แผนที่กำหนด เพื่อที่โรงเรียนจะได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคอย่างต่อเนื่อง

3. ควรสร้างช่องทางในการสื่อสารผ่านทางออนไลน์ที่สามารถนิเทศ กำกับและติดตามได้ทันทั่วถึง

4. ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

2. ควรศึกษาปัจจัยเร้า สาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

3. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา พลตรี. (2560). การประเมินโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียนโรงเรียนบ้านสันตันเปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.

กิริติ พรหมนรา. (2564). การประเมินผลแบบทดสอบด้านทักษะอาชีพทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต. ใน การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสหบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

นิพัทธ์พนธ์ ทัพพ์ชัยศิริ. (2564). การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านโคกม้า ปีการศึกษา 2563. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2566 จาก <https://www.cpn1.go.th/2021/?p=8384>

พิชญา ติมี และเอี่ยมพร หลินเจริญ. (2560). การพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน ตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(2), 139-153.

พินิจ สิตลวรารค์. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90 (6 เมษายน 2560).

Best, J.W. (1970). Research In Education. (2nd ed). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice Hall.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-609.

การประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด
โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช*
THE EVALUATION OF A YOUNG YOUTH PROJECT AWAY FROM
NARCOTICS THEPPARAT PITTAYASAN SCHOOL UNDER
THE OFFICE OF NAKHON SI THAMMARAT SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA

ราเชนทร์ รักจันทร์*, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์

Rachen Rakchan*, Nilrat Navakijpaitoon

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6355701052@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปฏิกิริยา ประเมินการเรียนรู้ ประเมินพฤติกรรม และประเมินผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมอบรมโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด รูปแบบการประเมินแบบเคิร์กแพทริก กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 14 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 54 คน รวมทั้งสิ้น 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และการสัมภาษณ์เพื่อสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ผลการประเมินประเมินพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การประเมินผลลัพธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ผลการประเมินปฏิกิริยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) พบว่า ประเด็น จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการบรรยาย ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม วิทยากรมีเทคนิค วิธีการในการ

* Received October 21, 2023; Revised March 1, 2025; Accepted March 13, 2025

ถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย สถานที่ฝึกอบรม และอุปกรณ์มีความสะดวกเพียงพอต่อการดำเนินการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการประเมินการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) พบว่า ประเด็นนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีนิสัยร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ผลการประเมินพฤติกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$) พบว่า ประเด็นนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตด้วยตนเอง และ นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ได้ทุกสถานที่ มีค่าเฉลี่ยผลสูงสุด

4. ผลการประเมินผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) พบว่า ประเด็นนักเรียนมีความสามารถใช้ทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยง ให้ห่างไกลจากยาเสพติดได้ด้วยตนเอง และสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มีปัญหาได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คำสำคัญ: ประเมินโครงการ, ยาเสพติด, รูปแบบของเคิร์กแพทริก

Abstract

This study aimed to assess participants' reactions, learning, behavior, and outcomes in a project called "Youth Empowered: Drug-Free Futures." The research utilized the Kirkpatrick evaluation model. The sample group included one school administrator, 14 teachers, and 54 secondary school students from grades 1 to 6 during the 2022 academic year, totaling 69 participants. Evaluation tools consisted of opinion questionnaires and focus group interviews. Data were analyzed using means, standard deviations, and content analysis. The research results indicated that the overall outcomes were at the highest level. Specifically, the evaluation results were categorized as high and highest levels. The behavioral evaluation yielded the highest mean, followed by the outcome evaluation. The learning evaluation, however, had the lowest mean among all evaluated aspects.

The results showed that:

1. The overall reaction evaluation results were at the highest level ($\bar{X}=4.51$). It was noted that the number of hours allocated for lectures and activities was appropriate. The lecturers utilized effective techniques and methods to convey knowledge, making the content easy to understand. The training venue and equipment were also deemed convenient, contributing to the high average score.

2. The overall learning evaluation results were high ($\bar{X}=4.43$). It was observed that students with good mental health tend to have cheerful and optimistic personalities, which received the highest average score.

3. The overall behavioral evaluation results were at the highest level ($\bar{X}=4.56$). Students demonstrated a strong ability to solve various life problems independently and to adapt to different environments, both of which received the highest average ratings.

4. The overall outcome evaluation results were at the highest level ($\bar{X}=4.55$). Students effectively used life skills to avoid and distance themselves from drugs and to provide knowledge to others facing similar challenges, achieving the highest average score in these areas.

Keywords: Project evaluation, Drug, Kirkpatrick Model

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ประสบกับปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมายที่เป็นภัยแก่เยาวชน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ซึ่งยาเสพติดได้สร้างปัญหาใหญ่และเป็นภัยคุกคามกับประชากรอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของทุกประเทศในโลก ประเทศไทยก็เช่นกัน ยาเสพติดได้แพร่ระบาดและเป็นปัญหาต่อสังคมโดยเฉพาะเยาวชนของชาติตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แม้รัฐบาลทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ มีนโยบายปราบปรามและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง มีบทลงโทษรุนแรงต่อผู้ค้า หรือผู้จำหน่าย แต่ปัญหายาเสพติดก็มิได้หมดไปจากสังคม ยังคงสร้างปัญหาให้กับเยาวชนไทยตลอดเวลา จะเห็นได้จากคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 154/2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์ พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ที่สั่ง ณ วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2554 กล่าวไว้ในส่วนทั่วไปว่า “ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้กลับมาสู่ภาวะที่มีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต ความปลอดภัยในทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชนและสังคม รวมทั้งเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ” จากคำสั่งดังกล่าวประมวลได้ว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดจะทวีความรุนแรงต่อไป เพราะประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตการค้า การจำหน่าย การลำเลียง และการลักลอบขนย้ายยาเสพติดตามแนวชายแดน เมื่อยาเสพติดได้ระบาดเข้าสู่ชุมชน ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยาเสพติดยังได้สร้างปัญหาความรุนแรง และความแตกแยกในระดับครอบครัว เยาวชนจำนวนมากซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด และนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน และก่อการกระทำความผิดต่อผู้อื่นส่งผลกระทบต่อตนเอง สังคม สุขภาพอนามัย และผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติด, 2558) ยาเสพติดที่เกิดขึ้น

ในเด็กและเยาวชนในปี 2566 มีค่าสถิติการใช้บุหรี่รวม 80.7% นำไปพัฒนาในการใช้ยาเสพติดอื่น ๆ 76% (กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ, 2566)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาได้มีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลักหน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุขที่ประกอบด้วย 5 มาตรการ ตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด คือ 1) มาตรการป้องกัน 2) มาตรการค้นหา 3) มาตรการรักษา 4) มาตรการเฝ้าระวัง และ 5) มาตรการบริหารจัดการ ต้องมีระบบข้อมูลต้องมีเครือข่าย ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ปล่อย เพื่อให้เกิดระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเน้นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทางเลือก การส่งเสริมความสามารถพิเศษ การหล่อหลอมบุคลิกภาพพึ่งตนเอง และการฝึกอบรมทักษะชีวิตเพื่อการรู้จักคิดใคร่ครวญ แยกแยะผิดชอบชั่วดีและฝึกฝนวินัยในตนเอง ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในระดับสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาทุกแห่งถือว่าการป้องกัน แก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของสถานศึกษา โดยจะต้องมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการพัฒนาระบบการเรียนการสอนครบวงจร การเน้นกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เพื่อเน้นให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา เพื่อเน้นการทำงานในระบบเครือข่ายในการช่วยเหลือการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา การให้ความรู้ ตามโครงการครุตำรวจ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) และโครงการ TO BE NUMBER ONE ที่จะให้มีการจัดตั้งชมรมนี้ ในทุกสถานศึกษาก็มจะเป็นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนที่ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ได้เห็นความสำคัญของการห่างไกลยาเสพติดของนักเรียน จึงได้จัดทำโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนห่างไกลยาเสพติด ไม่เสพ ไม่ซื้อ ไม่ข้องเกี่ยวกับสารเสพติดทุกชนิด พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดโทษที่ส่งผลต่อร่างกาย จิตใจ สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นโรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จึงได้ทำโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ประเมินจึงได้วางแผนดำเนินการ โดยศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูล และเลือกกำหนดรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อมุ่งพัฒนาให้นักเรียนห่างไกลกับยาเสพติดและได้

ประยุกต์รูปแบบของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model) ของ โดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick, 1975) ที่ครอบคลุมการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือด้านปฏิกิริยาตอบสนอง ด้านการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรม และการประเมินผลลัพธ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง นำไปพัฒนาและดำเนินงานตามโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินปฏิกิริยา (Reaction) ของผู้เข้าร่วมโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินการเรียนรู้ (Learning) ของผู้เข้าร่วมโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อประเมินพฤติกรรม (Behavior) ของผู้เข้าร่วมโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ (Results) ของผู้เข้าร่วมโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้ประเมินได้นำรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model) นำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการประเมิน ทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ 1) ประเมินปฏิกิริยา (Reaction) 2) ประเมินการเรียนรู้ (Learning) 3) การประเมินพฤติกรรม (Behavior) และ 4) การประเมินผลลัพธ์ (Results)

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนโรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ จำนวน 14 คน และนักเรียนโรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 54 คน ในปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 69 คน

เครื่องมือที่ใช้ ในประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ ที่สอดคล้องกับรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก ตามวัตถุประสงค์ 4 ขั้นตอน จำนวน 4 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินโครงการได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการแจกแบบสอบถามจากความคิดเห็นให้กับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 14 คน และนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 54 คน รวมทั้งสิ้น 69 คน และการสัมภาษณ์
สนทนากลุ่ม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด 4 ด้าน จากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการ จำนวน 7 คน

2. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์
สนทนากลุ่มในแต่ละข้อคำถาม

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ประเมินได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์
ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ
หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หาค่าความ
เชื่อมั่น (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

2. ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละและค่าความถี่

3. หาค่าความคิดเห็นของการประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห้างไกลยาเสพติด
โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้ง 4
ด้าน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่สอดคล้องกับรูปแบบการ
ประเมินของของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model) ตามวัตถุประสงค์ 4 ขั้นตอน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินโครงการเยาวชนวัยใส
ห้างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2565 (N=69)

รายการ	ความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
การประเมินปฏิกิริยา (Reaction)	4.51	0.14	มากที่สุด
การประเมินการเรียนรู้ (Learning)	4.43	0.15	มาก
การประเมินพฤติกรรม (Behavior)	4.56	0.14	มากที่สุด
การประเมินผลลัพธ์ (Results)	4.55	0.12	มากที่สุด
รวม	4.51	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห้างไกลยาเสพติด โรงเรียน
เทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามความ
ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้านพบว่า ผลการประเมินประเมินพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การประเมินผลลัพธ์ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินปฏิกริยา มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินการเรียนรู้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลแยกรายขั้นตอนได้ดังตารางที่ 2-6 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินโครงการเยาวชนวัยใสห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2565 การประเมินปฏิกริยา (Reaction) (N=69)

รายการ	ความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ประเด็นการบรรยายเรื่อง “โทษภัยของยาเสพติดและการป้องกัน” ทำให้เข้าใจเนื้อหาเรื่องยาเสพติดได้อย่างกว้างขวาง	4.56	0.63	มากที่สุด
2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการบรรยาย/ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.63	0.50	มากที่สุด
3. วิทยากรมีความรู้ และเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่บรรยาย	4.44	0.63	มาก
4. วิทยากรมีเทคนิค วิธีการในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างง่าย	4.63	0.50	มากที่สุด
5. วิทยากรมีการสร้างบรรยากาศสนใจให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจการฝึกอบรม	4.56	0.63	มากที่สุด
6. สภาพแวดล้อมของสถานที่ฝึกอบรม เช่น อุณหภูมิ ระบบปรับอากาศ แสงสว่าง ระดับเสียง เป็นต้น มีความเหมาะสม	4.56	0.63	มากที่สุด
7. การจัดสถานที่ ฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ และ กิจกรรมของหลักสูตร	4.31	0.87	มาก
8. สถานที่ฝึกอบรมและอุปกรณ์มีความสะดวกเพียงพอต่อการดำเนินการฝึกอบรม	4.63	0.50	มากที่สุด
9. สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ มีคุณภาพเหมาะสม และมีความทันสมัย	4.56	0.63	มากที่สุด
10. เอกสารประกอบการฝึกอบรมมีความชัดเจนครบถ้วนเพียงพอต่อกับจำนวนนักเรียน	4.31	0.87	มาก
รวมการประเมินปฏิกริยา (Reaction)	4.51	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินปฏิกริยา (Reaction) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการบรรยาย/ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม วิทยากรมีเทคนิค วิธีการในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างง่าย และสถานที่ฝึกอบรมและ

อุปกรณ์มีความสะดวกเพียงพอต่อการดำเนินการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช การประเมินการเรียนรู้ (Learning) ในปี การศึกษา 2565 (N=69)

รายการ	ความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิเสธทุกครั้ง เมื่อถูก ชักชวนใหญ่ๆเกี่ยวกับยาเสพติด	4.57	0.74	มากที่สุด
2. นักเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อ ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ	4.54	0.78	มากที่สุด
3. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีนิสัยร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี	4.59	0.70	มากที่สุด
4. นักเรียนเลือกจะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการออกกำลังกาย ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน	4.43	0.87	มาก
5. นักเรียนมีความสามารถไขทักกะชีวิตในการหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจาก ยาเสพติดได้ด้วยตนเอง และสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มีปัญหาได้	4.53	0.84	มากที่สุด
6. นักเรียนสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มี ปัญหา หรือมีความเสี่ยงเกี่ยวกับวิธีการ แนวทางการหลีกเลี่ยง ยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง	4.25	0.97	มาก
7. นักเรียนสามารถรวมกลุ่ม เพื่อนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมต่อต้านยาเสพติดขึ้นได้ตามแผนงานโรงเรียนได้อย่าง ถูกต้องตามแบบแผน	4.38	0.85	มาก
8. นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไป ใช้ประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม	4.40	0.49	มาก
9. นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถร่วมกับทางโรงเรียนในการ จัดตั้ง ชมรม ชุมนุม เพื่อเผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยยา เสพติดให้แก่สาธารณชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.34	0.56	มาก
10. ผลงานการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด การ รมณรงค์ต่อต้านการใช้ยาเสพติดของโรงเรียนได้รับการยอมรับ จากสาธารณชนและหน่วยงานภายนอกเป็นเชิงประจักษ์ และมี รางวัลยกย่อง	4.29	0.88	มาก
รวมการประเมินการเรียนรู้ (Learning)	4.43	0.15	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินการเรียนรู้ (Learning) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีนิสัยร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็นนักเรียนสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มีปัญหา หรือมีความเสี่ยงเกี่ยวกับวิธีการ แนวทาง การหลีกเลี่ยงยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินต่ำสุดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินโครงการเยาวชนวัยใสห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช การประเมินพฤติกรรม (Behavior) ในปีการศึกษา 2565 (N=69)

รายการ	ความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. นักเรียนจะปฏิเสธเสมอเมื่อมีใครชวนให้ดื่มเหล้า/สูบบุหรี่	4.68	0.63	มากที่สุด
2. นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนจากผู้ปกครอง	4.37	0.83	มาก
3. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตด้วยตนเอง	4.69	0.60	มากที่สุด
4. นักเรียนยอมรับในความสามารถของผู้อื่น	4.66	0.73	มากที่สุด
5. นักเรียนมีความกตัญญูต่อครอบครัว ผู้ปกครอง ครู	4.62	0.57	มากที่สุด
6. นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้	4.46	0.82	มาก
7. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตและยอมรับความจริง	4.51	0.78	มากที่สุด
8. นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยในตนเอง	4.63	0.49	มากที่สุด
9. นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ได้ทุกสถานที่	4.69	0.60	มากที่สุด
10. นักเรียนหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทางเสื่อมหรือทำในสิ่งที่ไม่ดี	4.29	0.79	มาก
รวมการประเมินพฤติกรรม (Behavior)	4.56	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินประเมินพฤติกรรม (Behavior) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตด้วยตนเอง และนักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ได้ทุกสถานที่ ($\bar{X}=4.69$) มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็นนักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนจากผู้ปกครอง ($\mu = 4.37$) นักเรียนหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทางเสื่อมหรือทำในสิ่งที่ไม่ดี ($\bar{X}=4.29$) มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินต่ำสุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช การประเมินผลลัพธ์ (Results) (N = 69)

รายการ	ความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิเสธทุกครั้ง เมื่อถูก ชักชวนใหญ่เกี่ยวกับสารเสพติด	4.62	0.71	มากที่สุด
2. นักเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อ ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ	4.62	0.71	มากที่สุด
3. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีนิสัยร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี	4.57	0.72	มากที่สุด
4. นักเรียนเลือกจะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการออกกำลังกาย ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน	4.62	0.71	มากที่สุด
5. นักเรียนมีความสามารถใช้ทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยง ให้ ห่างไกลจากยาเสพติดได้ด้วยตนเอง และสามารถให้ความรู้แก่ ผู้อื่นที่มีปัญหาได้	4.71	0.52	มากที่สุด
6. นักเรียนสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มี ปัญหา หรือมีความเสี่ยงเกี่ยวกับวิธีการ แนวทาง การหลีกเลี่ยง ยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง	4.46	0.80	มาก
7. นักเรียนสามารถร่วมกลุ่ม เพื่อนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมต่อต้านยาเสพติดขึ้นได้ตามแผนงานโรงเรียนได้อย่าง ถูกต้องตามแบบแผน	4.48	0.50	มาก
8. นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม ไปใช้ประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นในชีวิตประจำวันได้อย่าง เหมาะสม	4.58	0.50	มากที่สุด
9. นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถร่วมกับทางโรงเรียนในการ จัดตั้ง ชมรม ชุมนุม เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยยา เสพติดให้แก่สาธารณชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.48	0.50	มาก
10. ผลงานการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด การรณรงค์ ต่อต้านการใช้ยาเสพติด ของโรงเรียนได้รับการยอมรับจาก สาธารณชนและหน่วยงานภายนอกเป็นเชิงประจักษ์ และมีรางวัล ยกย่อง	4.33	0.80	มาก
รวมการประเมินผลลัพธ์ (Results)	4.55	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นนักเรียนมีความสามารถใช้ทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยง ให้ห่างไกลยาเสพติดได้ด้วยตนเอง และสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มีปัญหาได้ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผลงานการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด การรณรงค์ต่อต้านการใช้ยาเสพติดของโรงเรียน ได้รับการยอมรับจากสาธารณชนและหน่วยงานภายนอกเป็นเชิงประจักษ์ และมีรางวัลยกย่อง มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ผู้แทนครู 2 คน ผู้แทนนักเรียน 1 คน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน 1 คน พบว่า ผู้บริหารและครู ดำเนินการประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านจิตใจของเยาวชน เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถสร้างและพัฒนาเครือข่าย โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาและเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา เพราะเยาวชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดมากกว่ากลุ่มปกติ จะมีการนำความรู้ และทักษะที่มีประโยชน์ให้กับผู้อื่นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

การประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลการประเมินประเมินพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินการเรียนรู้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมค่อนข้างต่ำ แสดงว่าผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อโครงการโดยรวมสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shahrooz Farjad (2012) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรการฝึกอบรมในมหาวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัย Islam Shahr) มีจุดมุ่งหมายที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมของบุคลากร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมหลักสูตรในมหาวิทยาลัย Islam Shahr โดยใช้รูปแบบของเคิร์กแพทริก การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับการพิจารณา สถิติประชากร ประกอบด้วยบุคลากรและครู โดยเก็บข้อมูลผ่านการประยุกต์ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม สถิติเชิงพรรณนาถูกนำมาใช้ในการเพื่อวัดตัวชี้วัดหลักของการประเมินผลประสิทธิภาพของ

หลักสูตรการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรมอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับมาตรฐาน การประเมินผลประสิทธิภาพชี้ให้เห็นว่าปฏิกริยาการเรียนรู้พฤติกรรมและองค์กระดบจะต้องมีการปรับตัวดีขึ้น จึงผ่านการดำเนินการของการออกแบบการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมให้เพียงพอกับงบประมาณการจัดการและความต้องการขององค์กร โดยมีกลไกแรงจูงใจในการใช้อย่างต่อเนื่องและการประเมินผลปลายทาง (Shahrooz Farjad, 2012) ซึ่งอภิปรายผลแยกเป็น 5 ส่วน ได้ดังนี้

1. การประเมินปฏิกริยา (Reaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการบรรยายและการทำกิจกรรม มีความเหมาะสม วิทยากรมีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจถึงเนื้อหาได้อย่าง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ สุ่นศรีเมือง ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พ่อหลวงปวงชนชาวไทยโรงเรียนบ้านทัพหลวง อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า ก่อนดำเนินงาน ผลการประเมินปฏิกริยา ในด้านการประเมินการเรียนรู้ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ระหว่างดำเนินการของการประเมินพฤติกรรม โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก หลังดำเนินการโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลกระทบและด้านประสิทธิผล โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านความยั่งยืนและด้านการถ่ายโยงความรู้ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด (นริศ สุ่นศรีเมือง, 2561)

2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะนักเรียนมีสุขภาพจิตดี มีนิสัยที่ร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญรัตน์ นามเมือง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนเทศบาลบ้านเขานิเวศน์ จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินในภาพรวมเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ ด้านผลผลิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ เพราะโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง (อัญญรัตน์ นามเมือง, 2560) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิวพร แพทย์ขิม พบว่า ว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด มีครูที่ช่วยเหลือนักเรียนทั้งปัญหาด้านการเรียน และปัญหาส่วนตัวปานกลาง ดังนั้นเมื่อครูเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการป้องกันยาเสพติดที่โรงเรียนจัดขึ้น ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดมากยิ่งขึ้น (ศิวพร แพทย์ขิม, 2556)

3. การประเมินพฤติกรรม (Behavior) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหายาในชีวิตด้วยตนเอง สามารถปรับตัวอยู่ได้ทุกสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ สุ่นศรีเมือง (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พ่อหลวงปวงชนชาวไทย โรงเรียนบ้านทัพหลวง อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อการ

ดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการดำเนินงาน โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พ่อหลวง ปวงชนชาวไทย โรงเรียนบ้านทัพหลวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2561 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสำราญ ทนศักดิ์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเชิงประเมินเรื่องการประเมิน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจาก ยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านสภาวะแวดล้อม สำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการ เปรียบเทียบความคิดเห็นจากการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและ อบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ของผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษาจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่มีความแตกต่าง กัน และมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ควรมีการอบรมผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข เพื่อเข้าใจถึงการดำเนินโครงการ 2) ควรมีการระดมทรัพยากรและจัดสรรงบประมาณทั้งภาครัฐ และเอกชน 3) มีการสำรวจ ศึกษาปัญหา การแก้ปัญหา พัฒนา ผู้เรียนตามความต้องการอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างจริงจัง จัดกิจกรรมการศึกษาคุณงามความดีเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด (สุขสำราญ ทนศักดิ์, 2562)

4. การประเมินผลลัพธ์ (Results) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะมีความสามารถ ในการใช้ทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยง ให้ห่างไกลจากยาเสพติดได้ด้วยตนเองและให้ความรู้แก่ ผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญรัตน์ นาเมือง ประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญห การใช้สารเสพติดในโรงเรียนเทศบาลบ้านเขานิวเวศน์ จังหวัดระนองโดยใช้รูปแบบซีบีบี ได้ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมาย ประเภท และผลกระทบของสาร เสพติด แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้สารเสพติดบทบาทของโรงเรียน ในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้นและครูปฏิบัติการอื่น ๆ การบริหารงานเพื่อการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในการจัดกิจกรรมของโครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ โครงการกีฬาต้านยาเสพติด โครงการเข้าค่ายคุณธรรมและจริยธรรม โครงการ To be number one โครงการครูตำรวจ D.A.R.E โครงการอบรมจริยธรรมวันศุกร์สุดสัปดาห์ สามารถ แก้ไขปัญหการใช้สารเสพติดในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัญญรัตน์ นาเมือง, 2560) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิเรก เทียนทองศิริ ประเมินโครงการศึกษาเพื่อการต่อต้านการ ใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียนของสถานีดำรงภูธรเมืองสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผล การประเมิน โครงการ D.A.R.E. ด้านปรัชญา จุดมุ่งหมายของโครงการ คือ ครูประเมินว่า โครงการ

D.A.R.E. สามารถเพิ่มทักษะและวิธีการในการตัดสินใจหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการใช้ยาเสพติดและความรุนแรงของยาเสพติดในเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองนักเรียนประเมินว่า โครงการ D.A.R.E. เสนอทางเลือกที่เป็นประโยชน์ในการหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติดและความรุนแรงของยาเสพติด นักเรียนประเมินว่า โครงการ D.A.R.E. มีประโยชน์ สามารถลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ การประเมินพฤติกรรม ครูประเมินว่าโครงการ D.A.R.E. มีขั้นตอน ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและแผนการสอน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยตำรวจ D.A.R.E. ผู้ปกครองนักเรียนประเมินว่า โครงการ D.A.R.E. มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการอย่างถูกต้องและเหมาะสม (ดิเรก เทียนทองศิริ, 2555)

5. จากการศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการเยาวชนวัยใสห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการในการศึกษา พบว่า ครูบางส่วนยังไม่เห็นถึงความสำคัญของโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด รวมถึงจำนวน ผู้ปฏิบัติและผู้ประสานงานในโครงการยังไม่เพียงพอ ในด้านงบประมาณยังไม่เพียงพอและมีความล่าช้าที่ไม่สอดคล้องกับแผนการจัดกิจกรรม ด้านการบริหารจัดการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังคงขาดการบูรณาการในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ยังไม่ครอบคลุม ทำให้ได้ ข้อมูลเชิงลึกด้านยาเสพติดยังมีน้อย ไม่สามารถจัดกิจกรรมโครงการได้ตามสภาพปัญหาที่แท้จริง กิจกรรมที่ดำเนินการยังขาดความต่อเนื่องและความจริงจังในการปฏิบัติ รวมถึงการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน ด้านการจัดกิจกรรมเยาวชนและประชาชนยังมีส่วนร่วมกับกิจกรรมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เทพฤทธิ์ เยาว์ธานี และคณะ ศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของ TO BE NUMBER ONE ระดับเพชร พบว่า มีปัญหาสู่ความสำเร็จในการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและการสร้างกระแสนิยม งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้บริหารไม่สนับสนุน มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย กระบวนการสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ ผู้บริหารหรือผู้นำโครงการ ควรศึกษารายละเอียดโครงการจากคู่มือในการดำเนินงาน ซึ่งผู้นำจะต้องให้ความสำคัญ ในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2561) ศึกษาเรื่องประเมินผลของโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราช กัญญาสิริวัฒนาพรรณ พบว่า ผู้นำระดับสูงมีส่วนผลักดันให้กิจกรรมชมรม TO BE NUMBER ONE ประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสถานศึกษา ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนการดำเนินงานจากกระทรวงมหาดไทย ในการจัดตั้งชมรมให้ประสบความสำเร็จมีส่วนเยาวชนที่มากพอสมควร กรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน หากได้รับความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ในการลดปัญหายาเสพติดในชุมชน (เทพฤทธิ์ เยาว์ธานี และคณะ, 2559)

สรุป

ในการประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ที่มีสาเหตุปัญหายาเสพติดของเยาวชนและเป็นภัยคุกคามกับอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของทุกประเทศในโลก ยาเสพติดได้แพร่ระบาดและเป็นปัญหาต่อสังคมโดยเฉพาะเยาวชนของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จึงได้จัดทำโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนห่างไกลยาเสพติด ไม่เสพ ไม่ซื้อ และไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกชนิด พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โทษที่ส่งผลต่อร่างกาย จิตใจ สังคม จึงมีการประเมินภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความคิดเห็นต่อโครงการโดยรวมในระดับมากที่สุด แสดงความพึงพอใจในการดำเนินงานของโครงการเยาวชนวัยใส แบ่งทั้งหมดเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) เป็นการประเมินในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีชั่วโมงการบรรยายและกิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสม พร้อมทั้งวิทยากรสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างเข้าใจ การประเมินการเรียนรู้ (Learning) ทำให้การประเมินอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดีและมีมุมมองในแง่บวก การประเมินพฤติกรรม (Behavior) จึงได้คะแนนประเมินในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหในชีวิตประจำวันและปรับตัวได้ดี และการประเมินผลลัพธ์ (Results) เป็นการประเมินในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนสามารถนำทักษะชีวิตไปใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการเสพติด สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น และนำไปพัฒนาและดำเนินงานให้โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า แบบจำลองของทริกแพคทริกสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามโครงการฝึกอบรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มผู้รับบริการกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ในสภาพปัญหาใกล้เคียงกัน แต่เพื่อให้เกิดกระบวนการประเมินที่ครบทุกขั้นตอนของการประเมิน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ควรเพิ่มการประเมินในขั้นบริบทก่อนที่จะเริ่มดำเนินการเพื่อช่วยให้ผู้บริหารของหน่วยงานได้ทราบถึงเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของโครงการ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ควรมีการประเมินในขั้นปัจจัยนำเข้า (Input) ก่อนที่จะมีการฝึกอบรมเกิดขึ้นทั้งในเรื่องความต้องการ ความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อโครงการฝึกอบรม ข้อบกพร่องในการดำเนินงานที่อาจจะเกิดขึ้นกับการฝึกอบรม รวมถึงคุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกอบรม โดยการประเมินขั้นนี้จะก่อให้เกิดการวางแผนก่อนที่จะมีการฝึกอบรม

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะนำแบบจำลองของเครือกแพคทริกไปประยุกต์ใช้ควรเข้าไปเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่ผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสมเพื่อติดตามผลการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ เช่น ในขณะที่ผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ภายในองค์กร ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการจะมีสมาธิ มีความตั้งใจที่จะตอบสนองติดตามผล และเกิดความเป็นระเบียบในการจัดเก็บข้อมูล

4. การจะนำแบบจำลองของเครือกแพคทริกไปประยุกต์ใช้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรพิจารณาใช้กับผู้เข้าร่วมโครงการที่อยู่ภายในองค์กร ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการที่อยู่ในองค์กรจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมได้ตลอดเวลา พัฒนาการในด้านที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถควบคุมให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดได้โดยไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาแทรก จึงทำให้แบบจำลองของเครือกแพคทริกนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมมากที่สุด

5. ในการประยุกต์ใช้แบบจำลองของเครือกแพคทริกกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ภายนอกองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จะดำเนินการโดยมีการเพิ่มระยะเวลาในการติดตามผลและความสามารถในการควบคุมตัวแปร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ภายนอกองค์กรไม่ได้เกิดจากปัจจัยในการฝึกอบรมเพียงอย่างเดียว แต่จะมีสภาวะแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งหากการวิจัย ไม่สามารถควบคุมตัวแปร อาจจะทำให้เกิดการศึกษาที่ผิดพลาด

6. เพื่อเป็นการจัดการความลำเอียงที่เกิดจากการทดสอบ ควรจะต้องมีการวัดโดยใช้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง รวมทั้งมีการวัดก่อนและหลังการทดสอบตามข้อแนะนำของขั้นตอนตามแบบจำลองของ เครือกแพคทริก ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้สามารถเปรียบเทียบผลการทดสอบได้ว่าเป็นผลมาจากการทดสอบหรือไม่ และทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งหากนำไปประยุกต์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมในเรื่องของพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการประเมิน ติดตามผลโครงการฝึกอบรมครั้งต่อไป ควรมีการประยุกต์ใช้แบบจำลองของเครือกแพคทริกกับแบบจำลองอื่น ๆ ที่มีผู้กำหนดไว้แล้ว โดยนำผลการศึกษาที่ได้จากการประยุกต์ใช้มาเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาข้อเด่นและข้อจำกัด และนำเสนอเป็นรูปแบบในการประเมินที่มีความเหมาะสมกับบริบทต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2556-2559 ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2561). ประเมินผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) จังหวัดกำแพงเพชร ในส่วนของคณะกรรมการ ประจำปี 2561. กำแพงเพชร: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร.
- กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ. (2566). รายงานประจำปี 2566. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มสื่อสารและพัฒนาองค์กร กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค.
- ดิเรก เทียนทองศิริ. (2555). การประเมินโครงการ การศึกษาเพื่อการต่อต้านการใช้อาเสพติด ในเด็กนักเรียนของสถานีดารวจภูธรเมืองสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เทพฤทธิ์ เยาว์ธานี และคณะ. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของ TO BE NUMBER ONE ระดับเพชร เชียงราย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 5(2), 1-14.
- นริศ สุ่นศรีเมือง. (2561). การประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พ่อหลวงปวงชนชาวไทย โรงเรียนบ้านทัพหลวง อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. วารสารมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 12(2), 132-146.
- ศิวพร แพทย์ขิม. (2556). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา ปีการศึกษา 2556. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติด. (2558). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปีงบประมาณ 2558/สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สุขสำราญ ทนศักดิ์. (2563). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 8(31), 22-30.
- อัญญรัตน์ นาเมือง. (2560). การประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนเทศบาลบ้านเขานิเวศน์ จังหวัดระนอง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.

- Kirkpatrick DL. (1994). Evaluating Training Program: The Four Level. San Francisco: Berrett Koehler.
- Likert, Rensis. (1961). New Pattern of Management. New York: McGraw-Hill Book.
- Shahrooz Farjad. (2012). The Evaluation Effectiveness of Training Courses in University by Kirkpatrick Model (Case Study: Islam Shahr University). Procedia -Social and Behavioral Sciences, 46(1), 2837-2841.

บุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา*

ELEMENTS TO PROMOTE THE DEVELOPMENT OF BUDDHIST IN CHACHOENGSAO PROVINCE

พระมหาสหาย กนตธมโม (จำปาแก้ว), พระมหาปิยะบุตร ปญญาวัตตโน (วงศ์กันทรภักย์),

นิรมล ตริตราเพชร, ปัญญา โพธิ์ทอง*, พระครูโอภาสปัญญาวารคุณ

Phramahasahai Kantathammo (Champakaew), Phramahapiyabut Panyawatthano (Wongkantharaphai),

Niramol Treetrapetch, Panya Photong*, Phrakhuophaspanyaworakun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Buddhasothorn Buddhist College, Thailand

*Corresponding author E-mail: panya.pho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาและพัฒนาบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธนำไปสู่กระบวนการสร้างบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรคือประชาชนในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 397 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 รูป/คน โดยวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่เชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ความคิดเห็นด้านการสร้างอัตลักษณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการสร้างนวัตกรรมและด้านการสร้างเครือข่าย ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า ด้านการสร้างอัตลักษณ์ การสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละวัดมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน โดยเน้นเอกลักษณ์เด่นในหลายมิติ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเยือนซ้ำ ด้านการสร้างนวัตกรรม การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อโซเชียลมีเดียเพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวและกระตุ้นการกลับมาเยือนซ้ำ และด้านการสร้างเครือข่าย วัดส่วนใหญ่

* Received December 12, 2023; Revised March 18, 2025; Accepted March 21, 2025

ขาดเครือข่ายการท่องเที่ยวเนื่องจากงบประมาณจำกัด ขาดบุคลากรและการสนับสนุนจากภาครัฐ การจัดกิจกรรมมักได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่น เช่น อบต. และชุมชน

3. กระบวนการการพัฒนา คือ 1) จัดประชุมทำความเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ผ่านการสังเกตและสัมภาษณ์ 2) ระบุปัญหาที่ต้องแก้ไข 3) ระดมสมองหาความคิดใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว 4) สร้างและทดสอบแอปพลิเคชัน "เที่ยววัด" เพื่อตรวจสอบความพึงพอใจของผู้ใช้งาน 5) ทดสอบกระบวนการออกแบบเพื่อมั่นใจว่าแอปตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

คำสำคัญ: บุพปัจจัยการท่องเที่ยว, การส่งเสริม, การพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

Abstract

This research article aims to study and develop the factors that promote Buddhist tourism, leading to the process of creating factors that support Buddhist tourism in Chachoengsao province. The research uses a mixed-methods approach combining quantitative and qualitative methods. The population consists of 397 local residents of Chachoengsao, selected through convenient sampling. Data analysis was conducted using statistical software for quantitative data, while qualitative data was collected through in-depth interviews with 12 experts, followed by content analysis. The research tools included questionnaires and interview guides, and the statistical techniques used were descriptive and inferential statistics.

The study's findings revealed that:

1. in terms of identity creation, the average score was the highest, followed by innovation creation and network creation, with all aspects rated at a high level.

2. Regarding the strategies for developing Buddhist tourism, in the area of identity creation, each temple has unique characteristics, emphasizing prominent identities in various dimensions to encourage tourists to return. In terms of innovation creation, new innovations using technology and social media are developed to meet tourist demands and stimulate repeat visits. Regarding network creation, most temples lack a tourism network due to limited budgets, lack of personnel, and insufficient support from government agencies. Local cooperation, such as from sub-district administrative organizations (SAOs) and local communities, is essential for organizing activities.

3. The process of development involves: 1) organizing meetings to thoroughly understand the problem through observation and interviews, 2) identifying problems that need to be addressed, 3) brainstorming new ideas to meet tourist needs, 4) developing and testing the "Temple Tour" application to assess user satisfaction, and 5) testing the design process to ensure the application meets user needs effectively.

Keywords: Elements of Tourism, Promote, Development, Buddhist Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น นักท่องเที่ยวมักใช้เวลาวันหยุดช่วงเทศกาล วันสำคัญทางศาสนาจะมีการถือศีลปฏิบัติธรรม วัดและสำนักปฏิบัติธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกอีกประเภทหนึ่ง (จุฑาภรณ์ หินชูและสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์, 2557) การศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา พบว่า เป็นการเดินทางโดยมีเหตุผลทางศาสนาเป็นหลัก ซึ่งในอดีตเหตุผลในการเดินทางที่แท้จริงอาจไม่มีการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สำหรับในปัจจุบันการเดินทางลักษณะนี้มักจะรวมกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมอยู่ด้วย เช่น การเดินทางไปเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมหรือประวัติศาสตร์ การนมัสการเกจิอาจารย์ รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนา การเดินทางไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือประกอบพิธีกรรม อย่างไรก็ตาม สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาไม่ได้มีเพียงผู้ที่นับถือศาสนานั้นเท่านั้นที่เข้าเยี่ยมชม หากแต่นักท่องเที่ยวอื่น ๆ ยังให้ความสนใจเข้าชมความงามหรือเข้าไปพักผ่อน สงบจิตใจ (ศุภลักษณ์ อัครางกูร, 2555) ดังนั้น ในปัจจุบันบทบาทด้านการท่องเที่ยวของวัดจึงมีมากขึ้นทั้งในกรุงเทพฯ และในต่างจังหวัด รวมถึงการท่องเที่ยวที่เกิดจากคติความเชื่อในการไหว้ เช่น การไหว้พระ 9 วัด การไหว้พระประจำปีราศีเกิด เป็นต้น ซึ่งแต่ละวัดจะมีการแสดงถึงซึ่งจุดเด่นให้เป็นอัตลักษณ์ของวัด โดยการสร้างศาสนวัตถุต่าง ๆ สร้างศาสนสถาน และการจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนและผู้มาเที่ยวที่พบเห็นได้ในวัด เช่น การสักการะพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ การปฏิบัติธรรม การชมศิลปวัฒนธรรม การทำบุญตามความเชื่อ การพักผ่อนหย่อนใจ การจับจ่ายซื้อสินค้าของชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวได้จำนวนมาก ดังคำขวัญที่ว่า “แม่น้ำบางปะกงแหล่งชีวิต พระศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อโสธร พระยาศรีสุนทรปราชญ์ภาษาไทย เขาอ่างฤๅไนป่าสมบูรณ์” ซึ่งบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความภาคภูมิใจ และความโดดเด่นที่มีอยู่ในจังหวัด โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหารเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อโสธร ซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของชาวจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดใกล้เคียง วัดสมานรัตนานา

รามเป็นที่ประดิษฐานพระพิมพ์นาคปางนอนเสวยสุขของคัมภีร์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย วัดปากน้ำจี้ไหล่ มีโบสถ์สีทองทั้งหลังโดดเด่น วัดชมโพธารามเป็นวัดแห่งเดียวในฉะเชิงเทราที่มีสังฆเวณิสนสถาน 4 ตำบลแบบจำลอง วัดแจ้งมีพระอุโบสถทรงดงามเป็นศิลปะแบบไทยผสมจีน วัดสาวชะโงกมีรูปปั้นหลวงพ่อกวนอูที่พึ่งทางใจของชาวบ้านในระแวกนี้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีความสวยงามเป็นที่รู้จักในระดับประเทศ โดยสำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา รายงานสถิติและจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี 2564 ไตรมาสที่ 1-3 มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor) เป็นชาวไทย 286,522 คน ลดลงจากปี 2563 ไตรมาสที่ 1-3 คือ ร้อยละ 76.03 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่อนคลายลงทำให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและเดินทางออกนอกจังหวัดได้ ซึ่งผู้เยี่ยมชมที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยค่าเฉลี่ยการพักแรมของผู้เยี่ยมชมเยือน ในปี 2564 ไตรมาสที่ 1-3 คือ 1.47 วัน ลดลง จากปี 2563 ไตรมาสที่ 1-3 ซึ่งมีวันพักแรมเฉลี่ย 1.50 วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน ในปี 2564 คือ 2,832.02 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 1,343.68 บาท ทั้งนี้ จากจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในปี 2564 พบว่า ไตรมาสที่ 1-3 มีจำนวนลดลงแต่มีค่าใช้จ่ายต่อวันเพิ่มขึ้น จึงทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 1,343.68 ล้านบาท (สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2567)

ผลจากการลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์ประชาชนนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ทำการวิจัยในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า อุปสรรคและปัญหาที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยววัดในจังหวัดฉะเชิงเทราหลายประการที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ประการ ดังนี้ 1) การอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและการมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องสุขา ป้ายบอกทาง ที่จอดรถ ห้องสวดมนต์ หรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมสำหรับศาสนาอื่น ๆ ที่สนใจในการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความประทับใจ 2) วัดส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแต่ละพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากวัดมีงบประมาณน้อย ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่ต่อเนื่อง 3) วัดส่วนใหญ่ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยว วัด การสร้างแอปพลิเคชันแนะนำการเที่ยววัด การใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ การสร้างเว็บไซต์ เป็นต้น เนื่องจากงบประมาณของวัดมีน้อยและขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยี ปัญหาทั้ง 3 ประการที่กล่าวข้างต้นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข่าวสารและการบริการของวัดได้ จากสภาพปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น หากได้นำมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาหรือเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องให้เกิดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมก็จะส่งผลในการพัฒนาการท่องเที่ยววัดที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

ตรงตามความต้องการของทั้งวัดและผู้เข้ามาเยี่ยมชม จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดชื่อเรื่องในการวิจัยครั้งนี้คือ “บุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา” ทั้งนี้ บุพปัจจัยในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปัจจัยสนับสนุน มีบทบาท หรือ กระตุ้นด้านการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกวัดให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ องค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านอัตลักษณ์ 2) ด้านเครือข่าย และ 3) ด้านนวัตกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านดังกล่าวมากำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อพัฒนาบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการการพัฒนาบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับโดยรวมและรายด้านของความคิดเห็นต่อบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้แบบสอบถาม และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้แบบสัมภาษณ์

วิจัยเชิงปริมาณ

1. ด้านเนื้อหา เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสำรวจวรรณกรรมและมาร่างเป็นกรอบแนวความคิด หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านอัตลักษณ์ 2) ด้านเครือข่าย และ 3) ด้านนวัตกรรม และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้วัด ได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดชมโพธิยาราม วัดสาวชะโงก วัดแจ้ง วัดปากน้ำโจ้โล้ และวัดโพรงอากาศ ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 397 คน เมื่อได้จำนวนประชากรแล้วดำเนินการ

สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสะดวก (convenience sampling) โดยการนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในวันที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการคำนวณด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha) ค่าระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปถือว่ามีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง ผลการทดสอบหาค่า Reliability กับประชาชนในเขตจังหวัดฉะเชิงเทราได้ค่า Cronbach's alpha ภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ .973 ซึ่งอธิบายได้ว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง

4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิจัยเชิงคุณภาพ

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพบริบทของบุปปัจจัยการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ องค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านอัตลักษณ์ 2) ด้านเครือข่าย และ 3) ด้านนวัตกรรม โดยใช้วิธีการระดมสมอง (Brain Storming) เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ การสร้างเครือข่าย และการสร้างนวัตกรรมเพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ ความคิดใหม่ ๆ และใช้ในการวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบสัมภาษณ์และบันทึกเอกสาร

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน ได้แก่ เจ้าอาวาส พระภิกษุ และบุคลากรฆราวาสในวัด โดยยึดหลักการเลือกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเฉพาะในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อยืนยันผลเชิงปริมาณ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณและศึกษาสภาพบริบทของบุปปัจจัยการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาด้วยการสังเกต

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของบุปปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอ ดังนี้

1. ระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับบุปปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวม

บุญปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ด้านการสร้างอัตลักษณ์	397	4.01	0.64	มาก
ด้านการสร้างเครือข่าย	397	3.83	0.62	มาก
ด้านการสร้างนวัตกรรม	397	3.95	0.67	มาก
รวมทั้งสิ้น	397	3.93	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุญปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาในรายด้าน พบว่า บุญปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างอัตลักษณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านการสร้างเครือข่าย ตามลำดับ

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุญปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า

1) ด้านการสร้างอัตลักษณ์ แนวคิดในการสร้างจุดเด่นให้เกิดขึ้นภายในวัดแตกต่างกันไปตามเจตนาของผู้สร้าง เพื่อให้เป็นที่สนใจกับคนทั่วไปและดึงดูดให้คนเข้ามาเที่ยววัดมากขึ้น ด้วยการสร้างอัตลักษณ์ทางด้านประติมากรรม จิตรกรรม ประวัติศาสตร์และประเพณี รวมทั้งกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งล้วนเป็นแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชื่นชอบและมาเที่ยวชมตามวัดต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดชมโพธาราม วัดสาวชะโงก วัดแจ้ง วัดปากน้ำโจ้โล้ เป็นต้น

2) ด้านการสร้างเครือข่าย วัดส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ เนื่องจากวัดมีงบประมาณน้อย ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดกิจกรรมของวัดส่วนใหญ่จะได้รับความร่วมมือจากส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชุมชนในพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้ หากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ร่วมกันกับวัดในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนาก็จะเป็นผลดีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย

3) ด้านการสร้างนวัตกรรม กระบวนการที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้คือ สร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ทันสมัยตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและให้เกิดความพึงพอใจเพื่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ ได้แก่ การจัดกระบวนการบริหารจัดการวัด การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งภายในและโดยรอบวัด การจัดสถานที่สำหรับกิจกรรม

ทางศาสนา เพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยววัด การสร้างแอปพลิเคชันแนะนำการท่องเที่ยววัด การใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ การสร้างเว็บไซต์ เป็นต้น

2. สรุปผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมมนาระดมความคิดเห็นและการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า

1) อัตลักษณ์การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาเป็นรูปแบบและกิจกรรมตามลักษณะเฉพาะของการจัดการของแต่ละวัดที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ควรส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัดในรูปแบบที่หลากหลายอันส่งผลต่อการท่องเที่ยววัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ประวัติศาสตร์ กิจกรรม ประเพณี และสิ่งดึงดูดใจต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบและให้ความสนใจ ตลอดจนการมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาที่น่าแปลกใจ น่าสนใจ โดยมีการดึงเอกลักษณ์เด่นของวัดในหลายมิติให้เห็นประจักษ์ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำอีก เช่น การมีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่สะอาดและสงบ การให้ความสำคัญกับขั้นตอนการไหว้พระพุทธรูป ศักดิ์สิทธิ์ การมีพุทธศิลปกรรมที่งดงาม การมีศูนย์เรียนรู้เชิงศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น การมีความพร้อมในด้านข้อมูลข่าวสาร สถานที่ กิจกรรมและบุคลากร เพื่อรองรับประชาชนที่เดินทางมาท่องเที่ยววัด เป็นต้น

2) วัดไม่มีการสร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยววัดอย่างชัดเจน เนื่องจากงบประมาณน้อย ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการบริหาร และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมของวัดส่วนใหญ่จะได้รับความร่วมมือจากส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชุมชนในพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้ หากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ร่วมกันกับวัดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จะส่งผลดีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดได้อีกทางหนึ่งด้วย

3) การสร้างนวัตกรรม เป็นกระบวนการที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ คือ การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ทันสมัยตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและให้เกิดความพึงพอใจเพื่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ ได้แก่ การจัดกระบวนการบริหารจัดการวัด การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งภายในและโดยรอบวัด การจัดสถานที่สำหรับกิจกรรมทางศาสนา เพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยววัด การสร้างแอปพลิเคชันแนะนำการท่องเที่ยววัด การใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ การสร้างเว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนั้น เห็นควรให้มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น TikTok เฟสบุ๊ก การทำ Content ในรูปแบบคลิปการ์ตูนสั้นเพื่อนำเสนอตัวตนของวัดและชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบและสามารถเข้าถึงได้ง่าย นับเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยววัดของจังหวัดได้อีกช่องทางหนึ่ง

2. ผลการศึกษาการพัฒนาูปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการสร้างอัตลักษณ์-วัดควรให้ความสำคัญกับการมีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เป็นสัปปายะ สะอาดและสงบ การให้ความสำคัญกับขั้นตอนการไหว้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ การมีพุทธศิลป์กรรมที่งดงาม การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น การจัดการด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์โดยรอบให้มีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เช่น ลานจอดรถ ห้องสุขา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมให้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน การมีศูนย์เรียนรู้เชิงศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น การมีความพร้อมในด้านข้อมูลข่าวสารสถานที่ กิจกรรมและบุคลากร เพื่อรองรับประชาชนที่เดินทางมาท่องเที่ยววัด การสร้างความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

2) ด้านการสร้างภาคีเครือข่าย-วัดควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารที่ทันยุคสมัยอย่างเป็นระบบ การกำหนดโครงสร้างการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เสมอ การจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความรู้สึกร่วมกันกับกระบวนการทำงานเครือข่าย การติดตามและประเมินผล การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีความช่วยเหลือและสร้างความเสมอภาคของผลประโยชน์เท่าเทียม และการเชื่อมโยงหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุน

3) ด้านการสร้างนวัตกรรม-วัดควรให้ความสำคัญกับ การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมในช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) ยูทูบ (Youtube) และเว็บไซต์ (www) ความได้เปรียบในการแข่งขันและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ชัดเจน การมีระบบติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วระหว่างนักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว การมีระบบข้อมูลและการสืบค้นข้อมูลภายในสถานที่ท่องเที่ยว การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว การนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ความคิดสร้างสรรค์ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ การประชาสัมพันธ์และการบริการรูปแบบต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การปรับเปลี่ยนองค์กรใหม่ ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความแตกต่าง และการสร้างแอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. นำเสนอกระบวนการการพัฒนาูปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถสรุปได้ดังนี้

1) วัดควรมีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง พัฒนาภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมให้เป็นจุดเด่นน่าสนใจและสอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมเพื่อรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม และมีสถานที่ปฏิบัติธรรมเป็นสัปปายะ สะอาด และสงบ

2) วัดควรมีระบบข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยอย่างเป็นระบบ โดยการสร้างและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธอย่างครบวงจรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสากล

3) คณะสงฆ์จังหวัดฉะเชิงเทราประสานภารกิจร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยให้หน่วยงานกลางที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ามาทำหน้าที่ในการประสานให้เกิดเครือข่ายที่มีสมาชิกทั้งระดับชุมชน ระดับผู้ประกอบการ ระดับหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานเชื่อมโยงของแต่ละพื้นที่ให้มีความเป็นเอกภาพ เพื่อให้วัดมีเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบุพปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาความคิดเห็นต่อบุพปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ด้านการสร้างนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และด้านการสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ตามลำดับ ผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการสร้างอัตลักษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการมีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เป็นสัปปายะ สะอาดและสงบ การให้ความสำคัญกับขั้นตอนการไหว้พระพุทธรูป ศักดิ์สิทธิ์ การมีพุทธศิลป์กรรมทั้งดงาม การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น การจัดการด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์โดยรอบให้มีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เช่น ลานจอดรถ ห้องสุขา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมให้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน การมีศูนย์เรียนรู้เชิงศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น การมีความพร้อมในด้านข้อมูลข่าวสาร สถานที่ กิจกรรมและบุคลากร เพื่อรองรับประชาชนที่เดินทางมาท่องเที่ยววัด การสร้างความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยวเชิงศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ ปิยะเจริญเดช และคณะ ว่าการสร้างจุดเด่นในการท่องเที่ยวภายในสถานที่ทางพระพุทธศาสนาทั้งจุดเด่นด้านศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนธรรม เป็นต้น มีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมวัดได้อย่างน่าตื่นตาตื่นใจ เช่น มีเกจิตั้ง มีพระขลัง มีระฆังใหญ่ มีสิ่งจุใจเลิศ และมีความบรรเจิดของแจก เป็นต้น อีกทั้งการสร้างนวัตกรรมทางสังคมเชิงพุทธเป็นสิ่งสำคัญ โดยการพัฒนาภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธเกิดความเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้มาเที่ยว มีสถาปัตยกรรมรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีสถานที่

ปฏิบัติธรรมที่เป็นสัปปายะ สะอาดและสงบ สร้างศูนย์เรียนรู้เชิงวัฒนธรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ เช่น การเจริญจิตภาวนา การเข้าคอร์ส อบรม วิปัสสนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวสำหรับทุกเพศ ทุกวัย สร้างอัตลักษณ์ด้านการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องสุขา ป้ายบอกทาง ที่จอดรถ ห้องสวดมนต์ หรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมสำหรับศาสนาอื่น ๆ ที่สนใจในการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เป็นต้น (ทัศนีย์ ปิยะเจริญเดช และคณะ, 2564) และแนวคิดของ ธราพงษ์ จันแก้ว เห็นว่า การสร้างจุดเด่นให้เกิดขึ้นภายในวัดนั้นจะแตกต่างกันไปตามเจตนาของผู้สร้าง เพื่อให้เป็นที่สนใจกับคนทั่วไปและดึงดูดให้คนเข้ามาเที่ยววัดของตน หากได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง จะทำให้การท่องเที่ยววัดมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (ธราพงษ์ จันแก้ว, 2566)

2. ด้านการสร้างภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับ การจัดระบบ ข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยอย่างเป็นระบบ การกำหนดโครงสร้างการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เสมอ การจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความรู้สึกร่วมกันกับกระบวนการทำงานเครือข่าย การติดตามและประเมินผล การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีความช่วยเหลือและสร้างความเสมอภาคของผลประโยชน์เท่าเทียม และการเชื่อมโยงหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุน สอดคล้องกับแนวคิดของ ดนุวัศ สุวรรณวงศ์และภัทรพงษ์ เกริกสกุล ว่าเครือข่ายคือหน่วยการดำเนินงานที่มีกิจกรรมและเป้าหมายร่วมกัน โดยสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง การแลกเปลี่ยน ตลอดจนการพึ่งพากันในทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมประสานโดยหน่วยความรู้ การสื่อสาร การถ่ายทอดภายใต้เงื่อนไขการยอมรับซึ่งกันและกัน เครือข่ายการท่องเที่ยวจึงกลายเป็นรูปแบบการเชื่อมโยงเรื่องราว เนื้อหา กิจกรรม ภายใต้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ โดยการแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ จำเป็นจะต้องขึ้นอยู่กับภายใต้ผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน และมีการจัดการผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม รวมถึงเป็นการส่งเสริมต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้นอีกด้วย (ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ และภัทรพงษ์ เกริกสกุล, 2559) ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับแนวคิดของ กฤษ วิชาญสินี ว่าการสร้างเครือข่ายจำเป็นต้องมีหน่วยงานตัวกลางที่มีความรู้ ความสามารถในการจับประเด็นต่าง ๆ เข้ามาทำหน้าที่ในการประสานให้เกิดเครือข่ายที่มีสมาชิกทั้งระดับชุมชน ระดับผู้ประกอบการ ระดับหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานเชื่อมโยงของแต่ละพื้นที่ให้มีความเป็นเอกภาพจะทำให้วัดมีเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (กฤษ วิชาญสินี, 2566)

3. ด้านการสร้างนวัตกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) ยูทูบ (YouTube) และเว็บไซต์ (www) ความได้เปรียบในการแข่งขันและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ชัดเจน การมีระบบติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วระหว่างนักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว การมีระบบข้อมูลและการสืบค้นข้อมูลภายในสถานที่ท่องเที่ยว การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว การนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ความคิดสร้างสรรค์ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ การประชาสัมพันธ์และการบริการรูปแบบต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การปรับเปลี่ยนองค์กรใหม่ ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความแตกต่าง และการสร้างแอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเมษฐ์ คำชู การสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวต้องอาศัยปัจจัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดสร้างสรรค์ ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการจัดการความรู้ แต่อย่างไรก็ตามนวัตกรรมการท่องเที่ยวจะเกิดประโยชน์ หรือได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่านวัตกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าและสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้หรือไม่ ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต้องเกิดขึ้นตั้งแต่การค้นหาข้อมูล การวางแผน การซื้อบริการ ผ่านออนไลน์ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวได้ใช้บริการต่าง ๆ ของธุรกิจการท่องเที่ยว และนวัตกรรมสามารถสร้างคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างประสบการณ์และความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำในอนาคต (ประเมษฐ์ คำชู, 2563) และนภัสกร ช่วยชัย ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการใช้โซเชียลมีเดีย เช่น TikTok เฟสบุ๊ก การทำ Content ในรูปแบบการ์ตูน หรือเป็นคลิปสั้นในการนำเสนอตัวตนของวัดและชุมชนให้ประชาชนได้เข้าใจในเวลาอันสั้นและสามารถเข้าถึงได้ง่าย นับเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดได้ (นภัสกร ช่วยชัย, 2566)

กระบวนการการพัฒนาบุญปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาความคิดเห็นต่อบุญปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีเทคโนโลยีเป็นกลไกขับเคลื่อน ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและกลับมาเที่ยวซ้ำอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสุตธรรมาภรณ์ การพัฒนานวัตกรรมเป็นสิ่งที่วัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ และจะต้องมีการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เพื่อให้เกิดเป็นนวัตกรรมในการบริหารและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้วัดสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างดี ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดด้วยการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ บริการ

กระบวนการ หรือรูปแบบการทำงานใหม่ ผ่านการประเมินผลได้ผลเสียอย่างรอบด้าน เพื่อสร้างมูลค่าใหม่ให้แก่วัดจะทำให้วัดมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น (พระครูสุตธรรมาภรณ์, 2566)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาบุพปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า บุพปัจจัยสนับสนุน มีบทบาท หรือกระตุ้นด้านการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกวัดให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านอัตลักษณ์ คือ การสร้างจุดเด่นให้เกิดขึ้นภายในวัดตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างเพื่อให้เป็นที่น่าสนใจกับคนทั่วไปและดึงดูดให้คนเข้ามาเที่ยววัดเพิ่มมากขึ้น 2) ด้านเครือข่าย เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความเชื่อมโยงกันระหว่างวัด ชุมชนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายโดยผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวของวัดในพื้นที่และวัดที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง และ 3) ด้านนวัตกรรม เป็นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในวัดให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธในระดับสากล ส่วนรูปแบบแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธให้มีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงออกแบบในงานมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัย โดยมีเจตนาในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปเป็นกระบวนการได้ดังนี้

1. จัดประชุมคณะทำงาน เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาที่ถูกต้อง โดยใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถ่องแท้เพื่อให้รู้ถึงปัญหาที่แท้จริง โดยการสังเกต สัมภาษณ์หรือสอบถามจากผู้อื่น

2. คณะทำงานช่วยกันระบุถึงปัญหาที่พบและที่ต้องการแก้ไขอย่างชัดเจน โดยจัดลำดับความสำคัญ และหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อส่งเสริมและพัฒนา

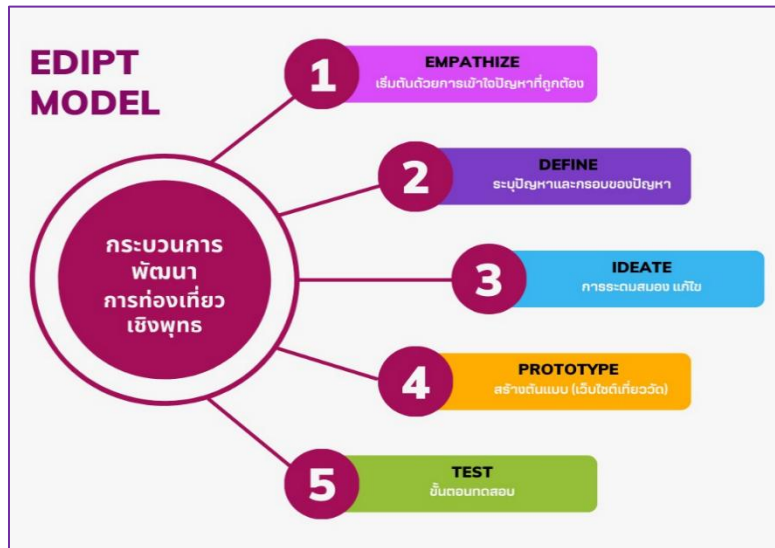
3. คณะทำงานค้นหาความคิดใหม่ ๆ ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด ด้วยการร่วมระดมสมองกับตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยให้คนในทีมเสนอแนวความคิดได้อย่างอิสระ และนำแนวคิดที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการทำงานขั้นต่อไป

4. สร้างแบบจำลองแอปพลิเคชัน “เที่ยววัด” เพื่อใช้สื่อสารอธิบายกับผู้ใช้งาน ว่าแนวความคิดที่คิดค้นขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้หรือไม่ โดยการทดสอบความพึงพอใจเพื่อให้ทีมงานออกแบบสามารถรวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะก่อนไปสู่ขั้นตอนการสร้างแอปพลิเคชัน “เที่ยววัด”

- 5) การทดสอบกระบวนการออกแบบจะช่วยสร้างความมั่นใจว่าแอปพลิเคชัน “เที่ยววัด” ที่พัฒนาขึ้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานตามที่ตั้งใจไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการการพัฒนาบุคลากรที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการการพัฒนาบุคลากรที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วัดควรจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และใช้เป็นคู่มือสำคัญในการให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการตามที่ระบุไว้ในคู่มือได้อย่างถูกต้อง
2. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน (ธุรกิจท่องเที่ยว, โรงแรม, ร้านอาหาร) ควรให้ความสำคัญโดยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทราเท่า ๆ กับแผนงานด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งต่อไปควรจะเป็นการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้ได้แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของจังหวัดได้ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน
2. ควรมีการเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาซึ่งสามารถนำผลการศึกษามาปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธได้ตรงประเด็นและครอบคลุมกลุ่มนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. ควรศึกษาเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ต่อวัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธให้มีความน่าสนใจและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษ วิชาญสิน. (18 สิงหาคม 2566). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา. (พระมหาสหาย กนตธมโม (จำปาแก้ว), ผู้สัมภาษณ์)
- จุฑาภรณ์ หินขุย และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2557). แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธกรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอสรีสมเด็จ. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ, 10(1), 50-58.
- ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ และภัทรพงษ์ เกริกสกุล. (2559). การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) กับการเชื่อมต่อพื้นที่การท่องเที่ยวใน 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย. ใน รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ทัศนีย์ ปิยะเจริญเดช และพระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษวงค์รอด)และกรกต ขำบัณฑิต. (2564). อัตลักษณ์การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา: ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนตามวิถีพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 264-273.
- ธราพงษ์ จันแก้ว. (18 สิงหาคม 2566). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทราด้านการสร้างอัตลักษณ์. (พระมหาสหาย กนตธมโม (จำปาแก้ว), ผู้สัมภาษณ์)
- นภัสกร ช่วยชัย. (18 สิงหาคม 2566). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทราด้านการสร้างนวัตกรรม. (พระมหาสหาย กนตธมโม (จำปาแก้ว), ผู้สัมภาษณ์)
- ปรเมษฐ์ คำชู. (2563). ปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน. วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร, 15(1), 87-100.
- สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2567). แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. (2567). ฉะเชิงเทรา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา.

พระครูสุตธรรมาภรณ์. (18 สิงหาคม 2566). ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุปผัจฉัยที่ส่งเสริมการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา. (พระมหาสหาย กนตธมโม (จำปาแก้ว),
ผู้สัมภาษณ์)

ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2555). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.

การประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์
เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1*
THE EVALUATION OF CREATIVE TECHNOLOGY MEDIA DEVELOPMENT,
WATPRAMAHATHART SCHOOL GROUP UNDER NAKHON SI
THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ตูลยรักษ์ รักษ์พงศ์*, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์

Tulyarak Rakpong*, Nilrat Nawakitpaatoon

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6355701045@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ประกอบด้วยการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน รวมทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

1. ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า วิธีการดำเนินโครงการเป็นระบบขั้นตอนสามารถปฏิบัติได้ตรงตามกำหนดเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

* Received January 3, 2024; Revised March 4, 2025; Accepted March 11, 2025

2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า กิจกรรมเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัยเหมาะสมเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของประเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า มีการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานโครงการทุกขั้นตอนตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ: ประเมินโครงการ, ทศนศิลป์, CIPP Model

Abstract

This quantitative research aimed to evaluate the guidelines for the "Creative Tech Media and Visual Arts Development" project at Wat Phra Mahathat School, which falls under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The study utilized the CIPP Model evaluation framework, focusing on context, input factors, process, and output. The sample group comprised 205 participants, including administrators, teachers, and students. To gather data, a five-point Likert scale opinion questionnaire was used as the evaluation tool. The data analysis involved calculating the mean and standard deviation and performing content analysis.

The research findings:

Indicated a high overall level of effectiveness, with specific evaluation results as follows:

1. Overall, the context was high. The project's implementation method was systematic and could be completed on schedule, achieving the highest average value. However, stakeholder involvement in setting objectives and implementation methods received the lowest average score.

2. The overall input was high. The activities were appropriate and aligned with the project objectives, yielding the highest average scores. The teaching materials used were modern and well-suited to current social conditions.

However, the aspect related to alignment with the national education development strategy received the lowest average score.

3. The overall process was of the highest quality. The evaluation results, which were utilized for continuous improvement and development of the project, achieved the highest average score. However, the activities conducted under the project plan at each step had the lowest average value.

4. The product achieved the highest overall level. Students in the art subject group demonstrated the highest average academic achievement. However, the organization of learning activities that utilized creative technology media aimed to help students build knowledge and understanding independently had the lowest average performance.

Keywords: Project Evaluation, Visual Arts, CIPP Model

บทนำ

การศึกษาไทยในปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ทำให้ต้องปรับตัวและแสวงหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาความคิด วิสัยทัศน์ แก้ปัญหาและก้าวทันโลกเทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีได้เข้ามาบดบังด้านการจัดการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อไปสู่การศึกษายุคดิจิทัล จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายใต้สังคมแห่งปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนจำเป็นที่จะได้เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว บทบาทของครูต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ครูต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา (กวินธร รัฐอาจ, 2559)

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญงอกงาม ซึ่งการจัดการศึกษานั้นจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาอารมณ์ สังคม สามารถพัฒนาตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ มีความสุข สอดคล้องตามตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สนุกสนาน สดชื่น ส่งผลให้ผู้เรียนมีมุมมองที่สร้างสรรค์ เกิดจินตนาการ มีความรักทางศิลปะ สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มองโลกในแง่ดี กล้าแสดงออกถึง

ความเป็นตัวตน มีความเป็นเอกลักษณ์ มีส่วนในการเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเสรีทางความคิด การคิดสร้างสรรค์ จินตนาการตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ดังนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ในปีการศึกษา 2563-2565 ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่นักเรียนขาดแคลนสื่อการสอน ซึ่งทางโรงเรียนได้รับการจัดสรรสื่อแบบเรียนเพียงแค่อายุละ 60 ของนักเรียนทั้งหมด ส่งผลให้เกิดปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เนื่องจากสื่อไม่สามารถเช่า กระตุ้นผู้เรียนได้ ไม่มีสื่อที่น่าสนใจที่ดึงดูดใจผู้เรียนไม่ได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ ถูกจำกัดกรอบความคิด ขาดการใช้ความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ออกแบบผลงาน ซึ่งส่งผลไม่ดียิ่งต่อคุณภาพโดยรวมของผู้เรียน ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จึงได้หาวิธีการและแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยคิดพัฒนาเครื่องมือเข้ามาช่วยในการสอนการวาดภาพระบายสี เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการสอน เช่น สื่อเทคโนโลยี วัสดุทัศนโปรแกรม นำเสนอ เอกสารประกอบการเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจจากนักเรียนและปลูกฝังความต้องการเรียนรู้ ค้นคว้าได้ด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียน ซึ่งบทเรียนสื่อประสมนับว่าเป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งเหมาะที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการนำเอาเทคโนโลยีการศึกษา สื่อการสอนเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เข้ามาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะนำมาแก้ปัญหาดังกล่าวได้ การนำนวัตกรรมในรูปแบบของชุดสื่อประสมในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ การใช้สื่อรูปแบบโปรแกรมนำเสนอสามารถให้นักเรียนมองเห็นเกิดความคิดทำความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1, 2565)

โรงเรียนได้ดำเนินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ มาอย่างต่อเนื่อง หากแต่จากการศึกษารายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศที่ผ่านมาพบว่า มีข้อมูล ข้อสรุปต่าง ๆ ไม่เพียงพอที่จะบอกได้อย่างครบถ้วนว่าโครงการนี้ มีความเหมาะสมในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด มีข้อดีหรือข้อบกพร่องอย่างไร ดังนั้นเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการฝึกปฏิบัติในโครงการ ได้ให้ประโยชน์อย่างไร ใครได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการบ้าง การประเมินโครงการจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการ

พัฒนาโครงการ โดยการประเมินที่ดีควรมีแนวทางในการประเมินที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ถูกต้อง แม่นยำ สามารถนำสารสนเทศดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ หรือเรียกว่า "ข้อมูลย้อนกลับ" (Feedback) โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ เพื่อพิจารณาคุณค่า ความคุ้มค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ทราบถึงข้อดี ข้อด้อย ที่จะต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการตรวจสอบว่าโครงการดำเนินไปในแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ นำไปสู่การใช้ข้อมูลเพื่อพิจารณา ตัดสินใจใช้รูปแบบและวิธีการแบบไหนในการจัดโครงการครั้งถัดไป ผู้วิจัยในฐานะเจ้าของโครงการจึงสนใจประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ

ผู้ประเมินในฐานะครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีความสนใจที่จะประเมินโครงการดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ โดยจะมุ่งปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการโครงการให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อก่อเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยมุ่งหวังพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะมีมาตรฐานการปลูกฝัง ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถชื่นชมความงามทางศิลปะ มีมุมมองที่ สร้างสรรค์ เกิดจินตนาการ มีความรักทางศิลปะ สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มองโลกในแง่ดี กล้าแสดงออกถึงความเป็นตัวตน มีความเป็นเอกลักษณ์ พัฒนาระบบการเรียนทางศิลปะ จึงมีการดำเนินงานโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับเป็นพื้นฐานในการการปรับตนให้มีชีวิตอยู่ในสังคมและชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีความสุข หากแต่จากผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผลการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมา พบว่า ข้อมูล ข้อสรุปต่าง ๆ มีไม่เพียงพอที่จะบอกได้อย่างครบถ้วนว่าโครงการนี้ มีความเหมาะสมในแต่ละด้านมากนักน้อยเพียงใด มีข้อดีหรือข้อบกพร่องอย่างไร ผู้ประเมินในฐานะครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีความสนใจที่จะประเมินโครงการดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูล โดยเลือกใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ตามแนวคิดของ Stufflebeam ที่ครอบคลุมการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง มีความชัดเจน รัดกุม เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจคุณค่า คุณประโยชน์ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมในการปรับปรุง ปรับเปลี่ยน พัฒนาโครงการ โดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง พัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานสูงขึ้น ก่อเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังต่อไป (Stufflebeam, 2007)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้วยรูปแบบการประเมิน CIPP Model ประกอบด้วย

1.1 การประเมินบริบท ของโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ

1.3 เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ

1.4 เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 14 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 358 คน ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 14 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 186 คน ปีการศึกษา 2565 โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์สู่ความเป็นเลิศโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามรูปแบบ CIPP Model ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยแบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ฉบับ มีข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และแบบบันทึก จำนวน 1 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อด้านบริบท (Context) ของโครงการ
บทเรียนโปรแกรมเพื่อนำเสนอ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ
ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนวาดภาพพระบายสีโดยใช้บทเรียนโปรแกรมเพื่อนำเสนอ ข้อคำถามเป็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีด้านต่อกระบวนการ (Process) ของโครงการ
แบบประเมินทักษะการวาดภาพพระบายสี ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 1 ระดับ
จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนวาดภาพพระบายสี
โดยใช้บทเรียนเพื่อนำเสนอ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อด้านผลผลิต (Product) ของ
โครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

แบบบันทึกคะแนน จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกในภาพรวมและเป็นรายด้าน ตามรูปแบบการประเมิน
แบบซิปป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam D.L., 2007) ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการประเมินโครงการพัฒนา
สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
ปีการศึกษา 2565 (n=205)

องค์ประกอบการประเมิน	ความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านบริบท (Context)	4.39	0.67	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.33	0.69	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)	4.55	0.64	มากที่สุด
ด้านผลผลิต (Product)	4.51	0.65	มากที่สุด
รวม	4.45	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการประเมิน
โครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในปีการศึกษา 2565
พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการ

(Process) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต (Product) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริบท (Context) อยู่ในระดับมาก และด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยปรากฏผลการประเมินรายด้าน ดังนี้

ด้านบริบท (Context) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ วิธีการดำเนินโครงการเป็นระบบขั้นตอน สามารถปฏิบัติได้ตรงตามกำหนดเวลา ($\bar{X}=4.74$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการมีความเหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ ($\bar{X}=4.68$) อยู่ในระดับมากที่สุด และสภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ ($\bar{X}=4.63$) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ ($\bar{X}=4.00$) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ ($\bar{X}=4.74$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาส ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.68$) อยู่ในระดับมากที่สุด และความพร้อมของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการ ($\bar{X}=4.63$) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน และสื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัยเหมาะสมเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบันและสอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศ ($\bar{X}=4.05$) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุง/พัฒนา (A) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.63$) รองลงมา ขั้นตอนการวางแผน (P) ($\bar{X}=4.60$) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (C) ($\bar{X}=4.52$) และขั้นตอนการดำเนินการ (D) ($\bar{X}=4.48$) ตามลำดับ ประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ประเด็นมีการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.79$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา กิจกรรมในโครงการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้ง่ายขึ้น ($\bar{X}=4.74$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการพัฒนา เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ อย่างเป็นระบบ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานโครงการและมีการสรุปผลและรายงานผลการประเมินโครงการให้บุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X}=4.74$) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานโครงการทุกขั้นตอน ตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ ($\bar{X}=4.16$) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรกคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสูงขึ้น ($\bar{X}=4.63$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ($\bar{X}=4.59$) อยู่ในระดับมากที่สุด และครูเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.57$) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ช่วยให้นักเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ($\bar{X}=4.32$) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

5. แนวทางการพัฒนาการประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คำถามปลายเปิด นำเสนอผลเป็นรูปแบบความเรียง แยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านบริบท (Context) ผู้ตอบแบบประเมินโครงการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ดี แต่ควรมีการประชาสัมพันธ์ เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกได้ทราบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน และชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้ตอบแบบประเมินโครงการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนควรมีการนำระบบเครือข่ายเชื่อมโยงบนอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง สามารถตรวจสอบข้อมูล พัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนลดช่องว่างความสัมพันธ์ของครูและผู้ปกครอง อีกทั้งครูต้องมีการพัฒนาสื่อ หรือกิจกรรมที่นำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย

ด้านกระบวนการ (Process) ผู้ตอบแบบประเมินโครงการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนควรมีข้อกำหนดให้ครูดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้แต่ทฤษฎี ตลอดจนครูควรจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการปรับปรุงวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ส่งเสริมรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ให้นักเรียน และครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

ด้านผลผลิต (Product) ผู้ตอบแบบประเมินโครงการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า ครูผู้สอนควรมีการกำหนดค่าเป้าหมายความพึงพอใจที่มีต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาสื่อ

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จริง

อภิปรายผล

การประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการด้านบริบท (Context) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการฯ กับบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยวัตถุประสงค์ของโครงการฯ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนา 4H คือ พัฒนาสมอง (Head) พัฒนาจิตใจ (Heart) พัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และพัฒนาสุขภาพ (Health) ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) สอดคล้องกับ The National Art Education Association ที่มีการกำหนดนโยบายมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางวิชาศิลปะศึกษาและวิธีการสอน โดยโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนลงมือสร้างงานศิลปะด้วยตนเอง เรียนรู้จากผลงานศิลปะต้นแบบหรือบุคคลต้นแบบที่สร้างแรงบันดาลใจแก่นักเรียน (The National Art Education Association, 2012) สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาในประเทศแคนาดาที่ใช้หลักการโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Arts Partnerships) จัดการศึกษาวิชาศิลปะศึกษาโดยศิลปินหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะในชุมชนเพื่อเพิ่มระดับความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะแก่นักเรียนในโรงเรียนของรัฐ (Upitis, 2011) และสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการประเทศอังกฤษ ที่กำหนดเป้าหมายให้ครูศิลปศึกษาของโรงเรียนพัฒนาความถนัดทางศิลปะ (Talented artists) หรืออัจฉริยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะ มีเทคนิควิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะ เช่น สีต่าง ๆ ฟูกัน กระดาษ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ให้พร้อมและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติซ้ำ ๆ จนนักเรียนเกิดทักษะด้านศิลปะ (Hope, 2009)

2. ผลการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อำไพ ธีรณสาร ที่ให้ข้อเสนอแนะว่าในการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา ควรได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องมีการทำงานร่วมกับบุคลากร จากหลายหน่วยงาน และต้องมีการจัดสรรงบประมาณอย่างชัดเจน (อำไพ ธีรณสาร,

2559) สอดคล้องกับ Arts Education Partnership and National Association of Elementary School Principals ที่กล่าวว่า มนุษย์เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านกิจกรรมศิลปะ ซึ่งช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถ พื้นฐานที่สำคัญของนักเรียนทุกคนที่ต้องประสบความสำเร็จในโรงเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิต ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นใจว่านักเรียน ทุกคนจะได้รับการพัฒนาด้านศิลปะที่มีคุณภาพสูง สมบูรณ์แบบ แม้ว่าเศรษฐกิจจะตกต่ำ ผู้บริหารสถานศึกษา ก็ยังจัดกิจกรรมศิลปะต่อไปได้ กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้เพื่อเพิ่มการศึกษาทางศิลปะแก่นักเรียน คือ กำหนดนโยบายด้านการสอนศิลปะในโรงเรียน สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ศิลปะ และสนับสนุนการใช้เวลาและทรัพยากรให้เพียงพอและเหมาะสม โครงการฯ นี้ (Arts Education Partnership and National Association of Elementary School Principals, 2018) สนับสนุนแนวคิดของ Preston ที่เสนอวิธีการเพิ่มทักษะทางศิลปะของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียน กุญแจสำคัญคือความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินการ 3 ประเด็น คือ 1) การตั้งจุดมุ่งหมายในโรงเรียนให้ชัดเจนในการสนับสนุนทางศิลปะ เช่น การตั้งงบประมาณสนับสนุนการใช้ศิลปะเป็นฐานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยทุกคนมีส่วนร่วม 2) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่จุดประกายการสร้างงานศิลปะ เช่น การสอนศิลปะในทุกชั้นเรียน การใช้ทรัพยากรทางศิลปะในชุมชนรวมทั้งการพบศิลปินหรือผู้มีความสามารถทางศิลปะ 3) การเพิ่มเวลาและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น การใช้เวลาร่วมหลังเลิกเรียน การระดมเงินทุนเพื่อการจัดหาสื่ออุปกรณ์ เป็นต้น (Preston, 2018) การประเมินนี้ขัดแย้งกับ ชนิศกานต์ ละครวงศ์ ที่ทำการประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยประเมินแบบ CIPP Model พบว่าปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรของโครงการฯ ส่วนใหญ่มีปัญหาขาดแคลนครู อาคารสถานที่ไม่เพียงพอไม่เป็นไปตามเกณฑ์การจัดห้องเรียนเนื่องจากขาดการสนับสนุนจากชุมชน (ชนิศกานต์ ละครวงศ์, 2556)

3. ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุง/พัฒนา (A) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ขั้นตอนการวางแผน (P) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (C) และขั้นตอน การดำเนินการ (D) ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินการปรับปรุง การแก้ไข (Action) ระหว่างดำเนินโครงการอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลกิจกรรมตามนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของ กระทรวงศึกษาธิการที่ให้สถานศึกษาประเมินผลการจัดกิจกรรมจากผู้ปกครองชุมชนและผู้เกี่ยวข้องแล้วสะท้อนผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาปรับการจัดการกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป การปฏิบัติตามแผน (Do) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) สอดคล้องกับ Weinberger มองว่าปัญหาของการสร้างและการออกแบบผลงานด้านศิลปะที่มีคุณค่า คือ การขาดทักษะ

พื้นฐานและการลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองและครูจึงควรเพิ่มโอกาสการลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะขั้นสูงด้านศิลปะของนักเรียน (Weinberger, 2011) และ Haroutounian ที่เสนอวิธีการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของนักเรียนโดยให้โอกาสนักเรียนเลือกแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสนใจอาจจะเป็นหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคล เช่น นิทรรศการศิลปะในชุมชน สถานที่ประวัติศาสตร์ โรงละครหรือพิพิธภัณฑ์ ศิลปินมืออาชีพ เป็นต้น หรือการเข้ารับการอบรมกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ (Haroutounian, 2014) และสอดคล้องกับ Ontario Ministry of Education ที่จัดโครงการ Art Smart โดยทำงานร่วมกับชุมชนและกลุ่มศิลปินมากกว่า 4,000 คนเพื่อเพิ่มคุณค่าและทักษะทางศิลปะให้นักเรียน ซึ่งครูและศิลปินต้องทำงานคู่กันอย่างใกล้ชิดเพื่อความเข้าใจตรงกันเรื่องวัตถุประสงค์การสอนศิลปะให้ความสำคัญกับระดับความต้องการของนักเรียนและสถานศึกษา นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้การสร้างผลงานจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนทำให้นักเรียนเกิดความผูกพันกันชุมชนทั้งสภาพแวดล้อม สถานที่และบุคคลในชุมชนอีกด้วย (Ontario Ministry of Education, 2009) สอดคล้องกับ อำไพ ธีรณสาร ที่กล่าวว่า การให้ความสำคัญต่อศักยภาพทางศิลปะของนักเรียนแต่ละบุคคลสิ่งจำเป็นคือการสื่อสารในกลุ่มผู้ร่วมงานของครู ควรมีการประชุม วางแผนร่วมกัน จัดสรรเวลาและเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ และสถานที่ ตลอดจนการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งเปิดเสรีในการแลกเปลี่ยน สะท้อนมุมมองของระหว่างคณะทำงานและนักเรียนเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม (อำไพ ธีรณสาร, 2559)

4. ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านศิลปะสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ สอดคล้องกับการแนวคิดของ เอกอมร ภัทรกิจพงศ์ ที่เสนอให้ประเมินความสามารถด้านศิลปะของนักเรียนจากการประเมินผลงานศิลปะเพราะเป็นการประเมินเชิงประจักษ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในด้านรูปแบบ เนื้อหา ความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นการแสดงออกจากผลงานอย่างแท้จริง (เอกอมร ภัทรกิจพงศ์, 2560) สอดคล้องกับ อริยพร คุโรตะ ที่พบว่า ความรู้ ทักษะและเจตคติภายในสามารถสะท้อนพฤติกรรมทางศิลปะและสามารถประเมินได้จากคุณภาพของผลงานศิลปะ การประเมินผลงานจะช่วยสร้างความเข้าใจให้กับผู้สอนศิลปะให้รู้ว่่านักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ในการที่จะพัฒนาผู้เรียนได้ต่อไป เพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากที่สุด ผลผลิตของโครงการฯ (อริยพร คุโรตะ, 2561) สอดคล้องกับแนวคิดของ Caldwell and Vaughan ที่จัดโปรแกรมศิลปะที่สร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์และการอภิปรายแลกเปลี่ยนกับผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะเกี่ยวกับแนวทางสร้างงานศิลปะแต่ละประเภท เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ทำให้นักเรียนที่เรียนศิลปะประสบความสำเร็จอย่างมาก โครงการฯ นี้ เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและเรียนรู้กับผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าด้านทักษะกระบวนการทางศิลปะ การประเมิน

โครงการทำให้ทราบว่าโครงการฯ มีขั้นตอนและระบบสนับสนุนที่ชัดเจน ซึ่งหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถทางศิลปะสูงกว่าก่อนร่วมโครงการทุกด้าน (Caldwell and Vaughan, 2012)

5. กลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สนับสนุนแนวคิดของ ARTSEEDGE ที่กล่าวว่านักเรียนระดับ ประถมศึกษา ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ ต้องการความเป็นอิสระในตนเอง กิจกรรมศิลปะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในโรงเรียน เพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน สร้างสรรค์ผลงานที่เป็น อัตลักษณ์ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับวัยรุ่นเพื่อให้โอกาสแสดงความรู้สึกและความคิดเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากศิลปะช่วยให้นักเรียนผลิตเพลินและทำกิจกรรมอยู่ในโรงเรียนได้ ใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อน ๆ ครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ ในโรงเรียนทักษะที่นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จากกิจกรรมศิลปะ คือ นักเรียนมีความพยายามอดทนรอความสำเร็จ ฝึกการแก้ปัญหาในชั้นเรียน พัฒนาทักษะทางสังคมขณะทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตได้ ARTSEEDGE, (2018) การวิจัยนี้สอดคล้องกับ Seifter and Ted ที่พบว่า ความสามารถทางศิลปะ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านศิลปะ มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เข้มแข็งต่อทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรมในนักเรียนประถมศึกษาและศิลปะส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานเพิ่มขึ้นในผู้ใหญ่ (Seifter and Ted, 2010) ซึ่งการประเมินโครงการฯ ในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อยุติงานผลให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งครูนำผลการประเมินมาปรับการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) และสอดคล้องกับ Kenenedy ที่กล่าวว่าความสามารถในการสร้างผลงานศิลปะ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้หนังสือ จากการทดลองใช้โปรแกรมการเรียนรู้ผ่านศิลปะ (Learning Through Artist Program) ซึ่งส่งผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะหรือศิลปิน มีอาชีพเข้าไปสอนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางศิลปะของนักเรียน และให้โอกาสนักเรียน สร้างผลงานที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความสามารถทั้งด้านศิลปะและวิชาการเพิ่มขึ้นสนับสนุน (Kenenedy, 2006) และตามที่ National Art Education Association กล่าวว่าการใช้เวลาสำหรับทัศนศึกษา ศึกษาชิ้นงานหรือเยี่ยมชมนิทรรศการ ศิลปะ การสนทนาแลกเปลี่ยนกับศิลปินหรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ แต่ละเรื่องส่งผลให้สมรรถนะการสร้างผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น (National Art Education Association, 2016) อีกทั้งสอดคล้องกับปนัดดา วงศ์จินดา ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการฯ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต

และเพื่อประเมินความพึงพอใจของโครงการฯ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม แบบประเมินความสามารถด้านศิลปะ แบบวัดเจตคติและแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ คือ สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ t-test ผลการประเมิน พบว่า 1) ด้านบริบทโดยรวมมีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับบริบทที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการฯ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านกระบวนการ โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านผลผลิต โดยรวม พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางศิลปะก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยมีความสามารถหลังเข้าร่วมโครงการฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ทุกด้าน และนักเรียนมีเจตคติต่อกิจกรรมศิลปะ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และ 5) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการฯ โดยภาพรวมพบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ อยู่ในระดับมากที่สุด (ปนัดดา วงศ์จินตา, 2564)

สรุป

การประเมินโครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสร้างสรรค์เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งทำให้เห็นถึงความสอดคล้องของการจัดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้ ผู้บริหารได้เปิดโอกาส ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครู การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งการให้ความร่วมมือจากครู และนักศึกษาเป็นอย่างดี นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของครูและนักเรียนที่มีความสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการด้านการจัดการศึกษา การเพิ่มทักษะทางทัศนศิลป์เป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. จากผลการประเมินโครงการฯ มีข้อค้นพบว่า ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของโครงการฯ มีความสอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความต้องการของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการ จึงควรนำผลการประเมินไปวางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของสื่อ เทคโนโลยี สร้างสรรค์ เสริมสร้างทักษะทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโดยนำข้อมูลไปใช้

ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านศิลปะ ทุกคน โดยควรนำสื่อเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนรายบุคคล และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนานักเรียนให้พร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

2. จากผลการประเมินโครงการฯ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า บุคลากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ครูผู้สอนจึงควรทำหน้าที่ประสานงานกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมกิจกรรมศิลปะของนักเรียนและสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ เช่น การตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนรู้ การให้คำแนะนำหรือการพานักเรียนไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ตามแหล่งเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจด้านศิลปะให้นักเรียนรวมทั้งกำกับ ติดตาม การส่งงานและสื่อสารของนักเรียนกับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบริบทของโครงการที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกันกับยุทธศาสตร์ และสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นในการสนับสนุนโครงการฯ โดยกำหนดในแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ในการอำนวยความสะดวกการใช้งบประมาณ และแนวทางการจัดหางบประมาณสนับสนุนโครงการเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะสำหรับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ความก้าวหน้าปฏิรูปการศึกษาในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ. เรียกใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/>.
- _____. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กวินธร รัฐอาจ. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยคลังรายวิชาออนไลน์แบบเปิด. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 10(พิเศษ), 68-69.

- ชนิศกานต์ ละครวงศ์. (2556). การประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอน แบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปนัดดา วงศ์จันตา. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ, 9(2), 16-28.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. (2565). รายงานสรุปผลการดำเนินงานสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2563-2655. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อริยพร คุโรตตะ (2561). การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพ ติรณสาร. (2559). วิธีการสอนศิลปะศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2565 จาก <http://pioneer.netsew.chula.ac.th/~tampai1/ampai/cont3.htm>
- เอกอมร ภัทรกิจพงศ์. (2564). ศิลปะภาพถ่าย: อัตลักษณ์บนเรือนร่าง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะศิลปกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Arts Education Partnership and National Association of Elementary School Principals. (2018). What school leaders can do to increase arts education. Denver. CO: Arts Education Partnership.
- ARTSEGE. (2018). Arts Education Is a Gateway to Your Child's Future: High School Learn how to support your child in the arts at school. Retrieved April 8, 2018, From <https://artsedge.kennedy-center.org/families/at-school/cae/high-school>.
- Caldwell, B., & Vaughan, T. (2012). Transforming education through the arts. New York: Routledge.
- Haroutounian, J. (2014). Arts talent ID a frame work for the Identification of talented students in the arts. New York: Royal Fireworks Publishing.
- Hope, E.W. (2009). Meeting the Needs of Talented Artists in Elementary School. Retrieved September 9, 2022, form <http://www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/41611-3669.pdf>

- National Art Education Association. (2016). NAEA strategic vision. (2015-2020). Alexandria. VA: National Art Education Association.
- Ontario Ministry of Education. (2009). The Ontario Curriculum, Grades 1-8: The Arts. Toronto. ON: Queen's Printer for Ontario.
- Preston, T. (2018). How to Increase Arts Education. Arlington VA: Phi Delta Kappan.
- Seifter, H., & Ted B. (.2010). Special issue: Creatively intelligent companies and leaders: Arts-based learning for business. *Journal of Business Strategy*, 31(4), 8-20.
- Stufflebeam, D.L. and Sinkfield, A.J. (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*. San Francisco. CA: John Wiley and Sons. Inc.
- The National Art Education Association. (2012). NAEA Research Commission's research vision statement. Alexandria. VA: National Art Education Association.
- Upitis, R. (2011). *Arts Education for the Development of the Whole Child*. Toronto, Elementary Teachers' Federation of Ontario.
- Weinberger, D. (2011). *Too Big to Know*. NY: Basic Books.

การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี
โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 1*

THE EVALUATION OF EXCELLENCE MUSICAL
WATPRAMAHATHART SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL OFFICE SERVICE AREA 1

อดิศร นุสสีแก้ว*, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, ธนเทพ นำพรวัฒนากุล
Adisorn Nuseekaew*, Nilrat Nawakitpaitoon, Thanathep Numpornwatthanakul
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
*Corresponding author E-mail: 6355701045@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นวิจัยเชิงประเมิน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครู จำนวน 12 คน และนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 117 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

โดยรวมค่าเฉลี่ยผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ตามลำดับ ดังนี้

* Received February 16, 2024; Revised January 14, 2025; Accepted February 5, 2025

1. ด้านบริบท (Context) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้เรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ด้านกระบวนการ (Process) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมตามตัวชี้วัดของโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

4. ด้านผลผลิต (Product) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: ประเมินโครงการ, พัฒนาศักยภาพ, ดนตรี

Abstract

This independent study was evaluative research. It aimed to evaluate the context, input factors, process, and output of the "Potential Development for Musical Excellence" project at Wat Wat Phra Mahathat School under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Office Service Area 1. The research applied the CIPP Model assessment format. The sample group comprised five educational institution administrators, 12 teachers, and 100 students in Grade 5 in the second semester of the academic year 2022, totaling 117 people, selected by the stratified random sampling method. The tool used in the evaluation was an opinion questionnaire with a five-point Likert scale opinion questionnaire. Data was analyzed using averages, standard deviation, and content analysis.

The research results found that:

Overall, the average results of the project evaluation on Potential Development for Musical Excellence at Wat Phra Mahathat School were high. When considering each aspect, the context aspect had the highest average, followed by the output, input factor, and process. The details were as follows:

1. Context: The overall average was at the highest level. When considering each item, the project's objectives consistent with the needs of teachers, learners, and parents had the highest average.

2. Input: The overall average was at a high level. When considering each item, the adequacy of materials and equipment used in organizing the project had the highest average

3. Process: The overall average level was at a high level. When considering each item, having comprehensive activities organized under the indicators of the project on Potential Development for Musical Excellence had the highest average.

4. Product: The overall average level was high. When considering each item, students understood and expressed their music creatively.

Keywords: Project evaluation, Potential development, Music

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน อาทิเช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการต่าง ๆ ทำให้แนวทางในการปฏิบัติต่าง ๆ ในอดีตไม่อาจนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิผลที่เป็นเชิงบวกให้กับสังคมในยุคปัจจุบันอีกต่อไปได้เช่นเดิม ปัจจุบันการเรียนรู้จะมุ่งเน้น ที่การสร้างองค์ความรู้ เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง และจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น รวมทั้งสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำ การปฏิบัติตามสถานการณ์จริงเพื่อให้เกิดทักษะ ซึ่งทักษะทางดนตรี เป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านการวัดและประเมินผลทักษะทางดนตรี มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติที่ครอบคลุม ทั้งด้านทฤษฎีดนตรี ด้านทักษะการปฏิบัติดนตรี และเจตคติเชิงบวกทางดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะติดตัวที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จินดามัตร์ มีอาษา, 2560)

การเรียนรู้วิชาดนตรี จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิต มนุษย์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็น พื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ สาระการเรียนรู้ศิลปะแบ่งออกเป็น 3 สาระ คือ ดนตรีทัศนศิลป์ และนาฏศิลป์ โดยในส่วนของสาระดนตรีแบ่งออกเป็น 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ศ 2.1: เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 2.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ในด้านการวัดผล

และประเมินผลทักษะทางดนตรีควรมีการวัดผลจากทักษะที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดได้มากกว่าการประเมินจากความรู้ความจำ โดยสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนที่ได้แสดงออกจากการใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน การบูรณาการทักษะทางดนตรีและความรู้เข้าด้วยกัน (นิอร เตรตันชัย, 2562) หากแต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีจะมุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระดนตรีเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนขาดทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติทางดนตรี อีกทั้งครูยังขาดเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม กิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย กิจกรรมไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายไม่สนใจเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขาดทักษะดนตรี (มนัสพงษ์ ภูบาลชื่น, 2557)

โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เปิดสอนนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณภาพ เป็นพลเมืองดีของสังคม ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการพัฒนาทักษะความสามารถของนักเรียนในทุกด้าน ซึ่งจากการสำรวจความต้องการของนักเรียนของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี ในปีการศึกษา 2564-2565 ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอน ให้มีเนื้อหาสาระของวิชาดนตรีมีรายละเอียดเพียงพอและสามารถเข้าใจง่ายด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องการให้วิชาดนตรีมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายจากง่ายไปหายากด้านสภาพแวดล้อมสื่อและอุปกรณ์ต้องการให้ห้องดนตรีมีแสงสว่างเพียงพอด้านการวัดและประเมินผลต้องการให้มีการสอบโดยใช้ข้อสอบที่เหมาะสมกับระดับชั้นนักเรียนที่มีอายุและระดับชั้นแตกต่างกันมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ตลอดจนในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนรายวิชาดนตรีของโรงเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องการปฏิบัติทักษะดนตรี การระบุระดับเสียง รูปแบบจังหวะและความเร็วของจังหวะการอ่านเขียนโน้ตดนตรีสากลการร้องเพลงโดยใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง และยังพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจ จดจ่อในเนื้อหาที่เรียน ในช่วงไม่ว่างระหว่างการเรียนรายวิชาดนตรี (โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ, 2565) ผู้วิจัยในฐานะครูดนตรี มีความตระหนักที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ขึ้น พร้อมทั้งร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ในการส่งเสริมทักษะทางด้านดนตรีสู่ความเป็นเลิศ ให้แก่นักเรียน

ที่สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจทักษะดนตรีจากประสาทสัมผัสทางกาย การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องเป็นลำดับ ส่งผลต่อการพัฒนาการทางดนตรีที่ดีของผู้เรียน หากแต่จากการศึกษารายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมา พบว่า มีข้อมูลข้อสรุปต่าง ๆ ไม่เพียงพอที่บอกได้อย่างครบถ้วนว่าโครงการนี้ มีความเหมาะสมในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด บทพร่องอย่างไร จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนดนตรีและครูผู้รับผิดชอบโครงการ จึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบประเมินโครงการแบบ CIPP ตามแนวคิดของ Stufflebeam (Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J., 2007) เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ โดยจะมุ่งปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการโครงการให้มีคุณภาพมีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อก่อเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยมุ่งหวังพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังต่อไป และสามารถนำสารสนเทศจากการประเมินไปปรับใช้ในการ ดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมของการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อประเมินกระบวนการของการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
4. เพื่อประเมินผลผลิตของการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 345 คน ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้อัก ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครูระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 117 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีเลือกแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sample)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินโครงการศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ ด้านดนตรีโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ตามรูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) โดยแบบสอบถาม มีข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ฉบับ ดังนี้ คือ

ฉบับที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบริบทของโครงการ ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีปัจจัยนำเข้าของโครงการ ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อกระบวนการของโครงการ 10 ข้อ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 1 ระดับ มีจำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลผลิตของโครงการ ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ที่มีต่อการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ ด้านดนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นกับเกณฑ์การประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการประเมินการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านบริบท (Context) ประสพผล ความสำเร็จสูงสุด มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) รองลงมา ด้านผลผลิต (Product) มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีระดับ การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) และด้านกระบวนการ (Process) มีระดับการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) ตามลำดับ ดังนี้

ด้านบริบท (Context) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้เรียนและผู้ปกครอง ($\bar{X}=4.82$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ วิธื่อดำเนินการเป็นระบบขั้นตอน สามารถปฏิบัติได้ตามกำหนดเวลา ($\bar{X}=4.76$) อยู่ในระดับมากที่สุด และเป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมสามารถ นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ($\bar{X}=4.71$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ต่อเนื่องทุกปีการศึกษา ($\bar{X}=4.18$) อยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโครงการ ($\bar{X}=4.76$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับความเป็นเลิศด้านดนตรี ที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน ($\bar{X}=4.65$) อยู่ในระดับมากที่สุด และ มีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ($\bar{X}=4.65$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินน้อยที่สุด คือ มีการใช้ทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์และคําค่า ($\bar{X}=4.12$) อยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ (Process) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีมีการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมตามตัวชี้วัดของโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ($\bar{X}=4.65$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี มีการจัดกิจกรรมและนำเสนอได้น่าสนใจ ($\bar{X}=4.59$) อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี และโรงเรียนมีการจัดรวบรวมหลักฐานการรายงานผล การติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=4.53$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=4.12$) อยู่ในระดับมาก

ด้านผลผลิต (Product) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนมีความเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.65$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูมีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้อย่างง่ายดาย ($\bar{X}=4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรี มีความชื่นชอบและเห็นคุณค่าของการเรียนดนตรี ($\bar{X}=4.59$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีความพร้อมในการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องดนตรีสำหรับพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ($\bar{X}=4.19$) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินระยะที่ 1 การประเมินก่อนดำเนินการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ด้านบริบทและด้านปัจจัย แยกอภิปรายผลดังนี้

ด้านบริบท (Context) ภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสืบเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการดำเนินงานตามแผนงานตามแผนโครงการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนได้มีการประเมินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้นักเรียนที่มีความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและการดำเนินงานตามโครงการเป็นอย่างดี อีกทั้งโรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้นักเรียนตามแนวทางพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีการจัดทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ที่มีความเป็นไปได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้นักเรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศราวุธ ธนาคำ ที่ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง โรงเรียนบ้านนางแลใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การประเมินโครงการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง โรงเรียนบ้านนางแลใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) ด้านสภาวะแวดล้อม สภาพการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมืองของโรงเรียน บ้านนางแลใน อยู่ในระดับปานกลาง และมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นมี 3 ข้อ คือ ระบบ การกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง การแต่งตั้งคณะกรรมการ บริการกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมืองของโรงเรียนบ้านนางแลใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบาย โรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านกระบวนการ กระบวนการในการดำเนินงานระหว่างดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก และเมื่อสิ้นสุดโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ด้านผลผลิต ผลผลิตของโครงการทำให้อาจารย์องค์ประกอบในการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง คือ ครูผู้สอนและนักเรียนมีความพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง และกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง

ได้รับรางวัล และจำนวนครั้งในการแสดงในงานต่าง ๆ ของชุมชน บรรลุเป้าหมายของโครงการ (ศราวุธ ธนาคำ, 2565) และสอดคล้องกับ ฌภัทร เฟื่องวุฒิ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาดนตรี กลุ่มสาระศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานครเขตภาษีเจริญ ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านหลักสูตรต้องการให้มีเนื้อหาสาระของวิชาดนตรี มีรายละเอียดเพียงพอ สามารถเข้าใจง่ายด้านกิจกรรมการเรียนการสอนต้องการให้วิชาดนตรี มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายจากง่ายไปหายาก ด้านสภาพแวดล้อม สื่อ อุปกรณ์ ต้องการให้ห้องดนตรีมีแสงสว่างเพียงพอ ด้านการวัดและประเมินผล ต้องการให้มีการสอบโดยใช้ข้อสอบที่เหมาะสมกับระดับชั้น 2) นักเรียนที่มีอายุและระดับชั้นแตกต่างกัน มีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 3) ความต้องการ การจัดการเรียนการสอนของครูวิชาดนตรีพบว่า ด้านหลักสูตรต้องปรับเนื้อหาบางส่วน โดยคำนึงถึงพื้นฐานของเด็กที่มีความแตกต่างกัน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนโดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนนั้นทำได้เฉพาะเด็กในกลุ่มที่มีพื้นฐานดนตรีอยู่แล้ว ด้านสภาพแวดล้อม สื่อ อุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ ขำรุต ด้านการวัดและประเมินผล วัดแบบปฏิบัติทักษะดนตรีจะสามารถวัดพัฒนาการของเด็กได้ชัดเจน ปัญหาพบว่า ขาดแคลนครูดนตรี ข้อเสนอแนะ ต้องการให้มีการจัดอบรมดนตรี (ฌภัทร เฟื่องวุฒิ, 2561)

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนวางแผนการดำเนินงานตาม โครงการอย่างชัดเจน มีกิจกรรมในโครงการที่เหมาะสม ผู้บริหารและครูมีความพร้อม มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรม ในโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี อีกทั้งโครงการนี้เป็นโครงการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ จึงได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ตลอดจน สอดรับกับแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนที่ได้ระบุว่า โรงเรียนดำเนินการระดมความคิดเห็นประชุมร่วมวางแผน จัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ให้ สอดคล้องและพอเพียง กับกิจกรรม จัดหาแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม วิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญ หลากหลายและ สนับสนุนการพัฒนาครูให้มีความรู้เพิ่มพูนมากขึ้นและสามารถวางแผนวิเคราะห์ นักเรียนและ สังเคราะห์การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของนักเรียน นอกจากนี้กิจกรรมยังมีความเป็นไปได้และปฏิบัติได้จริง ช่วงเวลาและเนื้อหาในการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสม อาจสืบเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รวมทั้งครูมีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถและความตั้งใจจริง ในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้นักเรียน อีกทั้งผู้บริหารและคณะครู ก็การศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาค้นคว้าและพัฒนา วิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ปัจจัยด้านผู้บริหารและครูมีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนใน ด้านการจัดสรรงบประมาณเนื่องด้วยมีอย่างจำกัด อีกทั้งการสนับสนุนงบประมาณจากเครือข่าย

มีน้อย ในปีการศึกษา 2565 เพราะหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำงบประมาณไปใช้ในการควบคุมตาม มาตรการ การป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Co-vid 2019 รวมถึงโรงเรียนได้จัดเตรียม เอกสาร ใบงาน วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ให้เพียงพอแก่นักเรียน และเหมาะสมกับกิจกรรม จึงทำให้ผลการประเมินภาพรวม ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช ที่ได้กล่าวว่า การประเมินเป็นศาสตร์ที่ช่วยให้เกิด การวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้เกิดการปรับปรุงบริการลูกค้า (นักเรียน) ทั้งนี้เพราะ การประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการข้อมูลใดหรือปัจจัยเป็นปัญหาจะ ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จริงหรือใช้ในการปฏิบัติงานอย่าง เหมาะสมคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสม เพียงพอแก่การดำเนินงาน ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นหรือมากเกินไปจะได้รับการตัดทอนและ ทรัพยากรใดที่ขาดแคลนจะได้รับการจัดหาเพิ่มเติม การประเมิน โครงการจึงมีส่วนที่ทำให้การ ใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ จิตมั่น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินในด้านบริบท (Context) ของโครงการพัฒนา แหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินในด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินในด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและ นักเรียนระหว่างการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินในด้าน ผลผลิต (Product) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนหลังดำเนินโครงการอยู่ ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปวางแผนและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษาต่อไป (มานพ จิตมั่น, 2565)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินระยะที่ 2 การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการพัฒนา ศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดย ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model

ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจาก ที่โรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินทุกกิจกรรมอย่างเป็นระบบตามหลักการของวงจร คุณภาพ ตลอดจนมีการวางแผน เตรียมวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับ กิจกรรม การจัด กิจกรรม มีกระบวนการดำเนินตามกิจกรรมทั้งในหลักสูตรเสริม หลักสูตรหลัก และบูรณาการในกลุ่มสาระเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวทาง พระบรมราโชบายด้านการศึกษได้ และหากมีปัญหาอุปสรรคก็จะมีระบบการระดมความ คิดเห็นทุกภาคส่วน ในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ

ได้กำหนดเป้าหมาย แนวทางกระบวนการและการดำเนินงานพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ โดยความร่วมมือของครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานในลักษณะทีมงาน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผลอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ตามกระบวนการและรูปแบบกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมีความน่าสนใจ จะเห็นได้จากผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการรายข้อ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งรูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการมีความหลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจ ได้รับความสนใจจากนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรม อย่างไรก็ตามหากขณะดำเนินงานตามโครงการ พบว่า มีปัญหาข้อบกพร่อง ครูที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมก็จะมีวางแผนการปรับกิจกรรม โดยการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของการดำเนินการปีการศึกษาที่ผ่านมา และระดมความคิดเห็นร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของบางกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้แก่แก่นักเรียนอย่างจริงจัง อีกทั้งโรงเรียนมีการประสานขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง ให้ได้มีการสานต่อกิจกรรมและร่วมประเมินผลการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้แก่แก่นักเรียน ในขณะที่อยู่ที่บ้านให้เกิดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และครูผู้รับผิดชอบโครงการได้มีการพัฒนาตนเอง ศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับโครงการให้ตรงตามความสนใจ ความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง ทำให้นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น สนุกสนาน สามารถซักถาม และมีความสุขในการเรียนรู้ อีกทั้งครูยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอแนะแนวทางวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการบริหารและการจัดการศึกษาหรือการแปรสภาพปัจจัยป้อนเข้าให้เป็นผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์ อองอาจวณิชย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินทักษะทางดนตรีระดับอุดมศึกษา ผลของการศึกษา พบว่า 1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้และพัฒนามากกว่าการสรุปผล 2) การเรียนการสอนในระดับชั้นอุดมศึกษา ควรพัฒนาทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะรอบด้านในการต่อยอดเป็นวิชาชีพได้ในอนาคต 3) การวัดและประเมินผลทักษะทางดนตรีในระดับอุดมศึกษา ควรมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนและขั้นตอนการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาทั้งกับผู้สอนและผู้เรียน และ 4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมจากการใช้กระบวนการคิดที่ซับซ้อน โดยการบูรณาการทักษะทางดนตรีและความรู้เข้าด้วยกันเพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาดนตรีให้มีประสิทธิภาพต่อไป (น้ำทิพย์ อองอาจวณิชย์, 2564) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธระ ภูติวณิชย์ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนพัชรไมตรี อหะคาเดมิ ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีลักษณะเป็น วงจร 2 รอบ รวม 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมการ (preparation) 2) การวางแผน (Planning) 3) การปฏิบัติ (Acting) 4) การสังเกต (Observing) 5) การสะท้อนผล (Reflecting) 6) การวางแผนใหม่ (Re-Planning) 7) การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) 8) การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) 9) การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) 10) การสรุปผล (Conclusion) และการใช้บทบาทของผู้วิจัยตามแนวทางการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้โรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดองค์ความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน และจากการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาระดับความสามารถมีทักษะกล้าที่จะแสดงออก และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (พัชระ ภูติวนิชย์, 2563)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินระยะที่ 3 การประเมินหลังดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ด้านผลผลิต (Product)

ด้านผลผลิต (Product) ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผลจากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านผลผลิตได้ประเมินความเป็นจริงที่มีต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2562 ซึ่งผลการศึกษา พบว่า เมื่อสิ้นสุดโครงการผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์โครงการที่ได้กำหนดไว้ และมีความเป็นจริงต่อการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาด้วยดีเสมอมา ตลอดจนโรงเรียนยังได้รับความไว้วางใจในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับของโรงเรียนด้วยดีเสมอมา เช่น บ้าน ชุมชน วัด และหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ นักเรียนในโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาการ และด้านการเสริมสร้างสุนทรียภาพนักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ซึ่งสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย ของ สิทธิวรรณ บุญยะมาลิก ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาร่วมกับทฤษฎีของเดวิสเพื่อส่งเสริมทักษะ ปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานสำหรับ

รูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญา ร่วมกับทฤษฎีของเดวิสเพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะปฏิบัติทางด้านดนตรี เน้นทักษะกระบวนการเรียนแบบร่วมมือการส่งเสริมความสามารถที่ได้จากกระบวนการคิด ปรับปรุงและประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ 2) รูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญา ร่วมกับทฤษฎีของเดวิสเพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลโดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความเข้าใจ 2) ลงมือกระทำ 3) นำไปใช้ 4) การประเมินผลและการส่งเสริม เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.83/81.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญา ร่วมกับทฤษฎีของเดวิสเพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะปฏิบัติหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนจากการใช้รูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญา ร่วมกับทฤษฎีของเดวิสเพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สิทธิวรรณ บุญยะมาลิก, 2559) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ จิตมั่น ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินในด้านบริบทของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินในด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูก่อนดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินในด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนระหว่างการทำนงงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลการประเมินในด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยครูและนักเรียนหลังดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปวางแผนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาต่อไป (มานพ จิตมั่น, 2565)

สรุป

การพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ได้มีการดำเนินงานตามแผนงานตามแผนโครงการอย่างเป็นระบบ มีการประเมินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน ที่มีความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและการดำเนินงานตามโครงการเป็นอย่างดี อีกทั้งโรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี

ให้นักเรียนตามแนวทางพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีการจัดทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ที่มีความเป็นไปได้สอดคล้องกับเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีให้นักเรียน อย่างชัดเจน รวมถึงโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาด้วยดีเสมอมา ตลอดจนโรงเรียนยังได้รับความไว้วางใจในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับของโรงเรียนด้วยดีเสมอมา เช่น บ้าน ชุมชน วัด และหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้นักเรียนในโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาการ และด้านการเสริมสร้างสุนทรียภาพ นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี เพื่อจะได้นำความเป็นเลิศที่ได้รับไปต่อยอดและพัฒนาตนเองได้ในอนาคตอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

ผู้บริหาร คณะครูควรนำผลการประเมินฯ ที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจปรับปรุง แก้ไขด้านต่าง ๆ ที่ค้นพบ โดยส่งเสริมกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถทำได้ดียิ่งขึ้น และปรับปรุงกิจกรรมที่พบว่า มีผลการประเมินในระดับต่ำให้มีผลการประเมินสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยแยกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context) ผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้จัดทำโครงการควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี เพื่อให้สอดคล้อง ตรงตามความต้องการของทุกฝ่าย ภายใต้บริบทของโรงเรียน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้จัดทำโครงการควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ร่วมกันหารือ เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรที่ได้รับสนับสนุนจากหลายภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์และคุ้มค่ามากที่สุด

3. ด้านกระบวนการ (Process) ผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้จัดทำโครงการควรให้ความสำคัญในการจัดทำข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของทุกฝ่าย ตลอดจนควรดำเนินการบันทึกผลการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

4. ด้านผลผลิต (Product) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ในการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องตามความต้องการของนักเรียน ภายใต้ความเหมาะสมของบริบทสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมในโครงการ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียน

ได้นำความรู้และทักษะความเป็นเลิศด้านดนตรี ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำการณศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีในโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
2. ควรมีการประเมินโครงการทุกโครงการที่โรงเรียนดำเนินการทั้งที่เป็นโครงการย่อย ระดับกลุ่มงานและระดับองค์กร โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model
3. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินดามাত্র มีอาษา. (2560). แนวทางการวัดและประเมินผลวิชาทักษะปฏิบัติแซ็กโซโฟน คลาสสิก ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณภัทร เพ็ญวุฒิ. (2561). ความต้องการของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาดนตรี กลุ่มสาระศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานครเขตภาษีเจริญ. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 22(2), 25-39.
- น้ำทิพย์ งามอจาวณิชัย. (2564). การประเมินทักษะทางดนตรีระดับอุดมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 23(4), 434-447.
- นิอร เตรตันชัย. (2562). การศึกษาการสอนสอดแทรกตามแนวสุตา พนมยงค์. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 26(1), 315-345.
- พัชระ ภูติวนิชย์. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนพัชระมิวสิก อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารดนตรีและการแสดง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(2), 52-64.
- มนัสพงษ์ ภูบาลชื่น. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามแนวความคิดของโซลตัน โคดาเย. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- มานพ จิตแมน. (2565). การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ สถาบันวิจัยพัฒนาและสาธิตการศึกษา, 5(2), 19 -34.
- โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ปีการศึกษา 2565. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ.
- ศราวุธ ธนาคำ. (2565). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมวงดนตรีพื้นเมือง โรงเรียนบ้านนางแลใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 9(1), 418-429.
- สิทธิวรรณ บุญยะมาลิก. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญา ร่วมกับทฤษฎีของเดวีส์เพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 1(1), 13-23.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. (2007). Evaluation Theory, Models and Applications. San Francisco. CA: John Wiley and Sons. Inc.

รูปแบบอนาคตภาพโดยใช้เทคนิค EDFR
เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
ในจังหวัดลำพูน (2565-2574)*

A FUTURE-LOOKING MODEL USING EDFR TECHNIQUES TO DEVELOP
ACADEMIC ADMINISTRATION OF PHRAPARIYATTHAMMA SCHOOL
IN LAMPHUN PROVINCE (2022-2031)

พระสมคิด ติกขปณโญ*, ฉัตรชัย สิริกุลพันธ์, พระมหาสกุณ มหาวิโร

PhraSomkid Tikkhapanyo*, Chatchai Sirikulapan, Phramaha Sakun Mahaviro

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำานา, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: k.somkid30032539@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน 2) ศึกษารูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน 3) ยืนยันรูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงอนาคตวิเคราะห้ด้วย Delphi Technique ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ การจัดการหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการสอน พร้อมด้วยสิ่งแวดล้อมที่ต่อการเรียนรู้ ประเมินผลตามสภาพจริง และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

2. รูปแบบอนาคตการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

* Received January 15, 2024; Revised February 12, 2025; Accepted February 16, 2025

3. แนวโน้มอนาคตรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน มีค่าสถิติวิเคราะห์ การพัฒนาหลักสูตรค่า Median=4.17 ค่า IQR= .00 การวัดผลประเมินผล Median=4.00 ค่าพิสัยควอไทล์= .38 พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี Median= 4.00 ค่าพิสัยควอไทล์= .33 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ Median= 4.00 ค่าพิสัยควอไทล์= .23 แนวโน้มพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติทุกข้อแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกันในการยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนทุกประเด็น

คำสำคัญ: อนาคตภาพ, เทคนิค EDR, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the conditions of academic administration of Phrapariyatthamma School in Lamphun Province, 2) study the scenario model of academic administration of Phrapariyatthamma School in Lamphun Province, and 3) confirm the scenario model of academic administration of Phrapariyatthamma School in Lamphun Province. This prospective research study was analyzed using the Delphi technique with 20 experts selected by purposive sampling. The research instruments were interview forms and questionnaires. Statistics used for data analysis were content analysis, median, and interquartile range.

The research results found that:

1. The conditions of academic administration of Phrapariyatthamma School in Lamphun Province depended on four important factors: curriculum management, learning process development, teacher development for teaching competence, along with a good learning environment, evaluation based on actual conditions, and development of internal quality assurance systems.

2. The scenario model of academic administration of Phrapariyatthamma School in Lamphun Province focused on curriculum development, innovative media and technology development, and educational quality assurance systems emphasizing community participation.

3. The future trend of academic administration of Phrapariyatthamma School in Lamphun Province had statistical analysis values for curriculum development as follows: median=4.17 and IQR= .00. Measurement and evaluation had the median= 4.00 and interquartile range= .38. Innovative media and technology development had the median= 4.00 and interquartile range= .33. Quality assurance

system development had the median=4.00 and interquartile range= .23. The trend found that the experts' opinions were consistent in all items, indicating that the experts had the same opinions in confirming the academic administration development model of the Phrapariyattthamma School in Lamphun Province in all issues.

Keywords: Scenario, EDFR technique, Academic administration, Phrapariyattidhamma School

บทนำ

ในการจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับนั้น งานด้านวิชาการ เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ และความสำเร็จของสถานศึกษา มักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้ หลักการในการบริหารงานด้านนี้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับ หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550) การบริหารงานวิชาการ จะประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อ เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ การ นิเทศภายในเป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

สรุปได้ว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของ สถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็น กิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา งานประชุมอบรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาครูผู้สอน และส่งเสริมให้ผู้เรียน บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีการจัดตั้งขึ้นจาก ความร่วมมือระหว่างมหาเถรสมาคมกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้และประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา หรือเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่ด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคม เช่น ครอบครัวอยู่ชนบทฐานะยากจน ให้บุตรหลานของประชาชนเหล่านั้น

มีโอกาสได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาฐานะทางสังคมและเป็นคนดีของสังคมต่อไป (พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต), 2529) และในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการจัดตั้ง สำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 มุ่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามจุดเน้นของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพได้ทั่วถึงเป็นคนดีมีปัญญา มีจิตสำนึกในความเป็นไทย (สำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5, 2564) แต่อย่างไรก็ตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนาและขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนักซึ่งในปัจจุบันสถานการณ์ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน แผนกสามัญศึกษาสาเหตุหลักคือการมีจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนลดน้อยลงซึ่งอาจเกิดจากหลาย ๆ สาเหตุ เช่น พระภิกษุสามเณรมีโอกาสเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น ขาดแรงจูงใจในการเข้าเรียน และผู้ที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ล้วนมีผลมาจากปัญหาการบริหารงานวิชาการที่ขาดประสิทธิภาพ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553) การบริหารจัดการงานด้านวิชาการให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน อันจะส่งผลให้การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างจริงจัง และถูกต้องตามหลักการบริหารงานวิชาการ ทั้งในด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การวัดผลประเมินผล การนิเทศการศึกษา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นแนวทางที่จะพัฒนางานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เจริญมีคุณภาพและได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันสถานการณ์ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน แผนกสามัญศึกษาสาเหตุหลักคือการมีจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนลดน้อยลง ซึ่งอาจเกิดจากหลาย ๆ สาเหตุ เช่น พระภิกษุสามเณรมีโอกาสเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น ขาดแรงจูงใจในการเข้าเรียน และผู้ที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศมีจำนวนน้อยมาก เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ล้วนมีผลมาจากปัญหาการบริหารงานวิชาการที่ขาดประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางพัฒนาและขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553)

ดังนั้นการบริหารจัดการงานด้านวิชาการให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอันจะส่งผลให้การศึกษาศาสนาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนา และถูกต้องตามหลักการบริหารงานวิชาการ ทั้งในด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นแนวทางที่จะพัฒนางานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เจริญมีคุณภาพ และได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในอนาคตสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน
2. เพื่อสร้างรูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน
3. เพื่อยืนยันรูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน โดยศึกษาเอกสารการประเมินตนเอง (SAR) และผลการประเมินคุณภาพภายนอกและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ถอดข้อความจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลและจัดแบ่งประเภทของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทราบสภาพปัจจุบันปัญหาและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนจากสถานศึกษา

โรงเรียนปริยัติธรรมทั้งหมด 10 โรงเรียน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชั้นชำนาญการพิเศษ หรือประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 18 รูป/คน

การทำการวิจัยระยะที่ 2 ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน นักการศึกษาและนักวิชาการที่มีประสบการณ์โดยตรงในด้านการบริหารจัดการศึกษา นักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษาโรงเรียนปริยัติธรรมทั้งหมด 10 โรงเรียน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชั้นชำนาญการพิเศษ หรือประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 20 รูป/คน

การทำการวิจัยระยะที่ 3 จากผลการวิเคราะห์ด้วย Delphi Technique ในรอบที่สอง มีผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่แตกต่างจากกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ด้วยสถิติมัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ IQR: (Interquartile Range) เป็นรายชื่อทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นฉันทามติ (No Consensus) ผู้วิจัยจะต้องส่งแบบสอบถามกลับไปอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความคิดเห็นของตนเองว่าจะเปลี่ยนแปลงตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือไม่หากผู้เชี่ยวชาญเปลี่ยนความคิดเห็นตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็จะถือว่าข้อที่แสดงความคิดเห็นเป็นฉันทามติ หากกรณีผู้เชี่ยวชาญไม่ยอมเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นยืนยันความคิดเห็นของตนเองผู้วิจัยจะต้องขอหลักการและเหตุผลในการอธิบายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ยืนยันความคิดเห็นของตนเอง (ชินชฐา วิทยาอนุมาส, 2531)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยรูปแบบอนาคตภาพโดยใช้เทคนิค EDFR เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน (2565-2574) มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการในอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ 1) ความเข้าใจในการจัดการหลักสูตรคือสร้างความเข้าใจการจัดทำหลักสูตรทั้งในโรงเรียนและชุมชนในเขตบริการ 2) พัฒนาการของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของต้นสังกัดและการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นตัวกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร 3) อัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่เป็นการบริหารสถานศึกษาด้วยลักษณะเฉพาะตัวที่นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของต้นสังกัดยังได้มีการกำหนดเป้าหมายในการบริหารของตนเองด้วยเพื่อให้ตอบโจทย์ของการพัฒนาหลักสูตรตามบริบทของพื้นที่ 4) การบูรณาการหลักสูตรเป็น การจัดหลักสูตรที่มีการเชื่อมโยงสาระสำคัญของวิชาโดยกำหนดการบูรณาการหลักสูตรขึ้นพื้นฐานกับการเชื่อมโยงหลักสูตรการสอนทางพระพุทธศาสนา และพัฒนาระบบการเรียนรู้เป็นการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับหลักสูตรเน้นการมีส่วนร่วมเป็นการสร้าง

กระบวนการเรียนรู้พร้อมด้วยสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อการเรียนรู้และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนเป็นการแสดงผลของกิจกรรมเรียนรู้โดยยึดตามหลักความจริงและดำเนินการตามกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการสนับสนุนเทคโนโลยีในการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างสื่อที่เป็นนวัตกรรม และสุดท้ายคือการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยดำเนินการตามระเบียบสถานศึกษาเพื่อสร้างระบบประเมินคุณภาพที่มีมาตรฐาน

2. รูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน มาแล้วจึงนำมาเป็นรูปแบบด้วยการใช้ Delphi Technique เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 รูป/คน ได้แสดงความคิดเห็นว่า รูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาในการบริหารงานวิชาการได้ ซึ่งรูปแบบในอนาคตในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญดังนี้ 1) ด้านการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการเชื่อมโยงความร่วมมือทุกระดับการกำหนดเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน 2) ด้านการนำหลักสูตรมาสร้างกระบวนการเรียนรู้คือการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรด้วยการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเข้าใจง่าย 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล การบริหารงานวิชาการคือการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาคือการเสริมสร้างความรู้และสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย 5) ด้านปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาคือการเสริมสร้างองค์ความรู้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเน้นให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อกำหนดนโยบายที่มีมาตรฐานระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา ทุกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีทิศทางในการให้ข้อมูลอยู่ในทิศทางเดียวกันคือมีความพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริงในอนาคตทุกประเด็น สร้างมาตรฐานระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีความชัดเจนและครอบคลุมตามหลักสูตรของสถานศึกษา กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในการจัดการศึกษาที่เป็นมาตรฐานจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 รูป/คน เพื่อยืนยันรูปแบบอนาคตภาพ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและการวิเคราะห์ด้วย Delphi Technique ในภาพรวมแต่ละด้าน ประกอบไปด้วยด้านการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ค่า Median= 4.17 ค่าพิสัยควอไทล์= .00 ด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนของครู Median= 4.00 ค่าพิสัยควอไทล์= .00 ด้านการนำหลักสูตรมาสร้างกระบวนการเรียนรู้ Median= 4.12 ค่าพิสัยควอไทล์= .20 ด้านการวัดผลประเมินผลการบริหารงานวิชาการ Median= 4.00 ค่าพิสัยควอ

ไทล์ = .32 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในทศวรรษหน้า Median = 4.00 ค่าพิสัยควอไทล์ = .33 ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในทศวรรษหน้า Median = 4.00 ค่า IQR = .23 จากการวิเคราะห์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉันทามติ (Consensus) ในทุกข้อแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นตรงกันว่ารูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการได้ในอนาคตทุกประเด็น (ประยูร ศรีประสาธน์, (2523); Linstone. Harold Al. & Turoff. Murray. (1975)

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงขอนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการบริหารงานวิชาการของรูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูนด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน จำนวน 10 โรงเรียนและผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 18 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ ความเข้าใจในการจัดการหลักสูตร พัฒนาการของสถานศึกษา อัตลักษณ์ของสถานศึกษา และการบูรณาการหลักสูตร ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับหลักสูตร เน้นการมีส่วนร่วมเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้พร้อมด้วยสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อการเรียนรู้และบทบาทการเป็นที่ปรึกษาที่ดี ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนเป็นการแสดงผลของกิจกรรมเรียนรู้โดยยึดตามหลักความจริงและดำเนินการตามกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการสนับสนุนเทคโนโลยีในการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างสื่อที่เป็นนวัตกรรม และสุดท้ายคือการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยดำเนินการตามระเบียบสถานศึกษาเพื่อสร้างระบบประเมินคุณภาพที่มีมาตรฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภุต สิทธิราช ได้ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า ตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า ด้านสาระเนื้อหาหลักสูตรจะเป็นไปตาม ความสนใจ ความรู้ ความสามารถของนักเรียน โดยสาระการเรียนรู้เป็นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบดิจิทัล ด้านการบริหารการศึกษาเป็นระบบที่ดี คำนึงถึงภาวะผู้นำที่ดี กล้าตัดสินใจมีการกระจาย อำนาจเต็มรูปแบบให้สถานศึกษา ด้านครูผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ทางเทคโนโลยี ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมทางกายภาพสวยงาม ร่มรื่น ด้านการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น ด้านสื่อการสอนใช้สื่อการสอนทันสมัยในระบบ

ดิจิทัล ผ่านสื่อการสอนระบบออนไลน์ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เป็นนักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประสานความร่วมมือ และพัฒนาตนเองสู่ การเป็นพลโลก (ธนกฤต สิทธิราช, 2558)

2. จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้รูปแบบ อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน มาแล้วจึงนำมา ยืนยันรูปแบบด้วยการใช้ Delphi Technique เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 รูป/คน ได้แสดง ความคิดเห็นว่า รูปแบบในอนาคตในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมใน จังหวัดลำพูน ด้านการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยการเชื่อมโยงความร่วมมือ ทุกระดับการกำหนดเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านการนำ หลักสูตรมาสร้างกระบวนการเรียนรู้คือการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรด้วยการ ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเข้าใจง่าย ด้านการวัดผล ประเมินผลการบริหารงาน วิชาการคือการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาคือการเสริมสร้างความรู้และ สนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาคือการเสริมสร้างองค์ความรู้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเน้นให้ ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อการกำหนดนโยบายที่มีมาตรฐานระบบการประเมินคุณภาพ การศึกษา ทุกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีทิศทางในการให้ข้อมูลอยู่ในทิศทางเดียวกันคือ มีความพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริงในอนาคตทุกประเด็นสอดคล้องกับการศึกษาของ สมศรี เณรจา และวัชร ชูชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การวาง ระบบการบริหารและพัฒนางานองค์กรอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้โดยมีวิจัยเป็นฐาน การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณอย่างมี ประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร การพัฒนา ระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ ส่วนรูปแบบการ บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสม (สมศรี เณรจา และวัชร ชูชาติ, 2560)

3. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 รูป/คน เพื่อยืนยัน รูปแบบอนาคตภาพ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน พบว่า อนาคตภาพการศึกษาไทยยุค 4.0 เกี่ยวกับแต่ละด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาต้องให้ ความสำคัญในเรื่องการค้นหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่ก้าวหน้าตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เน้นผลลัพธ์ของการศึกษาเป็นสำคัญ จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงผู้รับบริการ โดยเฉพาะในช่วง อายุของเด็กวัยหกลปีแรก ซึ่งเป็นช่วงบ่มเพาะชีวิตอย่างมีคุณค่าทั้งในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรม ทักษะทางด้านดิจิทัล และความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษ มีความสามารถ

ในการแข่งขันและต้องทำงานกับคู่แข่งได้ด้วย 2) ต้องให้ทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเพื่อดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงศตวรรษที่ 21 มีการขยายการศึกษาภาคบังคับให้ถึง 12 ปี จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ รักการอ่าน รักที่จะเรียนรู้อาชีพและมีความรับผิดชอบ พัฒนาโรงเรียนทั่วทั้งประเทศให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน เตรียมคนเพื่อการเรียนรู้และดำรงชีวิตในโลกของเทคโนโลยี การประเมินผลการศึกษาควรพิจารณาจากผลการปฏิบัติจริง 3) ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาต้องเอื้อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ยกย่องคุณภาพ ประสิทธิภาพ และคุณธรรมของการศึกษาทุกระดับ และส่งเสริมการเป็นสังคมผู้ผลิต 4) วัตถุประสงค์ของการศึกษาพึงเน้นไปที่การพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนาความรู้ของผู้เรียนในทุกด้าน 5) เป้าประสงค์ด้านผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ ทักษะการเรียนรู้ในด้าน 3Rs และ 8Cs 6) ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานอย่างทั่วถึง หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพด้วยคุณภาพ ตามมาตรฐานระดับสากล 7) การศึกษาปฐมวัยพึงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยใช้วิธีการสอนแบบเรียนปนเล่น พัฒนาทักษะการใช้วัยวัยในการเคลื่อนไหวเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา 8) การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อการมีงานทำในอนาคต วางรากฐานทักษะอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สร้างค่านิยมเพื่อการมีงานทำ วางแผนการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพ โดยใช้กระบวนการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ 9) คำนึงถึงการพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่งเสริมการจัดการศึกษาทวิวุฒิและระบบทวิภาคีในสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน พัฒนามาตรฐานและจัดการประเมินสมรรถภาพวิชาชีพครูอาชีวศึกษา ส่งเสริมทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพอิสระและการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน และ 10) การอุดมศึกษาให้ตระหนักในเรื่องการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคน โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ และมีการประเมินผลตามสภาพจริง

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม โดยใช้ Delphi Technique ในการวิเคราะห์เพื่อยืนยันรูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน สรุปได้ว่าองค์ความรู้ใหม่ คือจะต้องศึกษาสภาพปัจจุบันและบริบทของโรงเรียนในทุกด้านแล้วดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

2) ด้านการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่หลากหลายสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายด้านงานวิชาการของสถานศึกษา 3) ด้านการนำหลักสูตรมาสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเป็น Active Learning 4) ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนโดยใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ 5) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลายสามารถตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียน 6) ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพทั้งภายในและการประกันคุณภาพภายนอก จากการพัฒนาอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน มีประสิทธิภาพคือ การพัฒนางานทั้ง 6 ด้าน โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูที่เป็นการสอนที่เป็น Active Learning ให้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ในจังหวัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงได้โดยนำรูปแบบอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมไปเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหา

2. ควรนำรูปแบบการศึกษาครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพราะจะทำให้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ในภาคเหนือ เพื่อให้บุคลากรแต่ละโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกัน เพราะการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้จะช่วยให้อาจารย์สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น รวมถึงการได้รับแรงบันดาลใจในการพัฒนาการสอนที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คุณารักษ์. (2564). อนาคตภาพการศึกษาไทยในยุค 4.0. กรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(2), 230-252.
- ชนกฤต สิทธิราช. (2558). ศึกษาอนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 17(3), 71-81.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2523). เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 14(2), 50-59.
- พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต). (2529). การศึกษาของคณะสงฆ์: ปัญหาที่รื้อทางออก. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ภาวิดา ธารศรีสุทธิ. (2550). การจัดและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศรี เณรจา และวัชร ชูชาติ. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษ ที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 14(27), 10-20.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553-พ.ศ. 2562). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill.
- Linstone. Harold Al. & Turoff. Murray. (1975). The Delphi Method: Techniques and Applications. Massachusetts: Addison Wesley.

ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย:
กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง*

STUDY OF AFFECTING FACTORS TOWARDS THAI'S SANG
ADMINISTRATION: A CASE STUDY OF PHATTHALUNG PROVINCE
SANGHA ADMINISTRATION

พระศรีธรรมประสารณ์ (สุทธิพล กิตติปาโล) (เอ็ดสุย),
พระเมธีวชิราภิรต, พระมหาวิชาญ กนต์สีโล
PhrasriThammapasat (Suttipol Kittipalo) (Eadsuy),
PhraMateewachirapirat, PhraMahawichan Kantasilo
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชา, ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University, Srithammasakkaraj Campus, Thailand
*Corresponding author E-mail: sutthipol01254@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยเพื่อเปรียบเทียบศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุงและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปฏิบัติงานการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง จำนวน 153 รูป เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. แนวคิดและทฤษฎีประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตาม พ.ร.บ คณะสงฆ์และหน้าที่พระสังฆาธิการการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง

* Received February 3, 2024; Revised March 8, 2025; Accepted March 16, 2025

2. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีเพียงจุดการศึกษาทางเปรียญธรรมเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. ข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยที่สำคัญคือ เน้นประสิทธิภาพ มีการวางแผนและวางนโยบาย ความสามัคคีปรองดอง ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ การกระจายอำนาจหน้าที่ ทำงานอย่างมีระบบ การสร้างเครือข่าย มีความประพฤติตามพระธรรมวินัยด้วยสมณะสาธูป อุดหนุน เสียสละ ทุ่มนะและที่สำคัญคือ ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

คำสำคัญ: การบริหารกิจการ, คณะสงฆ์, พระสังฆาธิการ

Abstract

The aims of this research paper are to compare and contrast the function of Sangha administration in Phatthalung Province, look into possible effects on the management of Thai Sangha affairs, and look into theoretical ideas connected to the management of Thai Sangha affairs. An examination of the 153 monks in the sample group and a case study on monastic business administration in Phatthalung Province. A questionnaire served as the research tool. Frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA were employed for data analysis.

The research results found that:

1. Management concepts and theories, the administration of Thai Sangha affairs in accordance with the Sangha Act, and the responsibilities of the Sangha administration of the Sangha's affairs in Phatthalung Province are examples of related concepts and theories.

2. The Thai monastic system has excellent administration in each of the six areas. According to the results of the hypothesis test, the only factor that demonstrates a statistically significant difference in the management of the Thai monastic organization at the 0.05 significance level is the educational attainment of Pariyatti Dhamma (Pali studies).

3. Among the most important are the following: adherence to Dhamma-Vinaya (Buddhist discipline) with proper monastic conduct; patience; self-sacrifice; dedication; unity and harmony; cooperation in carrying out duties;

decentralization of responsibilities; systematic work processes; network building; and, most importantly, avoiding self-interest.

Keywords: Administration, Thai's Sang, Sangha

บทนำ

สมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงประกาศพุทธศาสนาไปทั่วชมพูทวีปจนมีความเจริญรุ่งเรือง จำนวนพระสงฆ์เพิ่มมากขึ้น พระพุทธเจ้าทรงกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่จะอยู่ร่วมกันของสาวกจำนวนมาก ทรงบริหารปกครองพระสงฆ์แบบพอปกครองลูกโดยอาศัยหลักพระธรรมวินัยเป็นเสมือนธรรมนูญการปกครองและทรงกำหนดคุณสมบัติของกุลบุตรผู้เข้ารับการอุปสมบท เมื่อเข้าอุปสมบททรงมอบหมายให้พระอุปัชฌาย์ทำธุระหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนข้อวัตรปฏิบัติต่าง ๆ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก (วิ.ม. (ไทย) 4/65/81.) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงเห็นถึงความสำคัญ แม้ในเบื้องต้นจะเน้นไปที่การฝึกมารยาทหรือความมีระเบียบเรียบร้อยเรื่องความเป็นอยู่ จากพุทธดำรัสสอนญาติการถือพระอุปัชฌาย์เปรียบเสมือนพระสังฆาธิการในยุคปัจจุบันแสดงว่าทรงมีพระประสงค์ให้ร่วมกันดูแลบริหารคณะสงฆ์ให้มีความกลมเกลียว นำมาซึ่งความเจริญองกามไพบูลย์ทั้งสองฝ่าย จึงกล่าวได้ว่า การถือพระอุปัชฌาย์มีส่วนสำคัญในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เกิดความสงบเรียบร้อย เกิดความสามัคคีกันในทุกหมู่สงฆ์ จนเป็นจารีตประเพณีและต้องอาศัยอำนาจรัฐมาเป็นพื้นฐานในการเกื้อหนุน เมื่อเกิดความความขัดแย้งก็ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐในการแก้ไขโดยทำสังคายนา

ความเจริญทางพระพุทธศาสนาแผ่ขยายไปในดินแดนต่าง ๆ การบริหารคณะสงฆ์ได้ดำเนินสืบผ่านมาด้วยลักษณะนี้และเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ตลอดทั้งองค์ประชุมของประเทศที่ยอมรับเพราะคณะสงฆ์ได้ดำเนินกิจการคณะสงฆ์และกิจการพระศาสนาอันเป็นประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ไพศาลแก่คณะสงฆ์และประเทศชาติจนถึงในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ทรงมอบอำนาจรัฐเพื่อให้จัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ขึ้นเป็นครั้งแรก ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 8 ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484 ขึ้น และทรงยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับแรกเพื่อให้จัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ใหม่จึงทำให้วัดเป็นสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น ที่อยู่ของภิกษุสามเณร ประกอบศาสนกิจภายในวัดมีวิหาร อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิ เมารุใช้สำหรับประกอบศาสนพิธีต่าง ๆ (สมคิด จิระทัศนกุล, 2544) แต่การแบ่งเขตภายในวัดออกเป็น 2 ส่วนคือ พุทธาวาสและสังฆาวาส ในเขตสังฆาวาสจะเป็นส่วนกุฏิสงฆ์โดยมีพระสังฆาธิการเป็นผู้ปกครองดูแลให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติประกาศและพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช โดยมีหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพระสังฆาธิการจึงมีบทบาทสำคัญจึงนับว่าพระสังฆาธิการเป็นผู้จรรโลงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ดังที่ได้ระบุความสำคัญของพระสังฆาธิการไว้ว่าพระพุทธศาสนา

เป็นศาสนาประจำชาติจะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไป ก็ด้วยต้องอาศัยพระสงฆ์หรือพระสงฆ์สำคัญจากคำกล่าวนี้แสดงว่า พระสงฆ์หรือพระสงฆ์ทุกระดับเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน แต่ข้อเท็จจริงโครงสร้างการบริหารและการจัดรูปแบบการบริหารของคณะสงฆ์ไทยส่วนภูมิภาคยังรวมศูนย์อยู่ที่จังหวัดจึงเป็นเหตุให้เจ้าคณะจังหวัดต้องทำงานรับผิดชอบบริหารกิจการในหลายในพื้นที่เพียงองค์เดียว ไม่มีคณะทำงานหรือมีองค์กรมารองรับเพื่อสนับสนุนงาน ไม่มีองค์กรในการตรวจสอบการทำงานและยังพบว่าเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาส มีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดในเขตของตนแต่เพียงผู้เดียว การรวมศูนย์อำนาจของการบริหารกิจการคณะสงฆ์เช่นนี้เกิดมาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 จึงส่งผลให้การทำงานไม่ต่อเนื่องเป็นผลทำให้กิจการคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพเพราะขาดเครื่องมือหรือกลไกที่จะสนองงานอื่นให้ได้ผล (กองแผนงาน กรมการศาสนา, 2542) การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาเป็นการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันสงฆ์และการดำรงอยู่ของคณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทน เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่และถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะพุทธบริษัทอีกด้วย เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าแล้วก็มีวิธีแสดงออกหลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลลูกบุตรชาวพุทธจะต้องหาโอกาสบรรพชาอุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นการยังมลทินให้ออกไป (พระธรรมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม, 2530) ฉะนั้นพระสงฆ์หรือพระสงฆ์จึงมีบทบาทและหน้าที่การบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วยด้านการปกครอง ศาสนศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งพระสงฆ์หรือพระสงฆ์ทุกระดับมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์และยังต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง (กองการศึกษา กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ, 2541)

จากฐานข้อมูลรายงานทะเบียนวัดจังหวัดพัทลุง พบว่า มีวัดในพื้นที่จังหวัดพัทลุงจำนวน 249 วัด สำนักสงฆ์จำนวน 49 แห่งและปัจจุบันการพัฒนาวัดซึ่งเป็นสถาบันของศาสนาพุทธโดยรวม เป็นการพัฒนาด้านวัดมากกว่าหน้าที่หลัก ได้แก่ การสั่งสอนอบรมตักเตือน ชี้นำชุมชน ให้มาอยู่ในขอบข่ายของศีลธรรมอันดีงามที่สังคมไทยคาดหวัง นอกจากนี้ยังเป็นสื่อในด้านจิตใจแก่เยาวชนโดยเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังเหตุผลความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กล่าวถึง สังคมไทยมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ จังหวัดพัทลุงมีวัดที่ขึ้นทะเบียนของกรมการศาสนา มีเจ้าคณะพระสงฆ์หรือพระสงฆ์ที่ต้องบริหารให้กิจการคณะสงฆ์เป็นไปด้วยดี มีความถูกต้องดีงาม มีความเหมาะสม มีความบริสุทธิ์ มีความยุติธรรม มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย อีกทั้งทั้งยังต้อง

ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพสังคมปัจจุบัน โดยพระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครอง คณะสงฆ์หรือบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการ บังคับถึงความสำเร็จในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป

ดังนั้นจากปัญหาที่เกิด กล่าวคือ โครงสร้างการบริหารและการจัดรูปแบบการบริหาร ของคณะสงฆ์ไทยยังเป็นการรวมศูนย์ เจ้าคณะจังหวัดบริหารกิจการในหลายในพื้นที่เพียง องค์เดียว ไม่มีคณะทำงาน รวมถึงขาดองค์การในการตรวจสอบการทำงานอย่างจริงจังและยัง พบว่ามีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดในเขตของตนแต่เพียงผู้เดียว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงาน และพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุงและการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยให้มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรคือ พระสังฆาธิการในจังหวัดพัทลุง จำนวน 267 รูป (พระสังฆาธิการใน จังหวัดพัทลุง ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย ประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาส) จากการเปิดตารางของทาโร ยามาเน่ (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554) ในระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 รูป และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและความเที่ยงตรงเพื่อ แก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช เพื่อขออนุญาตต่อเจ้าคณะจังหวัดพัทลุงทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกายในการทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลกับพระสังฆาธิการในจังหวัดพัทลุงและผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามให้กับ กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและรับกลับคืนด้วยตนเองทั้งหมด 100%

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยสถิติที่ใช้คือ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอ้างอิงประกอบด้วย การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Scheffe')

ผลการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย จากการศึกษา พบว่า มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตาม พ.ร.บ คณะสงฆ์และหน้าที่พระสังฆาธิการ การบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง

การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะสงฆ์จังหวัดพัทลุงมีพระภิกษุมากที่สุด 5-10 พรรษา และ 11-15 พรรษา มีจำนวนเท่ากันคือ 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 27.45 มีวุฒิการศึกษาทางสายสามัญระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 50 รูป คิดเป็นร้อยละ 32.70 มีวุฒิการศึกษาทางธรรมระดับนักธรรมชั้นเอกมากที่สุด จำนวน 96 รูป คิดเป็นร้อยละ 62.75 มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมระดับไม่มีวุฒิเปรียญธรรม มากที่สุด จำนวน 103 รูป คิดเป็นร้อยละ 67.32

2. บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง (ภาพรวม)

ข้อ	บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการปกครอง	4.37	0.570	มาก
2	ด้านการศาสนศึกษา	4.26	0.538	มาก
3	ด้านการศึกษาสงเคราะห์	4.05	0.713	มาก
4	ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	4.07	0.561	มาก
5	ด้านสาธารณูปการ	4.31	0.578	มาก
6	ด้านสาธารณสงเคราะห์	4.29	0.519	มาก
รวม		4.22	0.541	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง (ภาพรวม) ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการปกครองคณะสงฆ์ รองลงมาคือ ด้านที่ 5 ด้านการสาธารณูปการ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่ 3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการปกครอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 บริหารกิจการวัดให้เจริญก้าวหน้า เป็นศาสนสถานที่สัปปายะ นำเลื่อมใสศรัทธา รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 1 ปกครองคณะสงฆ์ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ตามหลักพระธรรมวินัยและด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 7 ทานจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่ออบรมสั่งสอนวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย 2) ด้านการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 ควบคุมดูแลตรวจสอบการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมให้เป็นไปตามแบบแผน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 7 ได้ยกย่องเชิดชูเกียรติครูผู้สอนพระปริยัติธรรมเปรียญธรรมให้มีขวัญ กำลังใจและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 6 ได้สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมนักเรียนบาลีก่อนสอบ 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 5 ให้ความสนับสนุนช่วยเหลืออุปกรณ์การศึกษา แก่โรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 6 ได้ช่วยพัฒนาให้คำปรึกษาสถานศึกษาของรัฐเอกชนและ ข้อที่ 1 ได้ตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่เด็กเยาวชนในทุกระดับชั้นและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 4 ได้ส่งเสริมสนับสนุนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 1 ได้จัดอบรมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ความเข้าใจในศีลจารวัตร การปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีทางพระพุทธศาสนา รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 2 ได้จัดเทศนาสั่งสอน ประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 6 ได้เผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อ เทคโนโลยี 5) ด้านสาธารณูปการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 5 ได้ขจัดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้าน ซึ่งมี สาธารณูปการเป็นเหตุ รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 2 ได้ดูแลการก่อสร้าง บำรุงรักษาอนุรักษ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นความเป็นไทยและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 6 ได้จัดการดูแล วางระบบในการป้องกันโบราณวัตถุโบราณสถานไม่ให้ชำรุด สูญหาย และ 6) ด้านสาธารณ สงเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 3 ได้อำนวยความสะดวกแก่พุทธศาสนิกชนในการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ และ รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 7 ให้ความสะดวกในการใช้สถานที่ในการสงเคราะห์ประชาชนและด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 4 สนับสนุนส่งเสริมในด้านการประกอบสัมมาอาชีพแก่ประชาชน

2. การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เมื่อจำแนกตามพรชา วุฒิการศึกษาทางสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรมและวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามพรชา

ค่าความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	0.65	3	0.22	0.74	0.53
ภายในกลุ่ม	43.76	149	0.29		
รวม	44.41	152			

จากตารางที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เมื่อจำแนกตามพรชา พบว่า บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางสายสามัญ

ค่าความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	1.90	3	0.63	1.25	1.29
ภายในกลุ่ม	75.43	149	0.51		
รวม	77.33	152			

จากตารางที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางสายสามัญ พบว่า บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

ค่าความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	0.071	2	0.036	0.121	0.887
ภายในกลุ่ม	44.339	150	0.296		
รวม	44.410	152			

จากตารางที่ 4 การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

ค่าความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	6.152	3	2.051	7.986	0.000
ภายในกลุ่ม	38.259	149	0.257		
รวม	44.410	152			

จากตารางที่ 5 การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมทั้ง 6 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยจังหวัดพัทลุง เมื่อกล่าวโดยภาพรวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยจังหวัดพัทลุง” อยู่ในระดับมาก มีระบบระเบียบในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง” คณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน มีประสิทธิภาพดี ยังมีการวางแผนและวางนโยบาย ตลอดจนบุคลากรมีความสามัคคีปรองดองและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในการบริหารกิจการเป็นอย่างดีและเข้มแข็งจึงส่งผลให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยจังหวัดพัทลุงมีประสิทธิภาพดี ดังนั้นพระสังฆาธิการของคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุงทุกตำแหน่ง ทุกหน้าที่ควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่ กระจายการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงอย่างเหมาะสม ประกอบกับควรทำงานอย่างมีระบบเป็นแนวทางเดียวกันและมีเครือข่ายร่วมมือกันมีเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์และการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องกันโดยใช้ความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนมีความประพฤติตามพระธรรมวินัยที่ดั่งงามด้วยสมณะสาธูป มีความอดทน เสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง อีกทั้งไม่มีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ทำงานเพื่อหวังผลตอบแทน ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง” จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณูปการ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการปกครอง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองมากที่สุดในเรื่องบริหารกิจการวัดให้เจริญก้าวหน้า เป็นศาสนสถานที่สัปปายะน่าเลื่อมใสศรัทธา ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ได้อสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ทัศนะในเรื่องการปกครองหรือการบริหารตามทัศนะของพระพุทธศาสนาว่าการปกครองตามความหมายในพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษา การปกครองและความสงบเรียบร้อยที่เกิดจากการปกครองนั้นมีใช้จุดหมายในตัว แต่เป็นเพียงปัจจัยคือสภาพเอื้อ เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลบรรลุจุดหมายแห่งการศึกษาหรือเพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษา จึงถือคติได้ว่าการปกครองที่มีขึ้นเป็นเรื่องของการศึกษาและเพื่อการศึกษาทั้งสิ้น ถ้าไม่ปกครองด้วยการศึกษาก็ต้องปกครองด้วยอำนาจ เมื่อปกครองด้วยอำนาจก็เกิดความรู้สึกในเชิงปฏิปักษ์ที่เอียงไปในทางที่จะขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้การปกครองแบบใช้อำนาจจึงก่อให้เกิดปัญหา เริ่มตั้งแต่เกิดความขัดแย้งในจิตใจเป็นต้นไป ทำให้ยังต้องเพิ่มการใช้อำนาจ ใช้อำนาจ และจะเน้นการลงโทษมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ไม่ใช้การปกครองแบบพยายามสร้างคนดี แต่เป็นการปกครองแบบพยายามกำจัดคนเลว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2531)

ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า การควบคุมดูแลตรวจสอบการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมให้เป็นไปตามแบบแผน ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ได้อสอดคล้องกับพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอที่จะเตรียมบุคคลในพระศาสนาให้มีความพร้อมที่จะรักษาพระศาสนาไว้ได้หลักสูตรที่มีอยู่ก็มีขอบเขตคับแคบและจำกัดอย่างเดียวเพราะฉะนั้นจะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อสภาวการณ์ เพื่อให้พระสงฆ์มีความรู้เท่าทันต่อสภาพปัจจุบัน และสามารถที่จะนำความรู้ทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ให้คนในสังคมปัจจุบันนี้เข้าใจมองเห็นคุณค่าและใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ และในแง่ขอบเขตของการศึกษา นอกจากปรับปรุงเนื้อหาของวิชาแล้ว จะต้องขยายขอบเขตวิชาให้กว้างออกไปอีก เพราะการศึกษาศาสนานั้น จะศึกษาเฉพาะตัวพระพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการอื่น ๆ เช่น อักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นบุรพภาคของผู้ที่จะศึกษาธรรมขั้นสูงต่อไป (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2531)

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการศึกษาสงเคราะห์มากที่สุดในเรื่องให้ความสนับสนุนช่วยเหลืออุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียน ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ได้อสอดคล้องกับ พระราชสีมาภรณ์ (นวล เขมสจจวาทิ) กล่าวว่า การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล การช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาอื่นนอกจาก การศาสนศึกษา หรือบุคคลผู้กำลังศึกษาหรือกระบวนการศึกษาที่ปวงชนทั้งก่อนวัยเรียน ในวัยเรียนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนอย่างต่อเนื่องในเรื่องต่าง ๆ ตามสมควร และการศึกษา สงเคราะห์ถือว่าเป็นบทบาทและภารกิจของภิกษุสงฆ์ที่สำคัญประการหนึ่ง (พระราชสีมาภรณ์ (นวล เขมสจจวาทิ), 2539)

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากที่สุดในเรื่องได้จัดอบรมพระภิกษุ สามเณรให้มีความรู้ความเข้าใจในศีลาจารวัตร การปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีทางพระพุทธศาสนา ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ได้อสอดคล้องกับ พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร) ให้ความหมายของการเผยแผ่เป็นการสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจให้มีความเคารพเลื่อมใส ยำเกรงในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิด ประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามสมควรแห่งการปฏิบัติ นั้น เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเพื่อ ประโยชน์สุขแก่ชาวโลก เป็นศาสนาแห่งสันติภาพของโลกและสันติภาพแห่งโลกสากล สมดัง พระดำริที่จะส่งพระอรหันต์สาวก 60 รูป ออกไปเผยแผ่พุทธธรรมให้ชาวโลกได้รับรู้จึงได้ตรัส กับภิกษุทั้งหลายว่า “จรธ ภิกขเว จาริกิ พุทฺชนหิตาย พุทฺชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิ ตาย สุขาย เทวมนุสฺसान” แปลว่า ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงเที่ยวไป เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ชนหมู่มาหากเพื่ออนุเคราะห์โลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่เหล่าทวยเทพและมนุษย์ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่พระองค์ทรงประสงค์ว่า 3 ประการคือ ทิฏฐธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะและปรมัตถะ (พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร), 2547)

ด้านสาธารณูปการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านสาธารณูปการมากที่สุดในเรื่องได้จัดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้าน ซึ่งมีสาธารณูปการ เป็นเหตุข้อค้นพบดังกล่าวนี้ได้อสอดคล้องกับ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ) ได้ให้ ความหมายของการสาธารณูปการ หมายถึง การช่วยเหลือ อุทหนุนหรือเกื้อกูล คนส่วนมาก หรือคนทั่วไปหรือกิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการวัดให้อยู่ในความเรียบร้อยเป็นงาน เกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของวัด ได้แก่ การก่อสร้างและบูรณะ ปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถานในวัดเรียบร้อยดีงาม ได้แก่ การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวม จิตใจของประชาชน โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), 2540)

ด้านสาธารณสงเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเรื่องได้อำนวยความสะดวกแก่พุทธศาสนิกชนในการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ได้อสอดคล้องกับ พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ) กล่าวถึง ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่า การสาธารณสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคมพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้ พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ), (2538)

การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง” เมื่อจำแนกตาม 1) พรรษา พบว่า พระสังฆาธิการที่มีจำนวนพรรษาต่างกันมีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดพัทลุงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากพระสังฆาธิการจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นพระเถระมีจำนวนพรรษามากจึงมีบทบาทและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พระสังฆาธิการในระดับเดียวกัน จึงทำให้มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชนดล นาคพิพัฒน์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีจำนวนพรรษาที่แตกต่างกันมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่าง 2) วุฒิการศึกษาทางการศึกษาสามัญ พระสังฆาธิการที่มีวุฒิทางการศึกษาสายสามัญต่างกันมีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเพราะว่าพระสังฆาธิการทุกรูปที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสังฆาธิการต้องมีคุณสมบัติของพระสังฆาธิการ เช่น มีพรรษาสมควรแก่ตำแหน่ง มีความรู้ความสามารถสมควรแก่ตำแหน่งมีความประพฤติเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย เป็นผู้ฉลาดในการปกครองสงฆ์เป็นต้น จึงทำให้มีบทบาทบริหารคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน (พระชนดล นาคพิพัฒน์, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาผดุงเดช วรรณโม (ซ้ายเกลี้ยง) วิจัยเรื่องบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา พบว่า พระสังฆาธิการที่มีตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษาสายสามัญ วุฒิทางการศึกษาทางธรรมและวุฒิทางการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกันมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน 3) วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า พระสังฆาธิการที่มีวุฒิทางการศึกษาทางธรรมต่างกันมีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเพราะว่าพระสังฆาธิการส่วนใหญ่จบนักธรรมชั้นเอกจึงมีแนวความคิดและประสบการณ์ในบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกันจึงทำให้ระดับการศึกษาแผนกธรรมไม่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย (พระมหาผดุงเดช วรรณโม (ซ้ายเกลี้ยง), 2552) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประสิทธิ์

กระทรวง ได้วิจัยเรื่องบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษที่มีระดับการศึกษาแผนกธรรมต่างกันมีบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไม่แตกต่างกัน และ 4) วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า พระสังฆาธิการที่มีวุฒิทางการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกันมีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเพราะว่าความรู้ในส่วนของการศึกษาทางเปรียญธรรมในปัจจุบัน ได้ถูกจัดเป็นสมณศักดิ์ประเภทหนึ่งเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูพระภิกษุสามเณร ผู้สนใจใฝ่ศึกษา แต่การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยนั้นไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องของความรู้ทางเปรียญธรรมมากนัก แต่มุ่งในเรื่องของความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการ (พระมหาประสิทธิ์ สระทอง, 2548) ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ พระมหาขวลิต ชาติเมธี (คงแก้ว) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการใน จังหวัดภูเก็ต พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ตไม่แตกต่างกัน (พระมหาขวลิต ชาติเมธี (คงแก้ว), 2552)

สรุป

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยของพระสังฆาธิการจังหวัดพัทลุงโดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งมาค่าแปลผลอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการปกครองคณะสงฆ์ รองลงมาคือ ด้านที่ 5 ด้านการสาธารณูปการซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านที่ 3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีเพียงวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมเท่านั้นที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและเสนอแนะที่สำคัญคือ ให้ความสำคัญต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยเฉพาะด้านการปกครองและด้านการศาสนศึกษาให้สำคัญมากที่สุด ทั้งนี้การบริหารทั้ง 6 ด้าน มีประสิทธิภาพดี มีการวางแผนและวางนโยบาย ตลอดจนบุคลากรมีความสามัคคีปรองดองและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในการบริหารกิจการเป็นอย่างดีและเข้มแข็ง ดังนั้นพระสังฆาธิการของคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุงทุกตำแหน่งทุกหน้าที่ควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่กระจายการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงอย่างเหมาะสมประกอบกับควรทำงานอย่างมีระบบเป็นแนวทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างเครือข่ายร่วมมือกัน มีความประพฤติตามพระธรรมวินัยที่ติงามด้วยสมณะสาธูป มีความอดทน เสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง อีกทั้งไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและเมื่อนำไปปฏิบัติดังกล่าวก็นจะทำให้การบริหารกิจการในคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมคณะสงฆ์โดยเฉพาะพระที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเพื่อสร้างภาวะผู้นำในการบริหารคณะสงฆ์พัทลุง
2. คณะสงฆ์ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายวางแผนงานและดำเนินกิจกรรมในงาน เพื่อให้งานมีความสำเร็จ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง ” และในจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพัทลุง ” ในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์ทั้ง 6 เพียงด้านใดด้านหนึ่งในระดับจังหวัดหรือระดับภาค
3. ควรศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดโดยการประยุกต์ตามหลักธรรมาภิบาลหรือหลักธรรมอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน กรมการศาสนา. (2542). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎระเบียบ และคำสั่งของคณะสงฆ์ 2540. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองศาสนาศึกษา กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ. (2541). แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2540). การคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2531). ทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชนดล นาคสุวณโณ. (2551). การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม). (2530). ธรรมบทวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวัน.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2539). นิติศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร). (2547). คม ชัด ลึก เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.

- พระมหาชวลิต ชาติเมธี (คงแก้ว). (2552). บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประสิทธิ์ สระทอง. (2548). บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ในอำเภอปรังคู้ จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหามณเฑียร วรธมโม (ซ้ายเกลี้ยง). (2552). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารคณะสงฆ์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ). (2538). การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระราชสีมาภรณ์ (นวล เขมสจจวาทิ). (2539). พระสงฆ์กับงานพัฒนาพระศาสนาและสังคม. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- สงศรี ชมพวงค์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: วีพีเอส.
- สมคิด จิระทัศนกุล. (2541). วัด: พุทธศาสนสถาปัตยกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา*
GUIDELINES TO PROMOTE THE USE OF TECHNOLOGY IN TEACHING
AND LEARNING FOR TEACHERS AT PHRAPARIYATTIDHAMMA
GENERAL EDUCATION WATMUEANGYALA SCHOOL

พระปลัดทศพล จิตตทนโต (วัฒนศิริ)*, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่,
มะลิวัลย์ โยธารักษ์, สุภาวดี คงอินทร์

Phrapalad Thodsapol Jittathantor (Wattanasiri)*, Teeraphong Somkhaoyai,
Maliwan Yotharak, Supawadee Konging

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503202006@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา และ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 ท่าน สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มี 4 ขั้นตอน 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) การดำเนินการสอน 3) การสรุปการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล

* Received February 19, 2024; Revised February 28, 2025; Accepted March 6, 2025

2. แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ประกอบด้วยแนวทางการส่งเสริม 4 ขั้นตอน 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) การดำเนินการสอน 3) การสรุปการเรียนรู้ 4) การประเมินผลในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยทักษะการใช้ดิจิทัล 4 ด้าน ดังนี้ 1) ใช้ 2) เข้าใจ 3) สร้างสรรค์ และ 4) เข้าถึง

3. ผลการนำเสนอแนวทาง มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ โดยมีกระบวนการวางแผน วิเคราะห์หลักสูตรก่อนนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม, สื่อเทคโนโลยี, ทักษะการใช้ดิจิทัล

Abstract

The study aimed to 1) study the conditions of promoting the use of technological media in teaching and learning among teachers of Watmueangyala Phrapariyattidham, General Education Department, Watmueang Yala School, 2) investigate the ways to promote the use of technological media in teaching and learning of teachers in Watmueangyala Phrapariyattidham, General Education Department, Watmueang Yala School, and 3) propose guidelines for promoting the use of technological media in teaching and learning of teachers in Watmueangyala Phrapariyattidham, General Education Department, Watmueang Yala School. This qualitative research conducted in-depth interviews through 15 key informants, interviews with five experts, and eight experts in group discussions. The instruments employed were interviews and group discussions.

The findings were as follows:

1. The conditions for promoting the use of technological media in teachers' learning and teaching consisted of four steps: 1) introduction to the lesson, 2) teaching implementation, 3) learning summary, and 4) assessment.

2. Guidelines for the promotion of technological media used in teachers' teaching and learning of Watmueangyala Phrapariyattidham, General Education Department, Watmueang Yala School consisted of four-step promotion ways: 1) introduction to the lesson, 2) teaching implementation, 3) learning summary, and 4) assessment. Each step included four areas of digital skills: 1) using, 2) understanding, 3) creating, and 4) accessing.

3. The results of the guideline proposal indicated that the guidelines were possible, appropriate, and useful with a curriculum analysis planning process before applying technological media to promote skill development and the use of technological media for teachers' effective teaching and learning.

Keywords: Promotion guidelines, Technological media, Digital skills

บทนำ

จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้จัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สื่อและเทคโนโลยี การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และการที่ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายนั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สอนซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเป็นผู้แสวงหาเทคนิคและวิธีการในการจัดประสบการณ์ หรือจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนตามความจำเป็น และตามความต้องการอย่างเหมาะสม สื่อการสอนยังช่วยถ่ายทอดเนื้อหาสาระระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้เข้าใจกันได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้สื่อการสอนยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สร้างความเป็นรูปธรรมให้เกิดขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการของตนและผู้สอนสามารถนำสื่อการสอนมาใช้สร้างความเข้าใจ สร้างความเป็นรูปธรรมของเนื้อหาวิชาให้เกิดภายในห้องเรียน (เนตรนภา ภูพันธ์ทอง, 2549)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย พร้อมทั้งจัดแหล่งเรียนรู้ให้เด็กได้ศึกษา สถาบันการศึกษาถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งทางการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาให้สอดคล้องกันทั้งระบบตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ไปจนถึงอุดมศึกษา โดยมุ่งสอนให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยีและทักษะด้านชีวิตและการทำงาน สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ให้ตอบสนองความต้องการของสังคม ทั้งนี้ การจัดการศึกษาต้องเน้นแสวงหาการเรียนรู้ได้เอง อย่างท้าทายสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ได้ เหมาะกับตนเอง สังคม ตามสถานการณ์ โดยนำเอาหลักการเกี่ยวกับยุคสมัยใหม่ที่ตรงความสนใจของคนในยุคดิจิทัล มีอุปกรณ์สมัยใหม่ช่วย เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ฯลฯ (กำจร ตติยกวี, 2559) อุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการค้นหา และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นอีกหนึ่งสถาบันการศึกษา ที่สอนเฉพาะพระภิกษุ และสามเณร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักรบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะมีศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนา ให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษา ต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียน การสอนในระดับมัธยมศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกันกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและ เอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วย พุทธประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ เพื่อเป็นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณร ในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาการบริหารจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติ การศึกษาพระปริยัติธรรม, 2562)

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เปิดทำการเรียนการสอนมาแล้วเป็น เวลากว่า 50 ปี แต่สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2562) ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านบุคลากรขาดคุณภาพ ปัญหาการลาออกของครูผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง ปัญหาการขาดแคลน ครูที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง โดยเฉพาะวิชาบังคับหรือวิชาหลัก ปัญหาครูที่สอนมีวุฒิ การศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอน ขาดการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร และเทคนิคการสอนแบบ ต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ยิ่งไปกว่านั้นหลักสูตรการศึกษาที่มีอยู่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สาเหตุอันเนื่องมาจากระบบการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญนั้นมีความ แตกต่างจากระบบการศึกษาของภาครัฐและเอกชน เพราะว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นระบบการเรียนการสอนคู่วิชาธรรมและวิชาทางโลก โดยเฉพาะหลักสูตรวิชา ธรรมบาลีระบบการเรียนการสอนจะยึดครูเป็นศูนย์กลางของการศึกษา (Teacher-centered) ที่มุ่งเน้นใส่เนื้อหาและท่องจำให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการรู้คิด และทักษะการปฏิบัติ การศึกษาเช่นนี้มุ่งการจำไม่ได้มุ่งเน้นที่ทักษะการคิดและทักษะการนำไปสู่การปฏิบัติ การศึกษา

จึงไม่สามารถสร้างคนที่มีความเข้มแข็งให้กับสังคมได้ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดเป็น ทำเป็น จึงไม่สามารถพัฒนาศักยภาพความสามารถของผู้เรียนเท่าที่ควรจึงส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อแก้ไขปัญหาบุคลากรขาดคุณภาพ การลาออกของครูผู้สอน การขาดแคลนครูที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ครูมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอน ทั้งหมดเหล่านี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เมื่อมีการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู ทำให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการเลือกสื่อเทคโนโลยีมาใช้ให้ตรงกับการเรียนการสอนมากขึ้น ครูที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอน แต่มีความชำนาญทางด้านสื่อเทคโนโลยี สามารถนำสื่อเหล่านี้มาพัฒนาตนเองในวิชาที่ไม่ถนัดได้ และทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ทำให้การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ 2) ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการส่งเสริม 3) ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการส่งเสริม
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพการส่งเสริมการใช้สื่อ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ท่าน ครูผู้สอน จำนวน 11 ท่าน และนักวิชาการศาสนา จำนวน 3 ท่าน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการให้ข้อมูล 2) ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้สื่อ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวโดย จบการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในด้านการบริหารการศึกษา 3) ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นสัมภาษณ์ตามแนวทางของสถานศึกษา ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนสรุปเป็นชุดคำถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และแบบประเมินการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) พัฒนาจากแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี โดยจัดทำแบบประเมิน ประเมินและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ก่อนใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) 2) ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการจดบันทึก 3) ขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง ด้วยการสนทนากลุ่ม เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในวันพุธ ที่ 10 เดือนมกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 10.00-11.30 น. ณ ห้องประชุม วัดเมืองยะลา พระอารามหลวง จังหวัดยะลา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา โดยมีแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี 4 ขั้นตอน คือ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน ในสภาพปัจจุบัน พบว่า สถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูนำเอาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนให้มากขึ้น แต่ครูส่วนใหญ่ไม่มีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี จึงไม่มีโอกาสได้นำสื่อมาใช้อย่างเต็มที่ สถานศึกษาต้องการให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นประจำ แต่ครูไม่ได้นำมาใช้ทุก

ครั้ง เนื่องจากความพร้อมด้านอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้งาน โปรแกรมที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดวิดีโอจาก YouTube และการนำเสนอผ่าน Power Point 2) การดำเนินการสอน ในสภาพปัจจุบัน พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูนำบทเรียนที่จะ สอนมานำเสนอผ่านสื่อเทคโนโลยี โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และผ่านสื่อที่มีเนื้อหาสนใจผู้เรียน ครูผู้สอนได้นำเอาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการสอน ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตในการสอนเพื่ออธิบายเนื้อหาการเรียนรู้อีก มีการนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการผ่าน โปรแกรมนำเสนอ Power Point มีการใช้เกมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี เช่น แฟลชการ์ด จะทำให้ การเรียนรู้สนุก เป็นที่น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมกับผู้สอนจะต้องคอยดูแล พฤติกรรม และคอยสอนเสริมควบคู่ไปด้วย 3) การสรุปการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบัน พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูนำเอาสื่อเทคโนโลยีที่ครูแต่ละคนมีความคุ้นเคยมาใช้ในการสรุป การเรียนรู้ในส่วนของการเรียนการสอนออนไลน์ มีการส่งงานและติดตามงานผ่านแอปพลิเคชัน ในทางปฏิบัติครูผู้สอนใช้แบบทดสอบออนไลน์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและสรุปการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้เรียน ซึ่งการใช้สื่อเทคโนโลยีในด้านนี้มีน้อยมาก ทำให้ประสิทธิภาพ ในด้านนี้ยังไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ และครูผู้สอนมีความพยายามค้นหาแนวคำถามทาง อินเทอร์เน็ตมาสรุปให้กับผู้เรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น 4) การประเมินผลในสภาพปัจจุบัน พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการประเมินผล เฉพาะในส่วนของการ นำเสนอผลการสรุปงานต่าง ๆ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมในส่วนของการรวบรวมและวิเคราะห์ ผลการศึกษา เนื่องจากครูมีทักษะในการใช้โปรแกรมอย่างจำกัด จึงปรากฏให้เห็นว่า ครูมีการใช้ งานสื่อเทคโนโลยีในด้านการประเมินผลน้อยและไม่ตรงจุด ครูผู้สอนบางรายใช้โปรแกรม Google Sheet, Microsoft Excel ในการตรวจสอบเวลาเรียน วัดผล ประเมินผลการเรียนของ ผู้เรียน เพื่อความสะดวกรวดเร็ว

2. แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่าแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีแนวทางดำเนินการ ประกอบด้วยแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี 4 ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนจะประกอบด้วยทักษะการใช้ดิจิทัล 4 ด้าน ซึ่งมีแนวทางตาม ขั้นตอนในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 1.1) ด้านการใช้ (Use) คือ จัดอบรม เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี และสื่อเทคโนโลยี โปรแกรมที่ใช้ในการ นำเสนอ จัดกิจกรรมประกวด และให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ครูที่สามารถนำสื่อเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 1.2) ด้านความ เข้าใจ (Understand) คือ ให้ครูศึกษาตัวอย่างจากสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ จาก ช่องทางออนไลน์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน กำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของ สถานศึกษาให้ชัดเจนเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีในการนำเข้าสู่บทเรียนให้มีความ

ต่อเนื่องกับความรู้เดิมของผู้เรียน 1.3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) คือ ให้ครูฝึกอบรมและศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สื่อเทคโนโลยี จากหลักสูตรออนไลน์ วีดิโอการสอน และเอกสารคู่มือ สร้างแรงจูงใจในการสร้างสื่อเทคโนโลยี ให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ผสมผสานกัน เพื่อให้สื่อการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ 1.4) ด้านการเข้าถึง (Access) คือ จัดทำคลังสื่อเทคโนโลยีในการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น จัดเก็บสื่อผ่าน Google Drive, One Drive เป็นต้น จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งเข้าร่วมประชุมวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) การดำเนินการสอน 2.1) ด้านการใช้ (Use) คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้งานสื่อเทคโนโลยีในการดำเนินการสอนโดยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสื่อเทคโนโลยีให้มีความหลากหลาย กำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาให้ครูใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอในการดำเนินการสอน โดยตั้งเป้าหมายไว้ ให้สถานศึกษาจัดสรรอุปกรณ์นำเสนอ เช่น จอทีวี เครื่องฉายภาพดิจิทัล จออัจฉริยะ เป็นต้น ให้สามารถรองรับอุปกรณ์ที่มาเชื่อมต่อได้ครอบคลุม 2.2) ด้านความเข้าใจ (Understand) คือ จัดตั้งกลุ่มนำร่องการใช้งานอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีในการดำเนินการสอน เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่บุคลากรท่านอื่น ๆ จัดห้องเรียนตัวอย่างที่ดำเนินการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี เพื่อให้เห็นการนำมาใช้งานได้อย่างเป็นรูปธรรม ให้ครูฝึกฝนวิธีการใช้งานสื่อเทคโนโลยีที่นำมาสอน เข้าใจการทำงานของอุปกรณ์ที่มีอยู่ ด้วยการนำมาใช้สอนให้บุคลากรท่านอื่นได้ดูและแสดงความคิดเห็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 2.3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) เชิญวิทยากรด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อเทคโนโลยีในการดำเนินการสอนกับบุคลากรภายในโรงเรียน จัดกิจกรรมประกวดการผลิตสื่อเทคโนโลยี และให้นำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการสอนจริง โดยต้องมีการนิเทศติดตามการสอนอย่างต่อเนื่อง และประเมินการสอน 2.4) ด้านการเข้าถึง (Access) คือ จัดระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความพร้อมอยู่เสมอ และจัดสรรอุปกรณ์เทคโนโลยี หรืออุปกรณ์สนับสนุนอื่น ๆ ให้พร้อมใช้งาน ให้ครูนำเนื้อหาที่มีอยู่มารวบรวมบทเรียนให้เป็นระบบ จัดเก็บให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล 3) การสรุปการเรียนรู้ 3.1) ด้านการใช้ (Use) คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนำเสนอการสรุปบทเรียนในรูปของสื่อดิจิทัล ให้สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือหรือแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลในการสรุปบทเรียน จัดระบบการใช้งานสื่อโซเชียลมีเดียของบุคลากรและนักเรียนผ่านแอปพลิเคชัน 3.2) ด้านความเข้าใจ (Understand) คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสรุปการเรียนรู้ด้วยสื่อดิจิทัล เพื่อให้ครูเข้าใจขอบเขตการใช้งานแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมนำเสนอสื่อ สร้างระบบการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในด้านการแก้ปัญหาในการใช้แอปพลิเคชัน สอบถามความคิดเห็นจากครูและนักเรียนเพื่อปรับปรุงและปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและความเข้าใจของผู้ใช้ 3.3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) คือ ฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการออกแบบภาพกราฟฟิกและการใช้โปรแกรมนำเสนอ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นในการออกแบบภาพกราฟฟิกให้แก่

บุคลากรให้มีความพร้อมในการใช้งาน จัดกิจกรรมประกวดภาพกราฟฟิกของครูในการสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ วางแผนงานให้ครูใช้โปรแกรมและแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในห้องเรียน เช่น การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ 3.4) ด้านการเข้าถึง (Access) คือ จัดระบบการใช้งานสื่อโซเซียลมีเดียของบุคลากรและนักเรียนผ่านแอปพลิเคชัน สร้างแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่เป็นแหล่งรวบรวมสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่นำเสนอในรูปแบบดิจิทัล 4) การประเมินผล 4.1) ด้านการใช้ (Use) คือ จัดหาแหล่งข้อมูลสำหรับครูในการพัฒนาแบบทดสอบออนไลน์ กำหนดรูปแบบในการบันทึกผลการเรียนของสถานศึกษาให้เป็นรูปแบบดิจิทัล จัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการใช้ Excel, Google Sheets ในการบันทึกการเรียน บันทึกคะแนน 4.2) ด้านความเข้าใจ (Understand) คือ มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่มีความถนัดในด้านการใช้สื่otechnoโลยีช่วยให้คำแนะนำแก่บุคลากรท่านอื่นในการใช้สื่อดิจิทัลในการประเมินผล 4.3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) คือ จัดโครงการออกแบบสื่อบันทึกเวลาเรียนสำหรับใช้เฉพาะภายในสถานศึกษาโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลรูปแบบ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานส่วนที่เป็นลูกเล่นเพิ่มเติมของแต่ละโปรแกรม 4.4) ด้านการเข้าถึง (Access) คือ สร้างเครือข่ายครูในแต่ละกลุ่มสาระกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผล สร้างเครือข่ายผู้ปกครองในแต่ละห้องเรียน จัดสรรระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ในโรงเรียน จัดระบบการสำรองข้อมูลดิจิทัลของสถานศึกษา

3. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่otechnoโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่otechnoโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีกรอบแนวทางการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) การดำเนินการสอน 3) การสรุปการเรียนรู้ 4) การประเมินผล ซึ่งใช้สำหรับการส่งเสริมการใช้สื่otechnoโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู 4 ด้าน คือ 1) ด้านการใช้ (Use) 2) ด้านความเข้าใจ (Understand) 3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) 4) ด้านการเข้าถึง (Access) โดยมีข้อเสนอแนะเรื่องการวางแผน วิเคราะห์หลักสูตรให้เหมาะสมกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID Plan) เกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้สื่otechnoโลยี มีการนิเทศการใช้สื่otechnoโลยีในการสอนของครู เพื่อประเมินการพัฒนาทักษะการใช้สื่otechnoโลยีของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีข้อเสนอแนะในการนำแนวทางไปใช้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้สื่otechnoโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

ผลการศึกษา สภาพการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า มีสภาพการส่งเสริม 4 ขั้นตอน 1) การนำเข้าสู่บทเรียน ส่งเสริมให้ครูนำเอาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ แต่ครูส่วนใหญ่ไม่มีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 2) การดำเนินการสอน ส่งเสริมให้ครูนำบทเรียนที่จะสอนมานำเสนอผ่านสื่อเทคโนโลยี โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 3) การสรุปการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูนำเอาสื่อเทคโนโลยีที่ครูมีความคุ้นเคยมาใช้ ซึ่งในทางปฏิบัติ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในด้านนี้น้อยมาก ทำให้ประสิทธิภาพในด้านนี้ยังไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ 4) การประเมินผล ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยี เฉพาะในส่วนของการนำเสนอผลการสรุปงานต่าง ๆ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมในส่วนของการรวบรวมและวิเคราะห์ผลการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะในปัจจุบันสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูนำเอาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนให้มากขึ้น แต่ครูส่วนใหญ่ไม่มีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี จึงไม่มีโอกาสได้นำสื่อมาใช้อย่างเต็มที่ สถานศึกษาต้องการให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นประจำ แต่ครูไม่ได้นำมาใช้ทุกครั้ง เนื่องจากความพร้อมด้านอุปกรณ์ไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้งาน โดยผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาสาระ ครูมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่ในทางปฏิบัติครูยังขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ครูผู้สอนบางรายไม่กล้านำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาอีกส่วนหนึ่งก็คือผู้เรียนขาดความพร้อมในการเข้าถึงและใช้งานสื่อเทคโนโลยี คุณภาพของสื่อเทคโนโลยีที่ค้นหาจากอินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน บางครั้งมีคุณภาพที่ไม่ดีพอในการเอามานำเสนอ ในการใช้สื่อมัลติมีเดีย วิดีโอ และเกมช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและนำทางนักเรียนไปสู่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งครูผู้สอนจะดูแลสอดส่องพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อควบคุมการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการใช้สื่อ สถานศึกษาต้องการส่งเสริมให้ครูนำเอาเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ทันต่อโลกยุคดิจิทัล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ คาเรน โกรส ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สู่การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษพบว่า การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ของครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ คอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนที่อุดมด้วยเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมแนวทางปฏิบัติในการสอนที่ได้รับการสนับสนุนจากเทคโนโลยีดิจิทัลในเครือข่ายที่กระตุ้นการเรียนการสอนสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนโดยวิทยาศาสตร์การเรียนการสอนจำเป็นต้อง

มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการสอนแนวปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนแนวทางคอนสตรัคติวิสต์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสร้างความรู้ช่วยเร่งการเปลี่ยนผ่านของครูไปสู่คอนสตรัคติวิสต์การปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่อุดมไปด้วยเทคโนโลยี ผลการวิจัยยังชี้ว่าครูเลื่อนขั้นการปฏิบัติจะได้ผลมากที่สุดเมื่อครูได้รับอำนาจในการทำงานร่วมกันและร่วมกันสร้างรูปร่างการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง ความคิดริเริ่ม ความรู้สึกที่ชัดเจนว่าชุมชนการศึกษาสามารถทำได้อย่างไร สนับสนุนครูในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงที่ดึงดูดนักเรียนอย่างลึกซึ้งและมากขึ้นการเรียนการสอนที่แท้จริงเกิดขึ้น (คาเรน โกรส, 2014) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสวญ จิตธมโม (บัวแก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ครูถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความรู้ความสามารถของตนและไม่ปกปิดบังความรู้แก่นักเรียน ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ควรที่จะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่กับตัวของเราเองตลอดเวลาสื่อการเรียนการสอนที่รู้กันนั้นมีน้อยไม่พอแก่การใช้งานจริง แต่ถ้ามีสื่อการเรียนมากกว่านี้ที่สามารถเข้ามาช่วยสอน ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ดีในวงการการศึกษาของคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ยากที่ผู้เรียนจะผ่านเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลไปได้ เพราะว่าการเรียนการสอนกับการวัดผลและประเมินผลไม่ได้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ผู้สอนเลย (พระครูปลัดสวญ จิตธมโม (บัวแก้ว), 2561)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

ผลการศึกษา พบว่าแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครูตามทักษะการใช้ดิจิทัล 4 ด้าน ผ่านแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี 4 ขั้นตอน ให้ครูมีทักษะการใช้อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี และสื่อเทคโนโลยี โปรแกรมที่ใช้ในการนำเสนอ จัดกิจกรรมประกวดและให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ครูที่สามารถนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูได้ทดลองใช้สื่อเทคโนโลยีและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ให้ครูศึกษาตัวอย่างจากสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ จากช่องทางออนไลน์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และจัดให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ครูฝึกอบรมและศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สื่อเทคโนโลยี จากหลักสูตรออนไลน์ วิดีโอการสอน และเอกสารคู่มือ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีทักษะการสร้างสื่อเทคโนโลยีของตนเอง จัดทำคลังสื่อเทคโนโลยีในการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น จัดเก็บสื่อผ่าน Google Drive, One Drive เป็นต้น เพื่อให้ครูมีตัวเลือกในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี

ที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเองและนักเรียน ทำให้ครูเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ให้สถานศึกษาจัดสรรอุปกรณ์นำเสนอ เช่น จอทีวี เครื่องฉายภาพดิจิทัล จออัจฉริยะ เป็นต้น ให้สามารถรองรับอุปกรณ์ที่มาเชื่อมต่อได้ครอบคลุม เพื่อให้บุคลากรสามารถ นำอุปกรณ์ของตนมาเชื่อมต่อใช้งานได้อย่างสะดวก รวมทั้งดูแลให้อุปกรณ์อยู่ในสภาพพร้อม ที่พร้อมใช้งานตลอดเวลา จัดตั้งกลุ่มนาร่องการใช้งานอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีในการ ดำเนินการสอน เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่บุคลากรท่านอื่น ๆ ในการใช้งานสื่อเทคโนโลยี เพื่อดำเนินการสอน และให้กลุ่มนาร่องเป็นผู้นำประสบการณ์มาเผยแพร่แก่บุคลากรท่านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเห็นถึงประโยชน์ของการใช้สื่อเทคโนโลยีชัดเจนขึ้น เหตุผล ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครู มีทักษะและเพิ่มศักยภาพในด้านการสอนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akram, H., et al. ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ของครูเกี่ยวกับเทคโนโลยีบูรณาการในการปฏิบัติการสอนและ การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับเทคโนโลยีบูรณาการในการ ปฏิบัติการสอนการเรียนรู้ ครูเห็นว่าเทคโนโลยีสามารถใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนได้ หลายวิธี เช่น ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมและสนุกสนานมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และ แก้ไขปัญหามากขึ้น และช่วยให้นักเรียนทำงานร่วมกันและแบ่งปันความรู้กับเพื่อน ๆ ได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม ครูยังพบอุปสรรคบางประการในการบูรณาการเทคโนโลยีในการปฏิบัติการสอน การเรียนรู้ อุปสรรคเหล่านี้ ได้แก่ ขาดความพร้อมของเทคโนโลยีในโรงเรียน ขาดทักษะในการใช้ เทคโนโลยีของครู และขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน จากผลการศึกษาสรุปว่าครูควร ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถบูรณาการ เทคโนโลยีในการปฏิบัติการสอนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนดังกล่าวควร รวมถึงการจัดหาเทคโนโลยีที่เพียงพอให้กับโรงเรียน การฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน (Akram, H., et al, 2022) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสาโรจน์ ธีรภทโท (นันทนิม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สื่อ ดิจิทัลเพื่อจัดการสอนศีลธรรมสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด สมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อจัดการสอนศีลธรรม มีดังนี้ คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สถานศึกษาควรหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มา เป็นสื่อช่วยสอนมีความน่าสนใจสะดวกในการค้นหาข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ เพราะสื่อคอมพิวเตอร์ สามารถรับรับสัญญาณผ่านเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียม มีทั้งภาพและเสียงเหมาะสมกับการเรียนการ สอนในปัจจุบัน (พระสาโรจน์ ธีรภทโท (นันทนิม), 2561)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) การดำเนินการสอน 3) การสรุปการเรียนรู้ 4) การประเมินผล โดยต้องส่งเสริมให้มีทักษะการใช้ดิจิทัล 4 ด้าน คือ 1) ด้านการใช้ (Use) มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี มีการกำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาให้ครูใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอในการดำเนินการสอนให้สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัล กำหนดรูปแบบในการบันทึกผลการเรียนของสถานศึกษาให้เป็นรูปแบบดิจิทัล 2) ด้านความเข้าใจ (Understand) ให้ครูศึกษาตัวอย่างจากสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ จากช่องทางออนไลน์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน จัดอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู ในการสร้างความเข้าใจและการเพิ่มทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี จัดตั้งกลุ่มนำร่องการใช้งานอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีในการดำเนินการสอน จัดห้องเรียนตัวอย่างที่ดำเนินการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยีจัดโครงการพัฒนาทักษะการสร้างและใช้งานแบบทดสอบออนไลน์ 3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) ให้ครูฝึกอบรมและศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สื่อเทคโนโลยี จากหลักสูตรออนไลน์ วิดีโอการสอนและเอกสารคู่มือส่งเสริมให้ครูออกแบบวิธีการใช้ เพื่อการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการนำเข้าสู่บทเรียน และประเมินผลงานการสร้างสรรค์สื่อเทคโนโลยีของครู วางแผนงานให้ครูใช้โปรแกรมและแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในห้องเรียน เช่น การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ด้วย Quizizz, Plickers, Kahoot, Google Form จัดโครงการออกแบบสื่อบันทึกเวลาเรียนสำหรับใช้เฉพาะภายในสถานศึกษาโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลรูปแบบ 4) ด้านการเข้าถึง (Access) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ จัดทำคลังสื่อเทคโนโลยีกำหนดแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID Plan) เกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีของครู ให้ครูนำเนื้อหาที่มีอยู่มารวบรวมบทเรียนให้เป็นระบบ จัดเก็บให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล สร้างแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่เป็นแหล่งรวบรวมสื่อการเรียนรู้อของสถานศึกษาที่นำเสนอในรูปแบบดิจิทัล สร้างเครือข่ายครูในแต่ละกลุ่มสาระกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดระบบการสำรองข้อมูลดิจิทัลของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะ การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี ครูต้องปรับทัศนคติเกี่ยวกับโลกยุคดิจิทัล ให้มีความคุ้นเคยกับอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ เข้าใจถึงประโยชน์ของการนำสื่อมาใช้ รู้จักการนำสื่อมาใช้เป็นเครื่องมือในการสอน รู้จักการคัดสรรข้อมูลสื่อที่นำมาใช้ ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้ดิจิทัลไว้ว่า ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ทุกคน จะต้องปรับทัศนคติที่จะเปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสร้างสรรค์ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล

โดยส่งเสริมให้ครูมีทักษะที่จำเป็นทั้ง 4 ด้าน เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพัฒน์ เก็มกามาณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครู ได้แก่ (1) ด้านการใช้ การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ (2) ด้านการสร้างสรรค์ กระตุ้นการสร้างเจตคติการพัฒนาสื่อการสอนบนแพลตฟอร์มที่หลากหลาย (3) ด้านจริยธรรม การให้ความรู้ทางพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ และการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย (4) ด้านความเข้าใจ ส่งเสริมความเข้าใจที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีวิจารณญาณ (5) ด้านการเข้าถึง สนับสนุนอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้มีความพร้อมอยู่เสมอ และ (6) ด้านการสื่อสาร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านการใช้ดิจิทัล (นวพัฒน์ เก็มกามาณ, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kimmons, R., et al. ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดล PICRAT สำหรับการบูรณาการเทคโนโลยีในการเตรียมความพร้อมของครู ผลการวิจัยพบว่า ได้นำเสนอโมเดลสำหรับบูรณาการเทคโนโลยีในการเตรียมความพร้อมของครู โมเดล PICRAT ประกอบด้วยห้าขั้นตอน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ แนวคิด การออกแบบ การปฏิบัติ และการประเมิน ในแต่ละขั้นตอน ครูจะได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการบูรณาการเทคโนโลยีในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 1: กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียน วัตถุประสงค์ควรชัดเจน เฉพาะเจาะจงและวัดผลได้

ขั้นตอนที่ 2: แนวคิด ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสำรวจแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการใช้เทคโนโลยีเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ครูควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความพร้อมของเทคโนโลยีในชั้นเรียน ความสนใจของนักเรียน และความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยี

ขั้นตอนที่ 3: การออกแบบ ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการออกแบบแผนการสอนที่บูรณาการเทคโนโลยี แผนควรรวมถึงวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และทรัพยากรที่จำเป็น

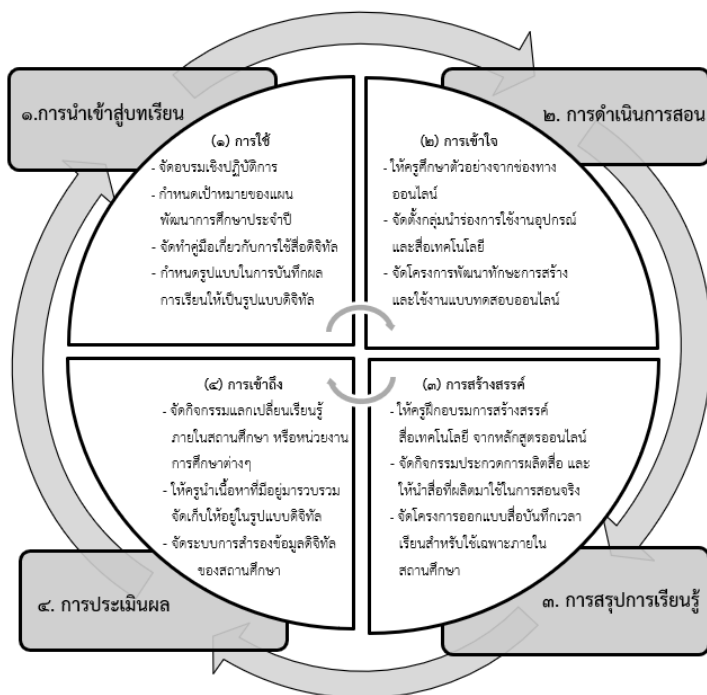
ขั้นตอนที่ 4: การปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการนำแผนการสอนที่บูรณาการเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ครูควรสังเกตนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อดูว่าพวกเขาเข้าใจเนื้อหาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ ครูควรปรับแผนการสอนตามความจำเป็น

ขั้นตอนที่ 5: การประเมิน ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินผลของแผนการสอนที่บูรณาการเทคโนโลยี ครูควรใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อปรับปรุงแผนการสอนในอนาคต

โมเดล PICRAT เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยให้ครูบูรณาการเทคโนโลยีในชั้นเรียน โมเดลนี้ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการบูรณาการเทคโนโลยีในชั้นเรียน และช่วยให้ครูออกแบบแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (Kimmons, R., et al, 2020)

สรุป

แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) การดำเนินการสอน 3) การสรุปการเรียนรู้ 4) การประเมินผล แต่ละขั้นตอนต้องประกอบด้วยทักษะการใช้ดิจิทัล 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้ (Use) 2) ด้านความเข้าใจ (Understand) 3) ด้านการสร้างสรรค์ (Create) 4) ด้านการเข้าถึง (Access)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานิเทศก์ครูผู้สอนและหน่วยงานด้านการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรมีการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จำเป็นในการใช้จัดการเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของครู และนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับครู และนักเรียนให้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ควรจัดทำคู่มือ การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2

2. ควรมีการนำแนวทางการส่งเสริม ไปวิจัยในชั้นเรียนกับครูในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อเก็บข้อมูลการนำไปประยุกต์ใช้จริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3. ควรศึกษาความพึงพอใจของการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา. (2553). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553–พ.ศ. 2562). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กัจจกร ตติยิกวี. (2559). ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0. เรียนรู้ใช้เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.thaihealth.or.th/ขับเคลื่อนการศึกษาไทยส/>.
- นวพัฒน์ เก็มกามาณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เนตรนภา ภูพันธ์ทอง. (2549). สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระครูปลัดสวญ ฐิตธมโม (บัวแก้ว). (2561). แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562. (2562, เมษายน 16). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 11-21.

- พระสาโรจน์ ธีรภทฺโท (นิมเนียม). (2561). การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อจัดการสอนศีลธรรมสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการศึกษาแนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: פרקหวานกราฟฟิค.
- Akram, H., et al. (2022). Teachers' perceptions of technology integration in teaching-learning practices: A systematic review. *Frontiers in psychology*, 13, 920317.
- Karen Grose. (2014). From 21st Century Learning to Learning in the 21st Century: Influences on Transforming Teacher Knowledge of Constructivist Practices in Technology-Rich Learning Environments. A thesis submitted in conformity with the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. Ontario. University of Toronto.
- Kimmons, R., et al. (2020). The PICRAT model for technology integration in teacher preparation. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 20(1), 176-198.

แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา*
THE GUIDELINES FOR STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION FOR
STUDENT QUALITY DEVELOPMENT OF PHRAPARIYATTIDHAMMA
GENERAL EDUCATION WATMUEANGYALA SCHOOL

พระปลัดพินโย ภุริปญโญ (โพธิบาล)*, อีระพงษ์ สมเขาใหญ่,
พระครูประโชติกิจจาภรณ์, ปรีชา สามัคคี

Phapalad Pinyo Phuripanyo (Popibal)*, Teeraphong Somkhaoya,
Phrakruprachotkichchaporn, Preecha Samakkhi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503202007@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 2) ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 3) นำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นตอนแรกศึกษาสภาพการบริหารด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 15 รูป/คน ขั้นตอนศึกษาแนวทางด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน และขั้นตอนนำเสนอแนวโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษาวางแผนงานด้วยการประชุมแต่ยังไม่เป็นรูปแบบ ด้านงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยและด้านงานคณะกรรมการนักเรียนยังไม่ได้ส่งเสริมอย่างเป็นระบบ งานป้องกันสารเสพติดใช้การสังเกตและเฝ้าระวัง สถานศึกษาไม่มีการจัดระบบในด้านการประเมินผลบุคลากรขาดความเข้าใจในความสำคัญของงานกิจการนักเรียน

* Received February 19, 2024; Revised March 6, 2025; Accepted March 7, 2025

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ให้ความสำคัญกับงานกิจการนักเรียนมากขึ้น จัดทำระบบดูแลให้มีรูปแบบ รวบรวมฐานข้อมูลของนักเรียนให้เป็นระบบ จัดทำระบบคัดกรองนักเรียน มีเครือข่ายโรงเรียน ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เสริมทักษะในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและพิจารณาผลลัพธ์ในระยะยาว

3. ผลการนำเสนอแนวทาง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นด้วยกับแนวทาง โดยปรับให้แสดงกระบวนการดำเนินงานเป็นลำดับ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มอบหมายงานและดำเนินการ นิเทศติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การบริหารกิจการนักเรียน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

Abstract

The study aimed to 1) study the conditions of student affairs administration at Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School, 2) investigate the guidelines for student affairs administration to improve the quality of learners of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School, and 3) propose the ways to manage student affairs to improve the quality of learners of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School. This qualitative research started the first step by studying the conditions of the student affairs administration via an interview with fifteen key informants. The second step was to study the guidelines by interviewing five experts. The process of proposing guidelines was conducted by group discussion of eight experts.

The findings were as follows:

1. The conditions of student affairs administration were as follows: the school has planned for student affairs with meetings, but this was not yet systematically formed. Student support, democracy promotion work, and student committee work have not been systematically promoted. Addictive substance prevention was operated through observation and surveillance. The school did not have a systematic evaluation. School staff lacked an understanding of the importance of student affairs work.

2. The results of the student affairs administration guidelines included more emphasis on student affairs work, setting up a systematic student support system, systematically compiling student databases, establishing a student

screening system, setting up a school network, engaging students to express their opinions in organizing activities, enhancing skills to avoid drugs, setting goals and indicators for assessment and consideration of long-term outcomes.

3. The results of the proposed guidelines showed the experts' agreement with them by adjusting the operational process in sequence. Objectives and goals need to be set, including assigning tasks and supervision, monitoring, analyzing, and improving.

Keywords: Student Affairs Administration, Phrapariyattidhamma School, Student Quality Development

บทนำ

ปัจจุบันโอกาสทางการศึกษาของ เยาวชน ในประเทศไทย ได้รับการตอบสนองอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการศึกษาระดับกลางที่ผู้เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาควรให้ความสนใจมากที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาบ้านเมืองในอนาคตต่อไป โดยหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาเยาวชนในระดับนี้ก็คือ โรงเรียนมัศึกษานั้นเอง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

ทั้งนี้การดำเนินงานโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องประกอบด้วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานวิชาการ งานธุรการ และอีกงานหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่างานด้านอื่น ๆ คือ งานกิจการนักเรียนซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเยาว์ปัญญา การพัฒนาบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของนักเรียนเนื่องจากสถานการณ์และปัญหาเด็กในสังคมไทยในปัจจุบัน มีความรุนแรงและวิกฤตมากขึ้น สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดีงามถูกละเลยก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา อาทิ การล่วงละเมิดทางเพศ สารเสพติด การทะเลาะวิวาท สู้ลามกอนาจาร การฆ่าตัวตาย เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กล่าวว่าหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรงที่ต้องเน้นพัฒนาคุณภาพคนในสังคมให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้ความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรมสามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นพระภิกษุ สามเณร ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีความรู้ ประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2562) และเป็นที่น่าชื่นชม นับตั้งแต่ที่ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนนี้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 จนถึงปัจจุบันเจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้จัดตั้งโรงเรียน พร้อมทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู พระอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันดำเนินการนานับการเพื่อจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานจึงมีโรงเรียนหลายแห่งที่มีชื่อเสียง ได้รับความศรัทธาเชื่อมั่นจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นได้ในตัวเองหรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งให้พระภิกษุ สามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณเพศช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ เพื่อได้ศึกษาต่อในระดับสูง ในปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นพระภิกษุสามเณร และได้ดำเนินการมานาน เป็นการจัดการศึกษาอีกแผนกหนึ่งของคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเรียนรู้วิชาพระปริยัติธรรมควบคู่วิชาการสามัญศึกษา การศึกษาของคณะสงฆ์มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา โดยแผนกธรรมและแผนกบาลีนั้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรพระพุทธศาสนาและหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงมีการดำเนินงานกิจการนักเรียนที่เฉพาะตัวแตกต่างจากโรงเรียนสามัญทั่วไปเนื่องจากต้องคำนึงถึงสมณสาธูปของผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย (กองพุทธศาสนศึกษา, 2551)

ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการนการบริหารงานกิจการนักเรียน จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนที่จะสามารถนำมาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในครั้งนี้การบริหารงานกิจการนักเรียนของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ได้นำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงานกิจการนักเรียนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

เครื่องมือในการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในขั้นตอนการศึกษาสภาพแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนา คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา
 - 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง
 - 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 รูป/คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
 - 2) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง
 - 3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย

4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางสนทนากลุ่ม ในวันพุธที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 12.30-14.00 น. ณ ห้องประชุมวัดเมืองยะลา พระอารามหลวง จังหวัดยะลา เสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ

การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
- 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น
- 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในผลการศึกษาสภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง

การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำร่างแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
- 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น
- 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง

การศึกษาชั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ด้วยการนำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรัชญาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการศึกษาใน 9 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 สภาพการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา มุ่งเน้นพฤติกรรมนักเรียน กฎระเบียบวินัย กิจกรรมพัฒนาสังคมและทักษะการใช้ชีวิต สถานศึกษามีการวางแผนงานกิจการนักเรียนด้วยการประชุมประจำเดือน การวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน แผนงานกิจการนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้านของการพัฒนานักเรียน มีปัญหาและอุปสรรค เช่น บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผนงานกิจการนักเรียน ทำให้แผนงานกิจการนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้านการพัฒนานักเรียนบางครั้งงานกิจการนักเรียนถูกให้ความสำคัญน้อยกว่างานอื่น ๆ

1.2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ในปัจจุบันสถานศึกษามีกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมเสริมพัฒนาเจตคติผ่านการอบรม กิจกรรมพัฒนาความสามารถและศักยภาพตนเองผ่านการแสดงออก และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการท่องจำพื้นฐาน มีการแบ่งเวรผู้ดูแลและจัดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ผลที่ได้คือนักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ โดยแสดงออกผ่านการให้ความร่วมมือและพร้อมเพรียงในกิจกรรมของโรงเรียน อย่างไรก็ตามการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น บุคลากรขาดความเข้าใจในสำคัญของงานกิจการนักเรียนทำให้งานกิจการนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร นอกจากนี้นักเรียนมีระดับความพร้อมและทักษะที่แตกต่างกัน และมีข้อจำกัดทางสถานที่หรือสภาพการเป็นสมณเพศของผู้เรียน

1.3 สภาพด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ปัจจุบันสถานศึกษามีการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม แก่ผู้เรียนด้วยการอบรมก่อนและหลัง ชั่วโมงเรียนมีการส่งเสริมในทางอ้อมด้วยการบูรณาการเข้ากับวิชาเรียน และผู้บริหารส่งเสริมในเรื่องวินัย คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม เพิ่มเติมด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ผลที่ได้คือนักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น รู้จักเคารพผู้ใหญ่ พุดจาสุภาพ รู้จักช่วยเหลือกัน และช่วยเหลือสังคมมากขึ้น แต่ยังมีพฤติกรรมบางด้านที่ต้องปรับปรุง เช่น การรักษาความสะอาด มีปัญหาและอุปสรรค เช่น บุคลิกภาพของนักเรียนยังไม่พร้อมในการพัฒนา ปัญหาบางส่วนเกิดจากสภาพแวดล้อม และครูผู้สอนอาจขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

1.4 สภาพด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ มีการจัดเอกสารหลักฐานข้อมูลนักเรียนไม่ครบถ้วน แต่มีการให้การสนับสนุนนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มีรถรับส่ง ให้อุปกรณ์การเรียน มีการดูแลสุขภาพอนามัยและคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยใช้การสังเกต ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีแผนงานหรือโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร และงานเอกสารและระเบียบยังไม่เป็นระบบทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้าและผิดพลาด

1.5 สภาพปัจจุบันด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ขาดการวางแผนงานและการดำเนินงานที่ชัดเจน ในปัจจุบัน ใช้การบูรณาการเข้ากับวิชาเรียนซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและตระหนัก ถึงหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย และสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ปัญหาและอุปสรรค คือ ครูผู้สอนขาดความถนัดในการสอดแทรกเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยเข้าในวิชาที่ตนเอง สอน สถานศึกษาขาดต้นแบบของการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน และสถานศึกษาขาดระบบติดตามและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

1.6 สภาพปัจจุบันด้านงานหัวหน้าระดับของสถานศึกษามีการใช้ Line, Facebook เพื่อส่งข้อมูลและสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง และมีการดำเนินการพัฒนา ทักษะด้านการดำเนินชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่นมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะ การดำเนินชีวิต การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการพัฒนาบุคลิกภาพ ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะ การทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา ตัดสินใจ ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีการพัฒนาทักษะการ สื่อสารที่ดีขึ้น มีปัญหาและอุปสรรค เช่น ข้อจำกัดทางทรัพยากรบุคลากร งบประมาณ และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่มีความชำนาญในการจัดทำแผนและโครงการ ต่าง ๆ และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ท้าทาย

1.7 งานคณะกรรมการนักเรียนของสถานศึกษาในปัจจุบันสถานศึกษายังไม่มี การจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน แต่มีระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง ใช้การประสานงานและติดตาม พฤติกรรมนักเรียนร่วมกับครูประจำชั้น สถานศึกษามีแผนที่จะจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน

เมื่อมีผู้เรียนเพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียนและเข้าใจงานต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาควรจัดทำแผนกิจกรรมให้นักเรียนและส่งเสริมความรู้เรื่องคณะกรรมการนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการนักเรียน และสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าสถานศึกษาจะไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียนก็ตาม

1.8 ด้านงานป้องกันสารเสพติดของสถานศึกษาในปัจจุบัน การป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษานั้นการติดตามและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการแยกนักเรียนออกจากกลุ่มเสี่ยงและสอนเรื่องโทษของยาเสพติดในรายวิชาต่าง ๆ แต่ยังไม่มีความเห็นและการทำสรุปผลประจำปี การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดของสถานศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนมีความเข้าใจและป้องกันตัวจากยาเสพติด แต่สถานศึกษายังมีปัญหา เช่น สถานศึกษามีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานป้องกันสารเสพติด สถานศึกษาขาดระบบติดตามและประเมินผลซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานด้านการป้องกันสารเสพติดยังไม่มีประสิทธิภาพและคนในชุมชนเป็นปัจจัยที่อาจทำให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายขึ้น

1.9 ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนในปัจจุบัน ได้แก่ สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินกิจการนักเรียน แต่ไม่มีการจัดการที่เป็นระบบในด้านแผนงาน การประเมิน การจัดเก็บข้อมูล และการติดตามผล สถานศึกษาควรปรับปรุงการประเมินผลกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานได้ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดงานในปีการศึกษาต่อไป อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งคือ สถานศึกษามีการดำเนินงานกิจการนักเรียน แต่การประเมินผลยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีรูปแบบการประเมินผลที่ชัดเจน งานไม่ครอบคลุมทุกด้านและวัดผลได้ยาก

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในการบริหารงาน 9 ด้าน มีข้อสรุปดังนี้

2.1 ด้านงานวางแผนงานกิจการนักเรียน ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้นักเรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดี และมีทักษะชีวิต และ 3) ให้ความสำคัญในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ด้านงานบริหารงานกิจการนักเรียน ได้แก่ 1) สร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน 2) มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 3) กำหนดกิจกรรมโดยประมวลผลนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) ให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และ 5) ให้นักเรียนได้มีการฝึกพื้นฐานการประกอบอาชีพ

2.3 ด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ 1) ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี 2) ให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และ 3) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 1) กำหนดหลักการปฏิบัติในการดูแลนักเรียน 2) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ใช้แอปพลิเคชันในการส่งต่อข้อมูลระหว่างช่วงชั้น และ 4) สนับสนุนทุนเรียนต่อในระดับชั้นอุดมศึกษา

2.5 ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ 1) ปลุกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ และ 4) สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2.6 ด้านงานหัวหน้าระดับ ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นรูปแบบ 2) เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 3) กิจกรรมการปรับพื้นฐานความรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.7 ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน ได้แก่ 1) ส่งเสริมนักเรียนที่นิสัยและพฤติกรรมดีให้ลงสมัครเลือกตั้ง 2) ให้รุ่นพี่คอยช่วยดูแลการเรียนของรุ่นน้อง 3) มอบหมายงานจัดกิจกรรมกิจกรรมต่าง ๆ และ 4) ฝึกทักษะให้เกิดการทำงานเป็นระบบ

2.8 ด้านงานป้องกันสารเสพติด ได้แก่ 1) พัฒนาทักษะในการหลีกเลี่ยงการเสพติด 2) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง 3) เฝ้าระวังพฤติกรรม และ 4) คัดกรองการเข้าออกของบุคคลภายนอก

2.9 ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ได้แก่ 1) ดำเนินการตรวจสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน 2) ประเมินผลการพัฒนาผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ และครูผู้สอนควรมีการทำวิจัยชั้นเรียน และ 3) ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมและโครงการของกิจการนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในการบริหารงาน 9 ด้าน มีข้อสรุปดังนี้

3.1 ด้านงานวางแผนงานกิจการนักเรียน 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม วินัย สุขภาพกายและจิต ทักษะชีวิต 2) วางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ประมวลผลนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ตรวจสอบผลการดำเนินงาน จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนนักเรียนที่มีการพัฒนาทักษะ จำนวนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะ 4) ทบทวนและ

วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครอง ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจของผู้เรียน 5) ปรับปรุงแผนงานและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

3.2 ด้านงานบริหารงานกิจการนักเรียน 1) กำหนดแนวทางและมอบหมายงาน แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมกำหนดแนวทาง 2) มอบหมายโครงการแก่ครูผู้เสนอโครงการ 3) เตรียมพร้อมและดำเนินโครงการ เตรียมเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ ดำเนินโครงการตามขั้นตอน 4) นิเทศติดตามและประเมินผลความพึงพอใจ 5) สรุปผลการดำเนินงานโดยผู้รับผิดชอบโครงการ

3.3 ด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 1) วางแผน ร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ วางแผนงานให้สอดคล้องกับกิจกรรมทาง ศาสนา 2) กำหนดบุคลากรรับผิดชอบ มอบหมายพระอาจารย์ที่เป็นบรรพชิตของโรงเรียนเป็น ต้นแบบในการดำเนินงาน 3) ปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงาน จัดระบบปฏิบัติธรรม ฝึกให้นักเรียน รายงานการรับผิดชอบ 4) นิเทศติดตามผลการดำเนินงานโดยพิจารณาผลลัพธ์จากนักเรียน โรงเรียน ชุมชน 5) สรุปและรายงานผลเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตร

3.4 ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานโครงการ กำหนดหลักปฏิบัติ กำหนดระบบการบริหาร จัดการให้มีการติดตามผล 2) มอบหมายครูผู้ดูแลรับผิดชอบกลุ่มนักเรียน และสร้างความ ร่วมมือกับผู้ปกครอง 3) ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดทำเอกสารหลักฐานข้อมูลนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน 4) จัดทำระบบส่งต่อนักเรียนให้มีความต่อเนื่องใน ทุกระดับชั้นและสนับสนุนทุนเรียนต่อ 5) ติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุงและพัฒนา

3.5 ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 1) กำหนดเป้าหมายของงาน ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ รู้จักการเคารพสิทธิ ของผู้อื่น 2) ประชุมทบทวนแผนงานโครงการกิจกรรม กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ 3) จัดสรร ผู้รับผิดชอบโครงการ 4) สำนวญความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจและความคิดเห็น เมื่อร่วมในกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย 5) ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรม

3.6 ด้านงานหัวหน้าระดับ 1) วางแผนและดำเนินการปรับปรุงให้นักเรียน ประพฤติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2) แต่งตั้งกรรมการพิจารณาโทษนักเรียนที่กระทำผิด ตรวจเครื่องแบบนักเรียน 3) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในชั้นเรียน 4) ประสานงานกับครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และสำนักงานกลุ่มกิจการนักเรียน 5) จัดโครงการ ปรับพื้นฐานความรู้ให้แก่ นักเรียนปีแรก 6) สรุปผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นภาคเรียน

3.7 ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน 1) คัดเลือกนักเรียนที่มีคุณลักษณะนิสัย และพฤติกรรมที่ดีเข้ารับเลือกตั้ง 2) จัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริม 3) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเรียนรู้รอบด้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียน 4) ฝึกทักษะให้กรรมการนักเรียนรู้จักการทำงานเป็นระบบ กำหนดแผนงาน ทำบัญชีสรุปผล 5) ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

3.8 ด้านงานป้องกันสารเสพติด 1) กำหนดเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะในการหลีกเลี่ยงสารเสพติด คัดกรองบุคคลภายนอก เพิ่มมาตรการเฝ้าระวังพฤติกรรม สุ่มตรวจปัสสาวะ และสังเกตการมั่วสุม 2) จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 3) มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการ ประสานงานกับผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน 5) นิเทศติดตามผลการดำเนินงานและรายงานผลเมื่อสิ้นภาคเรียน

3.9 ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน 1) วางแผนการประเมินผลที่มีเกณฑ์ชัดเจน เข้าใจง่าย 2) จัดตั้งคณะกรรมการประเมินผล 3) ตรวจสอบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย 4) ประเมินผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5) ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมและโครงการ 6) ประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า ด้านงานการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ในการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผนงานกิจการนักเรียน ทำให้แผนงานกิจการนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้านการพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าควรให้ความสำคัญกับงานกิจการนักเรียนมากขึ้น และควรมีการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมกิจการนักเรียน ด้านงานการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาพบปัญหา เช่น บุคลากรขาดความเข้าใจในความสำคัญของงานกิจการนักเรียน ทำให้งานกิจการนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชุมวางแผนงานกิจการนักเรียนเป็นประจำและส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา สำหรับด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษามีข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษาควรปรับปรุงการประเมินผลกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมงานทุกด้าน มีการระบุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด และพิจารณาผลลัพธ์ในระยะยาว

ซึ่งงานใน 3 ด้านนี้เป็นงานในด้านของการประชุมวางแผนซึ่งควรจะต้องมีการดำเนินการให้ครอบคลุมและพิจารณาในวัตถุประสงค์โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดและแผนงานให้ชัดเจน เพราะบุคลากรส่วนใหญ่ของสถานศึกษาเพิ่งได้รับบรรจุเข้าทำงานจึงขาดประสบการณ์ จึงต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ชัดเจนตรงกัน ให้เข้าใจถึงความสำคัญของงานกิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดดำรงค ฤทธิภูมิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 พบว่า ด้านส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญแต่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยเป็นไปได้อย่างยาก เนื่องจากมีผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจหลายคนและฝ่ายผู้ที่มิหน้าที่รับผิดชอบไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ และมีความเห็นว่างานด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา ควรมีการจัดดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นการพัฒนาในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติให้มีวินัยนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับ การจัดดำเนินการจึงต้องทำมากกว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ แต่ต้องปรับพฤติกรรมสร้างทัศนคติให้เป็นไปในทางที่ดีจึงต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่อง ส่วนด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เพราะสถานศึกษายังไม่ดำเนินงานเป็นระบบ บุคลากรขาดความเข้าใจในงานและไม่มีการวางตัวผู้รับผิดชอบ (พระปลัดดำรงค ฤทธิภูมิ, 2563) สอดคล้องกับ พระมหาพิชิต ธรรมวิชิโต ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาวิจัยพบว่า ครูผู้สอนไม่เพียงพอและมีภาระในการสอนมา อีกทั้งยังขาดทักษะและประสบการณ์ และมีข้อเสนอแนะว่าควรจะมีการจัดทำแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีรูปแบบเป็นโครงการให้ชัดเจน ควรดำเนินการรวบรวมเอกสาร หลักฐานข้อมูลของนักเรียนให้เป็นระบบเรียบร้อย และควรมีการประสานงานกับเครือข่ายโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือในการดำเนินงานหรือมีโอกาสได้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีการจัดการที่ดีเป็นตัวอย่าง เพราะระบบงานในด้านเหล่านี้เป็นงานที่ต้องการความร่วมมือกับบุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน ชุมชน เครือข่ายหรือผู้ปกครอง จึงต้องการข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการส่งต่อและประสานงาน (พระมหาพิชิต ธรรมวิชิโต, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสิณา รอดทอง เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ศึกษาพบว่า ควรต้องมีการทำระเบียบสะสมประวัตินักเรียนให้เรียบร้อย และประสานงานร่วมมือกับผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะในงานระบบดูแลนักเรียนต้องใช้เฝ้าติดตามจากทั้งฝ่ายผู้ปกครองและครูจึงต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น ส่วนด้านงานหัวหน้าระดับมีความใกล้เคียงกับด้านการจัดบริการแนะแนวและด้านการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้จัดทำระบบคัดกรองนักเรียน (กุสิณา รอดทอง, 2561)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ใน 9 ด้านของการบริหาร มีรายละเอียดของการปฏิบัติงานแตกต่างกันไปตามงานแต่ละด้าน แต่หากโดยภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จะมุ่งไปที่การพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย เพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีผู้เรียนเป็นสามเณร จึงเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปที่จะให้สร้างผู้เรียนที่เป็นคนเก่งและเป็นคนดีในขณะเวลาเดียวกันด้วย การดูแลและควบคุมให้มีความประพฤติที่เหมาะสมกับสถานะความเป็นบรรพชิตจึงเป็นเรื่องสำคัญในอันดับแรก รวมไปถึงการป้องกันจากการมั่วสุมกับสิ่งที่ไม่อันตรายซึ่งจะเห็นได้ชัดจากงานในด้านงานป้องกันสารเสพติดและด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ที่มุ่งเน้นพื้นฐานการปฏิบัติของนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นแนวทางในส่วนนี้จึงเน้นแนวทางในการพัฒนาไปที่พฤติกรรมของผู้เรียนให้อยู่ในกรอบของระเบียบและวินัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา ชมภูธัญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยในงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนได้ให้ความสำคัญไปที่ความประพฤติ โดยมุ่งเน้นไปที่คุณธรรมจริยธรรมและการมีระเบียบวินัยของนักเรียน และมีการส่งเสริมในรูปของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเป็นเพราะเป้าหมายในการดำเนินการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข งานในส่วนของการดูแลพฤติกรรมนี้เป็นงานที่จะต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะเดียวกันกับงานด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน นี้ต้องอาศัยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการติดตามการปฏิบัติงานในการบริหารงาน ได้แก่ ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน และด้านงานป้องกันสารเสพติด เป็นงานที่ต้องประสานความร่วมมือกับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา เพราะผู้เรียนเด็กอยู่ในวัยที่ต้องให้ความใส่ใจและคอยติดตาม จึงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมจากนักเรียนรุ่นพี่ผู้ปกครองตลอดจนถึงชุมชน เพื่อให้การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการจะทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปได้ตามความคาดหวังของทุกฝ่ายต้องอาศัยความคิดเห็นจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ธนาภา ชมภูธัญ, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนนท์ คำชาย ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่า ให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งนอกจากจะให้มีส่วนร่วมในทุกฝ่ายแล้วยังเป็นส่วนงานที่ต้องการจัดการงานให้เป็นระบบมีแผนงานที่ชัดเจนด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนตรงกันทุกฝ่าย (ญัฐนนท์ คำชาย, 2562)

3. ผลการศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในขั้นตอนศึกษาการนำเสนอแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการเรียบเรียงแนวทางให้มีขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินการตั้งแต่วางแผนไปจนถึงการสรุปประเมินผล เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ โดยให้รวบรวมประเด็นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไว้ส่วนขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน โดยให้ปรากฏเป็นเป้าหมายของการดำเนินงานในการบริหารงานแต่ละด้าน ผู้วิจัยจึงเรียบเรียงแนวทางให้อยู่ในรูปแบบดังกล่าวตามลำดับงาน วงจรคุณภาพ (PDCA) โดยการดำเนินการในแต่ละด้านประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

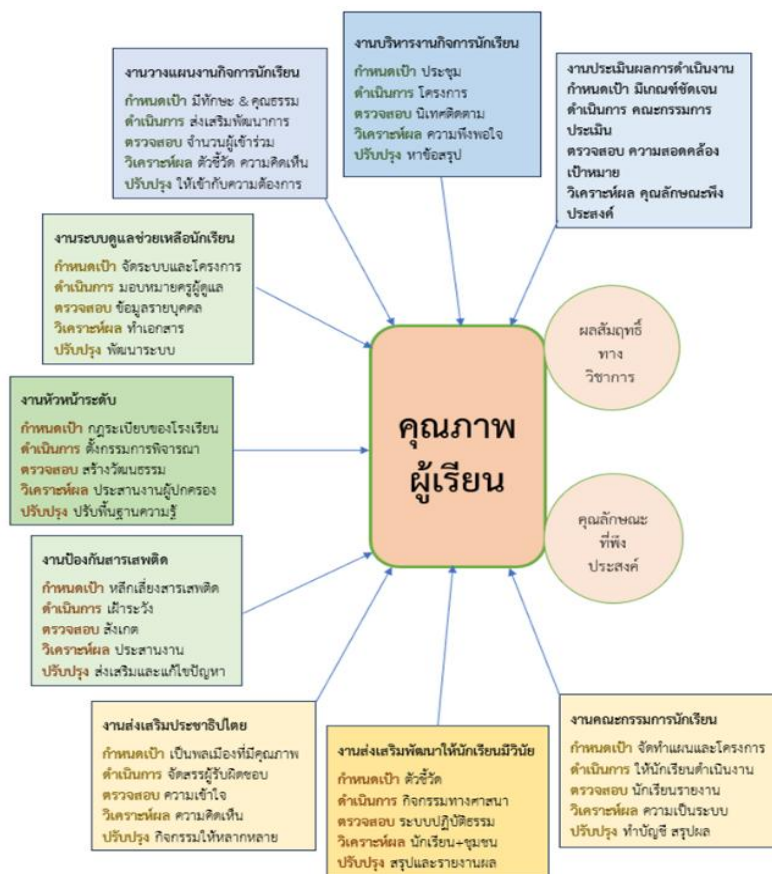
- 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 2) มอบหมายงานและดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้
- 3) นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน
- 4) ทบทวนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและสำรวจความพึงพอใจ
- 5) ปรับปรุงการดำเนินงานแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เมื่อวางแผนกระบวนการแล้วจึงนำส่วนแนวทางที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ใส่ลงแทรกไว้ในกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน จึงได้เป็นแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ที่มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับการนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาปรับใช้กับการบริหารกิจการนักเรียนตามที่ปรากฏในงานวิจัยของ กัลยาณี รัตนบุตร เรื่อง รูปแบบการบริหารระบบคุณภาพงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีแนวคิดดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนทุกขั้นตอนด้วยระบบคุณภาพ PDCA ซึ่งทำให้การดำเนินงานมีการจัดการระบบที่ชัดเจนมีพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้งานกิจการนักเรียนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (กัลยาณี รัตนบุตร, 2564)

สรุป

จากการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีองค์ประกอบด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนมากกว่าโรงเรียนทั่วไป ประกอบด้วย การบริหารงาน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านงานบริหารงานกิจการนักเรียน 3) ด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) ด้านงานหัวหน้าระดับ 7) ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน 8) ด้านงานป้องกันสารเสพติด และ 9) ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งการดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาแต่ละด้านมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน ดังนั้น กระบวนการบริหารงานในแต่ละด้าน

จึงควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานให้ครอบคลุมคุณภาพผู้เรียนทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยดำเนินการเป็นระบบตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย 2) มอบหมายงานและดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ 3) นิเทศติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน 4) ทบทวนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและสำรวจความพึงพอใจ 5) ปรับปรุงการดำเนินงานและแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สามารถนำเสนอองค์ความรู้ของศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานกิจการนักเรียนให้มุ่งไปที่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน
2. ควรมีการจัดสัมมนาหรือการอบรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนงานกิจการนักเรียน มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำเอาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนมาบูรณาการลงในหลักสูตรของสถานศึกษาเข้าสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างแท้จริง
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำคู่มือนักเรียนเพื่อชี้แจงเรื่องระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ
5. ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้มีความสม่ำเสมอ
6. ควรประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนและนำมาปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
2. ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
4. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาพัฒนาในการบริหารงานโรงเรียนด้านต่าง ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กองพุทธศาสนศึกษา. (2551). การบริหารจัดการ การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.

- กัลยาณี รัตนบุตร. (2564). รูปแบบการบริหารระบบคุณภาพงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กุสุณา รอดทอง. (2561). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐนันท์ คำชาย. (2562). การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนาภา ชมภูธัญ. (2559). การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. เอกสารการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน.
- พระปลัดดำรงค์ ภทมนี. (2563). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิชิต ธมมวิชิต (ดุษฎี). (2561). การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). ดัชนีทางการศึกษา ระดับภาค 1-18 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พุทธศักราช 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา*

SCHOOL MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO EDUCATIONAL
STANDARDS OF PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION
WATMUEANGYALA SCHOOL

พระสิริปัญญาคุณ*, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, พระครูประโชติกิจจาภรณ์
Phrasiriphanyakhun*, Teeraphong Somkhaoya, PhrakruPrachotkichchaporn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503202001@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเมืองยะลา 2) ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 3) นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 9 คน ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสนทนากลุ่ม 8 คน

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามภาระงาน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ นั้น มีการจัดทำแผนการเรียน การสอน จัดตารางเรียน ติดตาม การวัดประเมินผล เพื่อนำไปสู่ ความเป็นมาตรฐานของสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การบริหารงานบุคคล มี บุคลากรที่เพียงพอต่อภาระงานที่มีผู้เรียนไม่มาก การจัดวางบุคลากรส่วนใหญ่เป็นไปตามความ ถนัดของแต่ละบุคคล 3) การบริหารงานงบประมาณ งบประมาณหลัก คือ รับการสนับสนุนจาก ผู้บริหาร ทั้งเรื่องของวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ทุนการศึกษา 4) การบริหารงานทั่วไป มีการสนับสนุนงานบริหารทั้ง 4 ฝ่าย การพัฒนาผู้เรียนและมีการประสานงานกับองค์กร ชุมชน

* Received February 19, 2024; Revised March 7, 2025; Accepted March 10, 2025

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ควรกำหนดรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

3. นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเห็นพ้องว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารสถานศึกษา, มาตรฐานการศึกษา, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objectives of the study were to 1) study the conditions of school administration of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School, 2) explore the model of school administration under Educational Standards of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School, and 3) propose the model administration under Educational Standards of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School. This qualitative research included nine key informants through in-depth interviews, five experts, and eight specialists in group discussion.

The findings were as follows:

1. The conditions of school administration based on four tasks were as follows: 1) Academic Administration consisted of preparing learning plans, teaching, class schedules, monitoring, and evaluation to lead to educational standards of the school and learners' quality; 2) Personnel Management: There were sufficient personnel to handle the workload with few learners. Positioning personnel was based on personnel's aptitude, 3) Budget Management was mainly supported by the administrators, including teaching and learning materials and scholarships. 4) General Administration has been supported by four administrative sections, student development, and coordination with the organization and community.

2. The school administration model should be determined to improve the quality under educational standards, namely academic administration, personnel administration, budget management, and general management under educational standards: Standard 1- quality of students, Standard 2- administration and management process, Standard 3 - student-centered learning and teaching, and Standard 4 - effective internal quality assurance system.

3. The proposal of the School administration model under Educational Standards of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School was found that educational administration process was in line with the aims of the model designed by the researcher through the screening and approval by the experts' agreement that the model was proper, possible, useful, and can be applied.

Keywords: Model, School Management, Educational standards, Phrapariyattidhamma General Education

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ โดยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกกันว่า ยุคโลกดิจิทัล (Digital) ซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ศาสนา และพฤติกรรมของประชากรมีการปรับเปลี่ยนตามกระแสโลกาภิวัตน์ ความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมถึงระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการ การบริหารจัดการ การศึกษาในสถานศึกษาบางแห่งยังขาดความคล่องตัว มีความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสและความเสมอภาค รวมถึงปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความท้าทายเหล่านี้ เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นพระภิกษุและสามเณรให้มีคุณธรรมและความรู้ ปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย นับตั้งแต่การก่อตั้งในปีพุทธศักราช 2514 การจัดการศึกษายังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีระเบียบชัดเจนตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด ในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการ

ออกกระเปียบว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาที่มีประโยชน์ ต่อทั้งศาสนจักรและอาณาจักร กล่าวคือ ฝ่ายศาสนจักรจะมีศาสนทายาทที่มีคุณภาพและฝ่าย อาณาจักรจะมีบุคลากรที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติ (สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) แม้ว่าการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะดำเนินมากกว่า 50 ปีแล้ว แต่ก็ยังมีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานใน การจัดการศึกษา ซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง เนื่องจากอัตลักษณ์ของการศึกษาที่ยัง ไม่ชัดเจน และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องขอความร่วมมือ จากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา การศึกษาพระปริยัติธรรมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา คนให้มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น ได้ดำเนินการตาม มาตรฐานของพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ซึ่งถูกกำหนดขึ้น เพื่อสร้าง กรอบการบริหารที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเน้นการบูรณาการระหว่าง การศึกษาสามัญและการศึกษาทางศาสนา ซึ่งช่วยพัฒนาทั้งด้านวิชาการและจริยธรรม รวมถึง เน้นการพัฒนาบุคลากรและการจัดการทรัพยากร เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม, 2562) ถึงแม้ว่าจะมี กรอบกฎหมายที่ชัดเจน แต่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังคงพบเจอปัญหา หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการขาดทรัพยากร และบุคลากรที่เชี่ยวชาญ การนำกรอบกฎหมาย ไปปฏิบัติยังต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สุมาลี สุมิตรสวรรค์, 2562)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมือง ยะลา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษา และเพื่อให้การดำเนินงานมีความเป็น ระบบและเรียบร้อยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาสภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานและผู้ทรงคุณวุฒิด้านโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเบื้องต้นเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 รูป/คน

2. การศึกษารูปแบบผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญในตอนนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้กำหนดดังนี้ ศึกษาพหุกรณี (Multi-case Studies) ด้วยการลงพื้นที่ดูงานพร้อมทั้งเก็บข้อมูลกรณีศึกษาจาก ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดีเด่น จำนวน 3 แห่งโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา, โรงเรียนแสงทองวิทยารธรรม, โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท หรือตำแหน่งเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ในเบื้องต้นเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ พระครูโกศลอรธกิจ, ดร. ผู้จัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว, พระครูเหมเจติยาภิบาล, ดร. ผู้อำนวยการโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา, พระมหาณรงค์ชัย สุวณฺณวโส ผู้อำนวยการโรงเรียนแสงทองวิทยารธรรม, พระครูสมุห์กฤตภาส สุกิจใจ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว, พระครูพรหมเขตคณารักษ์, ดร. ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดสระเรียง

3. การนำเสนอรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) ในการเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ระดมความคิดเห็นในแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องในหัวข้องานวิจัยจากภาคส่วนต่าง ๆ ในเบื้องต้น จำนวน 8 รูป/คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการ มจร วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี, ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลาเขต 1, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดยะลา, รอง ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลาเขต 1, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 3

(วัดพุทธภูมิ), ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการและชุมชนสัมพันธ์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา), อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพ เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา จากเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2) ผู้วิจัยได้ทำการขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และตัวแทนครู เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัย นำส่งเอกสาร ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ (4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

2. การศึกษารูปแบบ 1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่า ผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่และมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ทั้ง พิจารณาเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวก 2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญและขออนุญาตบันทึกการสนทนาให้ข้อมูลสัมภาษณ์ด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3. การนำเสนอรูปแบบ ในการจัดสนทนากลุ่ม เสนอร่างแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ มีกระบวนการ ดังนี้คือ 1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมและมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องรวมทั้ง พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ประสานงานผู้ร่วมสนทนากลุ่มเพื่อนัดวัน เวลา และสถานที่ 2) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

ศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 3) ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เมื่อวันพุธ ที่ 10 มกราคม 2567 ณ ห้องประชุม วัดเมืองยะลา พระอารามหลวง ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะในรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ที่กำหนดรูปแบบออนไลน์ (On-Site) และขออนุญาตบันทึก การสนทนากลุ่ม 4) บันทึกผลการประชุม กลุ่มตามความเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม(Focus Group) 5) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 6) แบบสนทนากลุ่ม ใช้ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ของตนเองที่ได้ มาเป็นแนวทางสำหรับ การให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยเรียบเรียงข้อมูลและนำมาจำแนกอย่างเป็นระบบ หาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยทำไปพร้อมกันกับการเก็บข้อมูลที่ได้ ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งกำหนดเอาไว้ และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ทางทฤษฎี

1. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 9 รูป/คน มาดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพ และจำแนกอย่างเป็นระบบ ตีความหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลรายละเอียดจากการศึกษาสภาพสถานศึกษา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะในเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การศึกษารูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลมีตามลำดับ ขั้นตอนการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาพหุกรณี (Multi-case Studies) ด้วยการลงพื้นที่ดูงานพร้อมทั้งเก็บข้อมูลกรณีศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้เด่น จำนวน 3 แห่ง และดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท หรือตำแหน่งเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 รูป/คน มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัย นำสภาพการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีมาจำลองเป็นรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ก่อนจะนำไปเสนอขอคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการนำเสนอข้อมูลทำด้วยวิธีการพรรณนา 2) หาข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาถึงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เบื้องต้นก่อนที่จะพัฒนาไปใช้เป็นคำถามหลักสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การนำเสนอรูปแบบ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา การระดมความคิดเห็นในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (public hearing) เป็นการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องในหัวข้องานวิจัยจากภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมประชุมและร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา ตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางที่จะนำเสนอแนวทาง ไปปรับใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เมื่อได้รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการจัดทำแผน ตลอดจนการจัดทำสื่อ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ สภาพการบริหารงานงบประมาณ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นงบประมาณล่าช้า ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การจัดสรรงบประมาณไม่ได้เป็นไปตามความต้องการจริงของสถานศึกษา งบประมาณไม่เพียงพอ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล สภาพการบริหารงานบุคคล บุคลากรไม่ครอบคลุมงาน ครูบรรพชิตมีข้อจำกัด ขาดทักษะการสอน ไม่มีเกณฑ์วัดผลที่ชัดเจน ไม่เข้าใจภาระงาน ไม่ต้องพึ่งพาครูผู้สอนจากหน่วยงานอื่นบางส่วนเป็นผู้สอนมาก่อนการร่างพระราชบัญญัติด้วยสถานะความเป็นพระภิกษุจึงไม่มีถูกเจาะจงให้ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู บุคลากรภายใน บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้จบครูมาโดยตรงจึงขาดความชำนาญเฉพาะด้านและประสบการณ์ด้านการสอนที่เพียงพอ 4) ด้านการบริหารงาน สภาพการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ขาดแคลนทรัพยากรทั้งทางบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยี

ยังไม่เข้าใจในบริบทของสถานศึกษาเท่าที่ควร งบประมาณที่ได้ มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการ

2. การศึกษารูปแบบ สรุปผลการวิจัยได้ จากการนำข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า ผลการศึกษาและการศึกษาเชิงเอกสารในการดำเนินการเขียนร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา และได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา จำนวน 5 รูป/คน ควรกำหนดรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ การนำหลักปรัชญาของอริคโก มาพัฒนาหลักสูตรตอบประเด็นทางสังคม ซึ่งมีสำคัญอยู่ 4 อย่าง คือ (1) ทำในสิ่งที่รัก (2) ทำในสิ่งที่ถนัด (3) ทำในสิ่งที่โลกต้องการ (4) ทำในสิ่งที่คนอื่นยอมจ่ายเงินให้เรา 2) การบริหารงบประมาณ แนวทางดำเนินการ ดังนี้ (1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ (2) การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผล (3) การรวบรวมทุนเพื่อการศึกษา (4) การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี 3) การบริหารงานบุคคล แนวทางดำเนินการ ดังนี้ (1) การวางแผนกำลังบุคลากรและกำหนดตำแหน่ง (2) การคัดสรรบุคลากรและการบรรจุแต่งตั้ง (3) การบำรุงรักษาบุคลากร (4) การพัฒนาบุคลากร (5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) การบริหารทั่วไป แนวทางดำเนินการ ดังนี้ (1) การดำเนินงานธุรการและงานเลขานุการ (2) การพัฒนาระบบและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา (3) การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรและงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (4) การส่งเสริมสนับสนุนงานด้านต่าง ๆ (5) การกำกับ ดูแล อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (6) การประชาสัมพันธ์

3. การนำเสนอรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปที่มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้กับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา การบริหารงานวิชาการ ควรเพิ่มเติมด้านพัฒนาหลักสูตรและด้าน การจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบุคลากรให้เรียนเพิ่มเติมจากเดิมเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา สื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม การบริหารงานบุคคล เพิ่มบุคลากรรองรับในบางสายงานที่จำเป็น การดำเนินการวางแผนงานบุคคลควรอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษาโดยร่วมกันวิเคราะห์ภารกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้แผนงานบุคคลสอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายของสถานศึกษาการบริหารงานงบประมาณ รัฐควรให้ความสำคัญมากกว่านี้ โดยเฉพาะสำนักงานพระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทมากกว่าที่เป็นอยู่ จัดทำแผนงบประมาณประจำปี ทำการวิเคราะห์ความต้องการทั้งทางการศึกษาและทางด้านอื่น ๆ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามความต้องการจริงการ

บริหารงานทั่วไป ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ทั้งในสื่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งลงพื้นที่ในชุมชน และออกแนะแนวตามสถานศึกษา เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสื่อการเรียน การสอนเทคโนโลยีให้ทันสมัยและให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน โดยมีหลักการบริหารสถานศึกษา วัตถุประสงค์ และการดำเนินการ ดังนี้ (1) การบริหารวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวิเคราะห์หลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดทำโครงสร้างหลักสูตร นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำหลักปรัชญาของอริยภูมิ ซึ่งมีสำคัญอยู่ 4 อย่าง คือ 1) ทำในสิ่งที่รัก 2) ทำในสิ่งที่ถนัด 3) ทำในสิ่งที่โลกต้องการ 4) ทำในสิ่งที่คนอื่นยอมจ่ายเงินให้เรา เป็นต้น การออกไปการรับรอง 3 อย่าง คือ รับรองความดี รับรองความเก่ง รับรองทักษะชีวิต เพิ่มทักษะ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ทันสมัย และต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นต้น (2) การบริหารงบประมาณ โดยการหางบประมาณจากภายนอก ต้องอาศัยบารมีและความสามารถของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญและอยู่กับวิธีการความเชี่ยวชาญชำนาญการของผู้บริหาร เพื่อนำมาใช้จ่ายภายในสถานศึกษา จะรื้อเฉพาะงบประมาณที่ทางภาครัฐจัดสรรให้อย่างเดียวไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องค่าตอบแทนบุคลากร ถือว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก จนบางครั้งต้องแก้ปัญหาโดยการจ้างครูเกษียณอายุเข้ามา เพื่อแก้ปัญหา เป็นต้น (3) การบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังบุคลากรและตำแหน่ง การคัดสรรและการบรรจุแต่งตั้ง และการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติของครูและบุคลากรทางการศึกษา การลา ทุกประเภทของครูและบุคลากรมีหลักฐานเป็นรูปธรรม จัดหาบุคลากรใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพเข้ามา เพื่อที่เป็นแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ต้องหาบุคลากรให้ตรงสายโดยเฉพาะ 4 วิชาแกนหลัก คือ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญจัดหาบุคลากรใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพเข้ามา เพื่อที่เป็นแรงจูงใจให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องของความเข้าใจ ไม่พยายามเน้นไปในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง การบำรุงรักษาบุคคล มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีขวัญกำลังใจมีทัศนคติที่ดี การพัฒนาบุคคล ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (4) การบริหารทั่วไป การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การเอาใจใส่ดูแลในเรื่องของสถานที่ บุคลากร ตลอดจนเด็กนักเรียนให้ทั่วถึง ทั้งเรื่องของสวัสดิการของบุคลากร เป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษาให้กับทางสถานศึกษา การบริการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม นอกเหนือจากนั้นจะต้องคอยดูแลในเรื่องของอาหารการขบฉันท์ เช่น การออกไปทัศนศึกษา เป็นต้น ซึ่งมีความแตกต่างกับสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เช่น สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น เพราะโรงเรียนเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น ยังต้องอาศัยการบริหารแบบพี่น้อง หรือแบบช่วยเหลือ พี่พาลอาศัยกันงานบางอย่างแบ่งแยกหน้าที่ชัดเจน แต่งาน

บางอย่างยังต้องอาศัยการช่วยเหลือแบบภาพโดยเฉพาะผู้บริหารส่วนสำคัญ การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทาง Line Facebook รวมถึงการออกแนะแนวตาม สถานศึกษาในพื้นที่ การส่งเสริมและสนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะงานสถานที่การจัดงาน ความเรียบร้อย รวมถึงการสอดส่องดูแล ผู้เรียน การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ สาธารณะสุขประจำจังหวัด หน่วยงาน การปกครอง รวมไปถึงการมีความสัมพันธ์กับวัดต่าง ๆ หรือแม้แต่คณะสงฆ์ เจ้าคณะผู้ปกครอง ตลอดถึงชุมชน และผู้ปกครองของผู้เรียนด้วยการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น โดนเฉพาะทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การออกแนะแนวตามโรงเรียนต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการบริหารงาน วิชาการ สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการ จัดทำแผน ตลอดจนการจัดทำสื่อ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ สภาพการบริหารงาน งบประมาณ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นงบประมาณล่าช้า ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การจัดสรรงบประมาณไม่ได้ เป็นไปตามความต้องการจริงของสถานศึกษา งบประมาณไม่เพียงพอ 3) ด้านการบริหารงาน บุคคล สภาพการบริหารงานบุคคล บุคลากรไม่ครอบคลุมงาน ครูบรรพชิตมีข้อจำกัด ขาดทักษะ การสอน ไม่มีเกณฑ์วัดผลที่ชัดเจน ไม่เข้าใจภาระงาน ไม่ต้องพึ่งพาครูผู้สอนจากหน่วยงานอื่น บางส่วนเป็นผู้สอนมาก่อนการร่างพระราชบัญญัติด้วยสถานะความเป็นพระภิกษุจึงไม่มี ถูกเจาะจงให้ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู บุคลากรภายใน บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้จบครู มาโดยตรงจึงขาดความชำนาญเฉพาะด้านและประสบการณ์ด้านการสอนที่เพียงพอ 4) ด้าน การบริหารงาน สภาพการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ขาดแคลนทรัพยากรทั้งทางบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยี ยังไม่เข้าใจในบริบทของสถานศึกษาเท่าที่ควร งบประมาณที่ได้มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการ ให้บรรลุตามมาตรฐานและ คุณภาพการศึกษา และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดตอเนก ปุณณวุฑโฒ เรื่องรูปแบบการบริหารตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า 1) บริหารงานวิชาการ มีการพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ผ่านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีการนิเทศติดตาม

การจัด การแนะแนวและมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) การบริหารงาน บุคลากร มีการคัดเลือกบุคคล จัดปฐมนิเทศอบรม สร้างแรงจูงใจ การจัดสวัสดิการในการทำงาน และมีระบบการประเมินผลภายใน 3) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการเสนอจัดทำ งบประมาณ จัดแผนการจัดสรรงบประมาณ และมีระบบตรวจสอบประเมินผลและรายงานการ ใช้งบประมาณ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการดำเนินงานระบบธุรการ งานเลขานุการ พัฒนาเครือข่ายผ่านระบบสารสนเทศและกลุ่มเครือข่าย มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาเพื่อสนับสนุนทางวิชาการ มีแผนการจัดการบริหารสถานที่และสิ่งแวดล้อมรวม ไปถึงงานประชาสัมพันธ์ (พระครูปลัดตอเนก ปุณณวุฑโฒ, 2561)

2. การศึกษารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนก สามัญ วัดเมืองยะลา แนวทางประกอบด้วย ชื่อแนวทาง หลักการและ เหตุผล วัตถุประสงค์การดำเนินการแนวทาง การติดตามกันและการประเมินผล มีความ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประกาศธรรมมาภิรักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษา ตามหลักสัจคำวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 1 เพราะว่าแนวทางในการบริหารสถานศึกษา พบว่า บริหารควรมีการสนับสนุน บุคลากร หรือจัดให้มีสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ให้พร้อม ควรใช้คำพูดที่สร้างให้เกิดความรักความ สามัคคีขึ้นในหมู่คณะ ลดคำพูดที่เปียดเบียนกัน อ้วนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นตามโอกาส อันสมควร ควรมีการกำหนดแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อให้ บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเข้าใจถูกต้องตรงกัน (พระครูประกาศธรรมมาภิรักษ์, 2561)

3. การนำเสนอรูปแบบจากการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อสรุปถึงความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ สามารถนำรูปแบบไปใช้กับการบริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดเมืองยะลา โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงเพิ่มเติมดังนี้ ชื่อเรื่องมีความเป็นไปได้เหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินงาน ในส่วนของหลักการและเหตุผลควรเพิ่มเติมในเนื้อหาของคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรปรับเพิ่มกระบวนการในการบริหาร ด้านการบริหารงาน บุคคลควรเพิ่มเติมในเรื่องการจัดสรรบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบประกอบวิชาชีพครู มีการ สอนที่ตรงกับสายวิชา ด้านการบริหารงบประมาณ ควรมีการจัดหางบประมาณเพิ่มเติมจาก งบประมาณที่ต้นสังกัดจัดให้ หรือเสนอโครงการให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนด้านการ บริหารงานทั่วไปควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นโดยเฉพาะทางการสื่อสารผ่านทาง เทคโนโลยี ควรมีการกำหนดเครื่องมือและวิธีในการประเมินผลการดำเนินงานให้ครอบคลุม มาตรฐานดำเนินงานของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานด้าน การรับประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านคุณภาพ ผู้เรียน ควรการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ควรมีการจัดปฏิทินการปฏิบัติงาน และสรุปกันดำเนินงาน

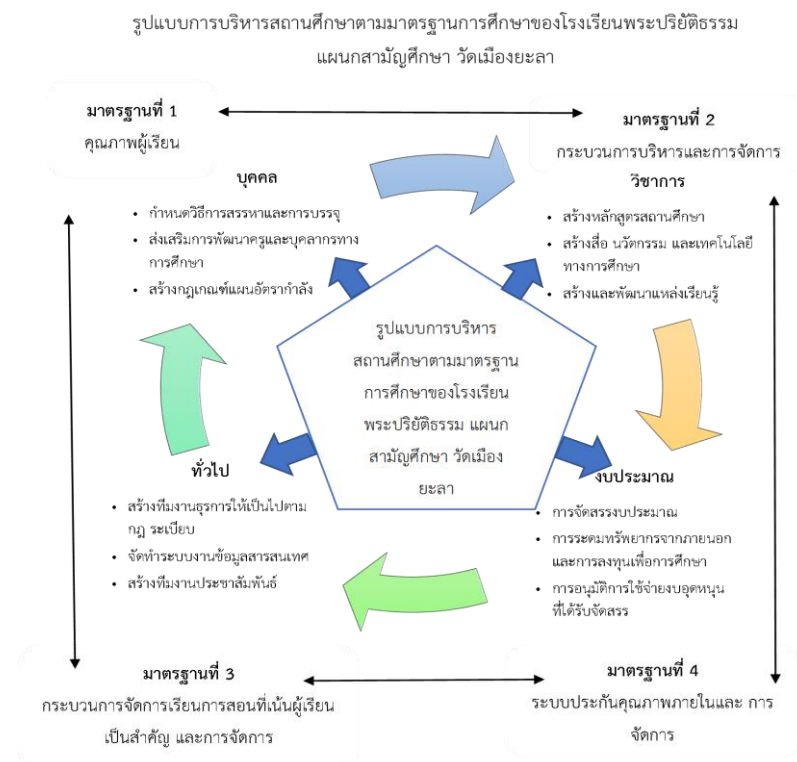

ที่มีรูปแบบเป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของ พระปลัดสมควร ปณณวชิโร ได้ทำการศึกษา เรื่องการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็น ในทางบวกแก่การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ บริหารงานวิชาการ ด้านการบริหาร ทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการงบประมาณ ตามลำดับ (พระปลัดสมควร ปณณวชิโร, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ได้องค์ความรู้ ดังนี้ รูปแบบการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา คือ การบริหารงานวิชาการ จัดหา งบประมาณ อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ส่งเสริมให้บุคลากรหาความรู้ เพิ่มเติม โดยการให้เรียนต่อจากความรู้เดิม หรือจัดอบรมให้บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจ มากขึ้น การบริหารงานบุคคล มีบุคลากรที่เพียงพอต่อภาระงานที่มีผู้เรียนไม่มาก โดยบุคลากร ส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู การจัดวางบุคลากรส่วนใหญ่เป็นไปตาม ความถนัดของแต่ละบุคคล การบริหารงานงบประมาณ มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และสามารถตรวจสอบได้ งบประมาณหลักได้จากรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทั้งเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ทุนการศึกษา การบริหารงานทั่วไป มีการสนับสนุนงานบริหาร ทั้ง 4 ฝ่าย ตลอดถึงการปฏิบัติงานต่าง ๆ การพัฒนาผู้เรียน รวมไปถึงจัดสภาพแวดล้อมให้ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการประสานงานกับองค์กร ชุมชน เมื่อการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายงาน มีความเข้มแข็งก็สามารถพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ทั้ง 4 คือ 1) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 2) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ 3) มาตรฐานด้านการ จัดการเรียนรู้ 4) มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ได้จากการศึกษามาปรับแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อจะนำไปสู่การลงมือปฏิบัติและไม่กลับไปสู่วังวนเดิมอีกเป็นการย้อนกลับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอีกครั้ง
2. ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสพัฒนาตนเองด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ที่ขาดแคลน
3. ควรสรรหาบุคลากรที่ตรงสาขาวิชาที่สอนเพื่อให้การเรียนการสอนมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการติดตาม ประเมินผลการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลาไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาประเด็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละด้าน

3. ควรศึกษาวิจัยประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.

พระครูประภัสร์ธรรมภาณวิทย์ (จันทิมา). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปลัดเอนก ปุณณวุฒโธ (แก้วดวงดี). (2561). รูปแบบการบริหารตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปลัดสมควร ปญฺญาวชิโร (ปลื้มสุด). (2561). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม.

สมาลี สมิตร์สุวรรณ. (2562). ปัญหาและการแก้ไขในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้*

STRATEGIES OF A SCHOOL ADMINISTRATION TO QUALITY
DEVELOPMENT OF PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION
IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

จักรพงษ์ ธรรมธนาภทร*, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, พระครูประโชติกิจจาภรณ์, สุภาวดี คงอินทร์
Chakkapong Tamtanapat*, Teeraphong Somkhaoya, PhrakruPrachotkichchaporn, Supawadee Konging
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
*Corresponding author E-mail: 6503202047@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษา 2) สร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ 3) นำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 คน ผู้ประเมิน 2 คน สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน สันทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบประเมินสภาพแวดล้อม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพแวดล้อมภายนอกโอกาสมากที่สุด คือ ใน 3 จังหวัดมีเพียงโรงเรียนเดียว ส่วนอุปสรรค คือ มีประชากรไทยพุทธน้อย สภาพแวดล้อมภายในจุดแข็ง คือ การบริหารจัดการตรวจสอบได้ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน ที่สำคัญโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มีเพียงโรงเรียนเดียว และสภาพแวดล้อมภายในจุดอ่อน คือ งบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีมีราคาสูง

* Received February 19, 2024; Revised February 23, 2025; Accepted March 6, 2025

2. ผลสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมความสัมพันธ์แบบ BCG MATRIX พบว่า อยู่ในช่อง STARS กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผลการนำเสนอกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารสถานศึกษา, พัฒนาคุณภาพ

Abstract

This study aimed to 1) study the educational administrative environment, 2) create school management strategies to improve quality, and 3) propose strategies for school management to improve the quality of Phrapariyattidhamma School in the General Education Department in the three southern border provinces. This was qualitative research with fifteen key informants through in-depth interviews, two evaluators, five experts through interviews, and nine specialists via group discussion. The instruments employed were interviews, environment assessments, and focus group discussions.

The findings were as follows:

1. The external environment with the most significant opportunity is only one school in the three provinces. The obstacle is the small Thai Buddhist population. The internal environment's strengths include verifiable management with clearly defined policies for school administration. Importantly, there is only one Phrapariyattidhamma School in the General Education Department in the three southern border provinces. The internal environment's weaknesses include a limited budget and the high cost of technological materials.

2. The strategy creation results from the BCG Matrix, which led to the STARS CHANNEL, indicating that the visions, missions, goals, and strategies have been determined. The strategies consisted of three key points: 1) develop learners to meet quality standards, 2) develop school personnel to provide

quality teaching and learning effectively, and 3) improve the management efficiency of the Phrapariyattidhamma School in General Education Department with effective teaching and learning, based on good governance.

3. The results of the proposed strategies showed that the first strategy developed learners to meet quality standards, the second strategy developed school personnel to provide quality teaching and learning, and the final strategy improved the management efficiency of the Phrapariyattidhamma School in the General Education Department based on good governance. These strategies can be applied to Phrapariyattidhamma school in the General Education Department in the three southern border provinces.

Keywords: Strategies, School Administration, Quality Development

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกกันว่า ยุคโลกดิจิทัล (Digital) ทศวรรษศตวรรษที่ 21 ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการ รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักรบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะมีศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2560 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกันกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป

โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียน คือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วย พุทธประวัติ ธรรม วินัย และศาสนาปฏิบัติ) เพื่อเป็นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแพร่พระพุทธศาสนาอันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณรในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2565)

แม้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เปิดทำการเรียนการสอนมาแล้วเป็นเวลากว่า 50 ปี แต่สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง เนื่องจากความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา, 2563)

ดังนั้น ผู้บริหาร หรือผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารโรงเรียน ควรมียุทธวิธีในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ดีผู้บริหารย่อมถือได้ว่า เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสถาบันการศึกษานักบุคคล และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาตนเพื่อนำพาองค์กรไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพด้านการศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องอาศัยยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการที่จะดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษา การบริหารกลยุทธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์สำคัญที่ผู้บริหารและบุคคลที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ ควรทำการศึกษาและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วรุนแรงทำให้องค์กรต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะทำการวิจัยศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ให้มีคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบการสัมภาษณ์สภาพแวดล้อม การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ทั้งสภาพและปัญหาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) ปรับ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถานศึกษาประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป 3) ศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในการบริหารวิชาการ โอกาส อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ในขั้นตอนการศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) จัดทำแบบสอบถาม วิเคราะห์สภาพปัจจัยภายในสถานศึกษาและปัจจัยภายนอกสถานศึกษา โดยกำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละประเด็น 2) สอบถามผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ SWOT และแบบ BCG Matrix แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบสัมภาษณ์

เชิงลึกเพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำผลการวิเคราะห์ SWOT สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในและสภาพของสถานศึกษา ในช่อง BCG Matrix มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อร่างกลยุทธ์ 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม 3) นำร่างกลยุทธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ครอบคลุมขององค์ความรู้ ทั้งสภาพและปัญหากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา 4) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำเสนอกลยุทธ์การสนทนากลุ่ม 2) นำข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 1.2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอน ดังนี้ (1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่า ผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง (2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (3) ขึ้นแนะนำตัวผู้วิจัย ได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวันเวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง วันพุธ ที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 15.00 น. และ

สถานที่ ณ ห้องประชุม วัดเมืองยะลา พระอารามหลวง ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มเติมข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง 3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลา สัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ ผู้สัมภาษณ์ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มเติมข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ ในการจัดสนทนากลุ่ม เสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ มีกระบวนการ ดังนี้ คือ 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมสนทนา

กลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะในกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ วันพุธ ที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 15.00 น. ณ ห้องประชุมวัดเมืองยะลา พระอารามหลวง ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 3) บันทึกผลการสนทนากลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อมกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาการบริหารจัดการกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ กำหนดค่าน้ำหนัก ค่าคะแนนสภาพปัจจัยภายนอกองค์กรโดยใช้ S- T- E- P คือ S ด้านสังคมและวัฒนธรรม T ด้านเทคโนโลยี E ด้านเศรษฐกิจ P ด้านการเมืองและกฎหมายและกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนสภาพปัจจัยภายในองค์กรโดยใช้ 2S 4M คือ S1 โครงสร้างนโยบาย S2 การให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน M1 บุคลากร M2 การเงิน M3 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ M4 การบริหารจัดการ นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ SWOT และวาดกราฟโดยใช้เครื่องมือ BCG Matrix 2) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ (1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลสัมฤทธิ์ผู้ที่เกี่ยวข้องผลกระทบการวิเคราะห์ SWOT ในการจัดทำ (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (2) นำเสนอ (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น (3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. ขั้นตอนการนำเสนอยุทธ การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ทั้งในแง่เชิงบวกและเชิงลบ ข้อมูลสภาพแวดล้อมเป็นข้อมูลในการประเมินสภาพของสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ว่าเป็นอย่างไร และมีการพัฒนาไปในทิศทางใด สภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อการกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้นั้น แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก Model “PEST”

ปัจจัยภายนอก	น.น.คะแนน	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าน้ำหนัก		สรุป
	คะแนนเต็ม	โอกาส	อุปสรรค	โอกาส	อุปสรรค	
				+	-	
P ด้านการเมืองและกฎหมาย	0.03	0.08	- 0.33	0.27	- 0.01	0.14
E ด้านเศรษฐกิจ	0.02	0.59	- 0.03	0.18	- 0.09	0.09
S ด้านสังคมและวัฒนธรรม	0.03	1.10	- 0.29	0.22	- 0.06	0.16

ปัจจัยภายนอก	น.น.คะแนน	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าน้ำหนัก		สรุป
	คะแนนเต็ม	โอกาส	อุปสรรค	โอกาส	อุปสรรค	
				+	-	
T ด้านเทคโนโลยี	0.02	0.88	- 0.76	0.18	-0.15	0.02
สรุปปัจจัยภายนอก				0.81	- 0.04	0.4 2
เฉลี่ยปัจจัยภายนอก (โอกาส-อุปสรรค)/ 2				0.21		

สรุป ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอกตาม Model “PEST” สรุปผลได้ว่า ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors: P) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors: E) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factors: S) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ และด้านเทคโนโลยี (Technological Factors: T) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ ทั้ง 4 ด้านผลการวิเคราะห์เป็นโอกาสทั้งหมด ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors: S) มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักสูงที่สุด และด้านเทคโนโลยี (Technological Factors: T) มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักอุปสรรคสูงที่สุด ในการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน 2S 4M

ปัจจัยภายใน	น.น.คะแนน	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าน้ำหนัก		สรุป
	คะแนนเต็ม 1.	จุดแข็ง	จุดอ่อน	จุดแข็ง + จุดอ่อน -		
S1 โครงสร้างนโยบาย	0.01	0.71	- 0.34	0.07	- 0.03	0.04
S2 การให้บริการและ คุณลักษณะของผู้เรียน	0.02	0.71	- 0.04	.14	- . 8	0.06
M1 บุคลากร	0.02	0.76	- 0.44	.15	- . 9	0.06
M2 การเงิน	0.01	0.81	- 0.44	. 8	- . 4	0.04
M3 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์	0.02	0.67	- 0.48	.13	- . 1	0.04
M4 การบริหารจัดการ	0.02	0.75	- 0.27	0.15	- 0.05	0.01
สรุปปัจจัยภายใน				0.73	-0.04	0.34
เฉลี่ยปัจจัยภายใน(จุดแข็ง-จุดอ่อน)/ 2				0.17		

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน 2S 4M สรุปผลได้ว่า โครงสร้างนโยบาย (Structure: S1) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน (Products and Service: S2) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านบุคลากร (Man: M1) ผลการ

วิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านการเงิน (Money: M2) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ (Material: M3) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ค่าเฉลี่ยน้ำหนัก จุดแข็งสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4) และค่าเฉลี่ยน้ำหนักอ่อนที่สุด คือ ด้านสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ (Material: M3) โครงสร้างนโยบาย (Structure: S1) และด้านการเงิน (Money: M2) การดำเนินงานการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

สรุป ผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน 2S 4M และสภาพแวดล้อมภายนอกตาม Model “PEST” ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ สถานภาพอยู่ใน STARS ดาวรุ่ง อยู่ในสภาพที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินการ ควรกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดังนี้ การบริหารเพื่อพัฒนาการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งในเรื่องของการทรัพยากรบุคคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ มีความสามารถ ทักษะ ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

2. ขั้นตอนการร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ การร่างกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการกำหนด หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงสภาพบริบทปัจจัยในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ (Strategy)

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มสนทนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) ในการเสนอกลยุทธ์ คือ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบ On-Site ผลการนำเสนอกลยุทธ์ ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำร่างกลยุทธ์ที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบประเมินผลเบื้องต้น และนำไปจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ (Strategy)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เรื่อง “กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้” มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อม จากการศึกษาสภาพแวดล้อมกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ จากผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอก มีทั้งโอกาสและอุปสรรค ได้แก่ การที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น มีเพียงโรงเรียนเดียวในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ทำให้โอกาสที่มีเปิดกว้าง แต่ก็มีส่วนที่เป็นอุปสรรค คือ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนานั้นมีน้อยและผู้ที่อยู่ในพื้นที่นั้นโดยมากมีการย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อยครั้ง อีกส่วนหนึ่งก็เกิดจากข้อบกพร่องทางกฎหมายที่ระบุว่า ผู้ที่จะเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นจะต้องบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาเท่านั้น นอกเหนือจากนั้น สภาพภายในก็มีส่วนสำคัญในการบริหารเช่นกัน ได้แก่ งบประมาณที่มีน้อย การไม่ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่าที่ควร ต้องอาศัยศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเป็นหลัก ทั้งเรื่องของการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน หรือแม้แต่เทคโนโลยีที่จะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้กับสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารนั้น มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะคอยบริหารจัดการสถานศึกษาในส่วนต่าง ๆ ให้ออกมาอย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรรย์ คิตขันธ์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกรูด ป่าร้อน คลองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีสภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน จุดอ่อนคือด้านประสิทธิภาพด้านการเงิน เพราะยังขาดงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการกิจกรรม โอกาส คือ ด้านสังคมวัฒนธรรม เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพราะสังคมวัฒนธรรมชุมชนนั้นพร้อมให้ความร่วมมือในการทำโครงการกิจกรรม การสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียน ส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทาง การศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเข้าถึงชุมชน (จรรย์ คิตขันธ์, 2564)

2. การสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกตาม Model “PEST” และภายใน (2S 4M) ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ นั้น อยู่ในช่อง STARS ซึ่งหมายถึง ขยาย พัฒนา ส่งเสริม ในขณะที่มีสภาพแวดล้อมภายในที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ (Strategy) กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน มีสอดคล้องกับงานศึกษาของ อภิวรรณ ยอดมงคล ซึ่งศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อ พัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการ สังเคราะห์เอกสารแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้ทั้งหมด การวิเคราะห์ TOWS Matrix และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร สถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายแผนงานของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านการบริหาร และได้รับ รางวัลดีเด่นระดับชาติด้านคุณภาพ/วิชาการ ผลการพัฒนากลยุทธ์ มีดังนี้ 1) ผลการสังเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของ สถานศึกษาจากเอกสารแผนกลยุทธ์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีจุดแข็ง 24 รายการ จุดอ่อน 32 รายการ โอกาส 18 รายการและอุปสรรค 22 รายการ โรงเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในสถานะดาวรุ่ง (STAR) 2) การยกร่างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยนำผลจากการสังเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคและ นำผลจากการวิเคราะห์ TOWS Matrix มาใช้เพื่อประกอบการยกร่าง กลยุทธ์ ได้กลยุทธ์ 21 กล ยุทธ์ (อภิวรรณ ยอดมงคล, 2562) และมีความสอดคล้องกับ เฉลิมพล บุญญาฯ ได้ศึกษา งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดศาลาหัวยาง) จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดโครงการส่งเสริม ประชาธิปไตยไว้ในแผนที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุด คือ งบประมาณสนับสนุนยังมีจำกัด สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสมากที่สุด คือ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกโรงเรียน ต้องมีสภานักเรียน และที่เป็นอุปสรรคมากที่สุด คือ นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมการใช้อำนาจ ไม่ถูกต้อง 2) ผลการสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมความสัมพันธ์แบบ BCG พบว่า อยู่ในช่อง STARS กลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด เป้าหมายรายมาตรการ โครงการ/กิจกรรม มีกลยุทธ์ จำนวน 4 กลยุทธ์ 3) ผลการ นำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ กลยุทธ์ประกอบด้วย (1) พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสภานักเรียนและประชาธิปไตย ในโรงเรียน (2) พัฒนาการมีส่วนร่วมของสภานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ โรงเรียน (3) ส่งเสริมและขยายเครือข่ายความร่วมมือของสภานักเรียนกับชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชน และพัฒนาผลงานสภานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ (เฉลิมพล บุญญาฯ, 2566)

3. การนำเสนอกลยุทธ์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความ คิดเห็นว่ากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง ดังนี้ หลักการและเหตุผล ควรเพิ่มความชัดเจนและความต้องการในการทำวิทยานิพนธ์ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ วิสัยทัศน์ ควรเพิ่มความชัดเจนและมุมมองเพิ่มขึ้น เช่น การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เป็นต้น ควรปรับให้เข้ากับกลยุทธ์ พันธกิจ ควรปรับแก้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ควรเพิ่มเติมในด้านของคุณภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 1 ควรเพิ่มเติมตัวชี้วัดความสำเร็จ กลยุทธ์ที่ 2 ควรเพิ่มการจัดทำหลักสูตร/โครงการปรับปรุงหลักสูตร กลยุทธ์ที่ 3 ควรเพิ่มมาตรการประสิทธิภาพการบริหารการจัดการ และควรเพิ่มเติมในส่วนการบริหารงบประมาณ การให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบสามารถทำให้กลยุทธ์นำไปใช้ได้จริงอย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับงานศึกษาของ ภูมิภัทร กลางโคตร ซึ่งศึกษางานวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ คือ บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบบมีอาชีพ (2) พันธกิจ มีจำนวน 1 ข้อ (3) เป้าประสงค์ มีจำนวน 1 ข้อ (4) กลยุทธ์ มี 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การเรียนรู้ ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ (1) การจัดการความรู้ทั้งภายใน และภายนอกองค์กร (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาความฉลาดรอบรู้ของทีม (3) การนำประสบการณ์มาแก้ไขปัญหา กลยุทธ์ที่ 2 การมีค่านิยม และวิสัยทัศน์ร่วม มี 2 กิจกรรม ได้แก่ (1) การกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมโรงเรียน และ (2) การกำหนดกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 (ภูมิภัทร กลางโคตร, 2560)

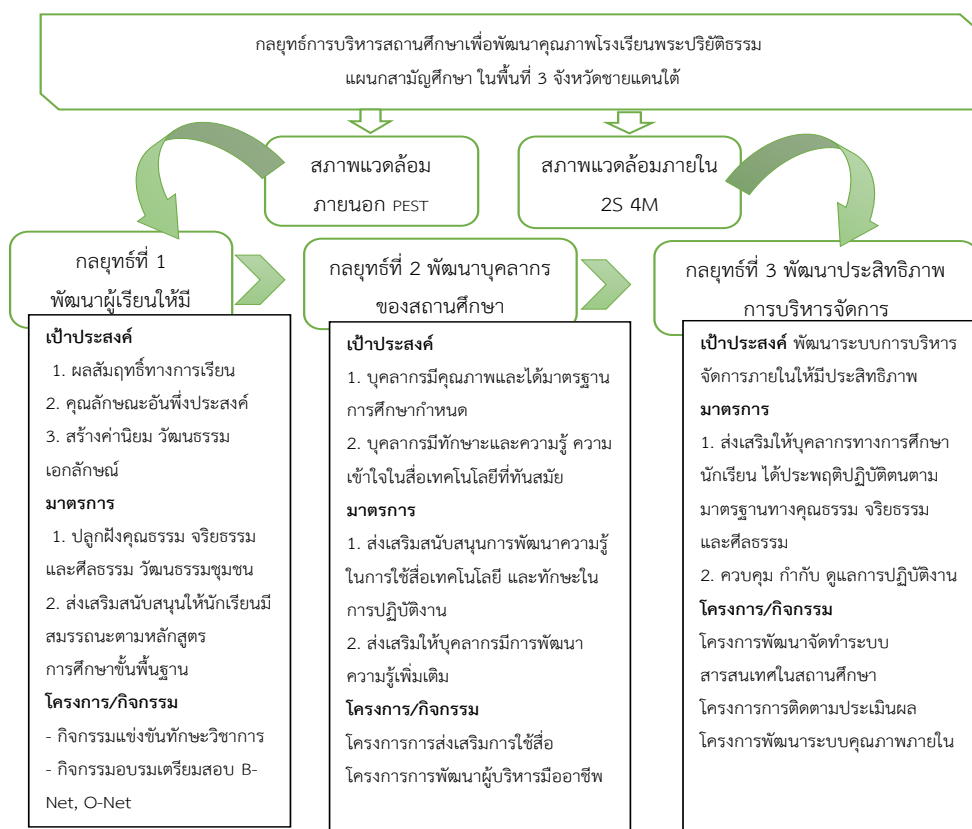
สรุป

จากการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้รับความรู้ ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ การประเมิน สภาพภายนอกตาม Model “PEST” และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน 2S 4M การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า มีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการอยู่ในสภาพที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินการเป็น

ปัจจัยต่อการกำหนดกลยุทธ์ในกรอบการพัฒนา ขยายและการส่งเสริม เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

2. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ จากการสังเคราะห์ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพในการบริหารสถานศึกษาได้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ควรเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนในการนำกลยุทธ์ไปใช้อย่างจริงจัง
2. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ควรส่งเสริมให้สถานศึกษานำกลยุทธ์ที่ได้มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์กับบริบทสถานศึกษา
3. ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์ที่ได้มาพัฒนาด้านบุคลากรและอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.
- จรัญ คิธชัยน. (2564). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกรุดป่าร้อน คลองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เฉลิมพล บุญญา. (2566). กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดศาลาหัวยาง) จังหวัดสงขลา. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 8(2), 95-111.
- พระครูสุนทรวิเชียร. (2561). กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม 10. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- ภูมิภัทร กลางโคตร. (2560). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีมืออาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2565). คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553-2562. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อภิวรรณ ยอดมงคล. (2562). การพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
ในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2*
THE MANAGEMENT OF INFORMATION SYSTEMS IN THE DIGITAL AGE
OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE KHIRIRAT NIKHOM
NETWORK 1, UNDER SURAT THANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

เกศินี รัชชะ*, พระครูสุเมธปริยัติคุณ, กษมา ศรีสุวรรณ
Kasinee Ratcha*, Phrakru Sumetpariyatikhun, Kasama Srisuwan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
*Corresponding author E-mail: Kasineeratcha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 2) ศึกษากระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 และ 3) นำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการศึกษาสภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ขั้นร่างการบริหาร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และขั้นนำเสนอการบริหาร โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

* Received February 26, 2024; Revised March 10, 2025; Accepted March 11, 2025

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบยังไม่มี ความชำนาญด้านการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับภาระงาน เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากร สถานศึกษายังขาดความพร้อมในด้านของวัสดุ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์สารสนเทศที่ทันสมัยที่จะช่วยในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2. กระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษา พบว่าระบบสารสนเทศ มี 6 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ 5) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 6) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ โดยทุกขั้นตอนดำเนินการร่วมกับองค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ 1) ฮาร์ดแวร์ 2) ซอฟต์แวร์ 3) บุคลากร 4) ข้อมูลและสารสนเทศ

3. การนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัตนนิคม 1 มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ โดยการใช้วงจรคุณภาพในการวางแผนงาน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ควบคู่กับองค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บุคลากร และข้อมูลสารสนเทศ

คำสำคัญ: การบริหาร, ข้อมูลสารสนเทศ, ยุคดิจิทัล, เครือข่าย

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the current situations and problems of information system management of educational institutions in the network of Khiri Rat Nikhom Basic Educational Institutions 1, 2) study the information system management in the digital age of educational institutions in the network of Khiri Rat Nikhom Basic Educational Institutions 1, and 3) present the information system management in the digital age of educational institutions in the network of Khiri Rat Nikhom Basic Educational Institutions 1. The research comprised three stages. First, the study conditions were analyzed by analyzing documents and conducting in-depth interviews with 15 stakeholders. The second was drafting the management through in-depth interviews with five experts. The Third was proposing the management by seven experts. The research instruments were in-depth interviews, feasibility assessments, suitability, usefulness, and focus group discussion assessments.

The results showed that:

1. The management conditions and problems of information systems in educational institutions were as follows: Due to personnel constraints, the person in charge is not yet proficient in using computers, programs, or applications suitable for the workload. The school lacked the availability of modern information computer materials and equipment to help manage the information system more accurately and quickly.

2. The management of information systems in the digital age of educational institutions showed that information systems had six steps: 1) data collection, 2) data verification, 3) data processing, 4) information presentation, 5) information storage, and 6) information collection. Every step was carried out in conjunction with the elements of digital technology: 1) hardware, 2) software, 3) personnel, 4) data and information.

3. The presentation of information system management in the digital age of educational institutions in the network of Khiri Rat Nikhom Basic Educational Institutions 1 was appropriate, possible, and useful. It can be applied by using the quality cycle in planning work, practice, audit, and revision, along with elements of digital technology: hardware, software, personnel, and information.

Keywords: The Management, Information Systems, Digital Age, Network

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ว่าเป็นความท้าทายที่ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาเป็นกลไกของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของมนุษย์ จึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการณ์และนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ภายใต้ปัญหาและความท้าทายที่ต้องเผชิญกับการเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการเรียนรู้ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย การบริโภคสื่อหลายช่องทางในเวลาเดียวกันส่งผลให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย เพิ่มโอกาสสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจระบบของสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยสู่สถานศึกษา การบูรณาการเทคโนโลยีสู่ห้องเรียน การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาเพื่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยภายในสถานศึกษาจะมีระบบย่อยตามหน้าที่การบริหารงานภายในองค์กร มีกลไกหลักของการทำงานอย่างเป็นระบบดังต่อไปนี้ 1) ระบบสังคม (social system) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่อยู่ร่วมกันเป็นระบบสังคมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 2) ระบบเทคโนโลยี (technology system) คือ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการทำงานหรืออำนวยความสะดวกในการทำงาน 3) สังคมเทคโนโลยี (socio-technological system) คือ ระบบที่เป็นส่วนของการบูรณาการกันระหว่างระบบสังคมและระบบเทคโนโลยี เช่น สถานศึกษา ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ใช้ระบบเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

ระบบข้อมูลสารสนเทศ (Information System) คือ ระบบที่อาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาจัดการกับข้อมูลในองค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ประกอบด้วย บุคลากร ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เครือข่ายการสื่อสารและทรัพยากรด้านข้อมูล สำหรับจัดเก็บรวบรวม ปรับเปลี่ยน และเผยแพร่สารสนเทศเพื่อมาใช้ประโยชน์ คำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” ครอบคลุมการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศด้วยเครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคม ช่วยให้การติดต่อแลกเปลี่ยนสารสนเทศทำได้ง่าย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการพัฒนาคอมพิวเตอร์ให้มีขนาดเล็กลงแต่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรต่างๆ ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างสะดวก ช่วยพัฒนาศักยภาพการให้บริการประชาชนของภาครัฐ เพราะมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ การจัดเก็บเอกสารสามารถเก็บในลักษณะไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (File) และสามารถเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้โดยสะดวก ทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า (วศิน เพิ่มทรัพย์, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีพันธกิจที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและพัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศิริรัฐนิคม 1 ได้ดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คือ พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายสถานศึกษาเป็นฐาน มีนวัตกรรมกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารมาใช้ในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันต่อการนำไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการศึกษา จากรายงานผลการจัดการศึกษาของเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศิริรัฐนิคม 1 พบสภาพปัญหา คือ 1) สถานศึกษา

ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) สถานศึกษามีข้อมูลมากมายกระจัดกระจายตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ขาดความเป็นระบบในการจัดเก็บทำให้ยุ่งยากในการสืบค้นและใช้งานสารสนเทศ 3) สถานศึกษาไม่สามารถนำศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ได้มากพอ 4) สถานศึกษาขาดแคลนวัสดุ/ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ขาดความเสถียรในการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากสภาพดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลเพื่อนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล เพื่อผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศในสถานศึกษาใช้ในการกำหนดแนวทางในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลและเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มุ่งเน้นศึกษาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหาร 2) ขั้นตอนการศึกษาการบริหาร 3) ขั้นตอนการนำเสนอการบริหาร

เครื่องมือการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์ 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์ จากกรอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 5) เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี IOC พิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่า IOC สูงกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ส่วนข้อคำถามที่มีค่าน้อยกว่า 0.50 จะนำไปปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญต่อไป 6) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดทำฉบับสมบูรณ์ ถูกต้อง และนำไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. การศึกษากระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์กระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติมโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลในสถานศึกษา 2) นำร่างแบบสัมภาษณ์กระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 3) นำร่างกระบวนการบริหารที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอีกครั้ง

3. การนำเสนอการบริหาร ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำร่างการบริหารที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาการบริหาร มาจัดทำเป็นแบบประเด็นการสนทนากลุ่ม ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเด็นการสนทนากลุ่มที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมองค์ความรู้ 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำมาใช้ในการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพและปัญหา มีลำดับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
คิริรัฐนิคม 1

2) เก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

(1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการพิจารณาเลือกจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และครูที่รับผิดชอบงานสารสนเทศในสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

(2) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เชิงลึกไปยังผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศ

(3) ผู้วิจัยนำส่งเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บ ข้อมูล โดยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

(4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อเก็บข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารระบบ ข้อมูลสารสนเทศ

2. การศึกษากระบวนการบริหาร มีลำดับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกจาก ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิ ทางคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ, นักวิชาการคอมพิวเตอร์และสารสนเทศของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา, หัวหน้างานสารสนเทศในสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงาน สารสนเทศ สามารถตอบคำถามที่ต้องการศึกษาข้อมูลเชิงลึกได้ รวมทั้งความสะดวก และความ ปลอดภัยในการเดินทางไปสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการ สัมภาษณ์เชิงลึกไปยังผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล

3) ผู้วิจัยนำส่งเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บ ข้อมูล โดยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยขออนุญาต ในการถ่ายภาพ บันทึกเสียง จดบันทึก และถอดความมาเรียบเรียงต่อไป

3. การนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยพิจารณาเลือกจาก ประธานเครือข่ายสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ศิริรัฐนิคม 1, เลขานุการเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศิริรัฐนิคม 1, ผู้อำนวยการ กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, อาจารย์มหาวิทยาลัยที่ มีความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ, ผู้อำนวยการสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศิริรัฐนิคม 1 โดยพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปติดต่อ ประสานงานกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อนัดวัน เวลา และสถานที่

2) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ

3) ดำเนินการสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์ วันเสาร์ที่ 25 พฤศจิกายน 2566 เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะในการนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศิริรัฐนิคม 1

4) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม นำข้อคำถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม แบบสนทนากลุ่ม ใช้ร่างการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของผู้วิจัยมาเป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

1. การศึกษาสภาพและปัญหา ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพและปัญหา จำแนกอย่างเป็นระบบตีความ เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลรายละเอียดจากการศึกษาสภาพ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้

2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น

3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การศึกษากระบวนการบริหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 5 คน มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีมาร่างการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศิริรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2) นำร่างการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลเสนออาจารย์ที่ปรึกษา โดยการนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาข้อมูล

3) สรุปข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาถึงการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศิริรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เบื้องต้น ก่อนที่พัฒนานำไปใช้เป็นคำถามหลักสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล เป็นการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้อง มีความชำนาญในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศจากภาคส่วนต่าง ๆ มาสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษามาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไข

2) นำผลที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3) จัดทำการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาขาดการวางแผนและการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้อย่างเป็นระบบ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบไม่เหมาะสมกับภาระงานเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ส่งผลให้ขาดการนำโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การนำข้อมูลไปใช้ยังไม่มีมีการคัดเลือกข้อมูลสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการ โดยสารสนเทศของงานทั้ง 4 งาน จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันไม่ได้แยกจากกันชัดเจน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้

2. การศึกษากระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า กระบวนการบริหารระบบสารสนเทศในสถานศึกษามี 6 ขั้นตอน คือ การรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ระบบสารสนเทศทั้ง 6 ขั้นตอนกระบวนการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษาต้องพิจารณาองค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บุคลากร ข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา ซึ่งจะ

ส่งผลให้การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ประสพผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

3. การนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศิริรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ และได้มีการปรับรายละเอียดกระบวนการบริหารให้ชัดเจนในแต่ละขั้นตอนตามคำแนะนำ คือ ระบบสารสนเทศในสถานศึกษาทั้ง 6 ขั้นตอนนี้ต้องพิจารณาจากองค์ประกอบที่สำคัญ คือ องค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บุคลากร ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลให้ประสพผลตามเป้าหมายที่วางไว้

อภิปรายผล

การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศิริรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศิริรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา โดยสถานศึกษา มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลตามฝ่ายงานทั้ง 4 งานของสถานศึกษา มีการมอบหมายงานทั้งในแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้รับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายไม่มีความชำนาญด้านการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับภาระงาน เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากรขาดความพร้อมในด้านของวัสดุ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์สารสนเทศที่ทันสมัยและสัญญาณ Internet ที่มีความเร็วและเสถียร สถานศึกษาขาดการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ ทำให้ไม่มีการนำปัญหาหรือข้อเสนอแนะมาพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อัมรา กัลป์ปะ ศึกษาเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนวัดห้วยเหินยว “บุญสิริวิทยา” ผลการวิจัยพบว่า การมีแนวปฏิบัติการจัดเก็บข้อมูลที่ดีและมีเครื่องมือที่อำนวยความสะดวก จะส่งผลให้การจัดเก็บข้อมูลมีความเรียบร้อยสะดวกต่อการนำมาใช้ประโยชน์ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแต่ละกลุ่มงานให้ชัดเจนอย่างสม่ำเสมอและมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหากข้อมูลไม่สมบูรณ์ ควรมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการจัดกระทำกับข้อมูลสารสนเทศ จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระทำหรือประมวลผลข้อมูล นำเสนอข้อมูลและสารสนเทศด้วยความชัดเจนกะทัดรัด ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบหรือสนับสนุนงบประมาณให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเพียงพอ (อัมรา กัลป์ปะ, 2561)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัตนนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า กระบวนการบริหารระบบสารสนเทศในสถานศึกษามี 6 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ 5) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 6) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ โดยทุกขั้นตอนมีความสอดคล้องกับวงจรคุณภาพ คือต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงการบริหารงาน ควบคู่ไปกับองค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ 1) ฮาร์ดแวร์ 2) ซอฟต์แวร์ 3) บุคลากร 4) ข้อมูล และสารสนเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอนเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อมเรศ ชาตรูปะชีวิน วิจัยเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย พบว่า ด้านการรวบรวมข้อมูล คือ สถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดแนวปฏิบัติวิธีการหรือรูปแบบในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม และมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ควรกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องและบุคลากรทุกฝ่ายมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งเสริมการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบควรมีการจัดเก็บข้อมูลตามโครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา เสนอแนะไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการวางแผนงานวิชาการ และใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านงบประมาณ ควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำแผนงบประมาณ และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนอัตรากำลัง และเพื่อพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการบริหารทั่วไป ควรวางระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนให้เป็นระบบ เหมาะสมและสมบูรณ์ ควรจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความทันสมัยและเพียงพอพร้อมใช้งาน (อมเรศ ชาตรูปะชีวิน, 2564)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศรีรัตนนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการนำเสนอ พบว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษาซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอนตามวงจรคุณภาพ โดยมีการวางแผนการปฏิบัติ การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขในทุกขั้นตอนของการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ 5) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 6) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ รวมทั้งต้องพิจารณาจากองค์ประกอบที่สำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล

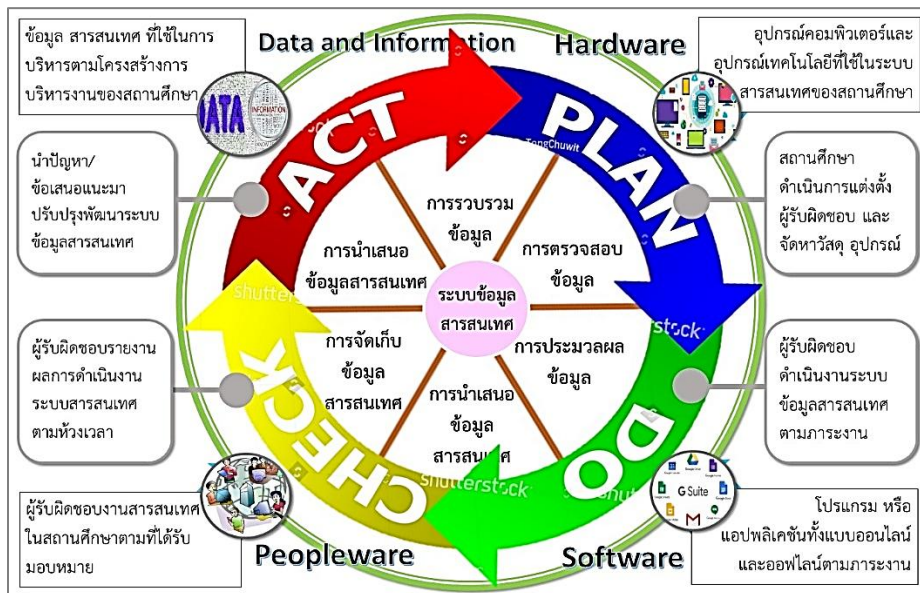

ควบคู่กันด้วย คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บุคลากร ข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งมีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกันทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานระบบข้อมูลสารสนเทศในยุคดิจิทัลได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสเทคโนโลยี นวัตกรรมเทคโนโลยี แอปพลิเคชันและสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ ทำให้ข้อมูลสารสนเทศมีความถูกต้อง สะดวก รวดเร็วและเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ง่าย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศต้องทำอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ สามารถ งามขำ วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีของครู โรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เอด ชาร์ต จังหวัดลพบุรี ในยุคนิวออร์มัล พบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับพันธกิจของสถานศึกษา มีการจัดหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มอบหมายให้ตรงกับความรู้ความสามารถของครูจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถด้านติดตามและนำผลการประเมินมาเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ (สามารถ งามขำ, 2563)

สรุป

การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศิริรัฐนิคม 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่ากระบวนการบริหารระบบสารสนเทศในสถานศึกษามี 6 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ 5) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 6) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ 1) ฮาร์ดแวร์ 2) ซอฟต์แวร์ 3) บุคลากร 4) ข้อมูลและสารสนเทศ โดยการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา เริ่มจากการวางแผนที่มีเป้าหมายชัดเจน ปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ติดตามวัดผลประเมินผลตามห้วงเวลาที่กำหนด และนำผลการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาระบบให้ดีขึ้น สถานศึกษาแต่งตั้งบุคลากร ผู้รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้ซอฟต์แวร์โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่ทันสมัย เลือกใช้ข้อมูลและสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ สถานศึกษามีความพร้อมในด้าน ฮาร์ดแวร์ ที่ทันสมัย ดำเนินการติดตาม ประเมินผล เพื่อทราบว่าปัญหาจากสาเหตุใด นำมาพัฒนาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย โดยการจัดอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างมีระบบเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง รวดเร็วเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานและคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างรอบด้าน
2. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ถูกต้อง
3. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณแก่สถานศึกษา เพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เหมาะสม และเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล
4. หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดแผนการนิเทศ และผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างชัดเจน
5. สถานศึกษาควรนำไปใช้ในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีในยุคนี้ สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมทุกด้านในการเปลี่ยนแปลงเป็นสถานศึกษายุคดิจิทัล

6. สถานศึกษาควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศให้ชัดเจน

7. สถานศึกษาควรสำรวจและจัดเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอเหมาะสมต่อการใช้งาน รวมทั้งเครือข่าย Internet ที่มีความรวดเร็ว และเสถียรในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
2. ควรมีการทำวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
3. ควรมีการทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- วศิน เพิ่มทรัพย์. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: โปรวิชั่น.
- สามารถ งามขำ. (2563). แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีของครู โรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร จังหวัดลพบุรี ในยุคนิวอร์มัล. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: ฟริกหวานกราฟฟิก.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมเรศ ชาตรูปะชีวิน. (2564). การจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย. ใน การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัมรา กัลป์ปะ. (2561). การจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนวัดหว่านเหินยว ปุณฺณสิริวิทยา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา
ที่มีต่อความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*
THE EFFECTS OF BRAIN-BASED LEARNING MANAGEMENT TOGETHER
WITH EDUCATIONAL GAMES ON READING AND WRITING ABILITIES
OF GRADE 2 STUDENTS IN SCHOOLS UNDER KALASIN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

เสาวณีย์ ชาวาปี*, สุวรรณิ ยะหะกร, อภิรักษ์ อนะมาน
Saowanee chawapee*, Suwannee Yahakorn, Aphirak Anaman
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, ประเทศไทย
Sukhothai Thammathirat University, Thailand
*Corresponding author E-mail: myhappysc@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 10 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาจำนวน 10 แผน เวลาในการสอน 20 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3) แบบวัดความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมาย

*Received April 7, 2024; Revised November 15, 2024; Accepted February 4, 2025

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

2. ความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, เกมการศึกษา, การอ่านภาษาไทย, การเขียนภาษาไทย, ประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) compare the 70 percent criterion score of the Thai language reading ability of Grade 2 students after learning under the brain-based learning management together with educational games and 2) compare against the 70 percent criterion score of the Thai language writing ability of Grade 2 students after learning under the brain-based learning management together with educational games. The sample consisted of 10 Grade 2 students in an intact classroom of a school under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 during the second semester of the 2023 academic year, selected by multi-stage sampling. The research tools employed were 1) ten learning management plans for brain-based learning management together with educational games requiring 20 hours of instruction, 2) a scale to assess the Thai language reading ability of Grade 2 students, and 3) a scale to assess Thai language writing ability of Grade 2 students. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and sign test.

The research findings revealed that:

1. The Thai language reading ability of Grade 2 students who had learned under the brain-based learning management together with educational games was significantly higher than the 70 percent criterion score at the .01 level of statistical significance.

2. The Thai language writing ability of Grade 2 students who had learned under the brain-based learning management together with educational games

was significantly higher than the 70 percent criterion score at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Brain-based learning management, Educational game, Thai language reading ability, Thai language writing ability, Primary education

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นคนไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และยังเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบให้คงอยู่คู่ชาติตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) ดังนั้น การศึกษาวิชาภาษาไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในชาติของเรา ซึ่งวรรณิ โสมประยูร (2534) ได้สรุปความสำคัญของการสอนภาษาไทยไว้ตอนหนึ่งว่า มนุษย์ได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน เป็นเครื่องมือในการศึกษาความรู้ เพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาบุคลิกภาพและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ เพราะคนเราได้รับความรู้ ความคิดต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน แล้ว การเขียนบันทึกไว้เพื่อพูดหรือเขียนถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจอีกทอดหนึ่ง การเขียนของนักเรียนที่อ่อนภาษาจึงทำให้อ่อนวิชาอื่น ๆ ด้วย

เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถนำความรู้ความคิดเลือกใช้เรียบเรียงคำมาใช้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2549) กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำสมรรถภาพที่มีปัญหาได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน ปัญหาคือการออกเสียงพยัญชนะ สระ การใช้หลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง การแจกลูกสะกดคำเป็นเรื่องจำเป็นมาก (กรมวิชาการ, 2546)

การจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาจะทำให้ผู้เรียนได้ใช้สมองในการพัฒนาความคิด โดยการเล่นเกมการศึกษาแทนที่ผู้สอนบรรยายหน้าชั้นเรียน ซึ่งการเรียนรู้ออกแบบร่วมกับเกมการศึกษาทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพและได้สัมผัสไปพร้อม ๆ กันกับการเรียน

สมองได้ดึงดูความรู้เข้าไปทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย (พรพิไล เลิศวิชา และอัครภูมิ จารุภากร, 2550) และมีความเหมาะสมกับวัยและลักษณะของผู้เรียนรุ่นใหม่ ซึ่งการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้เกมการศึกษาในการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้้อย่างเป็นขั้นตอนช่วยให้การทำงานของสมองเกิดการเรียนที่เป็นระบบ โดยผู้สอนสามารถเลือกเกมการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนานและผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน สามารถเรียนรู้ได้ช้า ๆ บ่อยครั้งตามที่ต้องการ

จากความสำคัญและปัญหาของการวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยสนใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษามาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองโพนโนนสมบูรณ์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2564 นักเรียนโรงเรียนหนองโพนโนนสมบูรณ์ มีช่วงที่เกิดโรคระบาดไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้นักเรียนต้องหยุดเรียนและการเรียนไม่ต่อเนื่องส่งผลให้การอ่านและการเขียนของนักเรียนไม่ได้รับการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในการเรียนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าในปีการศึกษาในปัจจุบัน ต้องจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและไม่กดดันนักเรียนในการเรียนรู้ จึงนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษามาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาเทียบกับเกณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาเทียบกับเกณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีจำนวนห้องเรียน จำนวน 198 ห้อง จาก 171 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งได้ อำเภอตอนจานและดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน

ในเขตอำเภอดอนจานในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 14 โรงเรียนและสุมได้โรงเรียนหนองโพนโนนสมบูรณ์

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ที่มีต่อความสามารถในการอ่านความสามารถในการเขียน คือ การอ่านนิทาน อ่านเรื่องสั้น ๆ บทร้อยกรอง บทอ่าน การเขียนเรื่องสั้น ๆ จากประสบการณ์ตนเองและเขียนเรื่องตามจินตนาการ

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา จำนวน 10 แผน ในแผนการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 บริหารสมอง เป็นขั้นกิจกรรมที่ทำให้สมองตื่นตัวทั้งซีกซ้ายและซีกขวาโดยการกระตุ้นจากการเคลื่อนไหวร่างกายจากการใช้เพลงและเกมเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมสำหรับการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 นำเสนอข้อมูลความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเกมการศึกษาที่มีเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

ขั้นที่ 3 ลงมือเรียนรู้ ฝึกทำและฝึกฝน เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานผ่านการลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 สรุปความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนผ่านการเล่นเกมการศึกษา

ขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำหลังจากที่ได้รับความรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเอง

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบบปรนัยเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. แบบวัดความสามารถในการเขียนภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่นและการทดสอบค่าที

2. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน ร่วมกับเกมการศึกษาเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาเมื่อเทียบกับเกณฑ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยแสดงค่าได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	คะแนน เกณฑ์ 70%	$\bar{X}$	S.D.	Sign-test
ความสามารถ ในการอ่าน	10	30	21	24.30	3.06	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวิเคราะห์ตารางที่ 1 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏว่าความสามารถในการอ่านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาเมื่อเทียบกับเกณฑ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยแสดงค่าได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	คะแนน เกณฑ์ 70%	$\bar{X}$	S.D.	Sign-test
ความสามารถ ในการเขียน	10	20	14	15.70	1.57	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวิเคราะห์ตารางที่ 2 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏว่าความสามารถในการเขียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยได้ดีขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้และเพิ่มทักษะในการอ่านภาษาไทยมากยิ่งขึ้นทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนาน ผ่อนคลายทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่เครียด และการนำเกมศึกษามาร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานที่มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นบริหารสมอง เป็นขั้นกิจกรรมที่ทำให้สมองตื่นตัวทั้งซีกซ้ายและซีกขวาโดยการกระตุ้นจากการเคลื่อนไหวร่างกายจากการใช้เพลงและเกม เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอข้อมูลความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเกมการศึกษา ที่มีเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นเต้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น ขั้นนี้ผู้เรียนจึงเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ ฝึกทำและฝึกฝน เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานผ่านการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ โดยนำความรู้ที่ได้เรียนรู้จากการเล่นเกมการศึกษา

จากชั้นที่ 2 มาทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความกระตือรือร้น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งขั้นนี้ ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนความสามารถในการอ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนผ่านการเล่นเกมการศึกษา ผู้เรียนจะได้ฝึกทบทวนจากเรื่องที่ได้อ่านและพัฒนาความสามารถในการอ่านมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่าน ทำหลังจากที่ได้รับความรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเอง ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความคล่องแคล่วในการอ่านภาษาไทย หลังจากนั้นนักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับอามีเนาะ ตาริตา การจัดการเรียนรู้ที่นำความรู้ของการทำงานของสมองตามพัฒนาการของนักเรียนใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งจัดสื่อการเรียน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ (อามีเนาะ ตาริตา, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา กาญจน์ อินทร์พิทักษ์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนคำภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่ามีความสามารถในการอ่านคำภาษาไทย โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.44 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ (กฤตยา กาญจน์ อินทร์พิทักษ์, 2562)

2. ผลการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พัฒนาความสามารถในการเขียนของผู้เรียนได้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และการนำเกมการศึกษามาร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานที่มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นบริหารสมอง เป็นขั้นกิจกรรมที่ทำให้สมองตื่นตัวทั้งซีกซ้ายและซีกขวาโดยการกระตุ้นจากการเคลื่อนไหวร่างกายจากการใช้เพลงและเกม เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอข้อมูลความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเกมการศึกษา ที่มีเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นเต้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น ขั้นนี้ผู้เรียนจึงเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ ฝึกทำและฝึกฝน เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานผ่านการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ โดยนำความรู้ที่ได้เรียนรู้จากการเล่นเกมการศึกษาจากขั้นที่ 2 มาทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความกระตือรือร้น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนในการพัฒนาความสามารถในการเขียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและส่งเสริมความสามารถในการเขียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความสุข

จากการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ผ่านการเขียนจากสิ่งที่ได้เรียนผ่านการเล่นเกมการศึกษา ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำหลังจากที่ได้รับรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเอง ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความคล่องแคล่วในการเขียน หลังจากให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นนี้เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดของ พรพิไล เลิศวิชา ที่กล่าวว่า สื่อที่มีความน่าสนใจที่ผู้เรียนสามารถสัมผัสจับต้องได้ จะช่วยให้กระบวนการทำงานของสมองได้เกิดการกระตุ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสมองจะได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และสมองจะได้รับการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงวัยตามระยะพัฒนาการ (พรพิไล เลิศวิชา, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาพรรณ จันทะ ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องคำที่มาจากต่างประเทศด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับสื่อเกมกระดานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องคำที่มาจากต่างประเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับสื่อเกมกระดานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ผกาพรรณ จันทะ, 2563) และธีรารัตน์ ไกรสีชาว ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 12 คน พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.83/93.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ธีรารัตน์ ไกรสีชาว, 2563) สอดคล้องกับ จริญญา สอนสุด ได้วิจัยเรื่องผลการสอนโดยใช้เกมที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ในการเรียนรู้คำศัพท์ ความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำให้การจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา (จริญญา สอนสุด, 2550)

สรุป

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ที่ให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยได้ดีขึ้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนาน ผ่อนคลายทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่เครียด และการนำเกมการศึกษามาร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้

สมองเป็นฐานที่มี 5 ขั้นตอน ขั้นบริหารสมอง ขั้นนำเสนอข้อมูลความรู้ ขั้นลงมือเรียนรู้ ขั้นสรุปความรู้ และขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ อีกทั้งเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมและตอบสนองทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นการเพิ่มโอกาสทักษะให้ประสบผลสำเร็จได้ดี การจัดการเรียนรู้ที่นำความรู้ของการทำงานของสมองตามพัฒนาการของนักเรียนใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งจัดสื่อการเรียนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนนั้นสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้เป็นรากฐานแห่งความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรทำความเข้าใจหลักการและกระบวนการเพื่อจัดเตรียมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาไปใช้ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
2. ผู้สอนควรใช้การนำเข้าสู่บทเรียนจากเกมการศึกษา และสื่อการสอนต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวอยากที่จะเรียนรู้อยู่เสมอและไม่เบื่อหน่าย
3. ผู้สอนควรกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม โดยการแบ่งเนื้อหาและระยะเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติอย่างชัดเจนและบริหารเวลาให้ได้ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้
4. ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนครูควรเข้าใจผู้เรียนว่าทักษะการเขียนเป็นเรื่องยาก ครูควรให้กำลังใจในการเขียนของผู้เรียน และไม่กดดันนักเรียนจนเกินไป เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการสอนแบบสมองเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยดูผลที่เกี่ยวกับความสามารถทางภาษาในด้านอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยการสอนแบบสมองเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้สื่อประยุกต์รูปแบบการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). คู่มือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552)หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤตยากาญจน์ อินทร์พิทักษ์. (2562). การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเรียนคำภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จริญญา สอนสุด. (2550). ผลการสอนโดยใช้เกมที่มีต่อการเรียนรู้ศัพท์ ความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธีรรัตน์ ไกรสีขาว. (2563). การพัฒนาทักษะการเขียนคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. ใน การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ผกาพรรณ จันทะ. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องคำที่มาจากภาษาต่างประเทศด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับสื่อเกมกระดาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรพีโล เลิศวิชา. (2553). คู่มือการประกันคุณภาพโรงเรียน ก้าวสู่โรงเรียน BBL School model. เชียงใหม่: ธารปัญญา.
- พรพีโล เลิศวิชา และอัครภูมิ จารุภากร. (2550). ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- พองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ. (2553). ศิลปะการเขียนอย่างมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). นวัตกรรมตามแนวคิด Backward Design. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2534). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- _____. (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อังฉรา ชิวพันธ์. (2542). กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อามีเนาะ ตาริตา. (2560). ผลของการจัดการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับกลวิธี POE ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การศึกษากิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*

A STUDY OF LEARNING HABITS IN RELIGIOUS STUDIES
AMONG MATTHAYOM 4 STUDENTS

อานนท์ ปล้ากระโทก, สุริชา ฐานวิสัย*

Arnon Plamkrathok, Suricha Thanwisai*

โรงเรียนสุรวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ประเทศไทย

Surawiwat School Suranaree University of Technology, Thailand

*Corresponding author Email: tsuricha@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจระดับกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียน และ 2) เปรียบเทียบกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียนห้องปกติและนักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 63 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามประเภทห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนห้องปกติ จำนวน 28 คน และนักเรียนโครงการ รวม. จำนวน 35 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสอบถามกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และการทดสอบสถิติที่แบบตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัยพบว่า:

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการพึ่งพาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการวางแผนในการเรียน ด้านการตั้งเป้าหมายในการเรียน และด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องปกติมีค่าเฉลี่ยกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาไม่แตกต่างจากนักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ฯ ($t(61) = -1.710, p = .092$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์มีกิจนิสัยในการเรียนวิชา

* Received April 10, 2024; Revised February 17, 2025; Accepted February 23, 2025

ศาสนาด้านการพึ่งพาตนเองสูงกว่านักเรียนห้องปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(61) = -2.276, p = .026$) อย่างไรก็ตาม กิจกรรมในการเรียนวิชาศาสนาด้านการวางแผนในการเรียน ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และด้านการตั้งเป้าหมายในการเรียน นักเรียนห้องปกติมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างจากนักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ: กิจกรรมในการเรียน, วิชาศาสนา, มัธยมศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) examine the level of learning habits in religious study among Matthayom 4 students and 2) compare the learning habits in religious study between students in regular classrooms and students enrolled in Science Classrooms in University-Affiliated School Project (SCiUS students). A descriptive research design was employed. The research samples consisted of 63 Matthayom 4 students from Surawiwat School, Suranaree University of Technology, selected through stratified random sampling based on classroom type, comprising 28 regular students and 35 SCiUS students. The research instrument used was learning habits in a religious study questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics and an independent samples t-test.

The research findings indicated that:

1. Matthayom 4 students exhibited learning habits in religious study at a moderate level, with autonomous learning having the highest mean score at a very high level, followed by study planning, setting study goals, and learning curiosity, respectively, each with a moderate mean score.

2. The mean score of learning habits in religious study among students in regular classrooms did not differ significantly from that of students in SCiUS project ($t(61) = -1.710, p = .092$). However, when analyzing specific aspects, students in SCiUS project exhibited a significantly higher mean score in autonomous learning compared to students in regular classrooms, with statistical significance at the .05 level ($t(61) = -2.276, p = .026$). No significant differences were found between the two groups in study planning, learning curiosity, and setting study goals.

Keywords: Learning Habits, Religion Studies, Secondary School

บทนำ

การเรียนรู้การสอนวิชาศาสนาถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายวิชาที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีในสังคมของวิชาศาสนา มุ่งเน้นการปลูกฝังศีลธรรม ความรับผิดชอบ และจิตสำนึกต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ วิชาศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณเกี่ยวกับหลักคำสอน ตลอดจนการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (ศุภกาญจน์ วิชาชาติ และคณะ, 2564) จึงทำให้การเรียนรู้ศาสนาไม่ได้เป็นเพียงการจดจำหลักคำสอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะการคิดเชิงจริยธรรม การสะท้อนคุณค่าทางศีลธรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการเรียนรู้การสอนศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างสังคมที่มีความสงบสุขและปราศจากปัญหาทางศีลธรรม อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของการเรียนรู้วิชาศาสนาขึ้นอยู่กับพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ (พระศรีรัชมงคลบัณฑิต และคณะ, 2565)

แม้ว่าวิชาศาสนาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน แต่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชานี้ยังคงมีอยู่ ทว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดด อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ในยุคปัจจุบัน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่ายผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงเจตคติ ทักษะคติ ความเชื่อของคนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลง (พระมหาวาทีตย์ อภิปยุตฺโต และคณะ, 2566) โดยเฉพาะปัญหาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่นักเรียนคิดว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญและขาดความเข้าใจถึงประโยชน์หรือคุณค่าของการเรียนรู้ศาสนา (พระศรีรัชมงคลบัณฑิต และคณะ, 2565) ประกอบกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันสถาบันหลายแห่งไม่ได้กำหนดให้นักเรียนต้องมีคะแนนในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มวิชาอื่น ๆ จากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ O-NET) จึงอาจทำให้ความสนใจ แรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการศึกษาเรียนรู้ในรายวิชาศาสนาลดน้อยลง (ประไพ จุทอง และคณะ, 2559) ซึ่งปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงกฉินสัยในการเรียนที่ไม่เหมาะสม และอาจส่งผลต่อการเรียนรู้ในระยะยาว การศึกษาพฤติกรรมกฉินสัยในการเรียนศาสนาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนมากขึ้น

กฉินสัยในการเรียน (Learning Habits) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ โดยเป็นรูปแบบและวิธีการในการรับข้อมูลข่าวสารเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีอิทธิพลต่อการเรียนของบุคคล (Sarker et al., 2024) กฉินสัยที่ดีในการเรียน ประกอบด้วย ความมีระเบียบวินัย ความมุ่งมั่นในการศึกษา การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และการจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ (Bilge et al., 2014) นักเรียนที่มีกฉินสัยในการเรียนที่ดีมักจะสามารถพัฒนา

ความเข้าใจเนื้อหาวิชาได้อย่างลึกซึ้งและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในทางวิชาการ (Gahir et al., 2022) นักเรียนที่มีกิจนิสัยที่ดีในการเรียนมักมีลักษณะหลายประการ เช่น การมีวินัยในการทำการบ้านและการทบทวนบทเรียน การมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง การตั้งเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจน และความสามารถในการควบคุมตนเองในระหว่างการเรียนรู้ นอกจากนี้ การมีพฤติกรรมกรเรียนรู้อย่างดี เช่น การจดบันทึกอย่างมีระบบ การตั้งคำถามเมื่อไม่เข้าใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ยังช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Bilge et al., 2014) การศึกษาเกี่ยวกับกิจนิสัยในการเรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

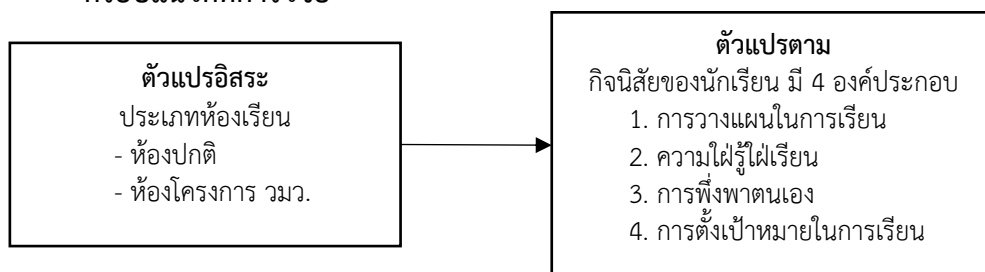
กิจนิสัยบางประเภทมีความสัมพันธ์กับการเรียนวิชาศาสนา เช่น ความมีวินัยในการเรียนและการทบทวนบทเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำหลักคำสอนและนำไปประยุกต์ใช้ได้ดีขึ้น (พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต และคณะ, 2565) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เช่น การอธิปราชัยในชั้นเรียน หรือการฝึกปฏิบัติตามหลักศาสนาในชีวิตประจำวัน ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนศาสนา (พระมหาสมยศ เพียสา, 2553) การพัฒนากิจนิสัยที่ดีในการเรียนศาสนาอาจต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการสะท้อนตนเอง ให้โอกาสนักเรียนมีส่วนร่วมในการอธิปราชัยเกี่ยวกับหลักธรรมในชีวิตประจำวัน การมอบหมายงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักคำสอนไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน หรือการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศยังสามารถช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและทำให้การเรียนศาสนามีความน่าสนใจมากขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจนิสัยในการเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศาสนา ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกิจนิสัยในการเรียนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาศาสนาให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจระดับกิจนิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบกิจนิสัยระหว่างนักเรียนห้องปกติและนักเรียนโครงการห้องเรียน

วิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมุ่งอธิบายลักษณะกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียนห้องเรียนปกติและนักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย (นักเรียนโครงการ รวมว.) เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมของนักเรียนตามสภาพจริง มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่างวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 104 คน กลุ่มตัวอย่างวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 63 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามประเภทห้องเรียน คือ ห้องปกติและห้องโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ในสัดส่วน 2 ต่อ 3 จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการสุ่มนักเรียนจากแต่ละห้องเรียน ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนห้องเรียนปกติจำนวน 28 คน และนักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยจำนวน 35 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างวิจัย

เพศ	ประเภทห้องเรียน (จำนวน/ร้อยละ)		
	ห้องปกติ	โครงการ รวมว.	รวม
ชาย	11 (39.30%)	16 (45.70%)	27 (42.90%)
หญิง	17 (60.70%)	19 (54.30%)	36 (57.10%)
รวม	28 (44.44%)	35 (55.56%)	63 (100.0)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามมาจากแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (พระมหาสมยศ เพ็ญสา, 2553) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาครั้งนี้ ลักษณะการตอบแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การวางแผนในการเรียน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน การพึ่งพาตนเอง และการตั้งเป้าหมายในการเรียน

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 2 ด้าน คือ 1) ด้านความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนก (Corrected Item-Total Correlation) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (Clark & Watson, 2016) การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงรายองค์ประกอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และการวิเคราะห์

ค่าความเที่ยงทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์โอเมก้า (Omega Coefficient) กำหนดเกณฑ์คัดเลือก คือ มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และ 2) ด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีรายละเอียดดังนี้

คุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability)

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .954 ($\Omega = .954$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบ มีค่าความเที่ยงระดับดีและค่าอำนาจจำแนกรายข้อผ่านเกณฑ์ โดยด้านการวางแผนในการเรียน มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .837 ($\alpha = .837$) ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ ด้านความรู้ใฝ่เรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .918 ($\alpha = .918$) ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ ด้านการพึ่งพาตนเองมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .793 ($\alpha = .793$) ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ และด้านการตั้งเป้าหมายในการเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .836 ($\alpha = .836$) ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงและค่าอำนาจจำแนกขององค์ประกอบกิจกรรมในการเรียนวิชา ศาสนา

องค์ประกอบ	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (CITC ¹)	ค่าความเที่ยง หลังตัดข้อคำถาม	ค่าความเที่ยง (α)
1. การวางแผนในการเรียน	1	.634	.806	.837
	2	.640	.807	
	3	.743	.778	
	4	.709	.784	
	5	.517	.842	
2. ความรู้ใฝ่เรียน	6	.684	.914	.918
	7	.630	.920	
	8	.811	.897	
	9	.797	.899	
	10	.823	.895	
	11	.863	.889	
	12	.331	.816	
3. การพึ่งพาตนเอง	13	.288	.823	.793
	14	.825	.656	
	15	.769	.681	
	16	.703	.711	

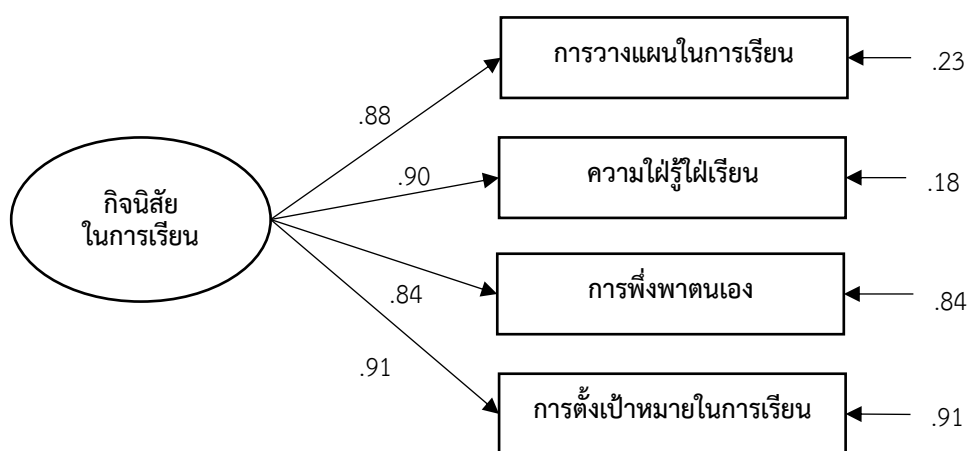

องค์ประกอบ	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (CITC ¹)	ค่าความเที่ยง หลังตัดข้อคำถาม	ค่าความเที่ยง (α)
4. การตั้งเป้าหมายในการเรียน	17	.664	.795	.836
	18	.757	.750	
	19	.735	.761	
	20	.539	.846	
ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ (Ω)			.954	

หมายเหตุ : ¹Corrected Item-Total Correlation , n = 63

คุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า โมเดลการวัดสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าความน่าจะเป็น (p-value) แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .01$) ($\chi^2/df = 0.93$, $p = .62$) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.83 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยเฉพาะในรูปมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.06 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ 0.06 ซึ่งเข้าใกล้ศูนย์เป็นการสนับสนุนว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดกิจกรรมการเรียนวิชาศาสนา พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.84 ถึง 0.91 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล
การวัดกิจกรรมการเรียนวิชาศาสนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปิดภาคเรียน โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำแบบสอบถามแก่นักเรียนซึ่งเป็นห้องที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนในรายวิชาศาสนา 1 และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความยินยอมจากตัวอย่างวิจัยในการให้ข้อมูลผ่านส่วนนำของแบบสอบถามออนไลน์ก่อนตัวอย่างวิจัยให้ข้อมูล เมื่อตัวอย่างวิจัยยินยอมและเริ่มทำแบบสอบถามจะใช้ระยะเวลาประมาณ 5-10 นาที
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนตามตารางสอนของแต่ละห้องเรียนรวมจำนวนทั้งสิ้น 5 วัน มีการตอบกลับทั้งสิ้น 63 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 76

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและระดับกึ่งนัยในการเรียนวิชาศาสนา โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์แปลผลค่าเฉลี่ย
2. การเปรียบเทียบกึ่งนัยในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียนห้องปกติและนักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย โดยใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (Independent Samples T-Test)

ผลการวิจัย

ระดับกึ่งนัยในการเรียนในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาพรวมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีกึ่งนัยในการเรียนวิชาศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.29$, $S.D.=0.85$) เมื่อวิเคราะห์รายองค์ประกอบพบว่า กึ่งนัยในการเรียนในวิชาศาสนาด้านการพึ่งพาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ($M=3.64$, $S.D.=0.75$) รองลงมาคือ การวางแผนในการเรียน ($M=3.29$, $S.D.=0.93$) การตั้งเป้าหมายในการเรียน ($M=3.25$, $S.D.=0.96$) และความรู้ใฝ่เรียน ($M=3.03$, $S.D.=1.05$) ตามลำดับ โดยทุกองค์ประกอบดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกึ่งนัยในการเรียนวิชาศาสนา

องค์ประกอบกึ่งนัย	ห้องปกติ			โครงการ รว.			ภาพรวม		
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ
1. การวางแผนในการเรียน	3.04	0.90	ปานกลาง	3.49	0.93	ปานกลาง	3.29	0.93	ปานกลาง
2. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	2.83	1.05	ปานกลาง	3.19	1.03	ปานกลาง	3.03	1.05	ปานกลาง
3. การพึ่งพาตนเอง	3.41	0.71	ปานกลาง	3.83	0.75	มาก	3.64	0.75	มาก
4. การตั้งเป้าหมายในการเรียน	3.15	0.92	ปานกลาง	3.34	1.00	ปานกลาง	3.25	0.96	ปานกลาง
ภาพรวม	3.09	0.81	ปานกลาง	3.45	0.86	ปานกลาง	3.29	0.85	ปานกลาง

หมายเหตุ ห้องปกติ ($n = 28$) , โครงการ รว. ($n = 35$)

**ผลการเปรียบเทียบกิจนิสัยในการเรียนระหว่างนักเรียนห้องปกติและนักเรียนโครงการ
รวมว.**

ผลการเปรียบเทียบกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาในภาพรวม

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า ความแปรปรวนของข้อมูลไม่แตกต่างกัน ($F(27,34) = 0.294, p = .590$) จึงสามารถทำการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยต่อไปได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกิจนิสัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องปกติมีค่าเฉลี่ยกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาแตกต่างจากนักเรียนโครงการ รวมว. ($t(27,34) = -1.710, p = .092$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกิจนิสัยในการเรียนระหว่างนักเรียนห้องปกติและนักเรียนโครงการ รวมว.

ภาพรวมกิจนิสัยในการเรียน	M	S.D.	Levene's Test		t-test independent	
			F	p	t	p
นักเรียนห้องปกติ	3.09	0.81	0.294	.590	-1.710	.092
นักเรียนโครงการ รวมว.	3.45	0.86				

หมายเหตุ $\alpha = .05$, ห้องปกติ ($n=28$), โครงการ รวมว. ($n=35$)

ผลการเปรียบเทียบกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนารายองค์ประกอบ

ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในทุกการทดสอบแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ความแปรปรวนของข้อมูลไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนา รายด้าน พบว่า นักเรียนโครงการ รวมว. มีกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาด้านการพึ่งพาตนเอง สูงกว่านักเรียนห้องปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(61) = -2.276, p = .026$) อย่างไรก็ตาม กิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาด้านการวางแผนในการเรียน ด้านความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และด้านการตั้งเป้าหมายในการเรียน นักเรียนห้องปกติมีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากนักเรียนโครงการ รวมว. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนารายองค์ประกอบ

การวางแผนในการเรียน	M	S.D.	Levene's Test		t-test independent	
			F	p	t	p
นักเรียนห้องปกติ	3.04	0.90	0.011	.918	-1.941	.057
นักเรียนโครงการ รวมว.	3.49	0.93				

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	M	S.D.	Levene's Test		t-test independent	
			F	p	t	p
นักเรียนห้องปกติ	2.83	1.05	0.019	.892	-1.376	.174
นักเรียนโครงการ วมว.	3.19	1.03				

การพึ่งพาตนเอง	M	S.D.	Levene's Test		t-test independent	
			F	p	t	p
นักเรียนห้องปกติ	3.41	0.71	0.936	.337	-2.276*	.026
นักเรียนโครงการ วมว.	3.83	0.75				

การตั้งเป้าหมายในการเรียน	M	S.D.	Levene's Test		t-test independent	
			F	p	t	p
นักเรียนห้องปกติ	3.15	0.92	0.137	.713	-0.749	.457
นักเรียนโครงการ วมว.	3.34	1.00				

หมายเหตุ * $\alpha < .05$, ห้องปกติ (n = 28) , โครงการ วมว. (n = 35)

อภิปรายผล

กิจกรรมในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลจำแนกตามประเด็น ได้ดังนี้

1. นักเรียนมีกิจนิสัยด้านการพึ่งพาตนเองมากที่สุด อาจเป็นเพราะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษานี้เป็นการเรียนออนไลน์เกือบตลอดภาคการเรียน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนได้ยาก ทำให้ต้องพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด ขณะที่กิจนิสัยด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากการขาดปฏิสัมพันธ์ในข้างต้น และข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์ เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนขาดการสื่อสารซึ่งกันและกัน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจึงเกิดขึ้นน้อยตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รินทร์ณฐา บวรวัชรเศรษฐ์ และวรางคณา โสมะนันท์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนสะท้อนให้เห็น วินัยในตัวของนักเรียน วินัยอันเกิดจากการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ทำเป็นกิจวัตรประจำ (Routine) (รินทร์ณฐา บวรวัชรเศรษฐ์ และวรางคณา โสมะนันท์, 2564) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รติพร ต้นมา และวิเชียร อารังโสติสสกุล (2566) อธิบายว่านักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสามารถในการเรียนด้วยตนเองและบริหารจัดการเวลาสูงขึ้น (รติพร ต้นมา และวิเชียร อารังโสติสสกุล, 2566)

2. นักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย (นักเรียนโครงการ วมว.) มีกิจนิสัยในการเรียนวิชาสาขาด้านการพึ่งพาตนเองสูงกว่านักเรียนห้องปกติ อาจบ่งชี้ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการเรียนการสอน เช่น การกระตุ้นการเรียนรู้แบบอิสระหรือการมีโอกาสนในการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากขึ้นในห้องเรียน วมว. ซึ่งโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยเป็นโครงการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่มอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนผู้มีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนที่ได้ศึกษาต่อในโครงการนี้ต้องผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกแข่งขันที่เข้มข้นตามมาตรฐานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งมีอัตราการแข่งขันค่อนข้างสูง ประกอบกับเมื่อได้รับทุนการศึกษาแล้วจะมีสัญญาข้อตกลงในการรักษามาตรฐานผลการเรียนให้เป็นไปตามที่กำหนด จึงทำให้ธรรมชาติของนักเรียนกลุ่มนี้ต้องกำกับตนเองในการเรียนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงมักจะมีทักษะในการจัดการเวลาและวางแผนการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งช่วยให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากนัก และด้วยระดับความสามารถของนักเรียนกลุ่มนี้จึงทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนเปิดโอกาสในการทำงานหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมที่ต้องตัดสินใจเอง แต่ยังคงมีการสนับสนุนจากครูสอดคล้องกับแนวคิดของ นภาพร เสี่ยงเคราะห์ ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการของนักเรียน ซึ่งสภาพแวดล้อมด้านวิชาการประกอบด้วย การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจบทเรียนได้ด้วยตนเอง (สุภาพร เสี่ยงเคราะห์, 2556)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ากิจนิสัยในการเรียนวิชาสาขานักเรียนยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก แสดงให้เห็นว่าอาจมีปัจจัยบางอย่างที่จำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นหรือเสริมสร้างเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความสนใจและความตั้งใจในการเรียนในวิชานี้ เพื่อให้เกิดกิจนิสัยในการเรียนรู้ที่ดีขึ้นในวิชาสาขานักเรียนจำเป็นต้องมีการปรับปรุงวิธีการสอน เช่น การใช้กลยุทธ์ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิด และการสร้างบรรยากาศที่ให้การสนับสนุนในการเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย (นักเรียนโครงการ วมว.) มีกิจนิสัยในการพึ่งพาตนเองสูงกว่านักเรียนในห้องเรียนปกติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอาจมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และการพึ่งพาตนเองและสามารถได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นโดยการส่งเสริมกิจนิสัยการพึ่งพาตนเองผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดอิสระและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับระดับกิจนิสัยในการเรียนวิชาศาสนาของนักเรียนที่อยู่ในระดับปานกลางเป็นสารสนเทศที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจและมีความหลากหลาย เช่น การใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ผ่านการอภิปรายหรือการทำโครงการเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับกิจนิสัยด้านการพึ่งพาตนเองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มสะท้อนให้เห็นวิธีการเรียนรู้อย่างอิสระของนักเรียน ครูสามารถประยุกต์ใช้ดิจิทัลและเครื่องมือออนไลน์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน เช่น วีดีโอ หรือบทเรียนออนไลน์ จะช่วยเพิ่มความหลากหลายและสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละกลุ่มได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจนิสัยในการเรียนกับทักษะหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มเติม

2. ควรมีการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนากิจนิสัยของนักเรียน หรือมีการติดตามพัฒนาการกิจนิสัยของนักเรียนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ประไพ จุทอง และคณะ. (2559). ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระโรงเรียนมหาวชิราวุธ อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 1(2), 77-97.
- พระมหาวิทิตย์ อภิปัญโญ, วิทยา ทองดี และปาณจิตร สุขุมาลัย. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเขวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, 10(3), 241-254.
- พระศรีรัชมขณคลบัณฑิต และคณะ. (2565). พฤติกรรมการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนไทย. วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 27(2), 82-96.
- พระมหาสมยศ เพียสา. (2553). การศึกษาและพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รติพร ตันมา และวิเชียร อารังโสติสกุล. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์ วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการบริหารเวลา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 6. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(7). 380-395.
- รินทร์ณฐา บวรวัชรเศรษฐ์ และวรางคณา โสমনันทน์. (2564). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 10(2), 121-135.
- ศุภกาญจน์ วิชานาดี และคณะ. (2564). การบูรณาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา. *วารสารปณิธาน*, 17(2), 233-256.
- สุภาพร เสี่ยงเคราะห์. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. ใน งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bilge, et al. (2014). Factors Affecting Burnout and School Engagement among High School Students: Study Habits, Self- Efficacy Beliefs, and Academic Success. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 14(5), 1721-1727.
- Clark, L. A., & Watson, D. (2016). Constructing validity: Basic issues in objective scale development. In Kazdin, A. E. (2016). *Methodological issues and strategies in clinical research* (4th ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14805-012>.
- Kazdin, A. E. (2016). *Methodological issues and strategies in clinical research* (4th ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14805-012>.
- Gahir, et al. (2022). Relationship between Study Habits and Academic Achievement of Secondary School Students. *Contemporary Research in Education and English Language Teaching*, 4(1), 1-9.
- Sarker, et al. (2024). A quantitative research of learning habits of secondary school students: An observational study in Dhaka Division. *Journal of Social, Humanity, and Education*, 4(2), 117-127.

แนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 2*

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS
SKILLS IN THE 21ST CENTURY UNDER NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วิไลวัลย์ พนิชยากุล*, สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, สันติ อุนจะนา

Wilaiwan Panitchayakul*, Supattara Pusitratthanavalee, Santi Aunjanam

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคกกราช, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: Wiwin.7567@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2) เพื่อร่างแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 325 คน ผู้ให้ข้อมูลในการร่างแนวทางพัฒนา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 ท่าน ผู้ประเมินแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษจำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา

* Received July 24, 2024; Revised February 24, 2025; Accepted March 6, 2025

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย 6 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ทักษะด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และทักษะด้านการทำงานเป็นทีม

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะผู้บริหาร, ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the current situations, problems, and obstacles in the administration of administrators in the 21st century of schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office Area 2. 2) draft guidelines for administration of educational institution administrators in the 21st century of schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office Area 2, and 3) evaluate guidelines for promoting educational administrator skills in the 21st century in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office Area 2. The sample group included school administrators and teachers under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office, Area 2, academic year 2023, totaling 325 people. Five senior professional-level administrators were information providers who drafted development guidelines. Those who evaluated guidelines for developing the skills of educational institution administrators' skills included five educational institution administrators and supervisors at the Senior Professional Level. The research tools used were questionnaires, semi-structured interviews, and assessing appropriateness, accuracy, and feasibility. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the research were found:

1. Overall, the skills of school administrators in the 21st century under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office, Area 2, were at a high level.

2. Guidelines for developing the skills of school administrators in the 21st century in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office, Area 2 consisted of six skills: communication, human relations, technology, digital, analytical and creative thinking, vision, and teamwork.

3. Overall results of evaluating the appropriateness, accuracy, and feasibility of the guidelines for developing the skills of educational administrators in the 21st century of schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office, Area 2, were at the highest level. If considering each aspect, the average was at a very high level for all items.

Keywords: Administrator skills development, 21st Century school administrator skills, School administrators skills.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการเป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่ามีความสำคัญในการที่จะบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเชิงนโยบายและทางปฏิบัติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 กำหนดสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการทำงานที่จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการจัดการศึกษา เป็นผู้จะนำองค์กรสู่เป้าหมายหรือไม่ สิ่งที่มีผู้บริหารที่แตกต่างกัน คือ การมีหรือใช้ทักษะการบริหารต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญของผู้บริหารโดยเฉพาะยิ่งในศตวรรษ ที่ 21 ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและผันผวนมาก ทำให้ผู้บริหารรุ่นใหม่ต้องเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องปรับตัวเองมาเป็นผู้นำเพื่อการปฏิรูปซึ่งสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้คนในองค์กร และใช้ศักยภาพของตัวเองอย่างเต็มที่และตามความสามารถและ

มุ่งมั่นสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ก้าวไกลและทันสมัย ความทันสมัยในเรื่องเทคโนโลยี เป็นสิ่งท้าทายความสามารถผู้บริหารในการพัฒนาทักษะของตนเองให้สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ท้นต่อสถานการณ์และเหตุการณ์ที่กระตุ้นความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา คุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงมีเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง มีความเป็นผู้นำต้องนำความเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี โดยอาศัย ความสามารถด้านวิชาการ การสื่อสารและเทคโนโลยี การเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างพลังสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (โยธินนิลคช, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพันธกิจที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาศักยภาพ คุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ทั้งพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะเป็นมืออาชีพในการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษาผลที่เกิดจากการบริหารจัดการของผู้บริหาร จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2, 2566)

จากความสำคัญที่กล่าวมาในขั้นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหาร ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารงานที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน แก้ไข ตลอดจนการบริหารงานที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนให้เกิดผลประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อร่างแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

3. เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ได้สรุปผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล 4) ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ 5) ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ 6) ทักษะทักษะทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนการวิจัย ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และอุปสรรค ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 325 คน ได้จากการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการในการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานที่ปฏิบัติการในโรงเรียนและปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 5 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางส่งเสริมทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา หรือเทียบเท่า มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์การบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.857-0.943 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.976

2. แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง การร่างแนวทางการในการบริหารงานของผู้บริหาร ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

3. แบบประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความน่าจะเป็นของแนวทางส่งเสริม ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรคของทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและอุปสรรคของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทักษะด้านการสื่อสาร	4.38	0.35	มาก
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.46	0.51	มาก
3. ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล	4.40	0.43	มาก
4. ทักษะด้านคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์	4.53	0.46	มากที่สุด
5. ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.52	0.47	มากที่สุด
6. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	4.53	0.48	มากที่สุด
ภาพรวม	4.48	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรคของทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะด้านการทำงานเป็นทีมและทักษะด้านคิดวิเคราะห์และ

สร้างสรรค์ รองลงมา คือ ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะด้านการสื่อสาร

2. การวางแผนทางการพัฒนาแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการให้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

ทักษะด้านการสื่อสาร จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าผู้บริหารควรมีการแนวทางการพัฒนา คือ 1) การพัฒนาการทำงานและการใช้ชีวิต โดยส่งเสริมให้มีความสนใจใคร่รู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ เข้าใจรูปแบบและทิศทางของเทคโนโลยีและดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว 2) พัฒนาดตนเองทางวิชาชีพและการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมสนับสนุนการอบรมการใช้สื่อ แอปพลิเคชันใหม่ ๆ ในการนำมาใช้จริงผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ไปยังผู้ร่วมงาน 3) การส่งเสริม สนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยเพื่อยกระดับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าควรมีแนวทางพัฒนา คือ 1) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ทำงานอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) การบริหารงานที่ชัดเจน ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมาภิบาลตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและ 3) เห็นคุณค่าของวิชาชีพตนเอง คน และทรัพยากรที่มีอยู่

ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าควรมีแนวทางพัฒนา คือ 1) พัฒนาการทำงานและการใช้ชีวิต ส่งเสริมให้มีความสนใจใคร่รู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ เข้าใจรูปแบบและทิศทางของเทคโนโลยีและดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว 2) ส่งเสริม อบรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์และช่องทางต่าง ๆ แอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากร และนักเรียน เข้าถึงแหล่งความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ได้อย่างราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ 3) ดำเนินงานพัฒนาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ สื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ เครื่องมือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าควรมีแนวทางพัฒนา คือ 1) ศึกษาแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปการศึกษา แผนจากต้นสังกัด เพื่อนำมาวางแผนกำหนดเป็นแผนพัฒนาสถานศึกษา กลยุทธ์ พันธกิจ ของสถานศึกษา การวางแผนกำลังคน การสรรหา และการเลื่อนตำแหน่ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน และระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล 2) สนับสนุนให้มีกระบวนการพัฒนาบุคลากรเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน ซึ่งจะทำให้ครู

เห็นความสำคัญของการพัฒนาที่มีต่ออาชีพของตน 3) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย รวมถึงชุมชนร่วมปรึกษาหารือตกลงร่วมกันและร่วมให้คำปรึกษาแนะนำได้ทุกปัญหาที่เกิดขึ้น 4) รู้ เข้าใจ และปฏิบัติงานตามมาตรฐานการการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีความทันสมัย และเน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะสูง 6) มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม 7) ส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัล มีทัศนคติและกรอบความคิดในการทำงานด้วยความรับผิดชอบและความสุจริต มีคุณธรรมและจริยธรรม

ทักษะด้านกำหนดวิสัยทัศน์ จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าควรมีแนวทางพัฒนา คือ 1) มีวิสัยทัศน์สร้างความชัดเจนในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสถานศึกษาให้ชุมชนรับทราบ 2) สร้างเครือข่าย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังปัญหาและหาแนวทาง ในการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความต้องการของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ชุมชน 3) นำการบริหารแบบ PDCA คือ มีการวางแผน ลงมือทำ ตรวจสอบและประเมินผล มาใช้ในองค์กร

ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าควรมีแนวทางพัฒนา คือ 1) มีภาวะผู้นำเพื่อให้ครูเชื่อมั่นในการเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นต้นแบบในทางความคิดและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อสถานศึกษาและประโยชน์ส่วนรวม และสามารถถ่ายทอดโน้มน้าวให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติตามได้ 2) ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นให้ครูและบุคลากร ยึดมั่นในค่านิยมการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 3) สร้างพลังเชิงบวกที่จะสนับสนุนให้บุคลากรได้ตระหนักและมีจิตสำนึกในการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน 4) มีการนิเทศ ติดตาม ตามแผนงาน การนำผลการนิเทศ และประเมินไปปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมในการเรียนการสอน

3. ผลการประเมินแนวทางแนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ความถูกต้องของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานจากระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ทักษะ ด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล และทักษะด้านการสื่อสาร ที่ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายในฐานะผู้นำการปฏิบัติงานเป็น แบบอย่างที่ดี สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีด้านการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน จนเป็นที่ยอมรับจาก ผู้ร่วมงาน และสามารถควบคุมและดูแลการปฏิบัติงานในด้านบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ในการเพื่อให้ผู้ร่วมงานในองค์กรปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของ องค์กรที่วางไว้เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการมีความก้าวหน้าบรรลุตามแผนนโยบาย มาตรฐานที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่ใช้ทั้งศาสตร์และ ศิลป์ในการบริหารที่สำคัญในช่วงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดการเปลี่ยนทุก ๆ ด้านขององค์กรอันมีผลต่อการบริหารจัดการและคุณภาพของผู้เรียน จึงส่งผลให้สภาพปัญหา และอุปสรรคในทักษะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีรัตน์ ถาวรวิธ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า 1) ทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แนวทางการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ภายในโรงเรียนควรเลือกใช้ช่องทางในการสื่อสารที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถในการ เข้าถึงข้อมูลที่ได้รับสารมีความถนัด รวดเร็ว และถูกต้อง อีกทั้งควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อ แนะนำการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีการประเมินการ ใช้งานช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ โดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้งาน ซึ่งวิธีการและช่องทาง การสื่อสารควรมีความหลากหลาย โดยอาศัยเทคโนโลยีในการสื่อสาร (ปวีรัตน์ ถาวรวิธ และคณะ, 2565) สอดคล้องงานวิจัยของสุวิมล ทองจำรัส และสัจจวรรณ ทรัพย์พสุ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและ รายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะทางด้านการสื่อสาร ทักษะทางด้านการบริการจัดการองค์การ

ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (สุวิมล ทองจำรัส และสจิวรรณ ทรรพสุ, 2563)

2. แนวทางการส่งเสริมทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า มี 6 ด้าน คือ แนวทางพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล แก้วอ่อน ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่าแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านการสื่อสาร คือการพัฒนาผู้บริหารให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านการสื่อสาร มีความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารที่แตกต่างของบุคคล ตามอุปนิสัยกิริยา หรือการกระทำ โดยสร้างความเข้าใจแล้วค่อยพัฒนา เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของผู้พูดที่ต้องการสื่อสารและพัฒนาทักษะการพูดให้กับผู้บริหาร เช่น การเปิดโอกาสให้ได้ฝึกพูดในโอกาสต่าง ๆ ด้วยการใช้ภาษาที่ฟังเข้าใจง่าย การพูดอย่างสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย และมีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้ฟัง (พรพิมล แก้วอ่อน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ วรรณา ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เน้นสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรและผู้บริหารเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและมอบหมายงานให้มีความเหมาะสมและการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน (ชานนท์ วรรณา, 2562) แนวทางการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของของ อรุษา วงศ์จรัสเกษม ได้ศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในด้านผู้บริหาร มีการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอบถามความต้องการ ของครูผู้ปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณส่งเสริมการใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) การแจ้งข่าวสารรายละเอียดที่ชัดเจน ทำความเข้าใจกับครูวางแผนนโยบายของโรงเรียน กำหนดวิธีการทำงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ครูในการทำงานที่ชัดเจน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจ (อรุษา วงศ์จรัสเกษม, 2561) แนวทางการพัฒนาทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล แก้วอ่อน ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า การพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีองค์ความรู้รอบด้าน และเชี่ยวชาญ โดยการหมั่นศึกษามากหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารอื่น ซึ่งจะส่งผลให้มีความเชื่อมั่นว่าผลงานที่สร้างสรรค์ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาอย่างดีบนพื้นฐานของความรอบรู้รอบด้าน ทำให้สามารถที่จะตัดสินใจสร้างสรรค์ผลงานนั้นได้ เปิดใจกว้าง

เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป การพัฒนาผู้บริหารโดยการให้ฝึกเรียนรู้จากประสบการณ์ ในการคิดหรือตัดสินใจสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ โดยให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุดและเกิดประโยชน์หรือผลสัมฤทธิ์สูงสุด และการพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักการยอมรับมุมมองที่แตกต่าง เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานใหม่ ผลงานใหม่ โดยไม่ตำหนิเมื่อเกิดข้อผิดพลาด แต่ในทางตรงกันข้าม เสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมและการให้คำชมอย่างต่อเนื่อง (พรพิมล แก้วอ่อน, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีจำนวน 3 ด้านที่ต้องได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์และด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ สรุปได้ดังนี้ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานในประเทศ ต่างประเทศ หน่วยงานทางการศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ 2) เปิดโอกาสให้ผู้บริหารครูผู้สอน บุคลากรกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน (สัตตบุษย์ โพธิ์รุท, 2564) แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีม อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ พบว่าผู้บริหารต้องมีทักษะของการทำงานเป็นทีมคือรู้จักสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง รู้จักการกระตุ้นให้ทีมงานร่วมกันทำงานอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ทีมงานได้แสดงศักยภาพในการทำงานเต็มความสามารถและมอบหมายงานรวมถึงให้อำนาจในการตัดสินใจให้กับทีมงานอย่างเต็มที่ และให้ความไว้วางใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานแก่ทีมงาน (ปัทมา ประทุมสุวรรณ, 2562)

3. ความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่มากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสื่อสาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และทักษะการทำงานเป็น ร่องลงมา ทักษะด้านคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ นฤมล คูหาแก้ว ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่าแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านชักนำ จูงใจ โน้มน้าวใจ 5) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมและพัฒนาดตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและนาพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จด้วยการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหาร (นฤมล คูหาแก้ว, 2563)

ความถูกต้องของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสื่อสาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของอรรษา ปะภาวะเต ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 5 องค์ประกอบ 29 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ มีระบบการวางแผนและสร้างแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างสังคมแห่งปัญญา โดยการกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรมหรือการอบรมออนไลน์ เข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในหลักจริยธรรมเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสังคมดิจิทัล ในการใช้สื่อที่เหมาะสม (อรรษา ปะภาวะเต, 2564)

ความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล รองลงมาคือ ทักษะการทำงานเป็นทีม และต่ำสุดคือ ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ พิณรัตน์ และกุหลาบ ปุริสาร ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 4 ด้าน 11 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (สันติ พิณรัตน์ และกุหลาบ ปุริสาร, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการผู้บริหารต้องมีการสำรวจและสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนของครูชี้ให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอด้านการบริหารจัดการผู้บริหารสร้างระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดเก็บข้อมูลให้มีความถูกต้อง ทันสมัยและมีช่องทางเข้าถึงอย่างหลากหลาย ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กำหนดวิสัยทัศน์

และแผนกลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวย สนับสนุนเรื่องของเทคโนโลยีด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องมีการสังเกตการสอนของครูในรูปแบบที่หลากหลาย มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับจุดเด่นของการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน (มณิรัตน์ สุดเต้, 2563)

สรุป

แนวทางการส่งเสริมทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า มี 6 ด้าน

ทักษะด้านการสื่อสาร แนวทางการส่งเสริมคือ 1) ส่งเสริมให้มีความเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ รูปแบบและทิศทางของเทคโนโลยีและดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว 2) สนับสนุนการพัฒนาอบรม การใช้สื่อ แอปพลิเคชันใหม่ ๆ 3) การส่งเสริม สนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ แนวทางส่งเสริมคือ 1) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีทำงานอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) การบริหารงานที่ชัดเจนปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมาภิบาล 3) เห็นคุณค่าของวิชาชีพตนเอง คน และทรัพยากรที่มีอยู่

ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล แนวทางส่งเสริมคือ 1) เข้าใจรูปแบบและทิศทางของเทคโนโลยีและดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว 2) ส่งเสริม อบรมการเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากร และนักเรียน แลกเปลี่ยนความรู้ มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ สื่อนวัตกรรมทันสมัย

ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ แนวทางส่งเสริมคือ 1) ศึกษากำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา กลยุทธ์ พันธกิจ ของสถานศึกษา และระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล 2) สนับสนุนให้มีกระบวนการพัฒนาบุคลากร 3) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย 4) รู้ เข้าใจ และปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการทันสมัย พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะสูง 6) มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม 7) ส่งเสริมทัศนคติและกรอบความคิด คุณธรรมและจริยธรรม

ทักษะด้านกำหนดวิสัยทัศน์ แนวทางส่งเสริมคือ 1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่ชัดเจน 2) สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังปัญหาและหาแนวทางในการบริหาร 3) นำการบริหารแบบ PDCA

ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม แนวทางส่งเสริมคือ 1) มีภาวะผู้นำเป็นต้นแบบในทางความคิดและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน 2) ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้ครูและบุคลากร ยึดมั่นในค่านิยมการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 3) สร้างพลังเชิงบวกที่จะสนับสนุน

ให้บุคลากรได้ตระหนักและมีจิตสำนึกในการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน 4) มีระบบการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมในการบริหารจัดการ

ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำเป็นข้อมูลให้แก่องค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน แก้ไข ตลอดจนการพัฒนาทักษะในด้านบริหารงานที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ขยายผลจากการวิจัยเป็นแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. (2566). แผนพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2.
- ชานนท์ วรรณ. (2562). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นฤมล คูหาแก้ว. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- พรพิมล แก้วอ่อน. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปวีรัตน์ ถาวร และคณะ. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วารสารครุทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2(2), 13-22.
- มนิรัตน์ สุดเต้. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ .
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สันติ พิณรัตน์ และกุหลาบ ปริสสาร. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13, 70-83.
- สุวิมล ทองจำรัส และสัจจวรรณ ทรรพสุ. (2563). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 10(3), 168-178.
- อรอุษา วงศ์จรัสเกษม. (2561). ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อรรถา ปะภาวะเต. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. Journal of Modern Learning Development, 6(4), 191-192.
- Krejcie, R.V.& Morgan. D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(1), 607-610.

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2*
STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING TEACHERS'S WORK IN MOTIVATION IN SCHOOL
UNDER THE PHATTHALUNGPRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

เบญจวรรณ คงเกลี้ยง, สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, สันติ อุนจะนำ
Benjawan Kongklieng, Supattara Pusitratthanavalee, Santi Aunjanam
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์, ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand
*Corresponding author E-mail: Bengawankongklieng3@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 4) ศึกษาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู กลุ่มตัวอย่าง คือครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำนวน 294 คน แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 สถิติในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

*Received April 25, 2024; Revised February 11, 2025; Accepted February 13, 2025

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ใช้ในการพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านการกำหนดทิศทางการเชิงกลยุทธ์ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์การบริหารสถานศึกษา สามารถร่วมกันทำนายแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 51.4

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.542 + 0.307X_2 + 0.135X_1 + 0.139X_5 + 0.094X_3$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z} = 0.399ZX_2 + 0.203ZX_1 + 0.191ZX_5 + 0.162ZX_3$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

This research aimed to study 1) the level of strategic leadership of school administrators, 2) the level of motivation for teachers' performance in school, 3) the relationship between strategic leadership of school administrators and teachers' performance motivation, and 4) the variables predicting the strategic leadership of school administrators that affect teachers' performance motivation. The sample group was 294 teachers under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2. The reliability of the entire questionnaire was 0.948. The data analysis statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results showed that:

1. School administrators' strategic leadership level under the Phatthalung Primary Educational Service Area 2 was at the highest level.
2. The level of motivation for teachers' performance in school under the Phatthalung Primary Educational Service Area 2 was at the highest level.
3. The relationship between strategic leadership of school administrators and teachers' performance motivation in schools under the Phatthalung Primary

Educational Service Area Office 2 was positive, with statistical significance at the .001 level.

4. The strategic leadership of school administrators used in predicting teachers' performance motivation in schools under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2 were the aspect of inspiring subordinates, setting strategic direction, revolutionary thinking methods, and setting the vision for educational institution administration. These could predict teachers' performance motivation in schools at 51.4%.

The prediction equation in score was as follows:

$$\hat{Y} = 1.542 + 0.307X_2 + 0.135X_1 + 0.139X_5 + 0.094X_3.$$

The forecast equation in score form Standard was as follows:

$$\hat{Z} = 0.399ZX_2 + 0.203ZX_1 + 0.191ZX_5 + 0.162ZX_3$$

Keywords: Leadership, Strategic leadership, Motivation for performance

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2575 ได้ระบุบทบาทของผู้บริหารว่า เป็นผู้มีภาวะผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามสมรรถนะและมาตรฐานตำแหน่งและบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2575) สอดคล้องกับคຸຣສາທີ່ได้ระบุมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารในมาตรฐานที่ 11 ด้านเป็นผู้นำและสร้างผู้นำว่าต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพสร้างวัฒนธรรมขององค์กรด้วยการพูดนำปฏิบัติ นำ และจัดระบบงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม โดยการให้รางวัลแก่ผู้ทำงานได้สำเร็จ แล้วจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดได้เองตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เองของผู้ร่วมงานทุกคน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานนับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัว กลไกสำคัญสำหรับการพัฒนาคนเพื่อพัฒนาชาติ คือ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ในการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทางการบริหารการศึกษา ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาสามารถพิจารณาได้จากคุณภาพของผู้เรียน (กัลยา อาทรกิจ 2561)

ภาวะผู้นำกลยุทธ์มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของกิจการขององค์กรช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมและขอบเขตได้กว้างขวางและชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์ปัญหาในระดับที่มีนัยสำคัญต่ออนาคต

ขององค์กรซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าภาวะผู้นำกลยุทธ์ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการกำหนดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรตามทิศทางที่ชัดเจนและเป็นเครื่องนำทางที่เป็นรูปธรรมสำหรับสมาชิกโดยช่วยให้สมาชิกเข้าใจในวิสัยทัศน์วัตถุประสงค์และทิศทางที่แน่นอนขององค์กรไม่ก่อให้เกิดความสับสนหรือความขัดแย้งในการทำงานทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์จะมีการศึกษาวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรอย่างรัดกุมและชัดเจนทำให้การดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มีเทคนิคหรือกลยุทธ์การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ (วิรัตน์รัตน์ เสือจอย, 2564) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องมีในการโน้มน้าวใจบุคคลให้ปฏิบัติงานและช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำกลยุทธ์เป็นการทำงานหลายหน้าที่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและเป็นการช่วยเหลือองค์กรในการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ มีมุมมองระยะยาวและสร้างความยืดหยุ่นให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย การกำหนดทิศทางและการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กรในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้รวมถึงความสามารถในการทำนายอนาคตด้วยมีสายตาวีไกลรับฟังบุคคลอื่นในการสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์เท่าที่จำเป็น วางแผนกลยุทธ์และการใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์นำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ มีการมองวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีการวางแผนการกำหนดทิศทางกลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษาสามารถจูงใจให้ครูทำงานเป็นทีม เกิดความสามัคคีในองค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา คุณสมบัติเหล่านี้จะสามารถส่งผลให้เกิดการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่ดีและทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ (ภูเดช นิธิฐานนท์, 2563)

แนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำกลยุทธ์ ผู้นำจะต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์ การสื่อสารและการเจรจาต่อรอง การแก้ปัญหาและการตัดสินใจในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของโรงเรียนเป็นอีกบทบาทหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการแข่งขันในยุคสมัยปัจจุบันหากโรงเรียนใดขาดการวางแผนและการใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมแล้วโรงเรียนก็จะเติบโตช้า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษาทั้งความรู้ ความเข้าใจ บุคลิกภาพและประสบการณ์ด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาเพราะหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะเกิดความไม่คล่องตัว ไม่เข้าใจในดำเนินการ การปฏิบัติงานทำให้สถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2563) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ต้องใช้กระบวนการและกลยุทธ์ในการเป็นภาวะผู้นำจูงใจครูหรือผู้ร่วมงานทุกคนให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความร่วมมือและร่วมใจปฏิบัติ

ภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจโดยการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างดี เพราะการทำงานใดก็ตามถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการ คือความสามารถหรือทักษะในการทำงาน และการตั้งใจ เป็นการโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน (กัญจะณา พุ่มมาลา, 2563) ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าว มีการพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมและพัฒนาตนเองเพื่อช่วยในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ทันต่อยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

จากสภาพปัญหา ความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นจะนำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการวางแผนและกำหนดองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ รวมถึงการบริหารองค์กรที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา 4) การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 5) วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ 6) การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 6 ด้าน 1) ด้านการยอมรับนับถือ 2) ด้านความสำเร็จในการทำงาน 3) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนครู 1,227 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนครูผู้สอน 294 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดจากตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 294 คน ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามเครือข่ายอำเภอในเขตพื้นที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน จำนวน 31 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2	n = 294		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	4.79	0.517	มากที่สุด
2. การสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.81	0.509	มากที่สุด
3. การกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา	4.82	0.550	มากที่สุด
4. การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.83	0.520	มากที่สุด
5. วิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา	4.85	0.453	มากที่สุด
6. การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ	4.86	0.492	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.83	0.506	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รองลงมา คือ วิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	n = 294		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การยอมรับนับถือ	4.63	0.509	มากที่สุด
2. ความสำเร็จในการทำงาน	4.64	0.491	มากที่สุด
3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.63	0.492	มากที่สุด
4. ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน	4.86	0.351	มากที่สุด
5. ความรับผิดชอบ	4.64	0.485	มากที่สุด
6. ค่าตอบแทนและสวัสดิการ	4.56	0.529	มากที่สุด
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	4.66	0.476	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน รองลงมา คือ ความสำเร็จในการทำงาน และด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาพรวมระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ภาพรวม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r=.687$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (X_2) ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (X_1) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา (X_5) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา (X_3) สามารถร่วมกันทำนายแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 สามารถอธิบายการผันแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 51.4 ($R^2 = 51.4$) ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.17

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รองลงมา คือ วิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาพัทลุง เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่มีทักษะหลาย ๆ อย่างอยู่ในตัวทั้งความสามารถ มุมมอง ความคิด และพฤติกรรมที่ผสมผสานทั้งเหตุผลบวกจินตนาการ เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นผู้นำ มีการโน้มน้าว ชี้แนะชักชวนกระตุ้น ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามแนวทาง และสามารถสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มูฟิต วาโซะ ที่กล่าวว่า ผู้นำที่มีความคิด

ความเข้าใจระดับสูงนั้นผู้บริหารต้องมีความสามารถคิดวิเคราะห์ แยกองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สามารถกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายมีความสามารถในการคิดเชิงสังเคราะห์มีความสามารถคิดเชิงสร้างสรรค์มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ มีการคิดพิจารณา ทบทวนก่อนการตัดสินใจและมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (มุฟิต วาโซะ, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัย ภาวิณี ร่มรวย ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ภาวิณี ร่มรวย, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุฟิต วาโซะ ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานีอยู่ระดับมาก (มุฟิต วาโซะ, 2564)

2. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน รองลงมา คือ ความสำเร็จในการทำงาน และด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ค่าตอบแทนและสวัสดิการผู้วิจัยคิดว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ สิ่งจูงใจในการทำงานของครูแต่ละคนที่ทำให้ครูปฏิบัติงาน ด้วยด้วยความตั้งใจ เต็มใจและพึงพอใจที่ทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมายได้ตามประสิทธิผลที่ต้องการ นอกจากนี้แรงจูงใจเป็นการกระตุ้นจิตใจของครูโดยใช้สิ่งเร้าหรือสิ่งจูงใจเพื่อให้ปฏิบัติงานได้บรรลุตามความต้องการขององค์กรซึ่งกระทำด้วยความเต็มใจ พุ่งเททั้งแรงกาย แรงใจ และใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด อรรถพร ภัทรดำเนินสุข ที่กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความสามารถเพื่อดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกซึ่งแรงจูงใจในการทำงานอาจเกิดขึ้นได้หลายตัวแปรทั้งที่เป็นภายในและภายนอก ตัวแปรปัจจัยภายในหรือตัวแปรส่วนบุคคลเรียกว่า Individual Variables คือแรงจูงใจอาจจะเป็นแรงผลักดัน อารมณ์ แรงปรารถนา ความไม่สมหวัง ความขัดแย้งในจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อยากทำงานและไม่อยากทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากปัจจัยภายในก็อาจจะมีปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น รางวัล การเลื่อนเงินเดือน อิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน ความสะดวกสบาย สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานทั้งสิ้น (อรรถพร ภัทรดำเนินสุข, 2563) อีกทั้งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มั่นสนันท์ มีทรัพย์ทอง ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานของครู สังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง, 2563)

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดแรงจูงใจ เกิดความรู้สึกหรือทัศนคติเชิงบวก สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงานแก่ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นการสนับสนุน ผลักดัน ให้ครูและผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ทุกคนลงมือปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังเพื่อจะนำมาซึ่งการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งมูลเหตุจูงใจที่สำคัญคือ ความต้องการ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย จะนำมาซึ่งการปฏิบัติที่ดีของบุคลากรที่จะทำให้บุคลากรมีความจงรักต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ธรรมธัชกุล ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเงินเดือนและผลตอบแทน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านความรู้สึกรักในงานที่ปฏิบัติ (ขจรศักดิ์ ธรรมธัชกุล, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ ภัทรดำเนินสุข ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง (อรวรรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564) รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ สมวงศ์ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กนกวรรณ สมวงศ์, 2564)

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านการ

กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครูตามความสนใจ และตามความสามารถของแต่ละบุคคล สร้างความรู้สึกรู้สึกหรือทัศนคติเชิงบวก เป็นความรู้สึกรู้สึกที่เกิดขึ้น และเป็นแรงผลักดันหรือกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมด้วยความเต็มใจ เพื่อจะนำมาซึ่งการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพจะนำมาซึ่งการปฏิบัติที่ดีของบุคลากรที่จะทำให้บุคลากรมีความจงรักต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ สุจิตรา ถาปันทแก้ว และคณะ ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีต่อประสิทธิผลการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร คือ นโยบายและการบริหาร ความรับผิดชอบ และเงินเดือนและค่าตอบแทน (สุจิตรา ถาปันทแก้ว และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระวัฒน์ ขาแสน ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่าตัวแปรปัจจัยจูงใจของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสามารถร่วมกันทำนาย ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลสูงสุด คือ โอกาสความก้าวหน้า ความสำเร็จของงาน การได้รับการพัฒนา และลักษณะของงาน (วีระวัฒน์ ขาแสน, 2566) รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ธรรมธัชกุล ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11 พบว่าตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารราย พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ คือ ด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้อื่น การเป็นต้นแบบนำทาง การสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วม ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด ด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้อื่น ต้นแบบนำทาง การสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วม (ขจรศักดิ์ ธรรมธัชกุล, 2564)

สรุป

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผู้บริหารมีการส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์และสร้างสิ่งใหม่ๆ มีความคิดจินตนาการและสร้างนวัตกรรมนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่สร้างสรรค์ วิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายได้ชัดเจน มีความสามารถคิดแบบองค์รวมเพื่อให้องค์การบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และผู้บริหารมีความคิดนอกกรอบคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อนำมาพัฒนาองค์การอย่างยั่งยืน ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดเชิงบูรณาการ ผู้บริหารและครูมีบทบาทร่วมกันในการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การวางแผนและกำหนดทิศทางของกลยุทธ์ กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและนำความรู้ข้อมูลสารสนเทศและข้อมูลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อความสำเร็จในหน้าที่การงานและการทำงาน เมื่อผู้บริหารวิสัยทัศน์ที่ดี ให้ความสำคัญกับบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ทิศทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษานั้น ๆ ก็สามารถสร้างแรงจูงใจและจะนำไปสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้อย่างดียิ่งขึ้นต่อไปต่อสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรให้การส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ให้กับผู้บริหารเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป
2. หน่วยงานต้นสังกัดหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการจัดการและบริหารงานส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มากยิ่งขึ้น
3. การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้เข้าถึงผู้บริหารอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการ และดูแลครูภายในสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของครูในโรงเรียน เพื่อขยายองค์ความรู้ เกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการกำหนดทิศทางต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยอาศัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในหน่วยงานภาครัฐและ

เอกชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาแรงจูงใจในการทำงานงานของครูในองค์กรในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4. การศึกษาแนวทาง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ สมวงศ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพรเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

กัญจะณา พุ่มมาลา. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

กัลยา อาทกริจ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. ใน การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ขจรศักดิ์ ธรรมธัญกุล. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภาวิณี ร่มรวย. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 22(1), 210-228.

ภูวเดช นิธิธานนท์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- มูฟิต วาโซะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี. ใน การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีระวัฒน์ ชาแสน. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2563). รายงานประจำปี 2563. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2566 จาก <https://online.fliphtml5.com/jexjm/lthc/#p=1>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิก.
- สุจิรา ถาบันแก้ว และคณะ. (2566). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 11(43), 215-226.
- อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข. (2654). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

RIDPA MODEL: การออกแบบการเรียนรู้ ที่ผสมผสานระหว่าง DESIGN THINKING กับ ADDIE MODEL * RIDPA MODEL: LEARNING DESIGN INTEGRATING DESIGN THINKING WITH ADDIE MODEL

เฉลิมพล บุญฉายา*, อภิรักษ์ โต๊ะตาหยง, อุดลย์ ภัยชำนาญ,
มะหะมะรอสลี แมยู, अब्दुलगनी เต๊ะมะหมัด

Chalermporn Boonchaya*, Apirak Tohtayong, Adul Paichamnan,
Abdulghani Tehmamad, Mahamaroslee Maeyu

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, ประเทศไทย

Fatoni University, Thailand

*Corresponding author E-mail: boot2554@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาการผสมผสานกันระหว่าง Design Thinking กับ ADDIE Model เพื่อพัฒนารอบคิดการออกแบบการเรียนรู้ ด้วยการสังเคราะห์แนวทางทั้งสองนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างมุมมองใหม่ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การศึกษาพบประเด็นสำคัญจากทั้งสองแนวคิด คือ RIDPA Model ได้แก่ 1) Realize การทำความเข้าใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง 2) Instructional objective การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน 3) Design การออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ 4) Prototyping การสร้างต้นแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และ 5) Assessment การประเมินผลแบบองค์รวมและประเมินพัฒนาการ RIDPA Model สามารถช่วยให้การออกแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับผู้เรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: กรอบคิด, การออกแบบการเรียนรู้, การคิดเชิงออกแบบ, แอดดี โมเดล, ริดพาโมเดล

Abstract

This article explores the integration of Design Thinking and the ADDIE Model to develop a framework for designing learning experiences by synthesizing both approaches. The aim is to provide a fresh perspective in instructional design,

*Received June 30, 2024; Revised February 27, 2025; Accepted March 6, 2025

drawing key insights from both methodologies. The RIDPA Model emerges as a pivotal concept consisting of 1) Realize: understanding learners deeply, 2) Instructional objective: setting clear learning goals, 3) Design: designing learning management strategies, 4) Prototyping: creating a learning plan model, and 5) Assessment: holistic assessment and development evaluation. The RIDPA Model can help design learning experiences tailored to learners and enhance efficiency in learning management.

Keywords: Framework, Learning design, Design Thinking, ADDIE Model, RIDPA Model

บทนำ

การออกแบบการเรียนรู้เป็นกระบวนการระบบในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ การสร้างวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ โดยวางแผนกิจกรรมที่จะดำเนินการ สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และการประเมินความสำเร็จ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ การทำความเข้าใจผู้เรียน การนำวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมมาประยุกต์กับผู้เรียน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยและมีความหมายสำหรับผู้เรียน (Saputro, Haenilah, & Adha, 2022) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Watthanathum, 2022) การออกแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องทำความเข้าใจการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพราะเป็นกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณค่าสำหรับผู้ใช้ โดยเน้นฐานคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ถูกนำมาใช้ในวงการศึกษา สำหรับการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ซึ่งช่วยให้ครูและผู้เรียนสามารถหาวิธีแก้ปัญหาการเรียนรู้ที่ซับซ้อน ด้วยการกำหนดปัญหาให้ชัดเจน ทำความเข้าใจผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงนำไปใช้สร้างสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนนำไปเป็นกระบวนการเรียนรู้ และนำไปใช้เป็นวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา (Meinel, Krohn, 2022) นอกจากนั้นการทำความเข้าใจแนวคิด ADDIE Model ไปควบคู่กันก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ได้รับการยอมรับทั่วโลก มีจุดมุ่งหมายในการออกแบบให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่เชื่อมต่อและเชื่อมโยงกัน ถือเป็นรูปแบบที่ใช้กันมากที่สุดสำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้

อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาในข้อที่ 2 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และ

คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม (Thai government gazette in Thai, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้การได้มาของความรู้ของผู้เรียนขยายปริมาณออกไปไกลกว่าห้องเรียนแคบ ๆ ซึ่งต้องการผลผลิตจากระบบการศึกษาที่มีทักษะและสมรรถนะที่หลากหลาย (Rex, 2017)

ในขณะที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยยังไม่สามารถปรับตัวได้อย่างทันการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และครูยังไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้ (Hard Skills) ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) การคิดเลขเป็น (Arithmetic) ทักษะด้านอารมณ์ (Soft Skills) ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural, Unders tranding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Commenting and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) และเกิดสมรรถนะ การแก้ไขปัญหาและคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Technology and Lifelong Learning Skills) ทักษะด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม (Communication and Teamwork Skills) ทักษะด้านความคิดวิเคราะห์และการวิจัย (Critical Thinking and Research Skills) ทักษะด้านการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและการปรับตัว (Silatejoand, & Vilasinee, 2022); (Panich, 2020)

จากข้อมูลรายงานการศึกษาไทย 2565 ของสภาการศึกษา พบว่าการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันมีหลายปัญหา อาทิ ครูส่วนใหญ่ไม่มีคุณภาพมาตรฐาน หลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนเน้นวิชาและครูเป็นตัวตั้ง ไม่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นการท่องจำ แต่ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนสมัยใหม่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น และการศึกษาแปลกแยกจากสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคม อีกทั้งการศึกษาขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกับด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (Office of Education Council, 2022)

ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัว เรียนรู้ ตระหนักและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผ่านการออกแบบที่สอดคล้องต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตรมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การคิดเชิงนวัตกรรม

บทความชิ้นนี้ จึงได้ศึกษา แนวคิด Design Thinking และ ADDIE Model ซึ่งผู้เขียนได้ทบทวนงานวิจัย บทความทางวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนารอบคิดการออกแบบการเรียนรู้ ด้วยการสังเคราะห์แนวทางทั้งสองนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างมุมมองใหม่ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีลำดับการนำเสนอ คือ แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) แนวคิดการออกแบบของ ADDIE MODEL และกรอบคิดการออกแบบการเรียนรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์ คือ RIDPA Model ซึ่งครูหรือผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้สามารถนำกรอบคิดนี้ไปใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

การคิดเชิงออกแบบถูกกล่าวถึงครั้งแรกโดยนักวิทยาศาสตร์ที่ได้รับรางวัล Nobel ชื่อว่า Herbert A. Simon โดยเขียนไว้ในหนังสือของเขาชื่อ The Science of artificial ในปีตั้งแต่ปี 1969 และมีวิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ แต่เริ่มมีชื่อเสียงที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด โดยมีการจัดตั้ง Design School ที่เน้นแนวคิดการออกแบบโดยใช้มนุษย์เป็นศูนย์กลาง Human Center จนทำให้มีลูกศิษย์ของสำนักนี้จำนวนมากออกไปทำงานภาคอุตสาหกรรม บริษัทด้านเทคโนโลยี ส่งผลต่อการขยายแนวคิด Design Thinking ประกอบกับมีศาสตราจารย์ 2 ท่าน ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้นำ Design Thinking มาสอนและออกแบบอาชีพ อนาคตของลูกศิษย์ จนได้รับความสำเร็จ นอกจากนั้นนายกรัฐมนตรีของสิงคโปร์ก็พูดว่าประเทศสิงคโปร์จะพัฒนาไปได้ จำเป็นต้องใช้แนวคิด Design Thinking จึงทำให้แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับไปอย่างแพร่หลาย ต่อมาได้มีการขยายแนวคิด Design Thinking ออกไปหลายโมเดล เช่น Google Design Sprint, IBM Design Thinking แต่ในงานชิ้นนี้ได้ใช้โมเดลของ Institute of Design of Stanford ที่อยู่บนหลักคิดพื้นฐานคือใช้คนเป็นศูนย์กลาง (Human Center) และอาศัยกระบวนการทำงานที่ต้องใส่ใจใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติ (Heart Head Hand) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Chittep, et al., 2021); (Gerstbach, 2016); (Lewrick, Link, and Leifer, 2020); (Rojsangrat, 2016); (Noipinit, Supap, & Klineam, 2019)

1. การทำความเข้าใจกลุ่มนักเรียน (Empathize) เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนที่เราต้องการจะแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยประเด็นที่จะต้องทำความเข้าใจคือ อารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคติ ความชอบ หรือไม่ชอบ พฤติกรรม ประสบการณ์ แรงจูงใจของนักเรียน โดยใช้วิธีการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์หรือเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จริง หรือการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

2. การกำหนดเป้าหมาย (Define) ขั้นนี้จะนำข้อมูลจาก Empathize มาวิเคราะห์ เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ จะทำให้ครูมองภาพรวมปัญหาของนักเรียนได้ชัดเจนขึ้นว่าครูจะทำงาน

กับนักเรียนกลุ่มไหน เด็กกลุ่มนี้มีปัญหาและความต้องการอะไร รวมทั้งจะได้กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา หรือการออกแบบการเรียนรู้

3. การระดมความคิด (Ideate) เป็นการค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยใช้การระดมความคิดอย่างสร้างสรรค์จากกลุ่มครู ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น คิดอะไรได้ให้เขียนออกมา หรือมองไปรอบตัวแล้วนึกเห็นสิ่งใดให้ลองใช้สิ่งที่อยู่รอบตัวเป็นแรงบันดาลใจ อันไหนน่าสนใจ ลองเอาอันนั้นมาดัดแปลงต่อยอดความคิด และอาจใช้เทคนิค “เอ็ง เจ๋งวะ” คือเมื่อมีข้อเสนอจากคนใดคนหนึ่ง ให้พูดว่า เอ็งเจ๋งวะ หรืออาจเปลี่ยนเป็นคำเสริมแรงคำอื่นจากนั้นกระตุ้นให้คนอื่น ๆ นำเสนอ แล้วก็เสริมแรงกันไปเรื่อย ๆ และสุดท้ายจะเลือกทางเลือกที่คิดว่าดีที่สุดมาใช้แก้ปัญหา

4. การสร้างต้นแบบ (Prototype) เป็นขั้นตอนการนำทางเลือกที่ดีที่สุดมาออกสร้างต้นแบบที่ไม่ละเอียดมาก มีต้นทุนต่ำหรืออาจจะใช้วัสดุง่าย โดยอาจทำเป็นภาพวาด กระดานเรื่องราว (Storyboard) หรือการสร้างบทบาทสมมติ (Role play)

5. การทดสอบ (Test) เป็นขั้นตอนการนำต้นแบบที่สร้างขึ้นไปใช้ทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ออกแบบนำไปสู่การแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ มีจุดบกพร่องอะไร มีคำติชมอะไรบ้าง เช่น ชอบอะไร อยากได้อะไรเพิ่ม ต้องทำอะไรเพิ่มเพื่อให้ดีกว่านี้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นการสะท้อนกลับ (feedback) และนำสู่การปรับปรุงทุกขั้นตอนของการออกแบบ

แนวคิดการออกแบบ ADDIE MODEL

ADDIE Model คือหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกมีจุดมุ่งหมายในการออกแบบให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ด้วยการวิเคราะห์ที่สาเหตุของปัญหา คิดค้นขึ้นโดย Florida State University's Center for Educational Technology ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การดำเนินการ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) มีรายละเอียดดังนี้ (Boonchothirun, (2021); (Junwandee, 2017); (Zhang, 2020); (Almelhi, 2021); (Spatioti, Kazanidis & Pange, 2022); (Furwana & Syam, 2021)

1. การวิเคราะห์ (Analysis) ใช้สำหรับวิเคราะห์ผู้เรียนด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะ พื้นฐานการเรียนรู้ ปัญหาด้านการเรียน สิ่งที่ยังเรียนขาด สิ่งที่ยังเรียนชอบหรือความต้องการ รวมทั้งความคาดหวัง ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังใช้วิเคราะห์สมรรถนะของผู้สอนด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล ประมวลข้อมูล บูรณาการข้อมูล การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเลือกและจัดทำสื่อ การสื่อสาร และการติดตามการเรียนรู้

2. การออกแบบ (Design) ใช้สำหรับการออกแบบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ รวมทั้งการออกแบบเนื้อหา การออกแบบกลยุทธ์ว่าจะใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอนแบบ การประเมินผลก่อนเรียน

ระหว่างเรียน และหลังเรียน ด้วยวิธีการใด เครื่องมืออะไร ออกแบบว่าผู้เรียนควรมีพื้นฐานความรู้และทักษะของผู้เรียนระดับไหน และการออกแบบสื่อการเรียนรู้

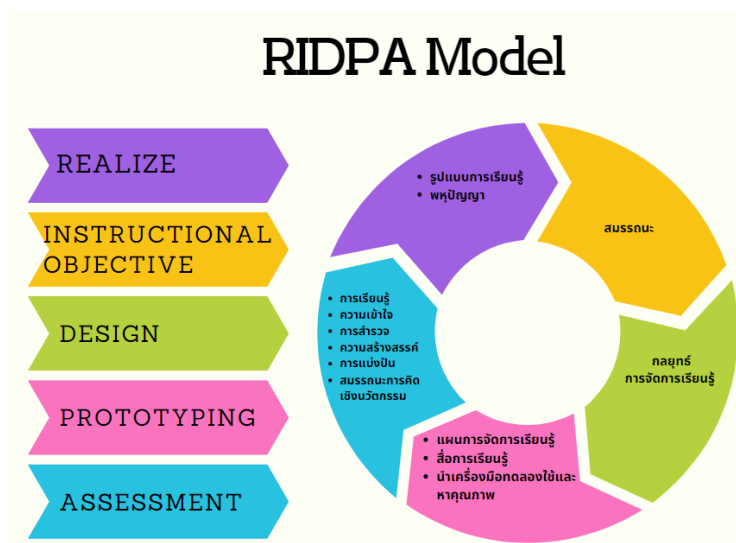
3. การพัฒนา (Development) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการออกแบบมาพัฒนาให้เป็นรูปธรรม ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการสอน คู่มือการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมิน รวมทั้งการหาคุณภาพเครื่องมือ

4. การดำเนินการ (Implementation) เป็นนำสิ่งที่ได้ในขั้นการพัฒนาไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือที่ได้ออกแบบไว้ รวมทั้งประเมินด้วยว่านักเรียนเรียนรู้จากเนื้อหาแล้วสามารถนำไปเชื่อมโยงและสามารถนำไปใช้ได้จริง

กรอบคิดการออกแบบการเรียนรู้

กรอบคิดการออกแบบการเรียนรู้ในบทความนี้ เกิดจากศึกษาแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และ แนวคิดการออกแบบของ ADDIE MODEL มาเป็นฐานในการคิด ผู้เขียนสังเคราะห์ได้เป็น RIDPA Model ได้แก่ 1) Realize การทำความเข้าใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง 2) Instructional objective การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน 3) Design การออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ 4) Prototyping การสร้างต้นแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และ 5) Assessment การประเมินผลแบบองค์รวมและประเมินพัฒนาการ

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้
ที่มา: สังเคราะห์ขึ้นโดยผู้เขียน

1. การทำความเข้าใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง (Realize) เป็นการนำขั้นตอน การทำความเข้าใจกลุ่มนักเรียน (Empathize) จาก Design Thinking และ การวิเคราะห์ (Analysis) จาก ADDIE MODEL มาผสมผสานกัน พบว่า การทำความเข้าใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการออกแบบการเรียนรู้ จะให้ครูเข้าใจผู้เรียนในมิติที่ลึกซึ้งมากกว่าเรื่องผลการเรียนที่สามารถพิจารณาได้จากระเบียบสะสม หรือ ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ ที่สามารถวิเคราะห์ได้จากข้อมูลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่สิ่งที่นอกเหนือจากนั้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style) หมายถึง ลักษณะหรือวิธีการจัดการเฉพาะบุคคล โดยใช้องค์ประกอบด้านปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ประสบการณ์ และ ด้านการศึกษามาจัดกระทำ เพื่อการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา ได้แก่ ข้อมูลประเภทใดที่ผู้เรียนรับรู้ได้อย่างจำกัด ผู้เรียนรับรู้ข้อมูลด้วยวิธีการใด ระบบการจัดการข้อมูลแบบใดที่ผู้เรียนใช้ ผู้เรียนมีแบบแผนการประมวลสารสนเทศอย่างไร และ ผู้เรียนใช้วิธีการใดในการช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่เรียน (Chobphon, et al., 2020) พหุปัญญา (Multiple Intelligence) หมายถึง เซวาร์ปัญญา หรือความสามารถทางสมองด้านต่าง ๆ ของบุคคล ที่ส่งผลต่อการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของบุคคล แต่ละด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และสามารถพัฒนาได้ด้วย วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งแต่ละบุคคลอาจมีความโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านผสมผสานกัน ได้แก่ ด้านภาษา (Linguistic) ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical) ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial) ด้านดนตรี (Musical) ด้านร่างกาย (Kinesthetic) ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล (Interpersonal) ด้านความเข้าใจตนเอง (Intrapersonal) ด้านธรรมชาติ (Naturalist) ด้านจิตนิยม หรือการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential) (Wongyai & Phatphon, 2021)

2. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Instructional objective) ขั้นตอนนี้ได้นำการกำหนดเป้าหมาย (Define) จาก Design Thinking และการออกแบบ (Design) จาก ADDIE MODEL มาผสมผสานกัน เพื่อกำหนดว่าเมื่อผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แล้วจะเกิดสมรรถนะ (Competency) อะไรกับผู้เรียน ในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) โดยที่ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงกระบวนการ ดังนั้นเป้าหมายการเรียนรู้คือ ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการตั้งคำถาม วิเคราะห์ปัญหา การสังเกต การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเชื่อมโยง สร้างองค์ความรู้ใหม่และการประเมิน (Chaichuai, Chaichuai, & Intanam, N, 2023); (Pittayasene, & Yuangsoi, 2019)

3. การออกแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ (Design) ขั้นตอนนี้ได้นำการระดมความคิด (Ideate) จาก Design Thinking และการออกแบบ (Design) จาก ADDIE MODEL มาผสมผสานกัน เป็นขั้นตอนของการออกแบบว่าจะใช้กลยุทธ์ใดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียนที่ได้ทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมาแล้วในขั้นตอนแรก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในขั้นตอนที่สอง

โดยต้องพิจารณาตัวชี้วัดในหลักสูตรสถานศึกษามาประกอบด้วย ซึ่งจะต้องอาศัยกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งไม่ใช่ห้องเรียนเพียงอย่างเดียว รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้น การแลกเปลี่ยนถกเถียง การผลิตชิ้นงาน รวมถึงการใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจและท้าทาย กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก อาจไม่เจาะจงว่าเป็นรูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคแบบใด แต่ต้องเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ค้นคว้า แลกเปลี่ยนถกเถียง ทำงานร่วมกัน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่ตั้งคำถามและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพจริงที่สะท้อนถึงการพัฒนาการของการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทั้งต้นทาง ระหว่างกระบวนการ และผลผลิต ผลลัพธ์ปลายทาง

4. การสร้างต้นแบบ (Prototyping) ขั้นตอนนี้เป็นการนำ การสร้างต้นแบบ (Prototype) จาก Design Thinking นำการพัฒนา (Development) และการดำเนินการ (Implementation) จาก ADDIE MODEL มาผสมผสานกัน เป็นขั้นตอน การจัดทำเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำหรือจัดหาสื่อ แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้ เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือดังกล่าวมีคุณภาพพอที่จะเป็นต้นแบบได้หรือไม่

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะใช้รูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบใด ซึ่งแต่ละแบบก็จะมีวิธีการจัดเรียงลำดับโครงสร้างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญคือ 1) วัตถุประสงค์ เน้นความคิดสร้างสรรค์ เพราะวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการเรียนรู้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรมและสร้างอุดมคติต่อผู้เรียน 2) กำหนดโจทย์หรือสถานการณ์ หรือ ปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิด 3) การใช้เครื่องมือหรือเทคนิคที่ส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรม เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การสร้างโมเดล หรือการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ 4) การสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันในทีม เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างผลงานนวัตกรรม 5) การนำเสนอผลงาน เป็นการสนับสนุนนักเรียนในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมของพวกเขา เพื่อให้เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการ 6) การสนับสนุนการสำรวจและค้นพบ เช่น การแนะนำแหล่งเรียนรู้ ช่องทางการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงอำนวยความสะดวกในการไปยังแหล่งเรียนรู้ 7) การติดตามและประเมินผล ต้องมีการออกแบบเครื่องมือ วิธีติดตามประเมินผลให้สอดคล้อง มุ่งเน้นการติดตามความคืบหน้าและประเมินผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน และ 8) การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างความต้องการให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และถือเป็นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Wisetsat, 2019)

การจัดทำหรือจัดหาสื่อ การจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการสอนและเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับผู้เรียนที่ได้วิเคราะห์มาแล้วในขั้นแรก หาข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจัดการเรียนรู้ อาจเป็นหนังสือ บทความ วิดีโอ แผนผังการสำรวจออนไลน์ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่เหมาะสม นอกจากนั้นต้องสร้างโอกาสให้ผู้เรียนใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างผลงาน โปรเจกต์ หรือการแสดงสื่อสร้างสรรค์ และจำเป็นต้องทำทะเบียนสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าของผู้เรียน

การนำเครื่องมือไปทดลองใช้และหาคุณภาพ เมื่อได้แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เครื่องมือติดตามประเมินผลแล้ว ต้องนำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย แล้วมีการหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งสามารถทำได้โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รวมทั้งการทดลองเพื่อหาคุณภาพเชิงประจักษ์ (empirical approach)

1. การประเมินผลแบบองค์รวมและประเมินพัฒนาการ (Assessment) ขั้นตอนนี้เป็นการนำการทดสอบ (Test) จาก Design Thinking นำการประเมินผล (Evaluation) จาก ADDIE MODEL มาผสมผสานกัน หลังจากการนำเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามาแล้วไปใช้ จะมีการประเมินผลจากผู้เรียนแบบองค์รวม (Reeves, 2011) ด้านการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง ทำอะไรได้บ้าง ด้านความเข้าใจ คือ หลักฐานที่แสดงว่าผู้เรียนรู้จักประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างไร ด้านการสำรวจ คือ สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกเหนือจากบทเรียน หรือในบทเรียนนี้เคยทำอะไรผิดพลาดและได้เรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาดอย่างไร ด้านความคิดสร้างสรรค์ คือ สิ่งที่ผู้เรียนได้เสนอสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแบ่งปัน คือ สิ่งที่ผู้เรียนจะใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ชื่นเรียน ชุมชน หรือโลก ได้อย่างไร รวมทั้งการประเมินพัฒนาการด้านสมรรถนะการคิดเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ความสามารถในการตั้งคำถาม วิเคราะห์ปัญหา การสังเกต การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเชื่อมโยง สร้างองค์ความรู้ใหม่และการประเมิน วิเคราะห์ข้อจำกัด และสังเคราะห์ให้เกิดข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาต่อไป (Sukhum & Vanichwatanavorachai, 2023); (Wisetsat, 2019)

สรุป

กรอบคิดการออกแบบการเรียนรู้นี้ มาจากการทบทวนบทความทางวิชาการ และงานวิจัย แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และ แนวคิดการออกแบบ ADDIE MODEL แล้วนำมาสังเคราะห์ให้เหมาะสมกับการนำมาปรับใช้ออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการคิดเชิงนวัตกรรม คือ RIDPA Model ประกอบด้วย ขั้นแรก Realize การทำความเข้าใจเรียนอย่างลึกซึ้ง เริ่มต้นจากการเข้าใจผู้เรียนในมิติลึกซึ้งมากขึ้น โดยพิจารณา

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style) และพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ขั้นที่สอง Instructional objective การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน คือการกำหนดว่าเมื่อผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แล้วจะเกิดสมรรถนะอะไรกับผู้เรียน เช่น ความสามารถในการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ขั้นที่สาม Design การออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้เน้นให้เรียนรู้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ขั้นที่สี่ Prototyping การสร้างต้นแบบ เป็นการจัดทำเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรม รวมถึงนำไปการนำเครื่องมือไปทดลองใช้และหาคุณภาพและขั้นสุดท้าย Assessment การประเมินผลแบบองค์รวมการประเมินพัฒนาการด้านสมรรถนะการคิดเชิงนวัตกรรม กรอบคิดนี้ ครูหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนเพราะมีการทำความเข้าใจผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ และความถนัด ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการคิดเชิงนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- Almelhi, A. M. (2021). Effectiveness of the ADDIE Model within an E-Learning Environment in Developing Creative Writing in EFL Students. *English Language Teaching*, 14(2), 20-36.
- Boonchothirun, P., (2021). Developing Chinese instructional process by integrating inquiry approach and social constructivism to enhance Mathayom Suksa Five students' Chinese character writing and ability to explain vocabulary. In Thesis for the Doctor Degree of Education in Curriculum and Instruction. Burapha University.
- Chaichuai, K., Chaichuai, K., & Intanam, N., (2023). The Development of Innovative Thinking Skills by using Research-Based Learning Management for Innovation of Mathayom Suksa 4 Students at Somdejphrayansangworn School in Patriarchal Patronage. *Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation*, 11(2), 10-20.
- Chittep, P., et al. (2021). The Development of Social Innovation Creative Ability in Geography Using Design Thinking Process for Mathayom-Five Students. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 78-93.

- Chobphon, et al. (2020). Learning styles. *Journal of Psychology Kasam Bundit University*, 10, 103-110.
- Gerstbach, I. (2016). *Design Thinking in Unternehmen*. Gabal Verlag.
- Junwandee, K. (2017). The Development of Learning Activities on “Principles of Computer Project Work” of Information and Communication Technology Subject for Mathayom Suksa 3 Using ADDIE MODEL Integrated with Backward Design. In *Thesis of the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction*. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Lewrick, M. Link, P. and Leifer, L. (2020). *The Design Thinking Playbook*. German: John Wiley and Sons, Inc.
- Lor, R. (2017). Design thinking in education: A critical review of literature.
- Meinel, C., & Krohn, T. (2022). Design Thinking in Education. *Design Thinking in Education: Innovation Can Be Learned*, 1-6.
- Noipinit, P., Supap, W., & Klineam, C. (2019). An Action Research on Developing Learning Management in the topic of Conic Sections using Design Thinking Process to enhance Creative Problem Solving Competency of Students in Grade 10. *Journal of Rangsit University: Teaching & Learning*, 13(1), 70-84.
- Office of Education Council. (2022). *Thai education report 2022*. Bangkok: Prikwarn graphic.
- Panich, V., (2020). *Teacher for students Create learning to a connected level*. Bangkok: Siam Commercial Foundation.
- Pittayasene, M., & Yuangsoi, P., (2019). Design thinking: New era innovator teachers. *Lampang Rajabhat University Journal*, 10(2), 190-199.
- Reeves D. (2011). 21st Century Skills Assessment Framework. In *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Bangkok: Openwords.
- Rongsangrat, P., (2016). Development of an instructional model using design thinking to create Thai product identity for undergraduate students. In *Thesis for the Doctor Degree of Philosophy in Art Education*. Chulalongkorn University.
- Saputro, N., Haenilah, E. Y., & Adha, M. M. (2022). The development of a problem-based learning design model to improve students' communication skills.
- Silatejoand, P., & Vilasinee, T. (2022). Trends in social studies teaching design in the 21st century. *Journal of MCU Ubon Review*, 7(2), 245-258.

- Spatioti, A. G., Kazanidis, I., & Pange, J. (2022). A comparative study of the ADDIE instructional design model in distance education. *Information*, 13(9), 402.
- Sukhum, C., & Vanichwatanavorachai, S. (2023). Competency-based Learning Design: Concepts, Instructional Design and Learning Evaluation. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 15(1), 65-78.
- Thai government gazette in Thai. (2022). National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023-2027). Bangkok: The Secretariat of the Cabinet.
- Watthanathum, C. (2022). Development of an Active Learning Instructional Competencies Model for teachers in The Bangkok Metropolitan Administration. *Journal of Interdisciplinary Research and Educational Innovation*, 1(1), 43-56.

การประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน
โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1*
EVALUATION OF THE PROJECT TO DEVELOP THE GENIUS FOR
EXCELLENCE OF STUDENTS AT BAN HUAI SAI SCHOOL EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE TRANG PRIMARY EDUCATION AREA 1

ชุ่มใจ ไกรเทพ*, เบญจพร ชนะกุล, อนันทยั ประสาน
Chumjai Kraithep*, Benchaporn Chanakul, Anotai Prasan
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย
Nakhon Sri Thammarat Rajabhat University, Thailand
*Corresponding author E-mail: 6555701046@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินจุดมุ่งหมายของโครงการ 2) ประเมินกระบวนการของโครงการ และ 3) ประเมินผลผลิตของโครงการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวน 42 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ฉบับ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ แบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จำนวน 1 ฉบับ และแบบสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ด้านกระบวนการของโครงการ

2.1 การประเมินด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การประเมินด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านผลผลิตของโครงการ

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 74.78

3.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 97.20

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, ผลสัมฤทธิ์, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, การพัฒนา

Abstract

Project Evaluation aimed to 1) evaluate the project's objectives, 2) evaluate the project process, and 3) evaluate the project's output. The sample group of informants included one school administrator, ten teachers, and 31 students in Pratomsuksa 4-6 (4th–6th Grade), totaling 42 people. The research tools comprised four copies of a 5-level scale questionnaire, one copy of the student achievement record form, one copy of the student's desired characteristics record form, and a group discussion form. Statistics used in the research included percentages, average values ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), index of concordance (IOC), and content analysis.

The results showed that:

1. Overall, the project's objectives were appropriate at the highest level.
2. The process of the project:

2.1 Overall, the evaluation of the process under the opinions of school administrators and teachers was appropriate at the highest level.

2.2 Overall, process evaluation based on student feedback was appropriate at the highest level.

3. Output of the project:

3.1 Overall, the academic achievement of students at Ban Huai Sai School in the academic year 2023 had an average score of 74.78, higher than the required scores of the school.

3.2 Overall, the desired characteristics of students in Prathom 1 to Prathom 6 at Ban Huai Sai School, academic year 2023, had an average score of 97.20, higher than the target set by the school.

Keywords: Project Evaluation, Achievement Results, Desired Characteristics, Development

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 หมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566-2570) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษ ที่ 21 โดยมุ่งเน้นส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ภาษา ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยเน้นปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เชิงสมรรถนะรายบุคคล ตามความสนใจ และความถนัดอย่างเต็มศักยภาพ ให้เป็นผู้มีความเป็นเลิศ ทางด้านวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านทักษะสื่อสารภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 จึงได้มอบแนวทางดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพิ่มศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจและความต้องการพัฒนา ทั้งด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด ภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, 2562)

คุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องให้ความสนใจและตระหนักถึงภาระหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 มาตรา 22 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (วรรณประภา ภูดวงจิตร, 2561) เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนับเป็นตัวชี้วัดทางการศึกษา

ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาของเด็กไทย เพราะเป็นสิ่งรับประกันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อม มีศักยภาพสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ความสำเร็จของการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ และแม้ว่าจะประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแล้ว โดยในปัจจุบันจะมีการปฏิรูปการศึกษาปฏิรูปการเรียนรู้ ปรับปรุงบทบาทของครูจากผู้บอกความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์ เปลี่ยนบทบาทจากพระเอกให้เป็นผู้กำกับการแสดง นักเรียนเป็นผู้แสดงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังพบว่าการศึกษาไทยมีปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษา (อภิวรรณ แสงคุ้ม, 2561)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการพัฒนาผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีการบ่มเพาะปลูกฝังกล่อมเกลา และปลูกจิตสำนึกควบคู่กับการเรียนการสอนทางด้านวิชาการ ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ บุธนาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

โรงเรียนบ้านห้วยไทร ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จัดการศึกษา 2 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา มีนักเรียน จำนวน 95 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวม 11 คน ได้จัดการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความสุขสมดุลใน การพัฒนาการทางด้านร่างกาย มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ทุกระดับ นักเรียนไม่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยไทร ได้กำหนดไว้ ดังนี้ นักเรียนขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ไม่สนใจต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่เป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ไม่เห็นคุณค่าในตนเองไม่มีวินัยแต่งกายไม่เหมาะสม มีค่านิยมด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที ดังนั้นจึงเล็งเห็นความสำคัญว่าโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร เป็นโครงการที่มีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน จึงได้ประเมินทำโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้รูปแบบการประเมินตามแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler) เพื่อพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน และนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
3. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร (ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยไทร จำนวน 1 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านห้วยไทร จำนวน 10 คน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยไทร จำนวน 95 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านห้วยไทร จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกคน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 31 คน

กลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน โดยการเลือกแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน จำนวน 4 คนตัวแทนนักเรียน จำนวน 1 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ประเภทของเครื่องมือ ในการประเมินครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ใช้แบบสอบถามรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อจุดมุ่งหมายของโครงการ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่มีต่อกระบวนการของโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อกระบวนการของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ฉบับที่ 3 แบบบันทึกผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ได้จากฝ่ายวิชาการหรือครูประจำชั้น

ฉบับที่ 4 แบบสนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่มีต่อผลผลิตของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ตามกรอบเนื้อหาในแต่ละด้าน

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตามรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler)

3. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน

4. สร้างแบบสอบถาม โดยผู้รายงานได้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยตั้งเกณฑ์ข้อที่ผ่านการประเมินต้องมีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีค่าความสอดคล้องของแบบประเมินแต่ละฉบับเท่ากับ 1.0

5. เมื่อผู้รายงานได้สร้างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความชัดเจนในการสื่อความหมาย โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าเท่ากับ 1.0 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

6. นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

8. การพัฒนาเครื่องมือที่เป็นแบบสนทนากลุ่ม ผู้รายงานมีการลำดับขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสนทนากลุ่ม แล้วร่างแบบสนทนากลุ่ม ตามกรอบแนวคิด เป็นข้อมูลประกอบการสร้างเครื่องมือ

9. ผู้รายงานสร้างเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุมโครงการ โดยแบบสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นเป็น แบบสนทนาปลายเปิด

10. นำข้อคำถามที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมในการประเมินโครงการ

11. เมื่อผู้รายงานได้สร้างแบบสนทนากลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความชัดเจนในการสื่อความหมาย โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าเท่ากับ 1.0 นำแบบสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

12. นำแบบสนทนากลุ่มที่ตรวจแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์

13. จัดพิมพ์แบบสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลสนทนาผู้ที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยเป็นผู้สนทนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้รายงานได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพ ผู้ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ฉบับที่ 1 ส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู
3. แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพผู้ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียน บ้านห้วยไทร ฉบับที่ 2 ส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน
4. แบบบันทึกเพื่อการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพผู้ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ฉบับที่ 3 ส่งให้ครู

5. แบบสนทนากลุ่มเพื่อการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพ ผู้ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ฉบับที่ 4 ส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

6. การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้รายงานนัดหมายและสนทนาด้วยตนเอง

7. นำข้อมูลได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปบันทึก วิเคราะห์ และสรุปผล

การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ เพื่อกำหนดวิธีการในการรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเด็นที่เหมาะสมกับลักษณะที่จะประเมินตามแหล่ง ข้อมูล รวมถึงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้รายงานได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายของคะแนน โดยรายงานได้กำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

2.1 ข้อมูลการประเมินโครงการด้านจุดมุ่งหมาย เมื่อให้คะแนนตามน้ำหนักเรียบร้อยแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปแล้วนำผลการวิเคราะห์ไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของคะแนน

2.2. ข้อมูลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ เมื่อให้คะแนนตามน้ำหนักเรียบร้อยแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปแล้วนำผลการวิเคราะห์ไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของคะแนน

2.3. ข้อมูลการประเมินโครงการด้านผลผลิตเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกและแบบสนทนากลุ่ม โดยการหาค่าเฉลี่ยและแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

2.1 การประเมินด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การประเมินด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 เปรียบเทียบกับเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2566 พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 74.78

3.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 97.20

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 สรุปทั้งโครงการโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

ผลการประเมินโดยสรุปทั้งโครงการที่มีผลเช่นนี้ เพราะผู้วิจัย ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผนขั้นดำเนินการ และขั้นตรวจสอบ การดำเนินงานตามรูปแบบดังกล่าวทำให้โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 ประสบผลสำเร็จ ซึ่งรายละเอียดการอภิปรายผลแต่ละประเด็นการประเมิน มีดังนี้

1. ผลการประเมินด้านจุดมุ่งหมาย โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล รวมถึงเป้าหมายของโครงการอย่างชัดเจนตามความเห็นร่วมกันของบุคลากรส่วนใหญ่ซึ่งกิจกรรมแต่ละโครงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและทำผลงานสนองต่อความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล นักเรียนได้ค้นหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีการจัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ชุมชนและวิทยาการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงและสามารถวัดและประเมินผลได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีพร เวียนวัตร ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลย่านตาขาว พบว่า ผลการประเมินวัตถุประสงค์โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ด้านสามารถตรวจสอบความเป็นไปในการจัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนได้ (จุรีพร เวียนวัตร, 2565)

2. ผลการประเมินด้านกระบวนการโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566

2.1 การประเมินด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้ เพราะ

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูศึกษานิเทศก์ สถานปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโครงการ พร้อมทั้งประชุมชี้แจงและแต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างเหมาะสม มีการวางแผนงานกำหนดกิจกรรมและปฏิทินการดำเนินงานของโครงการอย่างชัดเจน มีแผนการดำเนินงาน ปฏิบัติกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลา มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมของโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล นอกจากนี้ยังมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงาน มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่อย่างหลากหลายและต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคิต คำมาอ้าย ได้ทำการศึกษากาการวิเคราะห์องค์ประกอบของความสำเร็จการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นกระบวนการวางแผน การจัดการและการควบคุมงานทุกอย่างภายในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การกิจ และวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้บริหารต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการทั้งด้านวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการการศึกษาให้ได้มากที่สุด (สาคิต คำมาอ้าย, 2564)

2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้ เพราะครูเตรียมความพร้อมและแจ้งวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน มีการวางแผนปฏิทินการดำเนินงานของโครงการอย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมถึงจัดทำแผนการดำเนินงานและกิจกรรมที่ชัดเจนและเป็นลำดับขั้นตอน จัดกิจกรรมมีความหลากหลายและสร้างสรรค์ โดยครูใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลายและจัดกิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนานและน่าสนใจ อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและรายบุคคล ครูให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนพร้อมทั้งใช้คำพูดหรือท่าทางที่เป็นกำลังใจแก่นักเรียน ครูยังเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็น รวมถึงการประเมินผลการเรียนอย่างยุติธรรม และสรุปและรายงานผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมและเผยแพร่ผลการดำเนินงานหลากหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาพร ฤทธิ์หมื่น ได้ทำการศึกษากาการประเมินโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่เพื่อการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน อ่านออก เขียนได้ โรงเรียนวัดอัมพาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินแผนการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน ความสอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระสำคัญและกิจกรรมการเรียนรู้ ระบุเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน สื่อ/อุปกรณ์/แหล่ง

เรียนรู้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน และรองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมครบถ้วนทุกขั้นตอนตามวิธีการสอน กระบวนการหรือเทคนิคการสอนตรงตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และระบุเครื่องมือและวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ แผนกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (ชญาพร ฤทธิ์หมื่น, 2566)

3. ผลการประเมินด้านผลผลิต โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้ เพราะเนื่องจากโรงเรียนมีการบริหารจัดการทางด้านวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดทักษะที่ดีสามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดความรู้ในระดับที่สูงขึ้น มีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนานวัตกรรมแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดา บัวยก ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ปรีดา บัวยก, 2564)

3.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร ปีการศึกษา 2566 ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้ เพราะการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา สำรวผล ได้ทำการศึกษาแนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าขั้นตอนการประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 7 รายการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 7 รายการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 3 การจัดทำโครงการพิเศษพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจวัตรประจำวัน จำนวน 6 รายการปฏิบัติ มีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือมากกว่า 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบที่ 1 การสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการปฏิบัติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ของนักเรียนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว รวบรวมผลการประเมินไปสรุปในภาพรวม เมื่อสิ้นภาคเรียนรองลงมา คือ ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หัวหน้ากลุ่มสาระและครูผู้สอนพิจารณาทบทวนโครงสร้างรายวิชา โดยสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในหน่วยการเรียนรู้และกำหนดเป็นตัวชี้วัดการเรียนรู้ประจำรายวิชา (สนธยา ส้ารวผล, 2562)

สรุป

การประเมินโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ของการประเมินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางกำหนดไว้ เนื่องจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมแต่ละโครงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและทำผลงานสนองต่อความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล นักเรียนได้ค้นหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีการจัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ชุมชนและวิทยาการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงและสามารถวัดและประเมินผลได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนั้น โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน
2. ควรจัดหางบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือจากหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ควรสนับสนุนให้ครูมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนา เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและกระบวนการของการพัฒนานักเรียนเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- จรีพร เวียนวัตร. (2565). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลย่านตาขาว สังกัดเทศบาลตำบลย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ชฎาพร ฤทธิ์หมุน. (2566). การประเมินโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่เพื่อการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้ผู้เรียน อ่านออกเขียนได้ โรงเรียนวัดอัมพาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 9(4), 32-46.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีดา บัวยก. (2564). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วรรณประภา ภูดวงจิตร. (2561). การส่งเสริมกิจกรรมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนบ้านหนองแขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สนธยา สำรวย. (2562). แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สาธิต คำมาอ้าย. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2562). ข้อมูลทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อภิวัฒน์ แสนคุ้ม. (2561). การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยนวัตกรรม School Test. วารสารวิชาการ, 21(2), 19-29.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. หลักเกณฑ์การตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

วารสารวิชาการพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่ องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และ ผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้าน พุทธศาสนา การพัฒนา สังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ ด้าน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับ บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการใดมาก่อน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอก มีกำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

1) บทความวิชาการ เป็นบทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง

2) บทความวิจัย (Research article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ ที่มีองค์ความรู้ อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

3. การจัดเตรียมบทความ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 – 15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวม เอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่า หน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่าง

ระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัด พร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องควรสั้น และให้ได้ใจความตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง โดยให้พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุวุฒิการศึกษาสูงสุด พร้อมระบุตำแหน่งทางวิชาการ พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่อง โดยเยื้องมาทางด้านขวา และให้ตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียน เพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการและชื่อหน่วยงานพร้อมอีเมล

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 300 คำตอบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) เนื้อเรื่องควรใช้ภาษาที่ง่าย สั้นกะทัดรัดแต่ชัดเจน ถ้าเป็นต้นฉบับภาษาไทยให้ยึดตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

7) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ประมาณ 6 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะห่างการพิมพ์ 1 ช่วงบรรทัด

8) ภาพ ให้ใช้ภาพสีหรือขาวดำ ให้ชื่อกำกับภาพเรียงตามลำดับ ในเนื้อเรื่องให้พิมพ์คำอธิบายที่สั้นและชัดเจนได้รูปภาพ การจะได้ตีพิมพ์ภาพสีหรือไม่ ขึ้นกับการพิจารณาของกองบรรณาธิการ

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิดและระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียงชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจันว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งอย่างไร

6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) (ถ้ามี) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) หมายถึง ประเด็นที่ผู้วิจัย เสนอแนะขึ้นมาจากผลการวิจัยหรือข้อค้นพบจากการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ข้อมูลคำแนะนำแนวทางหรือวิธีการใด ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนา การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการ เป็นต้น

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถที่ปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียนและเลขปีของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ชื่อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/ 15/16/282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/16/256-320)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2554)
- 3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” เชื่อมระหว่างผู้แต่งทั้งสองราย แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (พระธรรมโกศาจารย์, ประยูร ธมมจิตโต, 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระเทพโสภณ, ประยูร ธมมจิตโต และคณะ, 2548)
- 5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย ใช้เครื่องหมาย “&” ระหว่างผู้แต่งทั้งสองราย แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2000)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Kaiser et al., 2008)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธรรณ ธารงนาवासวดี. (2548). ไต้ทะเลมีความรัก ภาคสาม: หลังคลื่นอันดามัน. กรุงเทพมหานคร: บ้านพระอาทิตย์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าอ้างอิง)./ สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เสาวณีย์ จำเดิมแผ่ดั่งศึก. (2534). การรักษาภาวะจับหัดเฉียบพลันในเด็ก. ใน สมศักดิ์ โล่ห์เลขา, ชลรัตน์ ติเรกวัดชัย และ มนตรี ตูจันดา (บรรณาธิการ), อิมมูโนวิทยาทางคลินิกและโรคภูมิแพ้. (หน้า 99-103). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยกุมารแพทยแห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวิวัฒน์ หนัสนี้. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร
สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In The encyclopaedia America, (Vol.24, pp.390-
392). Danbury, CT: GrolierPress.

6) หนังสือพิมพ์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

ทิพมาศ เสวตวรโชติ. (2559). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบบูรณาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์
สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์)./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

โกเมทร์ อ่อนนุช. (5 พ.ย. 2560). ความเชื่อเรื่องนาคในพระพุทธศาสนา (นางสาวเจนจิรา พุ่มแก้ว,
ผู้สัมภาษณ์)

9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)/ ชื่อเรื่อง./ เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

เดชขจร ภูทิพย์. (2562). วิถีฝึกใจให้เลิกละทิ้งจากความเครียด เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936/คำสั่ง-ประกาศ/>

10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง (ถ้ามี)/ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วัน/เดือน/ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกรมการปกครอง. (2564). เรื่องยกเลิกการเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 298 ง. (6 ธันวาคม 2564).

5. การส่งบทความเข้าระบบ ThaiJO เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tippamas.mbu@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. เงื่อนไขของบรรณาธิการ

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความแล้ว มีความเห็นให้แก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ หากรายงานการวิจัยบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยนั้น ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ หรือไม่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิหรือเชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ผู้นิพนธ์บทความจะได้รับลิงค์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16.pt)

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16.pt)

2.....(16.pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

.....(16.pt)

.....

.....

.....

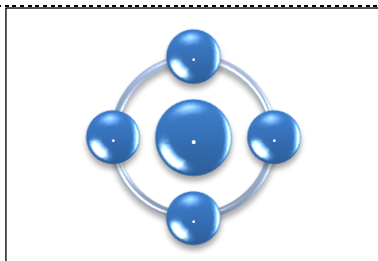
ผลการวิจัย (18pt)

.....(16.pt)

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18pt)

(16.pt)

สรุป/องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (18 pt)

(16.pt)

ข้อเสนอแนะ (18 pt)**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (16 pt)**

1 (16.pt)

2 (16.pt)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (ถ้ามี) (16 pt)

1 (16.pt)

2 (16.pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt)

Eng (16.pt)

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

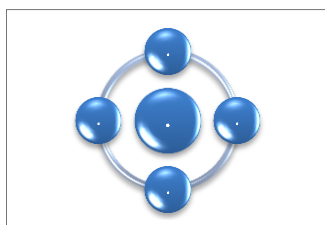
เนื้อหา : Body (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

สรุป : Conclusion (18pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

Eng.(16 pt)

.....